

Commissie voor het Bank- en Financiewezen

Jaarverslag 2001/2002

*Dit is het zesenzestigste
verslag sinds de oprichting
van de Commissie voor
het Bank- en Financiewezen.
Tenzij anders vermeld,
bestrijkt dit verslag de periode
van 1 juli 2001 tot 30 juni 2002.*

Inhoudsopgave

Erevoorzitters en ereleden	9
Directie en diensten	10
Woord vooraf	17

WETTELIJK STATUUT EN TOEZICHT

INLEIDEND HOOFDSTUK

<i>De wet van 2 augustus 2002 betreffende het toezicht op de financiële sector en de financiële diensten</i>	23
--	----

HOOFDSTUK 1

TOEZICHT OP DE KREDIETINSTELLINGEN, DE BELEGGINGSONDERNEMINGEN, DE VENNOOTSCHAPPEN VOOR BELEGGINGSADVIES EN DE WISSELKANTOREN

1.1. Activiteitsverslagen

1.1.1. Kredietinstellingen	41
1.1.2. Beleggingsondernemingen en vennootschappen voor beleggingsadvies	47
1.1.3. Wisselkantoren	54
1.1.4. Perimetercontrole	56

1.2. Reglementering en circulaires

1.2.1. Gemeenschappelijke aspecten	59
1.2.1.1. Externe functies uitgeoefend door leiders – nieuwe onverenigbaarheidsregeling	59
1.2.1.2. Compliancefunctie	61
1.2.1.3. Organisatie van en controle op de geld- en wisselmarktverrichtingen	62
1.2.1.4. Voorkomingsbeleid op fiscaal vlak: gedraglijnen van de Belgische Vereniging van Banken	63
1.2.1.5. Herziening van het erkenningsreglement voor revisoren en revisorenvennootschappen	64
1.2.1.6. Euro-overgang en witwassen	64
1.2.1.7. Optreden tegen de landen en de gebieden die weigeren mee te werken aan de witwasbestrijding	66
1.2.1.8. Financiering van het terrorisme	67
1.2.2. Sectorale aspecten	68
1.2.2.1. Kredietinstellingen	68
1.2.2.1.1. Problematiek van de inhouding van de roerende voorheffing door bankagenten in geval van storting in contanten	68
1.2.2.1.2. Aftrek van het eigen vermogen van de aanbrengprovisies die bij de immateriële vaste activa geboekt worden	70
1.2.2.1.3. Wijzigingen in het <i>Rule Book</i> van Clearnet	70
1.2.2.1.4. Boekhoudkundige verwerking euro-bevoorrading	71
1.2.2.2. Beleggingsondernemingen	72
1.2.2.2.1. Interne audit en compliance bij beleggingsondernemingen - Adviesprocedure	72
1.2.2.2.2. Verdeling van bepaalde verzekeringsproducten door beleggingsondernemingen	73
1.2.2.2.3. Wijzigingen in de periodieke rapportering aan de Commissie	75
1.2.2.2.4. Uitbesteding van de uitvoering en/of de verrekening van orders	75
1.2.2.2.5. Latente meerwaarden op posities	76
1.2.2.2.6. Medewerking van de erkende revisoren van de beursvennootschappen aan het toezicht	77
1.2.2.3. Activiteit van geldoverdrachten en witwaspreventie	79

1.3. Toezicht in de praktijk

1.3.1. <i>Gemeenschappelijke aspecten</i>	80
1.3.1.1. Gevolgen van de gebeurtenissen van 11 september 2001	80
1.3.2. <i>Sectorale aspecten</i>	82
1.3.2.1. Kredietinstellingen	82
1.3.2.1.1. Depositarisfunctie uitgeoefend door kredietinstellingen	82
1.3.2.1.2. Akkoord tussen de groepen Euroclear en Euronext	83
1.3.2.2. Beleggingsondernemingen	84
1.3.2.2.1. Herstelmaatregelen	84

HOOFDSTUK II

TOEZICHT OP DE FINANCIËLE INFORMATIE

2.1. Activiteitsverslag	87
--------------------------------	----

2.2. Reglementering en circulaire

2.2.1. <i>Transparantiewet</i>	91
2.2.1.1. De wet <i>corporate governance</i>	91

2.3. Toezicht in de praktijk

2.3.1. <i>Openbare aanbiedingen van financiële instrumenten</i>	92
2.3.1.1. Werknemersparticipatieplannen	92
2.3.1.2. Vrijstelling van de verplichting tot het publiceren van een prospectus in verband met de toelating van aandelen die worden gecreëerd bij de uitoefening van inschrijvingsrechten, of van converteerbare obligaties	95
2.3.1.3. Openbaar bod tot aankoop van opties waardoor de begunstigden van aandelenoptieplannen de verschuldigde belasting kunnen financieren	97
2.3.1.4. Afstand van warrants	98
2.3.1.5. Nieuw type gedekte warrants	99
2.3.1.6. <i>Credit-Linked Notes</i>	100
2.3.2. <i>Openbare overnameaanbiedingen, koershandhavingen en wijzigingen in de controle over vennootschappen</i>	102
2.3.2.1. Wijziging in de controle over een commanditaire vennootschap op aandelen	102
2.3.2.2. Vrijwillige openbare overnameaanbiedingen met een grensoverschrijdend karakter	104
2.3.2.3. Openbaar overnameaanbod van Asahi Glass Co op de aandelen van Glaverbel NV	108
2.3.2.4. Openbaar overnameaanbod op de aandelen van een coöperatieve vennootschap	112
2.3.2.5. De gelijke behandeling van aandeelhouders, warranthouders en houders van converteerbare obligaties in het kader van een openbaar overnameaanbod	114
2.3.2.6. Openbare uitkoopaanbieding van de Generale Maatschappij van België op de aandelen van Tractebel	116
2.3.2.7. Openbaar uitkoopbod door de vennootschap naar Frans recht Total Chimie op de nog onder het publiek verspreide aandelen van PetroFina NV	118
2.3.2.8. Openbare uitkoopaanbiedingen – prijsbepaling	120
2.3.2.9. Openbaar bod tot omruiling van Artesia-opties tegen Dexia-opties	121
2.3.3. <i>Genoteerde vennootschappen</i>	121
2.3.3.1. Uitgifte van warrants ten voordele van de bestuurders	121
2.3.3.2. Boeking en verantwoording van een uitzonderlijk resultaat	123
2.3.3.3. Opname van het jaarverslag in de jaarbrochure	124
2.3.3.4. Taal van de jaarbrochure	126

2.3.4.	<i>Vennootschappen die een openbaar beroep doen op het spaarderspubliek</i>	128
2.3.4.1.	Begrip «openbaar verzoek tot verlening van volmachten» in de zin van artikel 549 van het Wetboek van vennootschappen	128
2.3.5.	<i>Portefeuillemaatschappijen</i>	129
2.3.5.1.	Aanvraag van een afwijking in verband met het gebruik van de IAS-normen	129
2.3.5.2.	Verlening van een afwijking in verband met het gebruik van de Franse boekhoudnormen	131

HOOFDSTUK III

TOEZICHT OP DE INSTELLINGEN VOOR COLLECTIEVE BELEGGING

3.1.	Activiteitsverslag	133
3.2.	Reglementering en circulaires	
3.2.1.	<i>Beleggen in beveks of levensverzekeringsovereenkomsten gekoppeld aan een beleggingsfonds (tak 23-producten)</i>	137
3.2.2.	<i>Aanbeveling over de voorstelling en de inhoud van de jaarverslagen en de halfjaarlijkse verslagen die de ICB's moeten publiceren</i>	138
3.2.3.	<i>Notering/verhandeling van rechten van deelneming in ETF's</i>	140
3.3.	Toezicht in de praktijk	
3.3.1.	<i>Aanbieding van administratieve en bewaardersdiensten aan ICB's naar Belgisch recht</i>	143
3.3.2.	<i>Risicoklassen</i>	146
3.3.3.	<i>Uitgifte van obligaties door een openbare VBS naar Belgisch recht</i>	146

HOOFDSTUK IV

TOEZICHT OP DE SECUNDAIRE MARKTEN

4.1.	Activiteitsverslag	149
4.2.	Reglementering en circulaires	
4.2.1.	<i>Wijzigingen in het Rule Book</i>	152

HOOFDSTUK V

NATIONALE CONTEXT EN INTERNATIONALE SAMENWERKING

5.1.	Nationale context	
5.1.1.	<i>De Controledienst voor de Verzekeringen</i>	153
5.1.1.1.	Samenwerking met de Controledienst voor de Verzekeringen	153

5.2. Internationale samenwerking

5.2.1.	<i>Multilaterale fora</i>	156
5.2.1.1.	De Europese Unie	156
5.2.1.1.1.	Belgisch Voorzitterschap van de Europese Unie	156
5.2.1.1.2.	Verordening van het Europees Parlement en de Raad betreffende de toepassing van de internationale standaarden voor jaarrekeningen	156
5.2.1.1.3.	Richtlijn betreffende de verkoop op afstand van financiële diensten aan consumenten	158
5.2.1.1.4.	Richtlijn over de financiële-zekerheidsovereenkomsten	159
5.2.1.1.5.	Ontwerprichtlijn over handel met voorwetenschap en marktmanipulatie	160
5.2.1.1.6.	Voorstel van richtlijn over het toezicht op financiële conglomeraten	161
5.2.1.1.7.	Gewijzigd voorstel voor een richtlijn over de prospectussen	163
5.2.1.1.8.	Raadgevend Comité voor het Bankwezen	163
5.2.1.1.9.	Comité voor Banktoezicht van de Europese Centrale Bank	165
5.2.1.1.10.	Europese Contactgroep van banktoezichthouders	166
5.2.1.2.	Het Baselcomité	167
5.2.1.2.1.	Herziening van het kapitaalakkoord	167
5.2.1.2.2.	Strijd tegen het terrorisme	170
5.2.1.2.3.	Accounting, audit en andere topics	170
5.2.1.3.	Committee of European Securities Regulators (CESR)	172
5.2.1.4.	De internationale organisatie van effectentoezichthouders (IOSCO)	175
5.2.1.5.	Het Joint Forum	176
5.2.1.6.	De Groupe d'action financière	177
5.2.1.6.1.	Financiering van het terrorisme – nieuwe aanbevelingen en actieplan	177
5.2.1.7.	Het Institut Francophone de la Régulation Financière	178
5.2.2.	<i>Samenwerkingsovereenkomsten tussen toezichthouders</i>	179
5.2.2.1.	Een nieuwe overeenkomst tussen de Belgische en Nederlandse bank- en verzekeringstoezichthouders over het aanvullend toezicht op de groep Fortis	179
5.2.2.2.	Toetreding van de Portugese effectentoezichthouder tot het Euronext <i>Memorandum of Understanding</i>	180
5.2.2.3.	Samenwerkingsakkoord met de Tsjechische effectentoezichthouder	181

HOOFDSTUK VI

BELEID MENSELIJK POTENTIEEL, PERSONEEL EN ADMINISTRATIE, INFORMATICA, WERKINGSKOSTEN

6.1. Activiteitsverslag

6.1.1.	<i>Beheer van het menselijk potentieel, personeel en administratie</i>	183
6.1.2.	<i>Informatica</i>	186

6.2. Reglementering en circulaires

6.2.1.	<i>Wijzigingen in het koninklijk besluit werkingskosten</i>	186
--------	---	-----

6.3. Rekeningen van de Commissie voor het Bank- en Financiewezen

NOMENCLATUUR

Voor de leesbaarheid gebruikt het verslag vereenvoudigde verwijzingen, waarvan de volledige officiële benaming hieronder wordt weergegeven.

Commissie	Commissie voor het Bank- en Financiewezen
Bankwet	Wet van 22 maart 1993 op het statuut van en het toezicht op de kredietinstellingen
Wet van 6 april 1995	Wet van 6 april 1995 inzake de secundaire markten, het statuut van en het toezicht op de beleggings-ondernemingen, de bemiddelaars en beleggingsadviseurs
Overnamewet	Wet van 2 maart 1989 (Hoofdstuk II) op de openbaarmaking van belangrijke deelnemingen in ter beurze genoteerde vennootschappen en tot reglementering van de openbare overnameaanbiedingen
Wet <i>corporate governance</i>	Wet van 2 augustus 2002 houdende wijziging van het Wetboek van vennootschappen alsook van de wet van 2 maart 1989 op de openbaarmaking van belangrijke deelnemingen in ter beurze genoteerde vennootschappen en tot reglementering van de openbare overnameaanbiedingen
Witwaswet	Wet van 11 januari 1993 tot voorkoming van het gebruik van het financiële stelsel voor het witwassen van geld
Overnamebesluit	Koninklijk besluit van 8 november 1989 op de openbare overnameaanbiedingen en de wijzigingen in de controle op vennootschappen
Beleggingsdienstenrichtlijn	Richtlijn 93/22/EEG van de Raad van 10 mei 1993 betreffende het verrichten van diensten op het gebied van beleggingen in effecten
ICBE richtlijn	Richtlijn 85/611/EEG van de Raad van 20 december 1985 tot coördinatie van de wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen betreffende bepaalde instellingen voor collectieve belegging in effecten (icbe's)
Gecoördineerde bankrichtlijn	Richtlijn 2000/12/EG van het Europees Parlement en de Raad van 20 maart 2000 betreffende de toegang tot en de uitoefening van de werkzaamheden van kredietinstellingen
ICB	Instelling voor collectieve belegging
VBS	Vennootschap voor belegging in schuldvorderingen

COMMISSIE VOOR HET BANK- EN FINANCIEWEEZEN (1)

SAMENSTELLING

Eddy Wymeersch	<i>Voorzitter</i>
Ludo Bammens	
Xavier Dieux	
Françoise Masai	
François T'Kint	
N.	
N.	<i>Leden</i>

EREVOORZITTERS EN ERELEDEN

Jean-Louis Duplat	
Baron Jean Godeaux	
Baron Walter Van Gerven	<i>Erevoorzitters</i>
Oswald Adriaensen	
Bavo Cool	
Léon Dabin	
Baron Cecil de Strijcker	
William Fraeys	
Jan Meyers	
Marcel Van Audenhove	
Jozef Van Goethem	
Bernard Van Ommeslaghe	<i>Ereleden</i>

DIRECTIECOMITE

Eddy Wymeersch	<i>Voorzitter</i>
Michel Cardon de Lichtbuer	
Rudi Bonte	
Albert Niesten	
Georges Carton de Tournai	<i>Directeurs</i>

Bij brief van 8 augustus 2001 aan de Minister van Financiën, heeft de heer D. Heremans, lid van de Commissie, om persoonlijke redenen zijn mandaat ter beschikking gesteld met ingang van 1 oktober 2001. Gedurende zijn korte mandaat heeft hij zijn academische en praktische kennis van de financiële wereld, zijn scherpe zienswijze en zijn doordacht inzicht ten dienste gesteld van de Commissie. Zij wenst de heer Heremans hiervoor haar erkentelijkheid en hoge achting te betuigen.

De Commissie betreurt het overlijden, op 27 november 2001, van de heer A. Janssens, erelid van de Commissie. Hij was lid van de Commissie van oktober 1966 tot september 1977.

(1) Toestand op 30 september 2002.

VOORZITTERSCHAP

Eddy Wymeersch

DIRECTIE

Michel Cardon de Lichtbuer

Rudi Bonte

Albert Niesten

Georges Carton de Tournai

Directeuren

Luc Roeges

Philippe de Mûelenaere

Jean-Pierre Maes

Christian Jacob

Françoise Herbay

Herman De Rijck

Philippe Lambrecht

Frans Beukelaers

Adjunct-Directeuren

DIENSTEN

Directie I: PRUDENTIEEL TOEZICHT OP DE KREDIETINSTELLINGEN

Rudi Bonte

Directeur

Toezihtsbeleid

Patrick Massin

Jozef Meuleman

André Moreau

Fernand Naert

Marc Pickeur

Jozef Swyngedouw

Luc Van Cauter (2)

Adviseurs

Gaëtan Doucet

Ladislav Holvoet (3)

Attachés

Giancarlo Pellizzari

Bestuurssecretaris

(2) Gedetacheerd bij de Europese Commissie sinds 1 september 2000.

(3) Met loopbaanonderbreking.

Grote bankgroepen

Frans Beukelaers	<i>Adjunct-Directeur</i>
Benoît Bienfait	
Paul Callebaut	
Filip Gijsel	
David Guillaume	
Thierry Thuysbaert	
Marc Verleye	<i>Adviseurs</i>
Inge Van de Paer	<i>Adjunct-Adviseur</i>
Isabelle De Grootte	
Michel De Schuyter	
Peter Dhoedt	
Pascal Goossens	
Wouter Van den Kerkhove	<i>Attachés</i>

Binnenlandse kredietinstellingen Wisselkantoren

Philippe de Mûelenaere	<i>Adjunct-Directeur</i>
Philippe de Barys	
Marc Denys	
Pierre Juridan	
Giles Motteu	
Joseph Pulinx	
Marc Van Caenegem	
Paul Van Damme	<i>Adviseurs</i>
Jean-Luc Hacha	
Marijke Rombaut (4)	<i>Adjunct-Adviseurs</i>
Marleen Gelders	
Els Lagrou	
Laurent Ohn	
Christel Spaepen	<i>Attachés</i>

Buitenlandse kredietinstellingen Gespecialiseerde inspecties (IT & Modellen)

Christian Jacob	<i>Adjunct-Directeur</i>
Alain Degroide	
Joseph De Jonghe	
Peter Monderen	
Vincent Sapin	
Pierre Schmitz	
Géry Van Parys	<i>Adviseurs</i>
Serge Rompteau	
Gino Thielemans	
Coleet Vynckier	
Valérie Woit	<i>Attachés</i>
Patrick Grégoire	
Marc Peters	
Françoise Renglet	
Brigitte Vandevelde	<i>Bestuurssecretarissen</i>

(4) Met loopbaanonderbreking.

**Directie II:
TOEZICHT OP DE FINANCIËLE INFORMATIE
EN DE MARKTEN VOOR FINANCIËLE INSTRUMENTEN (5)**

Michel **Cardon de Lichtbuer** *Directeur*

Toezicht op de financiële informatie

Philippe **Lambrecht** *Adjunct-Directeur*

Bénédicte **Clerckx**

Michel **Colinet**

Sonja **D'Hollander**

Johan **Lembrecht**

Thierry **Lhoest**

Roland **Melotte**

Martine **Nemry**

Didier **Niclaes** *Adviseurs*

Valérie **Bosly**

Annick **Lambrighs**

Kris **Martens**

Stefaan **Robberechts** *Attachés*

Niek **Bundervoet** *Bestuurssecretaris*

Jean-Marc **Gollier** *Projectverantwoordelijke*

Toezicht op de instellingen voor collectieve belegging en tweede-lijnstoezicht

Jean-Pierre **Maes** (6) *Adjunct-Directeur*

Stéphane **De Maght**

Veerle **De Schryver** *Adviseurs*

Gaëtan **Laga** *Adjunct-Adviseur*

Johan **Lammens**

Sabine **Philippart**

Nathalie **Flamen** *Attachés*

Conny **Croes** *Bestuurssecretaris*

(5) Uitgiften van effecten en waarden, openbare overnameaanbiedingen, verplichtingen van emittenten van genoteerde effecten inzake periodieke informatie, portefeuillemaatschappijen, openbaarmaking van belangrijke deelnemingen, instellingen voor collectieve belegging, tweede-lijnstoezicht op de secundaire markten.

(6) Ook voorzitter van de Commissie voor Boekhoudkundige Normen.

**Directie III:
ALGEMENE EN JURIDISCHE STUDIES,
EXTERNE COMMUNICATIE,
VERTALING EN DOCUMENTATIE**

Georges **Carton de Tournai** *Directeur*
Luc **Roeges** *Adjunct-Directeur*

Algemene en juridische studies

Ann **Dirkx** (7)
Greet **T'Jonck**
Frank **Trimpeneers**
Antoine **Van Cauwenberge** (7)
Jean-Michel **Van Cotte**m (8) *Adviseurs*
Jean-Pierre **Deugué** *Adjunct-Adviseur*
Annemie **Rombouts** *Attaché*
Clarisse **Lewalle** *Bestuurssecretaris*

Externe communicatie

Edward **Cloet** *Adviseur, Woordvoerder*

Documentatie en publicaties

Myriam **Penninckx** *Adviseur*

Vertaling

Jean-Pierre **Coeurnelle**
Françoise **Danthinne**
Jan **Leers**
Christine **Triest** *Adviseurs*

Wetenschappelijk secretariaat van de Commissie voor Boekhoudkundige Normen (9)

Luk **Behets**
Jean-Paul **Servais** (10) *Adviseurs*
Yvan **Stempniewsky** *Projectverantwoordelijke*

- (7) Neemt de functie van woordvoerder waar bij langdurige afwezigheid van de heer E. Cloet.
(8) Gedetacheerd bij de Permanente Vertegenwoordiging van België bij de Europese Unie van 19 juni 2001 tot 15 januari 2002.
(9) De Commissie voor het Bank- en Financiewezen is belast met het secretariaat van de Commissie voor Boekhoudkundige Normen krachtens het koninklijk besluit van 21 oktober 1975 tot oprichting van die Commissie.
(10) Gedetacheerd bij het Kabinet van de Minister van Financiën sinds 20 juli 1999.

**Directie IV:
PRUDENTIEEL TOEZICHT OP DE BELEGGINGSONDERNEMINGEN,
PERIMETERCONTROLE, MENSELIJK POTENTIEEL, PERSONEEL,
ADMINISTRATIE EN INFORMATICA**

Albert Niesten

Directeur

Beleggingsondernemingen en perimetercontrole

Françoise Herbay

Adjunct-Directeur

Beleggingsondernemingen

Koen Algoet

Dirk De Moor

Philippe Dubois

Hein Lannoy

Philippe Leirens

Willy Sermon

Nicolas Staner

Marc Van de Gucht

Adviseurs

Sylvie Funcken

Christine Pécasse

Adjunct-Adviseurs

Guillaume Bérard

Yves Billiet

Jacques Bodard

Isabelle Gérard

Attachés

Madeleine Kaleyanga Tshiana

Bestuurssecretaris

Perimetercontrole

Philippe Loison

Catherine Terrier

Attachés

**Menselijk potentieel, Personeel,
Administratie en Informatica**

Herman De Rijck

Adjunct-Directeur

Menselijk potentieel

Marie-Josèphe Léonard

Adviseur

Personeel en Administratie

Egwin Schoolmeesters

Diensthofd

Preventie-adviseur

Yannick Bauwens

Bestuurssecretaris

Informatica

Hilde Dierckx

Véronique Léonard

Joseph Van Cauwenbergh

Johan Vanhaverbeke

Jan Vyverman

Adviseurs

Woord vooraf

*D*e periode waarover verslag wordt uitgebracht, is erg beroerd geweest, meer nog dan de vorige. Het was een tijd van toenemende onzekerheid die heeft geleid tot financiële instabiliteit en verhoogde volatiliteit in de effectenmarkten. Kan men de dramatische gebeurtenissen van 11 september aanduiden als een aanzet tot een neerwaartse spiraal in de markten, dan hebben vooral de grote Amerikaanse boekhoudkundige crisissen de basis gelegd voor een vertrouwenscrisis zonder voorgaande, althans niet in de recente financiële geschiedenis. De weerslag ervan is meer dan duidelijk in de effectenmarkten; hij heeft ook de ondernemingen getroffen die aan het prudentieel toezicht van de Commissie zijn onderworpen, zij het in veel mindere mate en op uiteenlopende wijze.

De geschiedenis zal uitwijzen welke de factoren waren die aan de grondslag hebben gelegen van de grootste beurscrisis sinds de jaren dertig. Deze oorzaken zullen ongetwijfeld veelvuldig en verscheiden zijn en alle actoren in het financiële landschap aanbelangen: emittenten, financiële tussenpersonen, beleggers, experts en adviseurs allerhande hebben immers meegewerkt aan het ontstaan van een luchtbel die vroeg of laat tot deze hevige terugslag zou leiden. Vele lessen zullen kunnen worden getrokken uit deze gebeurtenissen. Op het actieterrein van de Commissie kan men nu reeds - zij het voorlopig - wijzen op enkele krachtlijnen die ook in de toekomst het landschap zullen blijven bepalen.

De onderlinge afhankelijkheid van de financiële systemen heeft voor gevolg dat gebeurtenissen die zich afspelen in een ander werelddeel een onmiddellijke weerslag hebben op de Europese markten. Dit was het geval voor de gebeurtenissen van 11 september. Het was evenzeer zo voor de crisis op de Amerikaanse aandelenmarkten. Paradoxaal blijkt deze afgeleide weerslag de Europese markten sterker te treffen dan de Amerikaanse, ofschoon de vertrouwenscrisis oorspronkelijk enkel op Amerikaanse vennootschappen betrekking had. De markten in de crisis hebben klaarblijkelijk geen oog voor de verschillen inzake boekhoudkundige verwerking en corporate governance, die er tussen beide zijden van de Oceaan bestaan.

Ofschoon reeds voorheen in vele gebieden duidelijk zal de kracht van deze interdependentie van de financiële markten ongetwijfeld een weerslag hebben op talloze materies. Vandaag de dag zijn de gevolgen reeds zichtbaar op het normatieve vlak. De vraag in welke mate de nieuwe Amerikaanse wetgeving ook door Europese ondernemingen moet worden geëerbiedigd, wordt in vele kringen gesteld. Hier worden delicate vragen gesteld van extraterritorialiteit en conflict met de beginselen van het eigen vennootschaps- en ondernemingwezen. Het doorsijpelings-effect is evenwel complexer: op korte termijn zullen internationaal actieve auditors en juridische raadgevers best met de nieuwe voorschriften rekening houden. Op langere termijn vereist de geloofwaardigheid van de normatieve omkadering van het effectenwezen dat ook de Europese regelgevers in Europa zich door deze nieuwe voorschriften laten inspireren.

In de mate dat men het afgenomen vertrouwen als een van de oorzaken van de huidige terugslag in het effectenwezen kan aanduiden, dienen remedies gezocht te worden in maatregelen die dit vertrouwen kunnen herstellen en versterken.

De teruggang in de effectenmarkten treft niet enkel deze markten zelf. De afgeleide effecten zijn ook hier talrijk en nog niet goed in kaart te brengen. Financiële groepen, financiële tussenpersonen, maar ook hun bestuurders en werknemers worden hardhandig herinnerd aan de waardevernietigende gevolgen van een vertrouwenscrisis. Zij worden aldus gewezen op de noodzaak van een scherp omschreven risicobewaking en -beheersing in de vorm van prudentiële omkadering, niet alleen voor henzelf maar voor de financiële sector in zijn geheel. Op dit stuk heeft het beleid dat de Belgische financiële ondernemingen – mede onder het waakzaam oog van de prudentiële toezichthouders - sinds vele jaren hebben gevoerd, verduidelijkt dat soms ingrijpende prudentiële maatregelen in staat zijn een dijk op te werpen die effectieve bescherming biedt, ook wanneer het noodweer wat heviger wordt. Een en ander hebben er toe geleid dat de solvabiliteit van de in België gevestigde financiële instellingen niet in gevaar is gebracht.

De verfijning en verscherping van de prudentiële omkadering die het resultaat zal zijn van de herziening van het kapitaalakkoord die thans in Basel wordt voorbereid, is daarom een noodzakelijke stap in de verdere beveiliging van de financiële ondernemingen en dus van het financiële bestel in het algemeen. De voorbereidende werkzaamheden horen ten volle ondersteund te worden: de Commissie is er actief bij betrokken en verleent er dan ook een hoge prioriteit aan. Doch ook de ondernemingen moeten worden gesensibiliseerd voor de uitdagingen die het nieuwe kapitaalakkoord zal betekenen. Een systematische actie wordt daarom op het getouw gezet.

Naast de eigen-vermogensvereisten en de andere instrumenten van het prudentieel toezicht, dienen andere factoren die van aard zijn het vertrouwen in het financiële bestel te ondersteunen, meer en meer aandacht te krijgen. In het bijzonder wat de ondernemingen betreft die aan prudentieel toezicht zijn onderworpen, kan het belang van maatregelen die er toe strekken de reputatie van de onderneming gaaf te houden, niet voldoende worden onderstreept. Amerikaanse voorbeelden illustreren ten volle de vernietigende kracht van reputatieverlies. Vandaar dat de Commissie meer en meer initiatieven neemt om de naleving van de regelen van behoorlijk gedrag te bewerkstelligen (onder de hoofding van «compliance»), waarbij zij in toenemende mate oog heeft voor de gevaren die het gevolg zijn van ongeoorloofde praktijken, vooral op fiscaal vlak, of inzake witwassen van gelden van ongeoorloofde oorsprong.

De versterking van het vertrouwen van het publiek neemt andere vormen aan wanneer men het heeft over beleggers die hun gelden toevertrouwen aan de financiële markten. Zij handelen in beginsel op eigen risico. Hier dient de doorzichtigheid van het beleggingsgebeuren maximaal verzekerd te worden. De actie van de overheid steunt hier op de ontsluiting van maximale informatie, het weze in de vorm van boekhoudkundige gegevens, bij wijze van informatie voorafgaand aan een uitgifte, in het kader van een overnamebod, of bij wijze van tussentijdse informatie. De Commissie ondersteunt daarom ten volle de inspanningen die van diverse zijden worden ondernomen voor de invoering van de IFRS (voorheen IAS) teneinde de internationale vergelijkbaarheid van de boekhoudkundige gegevens te versterken en dus de aantrekkingskracht van de effecten van Belgische vennootschappen te verhogen. Zij verheugt zich ook in de versterking van de door de wetgever besliste onafhankelijkheid van de commissarissen. In het kader van bepaalde verrichtingen, waaronder de overnameaanbiedingen waarover in dit jaarverslag wordt gerapporteerd, heeft zij de hand gehouden aan de evenwichtige voorlichting van de beleggers, opdat zij hun oordeel naar best inzicht konden vormen.

Naast de ontwikkelingen in de markten werd de Commissie in het besproken jaar ook op het institutionele vlak geconfronteerd met de meest fundamentele hervorming sinds haar oprichting.

Indien men het gehele traject sinds 1935 overschouwt, is de rol van de toenmalige Bankcommissie sterk geëvolueerd: haar bevoegdheden werden systematisch verruimd, de meeste materies zijn toenemend van Europese en van internationale aard, het aantal medewerkers is sinds haar oprichting sterk toegenomen, de complexiteit van de wetgeving en van de behandelde materies is niet meer vergelijkbaar. Elk jaar opnieuw wordt meer deskundigheid en meer inzet vereist van de leiding en de medewerkers van de Commissie. Zij hebben de uitdagingen steeds op uitstekende wijze het hoofd geboden.

Voormelde factoren, doch ook de vereiste van een meer slagvaardig beleid en de toegenomen aandacht voor materies van financiële stabiliteit, kunnen worden aangeduid als de drijfveren die tot een bezinning over de governance- en organisatiestructuren van de instelling hebben geleid. In de toezichtstructuren zoals zij vandaag de dag worden uitgebouwd, worden nieuwe perspectieven aan de orde gesteld: de toegenomen rol en verantwoordelijkheid van de centrale banken op het stuk van de stabiliteit van het financiële bestel in het algemeen, de vraag naar een versterkte coördinatie met het toezicht op het verzekeringswezen zijn tendensen die de resultante zijn van evoluties in het financiële bestel. De verruiming van de sanctiebevoegdheden van de Commissie, met bijhorend de waarborgen inzake mensenrechten, beantwoorden aan de behoefte aan een meer slagvaardig handhavingsbeleid. De noodzaak een meer efficiënte rechtsbescherming te verzekeren in geval van gerechtelijke betwisting, heeft de wetgever geleid tot een algehele herziening van het geldende stelsel van verhaal tegen de beslissing van de toezichthouders.

De hervorming, zoals zij in het Parlement werd goedgekeurd, steunt op een duidelijk onderscheid tussen de toezichts- en beheersfuncties. De raad van toezicht oefent niet enkel de klassieke toezichtstaken uit, doch heeft ook inspraak in het algemene beleid van de instelling. De wet laat toe dat een beperkt aantal personen die banden hebben met de gecontroleerde ondernemingen, in deze raad kunnen zetelen.

Het toezicht op de individuele ondernemingen en verrichtingen is exclusief aan het directiecomité opgedragen. Verschillende instrumenten zullen bijdragen tot de slagvaardigheid inzake toezicht. Deze zal onder meer worden versterkt, nu het directiecomité over zelfstandige sanctiebevoegdheid beschikt. Met het oog op de eerbiediging van de beginselen van de mensenrechten kunnen sancties enkel worden opgelegd op vordering van de auditeur, een nieuw gecreëerde zelfstandige functie. De auditeur maakt geen deel uit van het directiecomité, waardoor vervolging en sanctionering duidelijk afgescheiden blijven.

Het bestuursorgaan van de Commissie zal voortaan voor de helft – min een – bestaan uit directeuren van de Nationale Bank. De aanwezigheid van deze directeuren laat de eigen verantwoordelijkheid van de Commissie voor het toezicht op de individuele ondernemingen en verrichtingen onverlet.

Nu de principiële kaders zijn vastgelegd, moet er voor gezorgd worden dat de invulling ervan geschiedt rekening houdend met de vereisten van doeltreffendheid en efficiëntie, zodat in de toekomst, precies zoals in het verleden, de Commissie voor het Bank- en Financieuzen haar leidende rol kan blijven vervullen inzake toezicht op het financiële gebeuren in België, met dezelfde inzet en degelijkheid als men van haar kent en ook verwacht.

Met de wet van 2 augustus 2002 wordt een einde gesteld aan een bestuursstructuur die het financiële toezicht gedurende meer dan zestig jaar heeft gedragen. Het is dan ook een uitgelezen moment om hulde te brengen aan de – niet meer dan 36 – personen die, naast de zeven voorzitters, als lid van de Bankcommissie, later de Commissie voor het Bank- en Financieuzen, hun wijsheid, ervaring en inzicht ter beschikking van de instelling hebben gesteld. Zij vinden hier onze oprechte dankzegging.

*Eddy Wymeersch,
Voorzitter.*

*Wettelijk statuut
en toezicht*

Inleidend hoofdstuk

De wet van 2 augustus 2002 betreffende het toezicht op de financiële sector en de financiële diensten

Zoals in het woord vooraf al is aangeduid, heeft de wet van 2 augustus 2002 (1) het toezicht op de financiële sector grondig hervormd. Hierna wordt een overzicht gegeven van de belangrijkste wijzigingen die de wet in het bevoegdheidsdomein van de Commissie heeft doorgevoerd.

*

**

De hervorming van de organisatie van en het toezicht op de secundaire markten voor financiële instrumenten

De organisatie van en het toezicht op de markten

De wet van 2 augustus 2002 hervormt het wettelijk kader voor de organisatie van en het toezicht op de secundaire markten dat was neergelegd in de wet van 6 april 1995.

Centraal staat het begrip gereguleerde markt. De wet bepaalt voortaan dat de Minister van Financiën, op advies van de Commissie, elke secundaire markt die door een Belgische marktonderneming wordt georganiseerd, als gereguleerde markt kan erkennen. Daartoe dient de marktonderneming die haar organiseert, de regelmatige werking van de markthandel te waarborgen en de transparantie van de transacties te verzekeren. De marktonderneming dient marktregels vast te stellen en moet erop toezien dat deze regels de leden van de markt contractueel binden.

(1) Zie het Belgisch Staatsblad van 4 september 2002.

Deze marktregels bepalen onder meer de verplichtingen die de leden van de markt dienen na te leven, alsook de voorwaarden voor de toelating van financiële instrumenten tot de verhandeling op de markt. Ze dienen, na advies van de Commissie, door de Minister van Financiën te worden goedgekeurd. De Commissie gaat na of de onderrichtingen en circulaire's die ter uitvoering van de marktregels worden getroffen, stroken met deze regels en met de wettelijke bepalingen. De wet regelt tevens het lidmaatschap van de gereglementeerde markten: zo wordt bepaald dat naast de tussenpersonen met vergunning ook andere ondernemingen lid van de markt kunnen worden onder voorwaarden die de Commissie in één of meer reglementen bepaalt. De marktonderneming mag de toelating van een persoon die in aanmerking komt slechts weigeren op grond van objectieve en niet-discriminatoire criteria en mits akkoord van de Commissie.

De wet bepaalt tevens dat de marktondernemingen die in België zijn gevestigd en gereglementeerde markten wensen te organiseren, vooraf een vergunning van de Minister van Financiën dienen te verkrijgen op advies van de Commissie. Daartoe dient de marktonderneming te beschikken over voldoende financiële middelen en een passende organisatie en interne controle, en dient haar aandeelhouderschap en leiding geschikt te worden bevonden. Sommige van deze voorwaarden gelden op groepsniveau indien de marktonderneming deel uitmaakt van een groep. De Commissie ziet toe op de naleving van deze voorwaarden.

De Minister van Financiën kan, na advies van de Commissie, de hoedanigheid van gereglementeerde markt ontnemen, alsook de vergunning van de marktonderneming intrekken, wanneer niet langer aan de wettelijke voorwaarden is voldaan.

Beroep bij het Hof van Beroep te Brussel staat open voor de marktonderneming en de Commissie tegen de ministeriële beslissingen inzake erkenning of vergunning.

De wet voorziet niet langer in marktautoriteiten die – onder het tweedelijns toezicht van de Commissie - instaan voor de organisatie van en het toezicht op de markten. De organisatie van de markten komt toe aan de marktondernemingen zelf. De wet kent hen ook de bevoegdheid toe om te beslissen over de toelating van financiële instrumenten tot de verhandeling op een Belgische gereglementeerde markt evenals over hun schorsing en schrapping. De Commissie kan zich verzetten tegen de toelating of schrapping van een financieel instrument om redenen van bescherming van de belangen van de beleggers. Wanneer de Commissie er om verzoekt, dient de marktonderneming over te gaan tot de schorsing van een financieel instrument. Emittenten en de Commissie kunnen beroep instellen bij het Hof van Beroep te Brussel tegen de beslissingen van de marktonderneming inzake toelating, schorsing en schrapping.

Een aantal toezichtopdrachten die voorheen, in eerste lijn, aan de marktautoriteiten van Euronext Brussels en Nasdaq Europe waren toevertrouwd, worden overgeheveld naar de Commissie. Het betreft het toezicht op de naleving van de gedragsregels alsook de controle op de beursmisdriven (misbruik van voorwetenschap en koersmanipulatie). De Commissie wordt de enige toezichthouder over de financiële informatie nu ook het toezicht op de occasionele financiële informatie naar haar wordt overgeheveld.

In dit verband stelt de wet dat de Koning, op advies van de Commissie, de nadere regels bepaalt in verband met:

- de verplichtingen op het gebied van de financiële informatie van emittenten van financiële instrumenten toegelaten tot een Belgische gereglementeerde markt
- de vereisten inzake de boekhoudkundige normen voor de financiële informatieverstrekking aan het publiek die deze emittenten moeten naleven (2).

De Koning kan bepaalde van deze regels toepasselijk maken op Belgische ondernemingen waarvan de effecten uitsluitend op een buitenlandse markt worden verhandeld.

De nieuwe onderzoeksbevoegdheden van de Commissie terzake houden onder meer in dat zij inspecties kan verrichten bij emittenten en dat zij de commissarissen van de entiteiten onder haar toezicht om bijzondere verslagen kan verzoeken.

De Koning zal ook de regels bepalen inzake de plichten van de bemiddelaars tot bewaring en melding van hun transacties en inzake de markttransparantie.

In tegenstelling tot de wet van 6 april 1995 legt de wet zelf geen centralisatieplicht meer op. De Koning kan wel de centralisatie van de transacties op een gereglementeerde markt voorschrijven, mits te voorzien in een recht van afstand voor de belegger.

Euronext Brussels en Nasdaq Europe worden door de wet van rechtswege erkend als marktondernemingen. Ze dienen binnen de zes maanden na de inwerkingtreding van de wet hun regels aan te passen aan de wet.

Specifieke markten

De wet schept het kader voor een aparte regeling van de Belgische markten in financiële instrumenten die zijn uitgegeven of gewaarborgd door de Staat of Belgische openbare instanties. Zo kan de Koning de organisatie en het toezicht regelen van de markten die gespecialiseerd zijn in die instrumenten. Hij kan een specifieke toezichtregeling uitwerken voor deze markten in voorkomend geval afwijkend van de bepalingen die het toezicht van de Commissie regelen. Voorts wordt Hij gemachtigd om het Rentenfonds te reorganiseren en om bepaalde van haar bevoegdheden aan de Nationale Bank van België (NBB) of aan de Commissie over te dragen. Het Rentenfonds wordt door de wet van rechtswege erkend als marktonderneming. Het regime van vergunning dat voor de andere marktondernemingen geldt, wordt buiten toepassing verklaard voor het Rentenfonds.

De wet bepaalt verder dat de Koning, op advies van de Commissie, de regels vaststelt met betrekking tot de organisatie en de werking van en het toezicht op secundaire markten voor financiële instrumenten die geen gereglementeerde markten zijn, en alternatieve verhandelingsystemen. Deze regels kunnen bepalen dat deze markten of systemen enkel kunnen worden georganiseerd door marktondernemingen die een vergunning hebben bekomen om gereglementeerde markten te organiseren

(2) De wet preciseert dat de desbetreffende uitvoeringsbepalingen geen afbreuk doen aan de verordenende bevoegdheden toegekend aan de ministers bevoegd voor de Economie, de Justitie en de Middenstand, noch aan de adviesbevoegdheid van de Commissie voor Boekhoudkundige Normen.

of door kredietinstellingen of beleggingsondernemingen waarvan de vergunning deze activiteit omvat. De betrokken operatoren zullen echter steeds de keuze hebben om dergelijke markten of systemen te organiseren als marktonderneming of onder een vergunning als bank of beleggingsonderneming.

Verrekening en vereffening

De wet voert een nieuw statuut in voor instellingen die diensten van verrekening en vereffening aanbieden aan gereguleerde markten.

In België gevestigde kredietinstellingen kunnen zonder bijkomende vergunning diensten van verrekening aanbieden. Voor Belgische of in België gevestigde gespecialiseerde verrekeningsinstellingen wordt een specifiek statuut ingevoerd waarbij een vergunning van de Minister van Financiën is vereist.

Als vereffeninginstellingen kunnen optreden: de in België gevestigde kredietinstellingen, de instellingen die als centrale depositaris erkend zijn krachtens het koninklijk besluit nr. 62 van 10 november 1967 ter bevordering van de omloop van de effecten en de instellingen aangeduid door de Koning om de dienst van vereffening te verrichten met betrekking tot gedematerialiseerde vennootschapseffecten. Niet in België gevestigde instellingen mogen in België diensten van verrekening of vereffening verrichten voor zover deze in hun land van herkomst aan een statuut en toezicht onderworpen zijn die door de Commissie en de NBB als gelijkwaardig worden bevonden.

De Commissie staat in voor het prudentieel toezicht op deze verrekenings- en vereffeninginstellingen, onverminderd de bevoegdheden van «oversight» van de NBB op de verrekenings- en vereffeningssystemen.

De gedragsregels

De wet preciseert de gedragsregels die de tussenpersonen dienen na te leven bij het verstrekken van beleggingsdiensten of het uitvoeren van verrichtingen in financiële instrumenten. De wet heft het vroeger wettelijk vermoeden op dat de bemiddelaar zijn zorgplicht ten aanzien van zijn cliënten was nagekomen wanneer hij de transactie op een gereguleerde markt overeenkomstig de marktregels had uitgevoerd.

De bemiddelaars dienen een interne gedragscode op te stellen met aangepaste regels en procedures om de naleving van de gedragsregels en de regels inzake marktmisbruiken te waarborgen. Ze dienen tevens binnen hun organisatie een persoon aan te duiden die verantwoordelijk is op het gebied van de deontologie.

De Koning wordt gemachtigd om verdere gedragsregels vast te stellen. Hij kan tevens verschillende gedragsregels bepalen naargelang de beleggingsdiensten worden verstrekt aan professionele beleggers of aan andere beleggers.

De Koning kan de gedragsregels bepalen die bieders dienen na te leven bij hun berichtgeving over openbare aanbiedingen, alsook de regels die de financiële tussenpersonen moeten in acht nemen bij hun tussenkomst bij dergelijke verrichtingen.

De Koning kan ook bepalen dat de emittenten waarvan de financiële instrumenten in België of in het buitenland worden genoteerd een gedragscode moeten opstellen met betrekking tot de transacties van hun mandatarissen en personeelsleden in de betrokken instrumenten.

Voor het toezicht op deze bepalingen heeft de Commissie uitgebreide bevoegdheden met inbegrip van de mogelijkheid informatie op te vragen die betrekking heeft op de relaties tussen de tussenpersoon en een bepaalde cliënt.

Marktmisbruik en de beursmisdrijven

De Commissie wordt voortaan belast met het toezicht op de strafrechtelijke misdrijven van misbruik van voorwetenschap en koersmanipulatie. De omschrijving van deze misdrijven wordt met een paar aanpassingen overgenomen uit de wet van 4 december 1990. De zogenaamde holdingexceptie (3) wordt opgeheven. Uitdrukkelijk wordt gepreciseerd dat de verbodsbepaling geldt voor wie over voorkennis beschikt omwille van zijn criminele activiteiten. Deze bepaling beoogt de bestrafing van personen die misdrijven met inbegrip van terroristische aanslagen voorbereiden en die misbruik zouden plegen van hun kennis hiervan door te handelen in gevoelige financiële instrumenten.

Naast de strafrechtelijke inbreuken voert de wet een regime van marktmisbruik in, waarvan de administratiefrechtelijke beteugeling aan de Commissie wordt toevertrouwd.

Marktmisbruik wordt in ruime zin gedefinieerd en omvat het misbruik van voorkennis, de verschillende vormen van koersmanipulatie, het verspreiden van valse of misleidende informatie en elke andere door de Koning bepaalde handeling die de goede werking, de integriteit en de transparantie van de markt belemmert of verstoort of dit zou kunnen doen.

De omschrijving van het strafrechtelijk misdrijf misbruik van voorwetenschap en deze van het administratief gesanctioneerde marktmisbruik stemmen overeen, met dit verschil dat met betrekking tot marktmisbruik niet dient te worden aangetoond dat de persoon er zich van bewust was dat hij voorkennis had of hiervan redelijkerwijze niet onkundig kon zijn.

In tegenstelling tot het strafrechtelijk misdrijf van koersmanipulatie is er voor de marktmisbruiken geen bewijs nodig van het gebruik van bedrieglijke middelen. Personen die transacties hebben uitgevoerd, kunnen desgevallend aannemelijk maken dat hun beweegredenen legitiem zijn en beantwoorden aan de normale marktpraktijken als zodanig erkend door de Commissie. De Commissie wordt in dit verband gemachtigd om bij reglement te bepalen aan welke voorwaarden een transactie moet voldoen om in overeenstemming te zijn met de normale marktpraktijken.

Bij inbreuk op het verbod van marktmisbruik kan de Commissie een administratieve geldboete opleggen. Elke administratieve geldboete die definitief geworden is vooraleer de strafrechter zich definitief over dezelfde feiten of samenhangende feiten heeft uitgesproken, wordt aangerekend op het bedrag van elke strafboete die voor deze feiten ten aanzien van dezelfde persoon wordt uitgesproken.

(3) Krachtens de wet van 4 december 1990 werd niet als bevoorrechte informatie beschouwd de informatie waarover holdingmaatschappijen beschikken naar aanleiding van de rol die ze spelen in het beheer van de maatschappijen waarin ze een deelneming bezitten.

Voorrechten van de financiële tussenpersonen

Artikel 31 van de wet van 2 augustus 2002 vervangt artikel 41 van de wet van 6 april 1995 en brengt tegelijkertijd ook diverse wijzigingen aan in de voorrechten van de financiële tussenpersonen zoals die vroeger in de financiële wetgeving – meer bepaald in voornoemd artikel 41- vermeld waren (4).

In artikel 31, § 1 komt het voorrecht van de gekwalificeerde tussenpersonen aan bod op de financiële instrumenten, gelden of deviezen die hun zijn overhandigd om de dekking te vormen voor de uitvoering van verrichtingen, en die zij houden ingevolge de uitvoering van verrichtingen. De nieuwe bepaling vult dat voorrecht op twee punten aan. Enerzijds is niet langer vereist dat de dekking opgelegd moet zijn door de wettelijke en reglementaire bepalingen tot regeling van de gereglementeerde markten waarop de verrichtingen worden uitgevoerd, waardoor het voorrecht voortaan ook geldt voor de dekking die op louter contractuele basis vereist is. Anderzijds wordt de nieuwe bepaling ook van toepassing verklaard op de dekking die wordt gevormd in het kader van termijnverrichtingen op deviezen.

Artikel 31, § 2 handelt over het voorrecht dat bestaat in hoofde van verrekenings- of vereffeningsinstellingen. Eigenlijk vermeld § 2 een dubbel voorrecht. Eerst komt het voorrecht aan bod op de tegoeden (financiële instrumenten, gelden, deviezen) die een deelnemer als eigen tegoeden op rekening staan heeft in de boeken van een dergelijke instelling en die als waarborg dienen voor alle in eigen naam en voor eigen rekening of voor rekening van cliënten gesloten verrichtingen. Daarnaast is er het voorrecht op de tegoeden die een deelnemer als cliëntentegoeden op rekening staan heeft in de boeken van een instelling en die enkel als waarborg worden verstrekt voor verrichtingen die een deelnemer heeft gesloten voor rekening van zijn cliënten, waarbij er wel een solidariteit bestaat tussen de cliënten van eenzelfde deelnemer.

In verband met de in § 2 vermelde voorrechten, wijst artikel 31, § 5 erop dat de voorafgaande schriftelijke toestemming van de cliënt vereist is, op straffe van inbreuk op artikel 148, § 3 van de wet van 6 april 1995. De nieuwe bepaling stelt dat het ontbreken van die voorafgaande schriftelijke toestemming de rechtsgeldigheid van het voorrecht niet in het gedrang brengt, en wordt bestraft met strafrechtelijke sancties in hoofde van de bemiddelaar die eventueel kunnen worden uitgebreid met herstelmaatregelen die worden opgelegd in het kader van het prudentieel toezicht.

Tot slot worden de – voorheen bij koninklijk besluit vastgelegde – procedures met betrekking tot de tegeldemaking van de financiële instrumenten waarop de voornoemde voorrechten slaan, door de nieuwe bepaling in de wet opgenomen. Zonder dat daarbij wordt geraakt aan de mogelijkheid om de verstrekte dekking te gelde te maken, verduidelijkt de nieuwe bepaling dat het recht van tegeldemaking ook het recht impliceert om over te gaan tot de sluiting van open posities ingevolge de uitvoering van verrichtingen.

Toezicht door de Commissie

De door de wet aan de Commissie toevertrouwde toezichtsoopdrachten gaan gepaard met ruime onderzoeksbevoegdheden ten aanzien van de financiële tussenpersonen, de leden van een Belgische gereglementeerde markt, verrekenings- en vereffeningsinstellingen en emittenten.

(4) Zie Parl. st., Kamer, nr. 1842/001 en nr. 1843/002, p. 69 tot 72.

Voor het toezicht op de toepassing van de bepalingen inzake marktmisbruiken en de strafrechtelijke verbodsbepalingen inzake misbruik van voorwetenschap en koersmanipulatie beschikt de Commissie bovendien over onderzoeksbevoegdheden ten aanzien van de opdrachtgevers van de tussenpersonen.

Nieuw is dat de Commissie wordt gemachtigd om in individuele gevallen afwijkingen toe te staan van bepaalde wettelijke voorschriften (gedragsregels en marktmisbruiken), indien zij van oordeel is dat de betrokken bepalingen niet zijn afgestemd op de toestand van de betrokken tussenpersoon, emittent ofieder en op voorwaarde dat deze persoon passende alternatieve maatregelen neemt die een gelijkwaardige bescherming van de belangen van de beleggers en de marktintegriteit bieden.

Voorts kan de Commissie bij reglement de voorwaarden bepalen waaronder courante marktpraktijken al dan niet een inbreuk vormen op de gedragsregels of op het verbod van marktmisbruik.

Ten slotte bepaalt de wet de handhavingsmaatregelen die de Commissie kan treffen. Zij kan elke in België gevestigde persoon bevelen om zich binnen de door haar bepaalde termijn te schikken naar de bepalingen van de wet. Bij niet-naleving kan zij haar standpunt bekendmaken, een dwangsom opleggen of, bij een marktonderneming of verrekenings- of vereffeningsinstelling, een bijzonder commissaris aanstellen. Zij kan ook een administratieve geldboete opleggen aan eenieder die de wet niet naleeft.

*

**

De hervorming van het statuut van de Commissie

De wet van 2 augustus 2002 heeft het statuut van de Commissie grondig gewijzigd. Titel III van het koninklijk besluit nr. 185 van 9 juli 1935 dat sinds de oprichting van de Commissie het statuut van de instelling bepaalde, wordt opgeheven. Het statuut van de Commissie wordt thans geregeld in hoofdstuk III van de wet van 2 augustus 2002.

Algemene bepalingen

De wet bevestigt uitdrukkelijk dat de Commissie een autonome instelling is en dat zij rechtspersoonlijkheid heeft.

De opdrachten van de Commissie staan voortaan vermeld bij de bepalingen die haar statuut regelen. De wet somt vier opdrachten op:

- 1° toezien op de kredietinstellingen, de beleggingsondernemingen, de beleggingsadviseurs en de wisselkantoren;
- 2° toezien op de ICB's;
- 3° toezien op de naleving van de regels die de bescherming van de belangen van de belegger beogen bij verrichtingen in financiële instrumenten alsook op de goede werking, de integriteit en de transparantie van de markten voor financiële instrumenten;

4° bijdragen tot de naleving van de regels bedoeld om de spaarders en de beleggers te beschermen tegen het illegaal aanbod van financiële producten en diensten; deze laatste opdracht bevestigt de «perimetercontrole» die de Commissie de jongste jaren heeft uitgebouwd om het illegaal aanbod van effecten en van bank- en beleggingsdiensten op te sporen en het publiek hiertegen te waarschuwen.

De wet voorziet verder in een bevoegdheidsdelegatie aan de Koning om de opdrachten van de Commissie uit te breiden tot al of een deel van de huidige opdrachten van de Controledienst voor de Verzekeringen (CDV). Deze bevoegdheidsdelegatie verstrijkt op 30 juni 2003.

De wet handhaaft het beginsel dat de Commissie niet bevoegd is inzake belastingaangelegenheden. De verplichting om bij het gerecht aangifte te doen van de bijzondere mechanismen die een onder het strafrecht vallend fiscaal misdrijf vormen, blijft eveneens gehandhaafd.

Organen

De Commissie telt voortaan vier organen: de raad van toezicht, het directiecomité, de voorzitter en de secretaris-generaal.

De raad van toezicht neemt geen kennis van individuele dossiers. Zijn opdrachten zijn in essentie drievoudig:

- 1° de raad wisselt van gedachten over algemene aangelegenheden in het bevoegdheidsdomein van Commissie; in dat kader geeft hij adviezen aan het directiecomité, onder meer over de algemene prioriteiten van het toezichtsbeleid en over de reglementen die het directiecomité voornemens is te nemen; op voorstel van het directiecomité kan de raad adviescomités oprichten;
- 2° de raad oefent het algemeen toezicht op de werking van de Commissie uit; op voorstel van het directiecomité keurt hij het inrichtingsreglement, het organogram van de diensten, de deontologische code, de begroting, de jaarrekening en het jaarverslag goed; de raad benoemt de bedrijfsrevisoren die instaan voor de controle op de jaarrekening van de Commissie; hij kan een of meer van zijn leden gelasten met een onderzoek om zich te vergewissen van de goede werking van de Commissie;
- 3° in sommige materies legt de raad voorstellen voor en geeft hij adviezen aan de Regering; op voorstel van het directiecomité, stelt hij de algemene regels voor inzake de financiering van de Commissie; voorts geeft hij advies met het oog op de benoeming van de voorzitter, de leden van het directiecomité en de secretaris-generaal.

De raad telt negen leden: de voorzitter en acht leden die door de Koning worden benoemd. Vijf leden worden benoemd op gezamenlijk voorstel van de minister van Financiën en de minister bevoegd voor Economie. Drie leden worden benoemd onder de regenten van de NBB. Ten minste de helft van de leden mogen geen deelneming hebben noch een mandaat uitoefenen in een onderneming die aan het permanente toezicht van de Commissie is onderworpen.

Het directiecomité is voortaan het bevoegde orgaan dat de beslissingen neemt in het kader van de opdrachten die aan de Commissie als administratieve overheid zijn toebedeeld. Het vaardigt tevens de reglementen van de Commissie uit na advies van de raad van toezicht. Het staat in voor het beheer en het bestuur van de Commissie en bepaalt de oriëntatie van het beleid.

Het directiecomité telt, naast de voorzitter, ten minste vier en ten hoogste zes leden die door de Koning op voorstel van de minister van Financiën worden benoemd. De helft van de leden dienen lid te zijn van het directiecomité van de NBB. Deze leden worden voorgedragen door het directiecomité van NBB. Zij zetelen op persoonlijke titel. Zij nemen niet deel aan de beraadslaging over dossiers die de NBB aanbelangen in haar hoedanigheid van emittent van beursgenoteerde financiële instrumenten. Een van de leden wordt tot ondervoorzitter benoemd.

Het directiecomité kan kamers inrichten voor de verschillende sectoren waarvoor de Commissie bevoegd is. Deze kamers zijn samengesteld uit leden van het directiecomité en uit personeelsleden. Het directiecomité kan voor sommige dossiers, bijvoorbeeld zij die geen uitstel dulden, of voor sommige materies, bijvoorbeeld deze waarvoor een vaste beslissingspraktijk bestaat, zijn beslissingsbevoegdheid aan de kamers delegeren.

De voorzitter leidt de Commissie. Hij zit het directiecomité en de raad van toezicht voor. De Koning kan evenwel bepalen dat het voorzitterschap van beide organen door onderscheiden personen worden uitgeoefend. De voorzitter wordt door de Koning benoemd op gezamenlijke voordracht van de minister van Financiën en de minister bevoegd voor Economie.

De secretaris-generaal staat in voor de algemene administratieve organisatie en de administratieve leiding van de diensten. Hij coördineert de samenwerking met andere instellingen, inzonderheid met de NBB en de CDV. Hij oefent deze opdrachten uit onder het collegiaal gezag van het directiecomité. De secretaris-generaal vervult tevens de functie van auditeur die door het directiecomité gelast kan worden een onderzoek in te stellen met het oog op het opleggen van administratieve sancties. De secretaris-generaal wordt op voordracht van de minister van Financiën door de Koning benoemd. Na een overgangperiode die Hij vaststelt, bepaalt de Koning, op voorstel van de minister van Financiën en de minister bevoegd voor Economie, dat eenzelfde persoon de functie van secretaris-generaal bij de Commissie en de CDV vervult.

De voorzitter, de leden van het directiecomité en de secretaris-generaal mogen geen enkele functie uitoefenen in een handelsvennootschap of in een openbare instelling die een industrieel, commercieel of financieel bedrijf uitoefent.

Organisatie

De diensten van de Commissie zijn voortaan georganiseerd in departementen.

De regeling blijft dat de werkingskosten van de Commissie worden gedragen door de ondernemingen die onder haar toezicht staan of waarvan de verrichtingen onder haar toezicht staan, dit volgens nadere regels die door de Koning worden vastgesteld.

De wet bepaalt thans uitdrukkelijk dat de Commissie haar boekhouding voert overeenkomstig de bepalingen van hoofdstuk I van de wet van 17 juli 1975 op de boekhouding van de ondernemingen. De rekeningen van de Commissie worden gecontroleerd door een of meer bedrijfsrevisoren die door de raad van toezicht worden benoemd.

De Commissie wordt met de Staat gelijkgesteld voor de toepassing van taken, rechten en retributies van de Staat, de provincie, de gemeente of de agglomeratie.

Werking

Het inrichtingsreglement wordt vastgelegd door de raad van toezicht, op voorstel van het directiecomité, en wordt door de Koning goedgekeurd.

Tegenover derden en in rechte wordt de Commissie vertegenwoordigd door de voorzitter en, in zijn afwezigheid, door de ondervoorzitter of twee leden van het directiecomité die gezamenlijk optreden. Het directiecomité kan bijzondere en beperkte vertegenwoordigingsbevoegdheden opdragen aan één of meer van zijn leden, al dan niet bijgestaan door een personeelslid.

De voorzitter, de leden van het directiecomité, de secretaris-generaal en de personeelsleden dienen zich te houden aan een deontologische code die door de raad van toezicht, op voorstel van het directiecomité, wordt vastgesteld.

In door de wetgever of door de Koning nog nader te bepalen gevallen zal de Commissie een voorafgaand schriftelijk bindend akkoord («*ruling*») kunnen geven om de voorspelbaarheid van de gevolgen van de betrokken handelingen te vergroten.

De wet kent een reglementaire bevoegdheid aan de Commissie toe in alle aangelegenheden waarvoor zij bevoegd is. Als beperking geldt dat het reglement moet strekken tot aanvulling op technische punten van bij wet of besluit vastgestelde bepalingen. Het ontwerpreglement dient in de regel het voorwerp van een open raadpleging te zijn. Dit houdt in dat het ontwerp in een nota wordt toegelicht en dat de nota op de website van de Commissie wordt gepubliceerd met uitnodiging aan de belangstellenden om hun eventuele commentaar mee te delen binnen de aangeduide termijn. De reglementen worden vervolgens door het directiecomité vastgesteld op advies van de raad van toezicht. Zij hebben slechts uitwerking na goedkeuring door de Koning. De Koning kan de reglementen wijzigen of in de plaats van de Commissie optreden indien zij in gebreke blijft een reglement te nemen.

De wet besteedt ruime aandacht aan openheid en verantwoording over het gevoerde beleid. De website van Commissie (www.cbf.be) krijgt een wettelijke basis. De verplichting tot het opmaken van een jaarverslag blijft vanzelfsprekend gehandhaafd. De voorzitter kan door de bevoegde commissies van de Kamer van volksvertegenwoordigers en van de Senaat worden gehoord, op hun verzoek of op eigen initiatief.

Een specifieke regeling geldt voortaan inzake de burgerlijke aansprakelijkheid van de Commissie, de leden van haar organen en haar personeelsleden. Naar het voorbeeld van toezichthouders in andere Europese Lid-Staten kunnen zij niet burgerlijk aansprakelijk worden gesteld voor hun beslissingen, handelingen of gedragingen in het kader van de wettelijke opdrachten van de Commissie behalve in geval van bedrog of zware fout.

Procedureregels voor het opleggen van administratieve sancties

Vanuit de zorg om een behoorlijke rechtspleging voert de wet bijzondere procedure-regels in voor het opleggen van een administratieve sanctie. Indien het directie-comité ernstige aanwijzingen vaststelt van een praktijk die aanleiding kan geven tot een administratieve sanctie of indien het ingevolge een klacht van een dergelijke praktijk in kennis wordt gesteld, gelast het comité de secretaris-generaal met het onderzoek van het dossier. Deze laatste voert in dat geval de titel van auditeur. Hij onderzoekt het dossier ten laste en ten gunste. Hij beschikt daartoe over alle onderzoeksbevoegdheden die aan de Commissie zijn toevertrouwd. Na zijn onderzoek stelt de auditeur de betrokkenen in de gelegenheid hun opmerkingen mee te delen.

De auditeur maakt zijn bevindingen over aan het directiecomité en licht de betrokkenen hiervan in. Deze laatsten kunnen op de zetel van de Commissie kennis nemen van het dossier. Zij kunnen ook vragen om door het directiecomité te worden gehoord.

Het directiecomité beraadslaagt over het eventueel opleggen van een administratieve sanctie en over de bekendmaking die hieraan moet worden gegeven, dit buiten de aanwezigheid van de auditeur.

Voor het opleggen van sommige uitzonderlijke maatregelen in het kader van het prudentieel toezicht op de kredietinstellingen en de beleggingsondernemingen (bvb. de benoeming van een speciaal commissaris, de gehele of gedeeltelijke schorsing van de activiteiten, de vervanging van de bestuurders of de intrekking van de vergunning) kan het directiecomité afwijken van de voornoemde procedure indien er ernstig gevaar voor het publiek is.

Beroepsgeheim en samenwerking met buitenlandse overheden

De bepalingen die de geheimhoudingsplicht van de Commissie regelen, waren tot hiertoe over verschillende wetten verspreid. De wet stelt een einde aan deze versnippering. In twee artikelen wordt de materie thans alomvattend geregeld. Het eerste artikel stelt het beginsel van het beroepsgeheim voorop. Het bevat ook een aantal algemene uitzonderingen. Eén van deze uitzonderingen is de getuigenis in rechte, zij het uitsluitend in strafzaken. Een andere uitzondering betreft de aangifte van strafrechtelijke misdrijven bij de gerechtelijke autoriteiten. De bepaling preciseert in dat verband dat de aangifteplicht van artikel 29 van het Wetboek van Strafvordering niet op de Commissie van toepassing is. Het tweede artikel bundelt de bepalingen op grond waarvan de Commissie, bij afwijking van haar geheimhoudingsplicht, vertrouwelijke inlichtingen mag meedelen aan andere overheden of instellingen die bevoegd zijn voor financiële materies.

Ook de bepalingen inzake de samenwerking met buitenlandse toezichthouders lagen tot hiertoe over verschillende wetten verspreid. De wet groepeerde deze bepalingen in één artikel.

*

**

De coördinatie van het toezicht op de financiële sector

Hoofdstuk V van de wet van 2 augustus 2002 regelt de coördinatie van het toezicht op de financiële sector, inzonderheid de coördinatie van de werking van de NBB, de CDV en de Commissie.

De wet van 2 augustus 2002 bepaalt dat de Commissie, de CDV en de NBB nauw samenwerken in alle materies van gemeenschappelijk belang en in het bijzonder wat betreft internationale samenwerking in het prudentieel domein, intersectoriële aspecten van de prudentiële politiek, macroprudentiële analyses en juridische studies. De betrokken instellingen bepalen in een protocol de modaliteiten van hun samenwerking. De Koning kan deze modaliteiten zelf bepalen indien de instellingen geen protocol hebben gesloten binnen de zes maanden van de eerste benoeming van alle leden van het directiecomité van de Commissie en de CDV.

Twee nieuwe instellingen worden opgericht om de coördinatie van het toezicht te bevorderen.

Een «raad van toezicht van de Overheid der Financiële Diensten» wordt opgericht met de taak om, op vraag van de bevoegde ministers of uit eigen beweging, advies te geven over vragen aangaande de organisatie, de werking en de coördinatie van de werking van de financiële markten en van de financiële instellingen. De raad zet tevens de dialoog en het overleg tussen de Commissie, de CDV en de NBB op.

De raad van toezicht van de Overheid der Financiële Diensten wordt voorgezeten door gouverneur van de NBB en is verder samengesteld uit de leden van de raad van toezicht van de Commissie, de leden van de raad van toezicht van de CDV en de regenten van de NBB.

De tweede nieuwe instelling is «het comité voor financiële stabiliteit». Ook dit comité wordt voorgezeten door de gouverneur van de NBB. Het comité is verder samengesteld uit de leden van het directiecomité van Commissie, het directiecomité van CDV en het directiecomité van NBB.

Het comité behandelt de kwesties van gemeenschappelijk belang voor de Commissie, de CDV en de NBB. De wet geeft een niet uitputtende opsomming van de te behandelen kwesties:

- 1° de stabiliteit van het financieel systeem in zijn geheel;
- 2° de interacties tussen het prudentieel toezicht en het toezicht op de systemische risico's op betaling- en vereffeningssystemen;
- 3° de coördinatie van het crisisbeheer;
- 4° de depositogarantie en de beleggerbescherming;
- 5° het onderzoek van de wetsontwerpen, de ontwerpen van reglementaire besluiten of de ontwerpcirculaires die van belang zijn voor minstens twee van de drie instellingen;
- 6° de aanduiding van de activiteiten die gemeenschappelijk worden uitgevoerd en het management hiervan;
- 7° de activiteiten die een instelling geheel of gedeeltelijk uitvoert voor rekening van een andere instelling;

8° de coördinatie van het toezicht op de ondernemingen en de verrichtingen waarvoor tenminste twee van de drie instellingen bevoegd zijn (5);

9° de deelname aan een of meer samenwerkingsverbanden.

De besluitvorming geschiedt in functie van de materies die door het comité voor financiële stabiliteit worden behandeld. Voor de beraadslagingen over de materies waarvan sprake in de punten 1° tot 5° preciseert de wet dat zij geen afbreuk doen aan de bevoegdheden van de NBB, de Commissie en de CDV. De beslissingen van het comité in de materies waarvan sprake in de punten 6° tot 9° dienen te worden genomen met een dubbele meerderheid in het gehele comité en in het directiecomité van de NBB, de CDV en de Commissie. De wet preciseert bovendien dat de leden van het directiecomité van de Commissie en de CDV die tevens lid zijn van het directiecomité van de NBB, nooit samen een aantal stemmen kunnen uitbrengen dat hoger is dan de stemmen uitgebracht door de andere leden van het directiecomité van de Commissie en de CDV.

Op voordracht van de bevoegde minister(s) kan het Comité voor financiële stabiliteit met de uitvoering van opdrachten van algemeen belang worden belast.

De Commissie en de CDV kunnen, al dan niet met andere Belgische of buitenlandse instellingen die instaan voor het toezicht op de financiële ondernemingen of de financiële markten, deelnemen aan één of meer samenwerkinginstanties. De wet geeft een niet uitputtende opsomming van de opdrachten waarmee een dergelijke samenwerkingsinstantie kan worden belast in het domein van het toezicht op de financiële ondernemingen of de financiële markten:

1° het opstellen van een voorontwerp van wet of van besluit;

2° het opstellen van een advies hierover;

3° het beheer en de bijwerking van een gegevensbestand met de betrokken wettelijke en reglementaire bepalingen;

4° het opvolgen van de betrokken internationale verdragen, verordeningen en richtlijnen;

5° het uitvoeren van voorbereidende werken, studies op zoekingen over de betrokken materies;

6° het deelnemen aan internationale vergaderingen.

Een vertegenwoordiger van de bevoegde minister(s) woont de vergaderingen bij van de samenwerkingsinstantie. De rechtsvorm, de samenstelling van het bestuursorgaan en het huishoudelijk reglement van de samenwerkingsinstantie worden door de Koning vastgesteld. De betrokken besluiten dienen door de wetgever te worden bekrachtigd.

*

**

(5) Tijdens het parlementair debat heeft de Minister van Financiën verduidelijkt dat deze coördinatiebevoegdheid niet voor gevolg heeft dat het comité voor financiële stabiliteit individuele dossiers zal behandelen.

De nieuwe wettelijke regeling inzake de verhaalmiddelen tegen de beslissingen van de Commissie

Hoofdstuk VI van de wet van 2 augustus 2002 regelt de verhaalmiddelen tegen de beslissingen van de Commissie (6).

De mogelijkheid om tegen een aantal belangrijke individuele beslissingen van de Commissie beroep aan te tekenen bij de Minister van Financiën wordt afgeschaft. Tegen de beslissingen die de Commissie als administratieve overheid neemt kan voortaan in de regel rechtstreeks annulatieberoep bij de Raad van State worden ingesteld. De wet voert evenwel twee belangrijke afwijkende regelingen in.

Voor een aantal belangrijke individuele beslissingen van de Commissie, zoals de weigering of de herroeping van een vergunning van een kredietinstelling of beleggingsonderneming, zal de Raad van State het beroep volgens een versnelde procedure behandelen. De regels van deze procedure dienen door de Koning te worden bepaald. De Koning kan de eiser ertoe verplichten om vóór indiening van het beroep een verzoek tot intrekking of wijziging van de beslissing bij het directiecomité van de Commissie in te dienen.

De tweede afwijkende regeling is nog meer innoverend. Tegen een aantal beslissingen van de Commissie kan voortaan uitsluitend bij het Hof van Beroep te Brussel beroep worden ingesteld. Het betreft meer bepaald het beroep tegen de volgende vier categorieën van beslissingen.

Vooreerst gaat het om de beslissingen in het domein van de openbare biedingen van effecten die de Commissie neemt met toepassing van de bepalingen van titel II van het koninklijk besluit nr. 185 van 9 juli 1935. Wat het uitgifteprospectus betreft, dient opgemerkt dat een beroep enkel kan worden ingesteld tegen een weigeringsbeslissing. Tegen een goedkeuringsbeslissing is geen beroep mogelijk.

Verder gaat het om de beslissingen in het domein van de openbare overnameaanbiedingen die de Commissie neemt met toepassing van de overnamewet en het overnamebesluit. Het Hof van Beroep te Brussel is bovendien bevoegd voor de volledige contentieux inzake openbare overnameaanbiedingen. Elke vordering, ten gronde of in kortgeding, die geheel of gedeeltelijk op de voornoemde bepalingen steunt, alsook elke vordering met als doel of mogelijk gevolg de opening van een openbaar overnameaanbod of de wijziging van het resultaat, de voorwaarden of het verloop van een dergelijk bod, vallen namelijk onder de uitsluitende bevoegdheid van het Hof van Beroep te Brussel. Op deze uitsluitende bevoegdheid is er één uitzondering. De Voorzitter van de Rechtbank van Koophandel van Brussel blijft bevoegd om in geval van absolute noodzakelijkheid, op verzoekschrift, iedere voorlopige maatregel te bevelen, tot op het ogenblik dat het Hof van Beroep te Brussel op tegenspraak uitspraak heeft gedaan.

(6) Hoofdstuk VI wordt in de wet van 2 augustus 2002 betreffende het toezicht op de financiële sector en de financiële diensten ingevoegd bij artikel 2 van de wet van 2 augustus 2002 tot aanvulling, inzake de verhaalmiddelen tegen de beslissingen van de minister, de CBF, de CDV en de marktondernemingen, alsook inzake de tussenkomst van de CBF en van de CDV voor de strafrechten, van de wet van 2 augustus 2002 betreffende het toezicht op de financiële sector en de financiële diensten en tot wijziging van verschillende andere wetsbepalingen.

De derde categorie van beslissingen van de Commissie waartegen beroep uitsluitend bij het Hof van Beroep te Brussel open staat, zijn deze in verband met de verplichtingen van de emittenten van financiële instrumenten.

Tot slot gaat het om de beslissingen waarbij de Commissie een administratieve geldboete of een dwangsom oplegt, dit ongeacht de wettelijke basis voor deze sanctie.

De beroepstermijn bedraagt in beginsel 15 dagen na kennisgeving. De termijn bedraagt 30 dagen voor het beroep tegen een beslissing waarbij een administratieve geldboete of een dwangsom wordt opgelegd.

Het beroep tegen andere beslissingen dan het opleggen van een geldboete of dwangsom, kan pas worden ingesteld nadat de eiser de Commissie vergeefs heeft verzocht om de betwiste beslissing in te trekken of te wijzigen. Dit voorafgaand verzoek is echter niet vereist indien de Commissie te kennen geeft dat zij haar standpunt niet zal wijzigen.

De procedure beoogt een snelle rechtsbedeling. Het dossier met de stukken wordt binnen 5 dagen na de inschrijving van de zaak op de rol door de griffie opgevraagd en de Commissie dient hieraan gevolg te geven binnen 5 dagen na ontvangst van de vraag. Behoudens in behoorlijk gemotiveerde omstandigheden beslist het Hof van Beroep te Brussel binnen een termijn van 60 dagen na het indienen van het beroep.

Tot slot kan nog worden vermeld dat de Commissie voortaan uitdrukkelijk gemachtigd is om in elke stand van een geding voor een strafgerecht waarbij een financieel misdrijf aanhangig is, de toepassing van de strafwet te vragen zonder enig nadeel te moeten aantonen.

*

**

Wijzigings-, opheffings- en diverse bepalingen

Hoofdstuk VIII van de wet van 2 augustus 2002 heft het statuut van de portefeuillemaatschappijen alsook de regeling van de beurzen voor de termijnhandel in goederen op. Verder brengt dit hoofdstuk een aantal belangrijke wijzigingen aan aan een aantal wetten waarop de Commissie toeziet. Deze opheffings- en wijzigingsbepalingen worden hierna kort besproken

Opheffing van het koninklijk besluit nr. 64 van 10 november 1967 tot regeling van het statuut van de portefeuillemaatschappijen

De wet heft het koninklijk besluit nr. 64 van 10 november 1967 op tot regeling van het statuut van de portefeuillemaatschappijen. Dat statuut en het statuut van de emittenten van genoteerde effecten, dat trouwens wordt gereorganiseerd door artikel 10 van de wet, bleken elkaar immers in ruime mate te overlappen. Eigenlijk was de tekst over het statuut van de portefeuillemaatschappijen baanbrekend, omdat hij

in 1967 al een overheidsinstantie belastte met het toezicht op de financiële informatie van de portefeuillemaatschappijen, en dit via de controle van hun jaarrekening, hun geconsolideerde jaarrekening en hun verslagen aan de aandeelhouders. Het beleid dat de Commissie op basis van dat statuut heeft gevoerd, heeft het mogelijk gemaakt de boekhouddoctrine in België verder uit te bouwen, vooral op het vlak van de geconsolideerde jaarrekeningen. Dat blijkt overigens duidelijk uit de toenmalige jaarverslagen. Verder dient te worden opgemerkt dat de opheffing van het koninklijk besluit nr. 64 meteen ook het einde betekent van de specifieke boekhoudregeling voor portefeuillemaatschappijen (7) en van de bevoegdheid van de Commissie om afwijkingen toe te staan van de regels die uit die specifieke boekhoudregeling voortvloeien. Toch worden terzake in artikel 10 van de nieuwe wet andere bepalingen vastgelegd, die ook al werden toegelicht in deze tekst.

Opheffing van het koninklijk besluit nr. 72 van 30 november 1939 tot regeling van de beurzen voor de termijnhandel in goederen en waren

De wet voorziet in de opheffing van het koninklijk besluit nr. 72 van 30 november 1939 tot regeling van de beurzen voor de termijnhandel in goederen en waren, van het beroep van makelaars en tussenpersonen die zich met deze termijnhandel inlaten en van het regime van de exceptie van spel. Dit besluit hield onder meer een vergunningsplicht in voor tussenpersonen die in België orders wensten te ontvangen voor ter beurze uit te voeren termijnverrichtingen in goederen en waren. De wet van 6 april 1995 bevat in dit verband de mogelijkheid om een aangepaste regelgeving voor deze activiteit uit te werken.

Transparantie

De huidige verplichtingen inzake de openbaarmaking van belangrijke deelnemingen in beursgenoteerde ondernemingen hebben enkel betrekking op Belgische vennootschappen waarvan stemrechtverlenende effecten zijn genoteerd op de eerste markt van Euronext Brussels of zijn opgenomen in de officiële notering van een effectenbeurs gelegen in een andere Lid-Staat van de Europese Unie. De wet voorziet in een uitbreiding van dit toepassingsgebied. Vanaf de datum van inwerkingtreding bepaald door de Koning, zal de transparantiereglementering slaan op alle vennootschappen naar Belgisch recht waarvan alle of een deel van de stemrechtverlenende effecten zijn toegelaten tot de verhandeling op een Belgische of een buitenlandse gereguleerde markt.

In het verlengde van deze uitbreiding machtigt de wet de Koning om de informatieverplichtingen te bepalen van emittenten van financiële instrumenten die zijn toegelaten tot de verhandeling op een Belgische gereguleerde markt met betrekking tot aanmerkelijke wijzigingen in de structuur van hun aandeelhouderschap.

(7) Koninklijk besluit van 1 september 1986 betreffende de jaarrekening en de geconsolideerde jaarrekening van de portefeuillemaatschappijen, genomen op basis van artikel 7 van koninklijk besluit nr. 64 van 10 november 1967.

Openbare overnameaanbiedingen

De wet van 2 augustus 2002 voert belangrijke wijzigingen door in de overnamereglementering.

De nieuwe tekst van artikel 15, § 3 van de overnamewet bevestigt -in het verlengde van recente rechtspraak van het Hof van beroep te Brussel (8) - de exclusieve administratieve bevoegdheid van de Commissie met betrekking tot het correcte verloop van een overnamebod en de gepastheid van de informatieverstrekking hieromtrent. Het gewijzigd artikel 15, § 3 van de overnamewet stelt thans uitdrukkelijk dat enkel de Commissie belast is met het toezicht op de toepassing van het overnamebesluit.

De wet brengt daarnaast een aanzienlijke wijziging aan in de instrumenten die ter beschikking staan van de Commissie voor de uitoefening van haar toezicht op de openbare overnameaanbiedingen.

Indien de Commissie voorheen vaststelde dat een verrichting of een praktijk strijdig was met de bepalingen van de overnamewet of het overnamebesluit of de belangen van de effectenhouders schond, diende zij voor het opleggen van dwangmaatregelen een procedure als in kortgeding in te leiden voor de voorzitter van de rechtbank van koophandel. Hoogstens kon zij bij hoogdringendheid –in afwachting van het inspannen van een gerechtelijke procedure- voorlopige maatregelen nemen tot opschorting van de onregelmatige verrichting of praktijk, waarvan de geldingsduur beperkt was tot maximum 72 uur. De wet verleent de Commissie voortaan de mogelijkheid om zelf maatregelen te nemen om de correcte toepassing te waarborgen van de overnamereglementering. Zonder hiertoe nog langer de rechter te moeten vatten, kan ze voortaan zelf de verantwoordelijke persoon aanmanen om zich te schikken naar de overnameregels, om een einde te maken aan een vastgestelde onregelmatigheid of de uitwerking ervan ongedaan te maken. Zo ook kan de Commissie in de toekomst zelf aan de persoon die verantwoordelijk is voor de begane onregelmatigheden het verbod opleggen gebruik te maken van de rechten of voordelen die hij uit deze onregelmatigheden kan halen.

Nieuw is ook dat de Commissie een dwangsom kan opleggen voor het geval een persoon bij het verstrijken van de door de Commissie bepaalde termijn in gebreke blijft zich te voegen naar een gebod dat de Commissie hem heeft opgelegd. Los van alle andere maatregelen, kan de Commissie ten slotte ook een administratieve boete opleggen wegens een inbreuk op de overnamereglementering.

De maatregelen van de Commissie zijn uitvoerbaar zodra zij ter kennis zijn gebracht van de betrokken personen. De verhaalmogelijkheden tegen de beslissingen van de Commissie worden hierboven beschreven.

*

**

(8) Brussel, 19 januari 2001, J.T., 2001, n° 5999, p. 105, Revue de droit commercial belge, 2001, n° 2, p. 108 en T.R.V., 2001, p. 191; zie het jaarverslag 2000-2001, p. 67 tot 70.

Wijzigingen van het wettelijk statuut van de kredietinstellingen en van de beleggingsondernemingen

Naast de wijzigingen die het gevolg zijn van de nieuwe regeling voor het beroep tegen de beslissingen van de Commissie (9) en voor het beroepsgeheim en de samenwerking met andere instellingen (10) brengt de wet van 2 augustus 2002 een wijziging aan aan de regeling van de bestuursrechtelijke sancties die de Commissie kan opleggen aan kredietinstellingen en beleggingsondernemingen die de bepalingen van de bankwet of van de beurswet niet naleven (11). De Commissie blijft de mogelijkheid hebben om een dwangsom op te leggen voor elke dag dat een overtreding blijft duren. Voortaan is enkel nog een maximumbedrag bepaald: maximum 2.500.000 euro per overtreding of maximum 50.000 euro per dag vertraging.

Verder krijgt de Commissie de mogelijkheid om met een administratieve geldboete een inbreuk op de bankwet of de beurswet te sanctioneren ook al is deze inbreuk ondertussen stopgezet. De administratieve geldboete mag niet minder bedragen dan 2.500 euro en niet meer dan 2.500.000 euro voor hetzelfde feit of voor hetzelfde geheel van feiten.

*

**

Inwerkingtreding

De Koning zal de datum van inwerkingtreding bepalen van elk van de bepalingen van de wet van 2 augustus 2002.

(9) Zie daarover dit verslag p. 36.

(10) Zie daarover dit verslag p. 33.

(11) Artikel 103 van de bankwet en artikel 109 van de wet van 6 april 1995.

Hoofdstuk 1

TOEZICHT OP DE KREDIETINSTELLINGEN, DE BELEGGINGSONDERNEMINGEN, DE VENNOOTSCHAPPEN VOOR BELEGGINGSADVIES EN DE WISSELKANTOREN

1.1. ACTIVITEITSVERSLAGEN

1.1.1. Kredietinstellingen

1.1.1.1. Evolutie van de sector

In België gevestigde kredietinstellingen en financiële holdings

Sinds december 2000 is de sector als volgt geëvolueerd:

	Aantal op 31.12.2000	Aantal op 31.12.2001	Aantal op 30.06.2002
KREDIETINSTELLINGEN MET VERGUNNING IN BELGIE	85	78	77
1. Kredietinstellingen naar Belgisch recht	72	67	67
<i>Banken</i>	43	44	45
(waaronder - Federatie van kredietinstellingen)	(1)	(1)	(1)
<i>Spaarbanken of spaarkassen</i>	25	18	18
(waaronder - Kredietverenigingen die deel uitmaken van het netwerk van het Beroepskrediet)	(9)	(9)	(9)
<i>Effectenbanken</i>	3	3	3
<i>Gemeentespaarkas</i>	1	1	1
2. Bijkantoren in België van kredietinstellingen die ressorteren onder een Staat die geen lid is van de Europese Unie	13	11	10
KREDIETINSTELLINGEN DIE ONDER EEN ANDERE LID-STAAT VAN DE EUROPESE UNIE RESSORTEREN EN EEN IN BELGIE GEREGISTREERD BIJKANTOOR HEBBEN	34	35	36
FINANCIELE HOLDINGS NAAR BELGISCH RECHT	10	10	10
TOTAAL AANTAL KREDIETINSTELLINGEN + FINANCIELE HOLDINGS NAAR BELGISCH RECHT	129	123	123

De voorbije jaren is het aantal kredietinstellingen dat in België actief is via een dochter, via een bijkantoor, in het kader van het vrij verrichten van diensten of via een vertegenwoordigingskantoor, als volgt geëvolueerd:

	Kredietinstellingen naar Belgisch recht met een buitenlandse meerderheidsdeelneming (*)			Bijkantoren van kredietinstellingen naar buitenlands recht			Kredietinstellingen die aanwezig zijn in het kader van het vrij verrichten van diensten (**)			Vertegenwoordigingskantoren van buitenlandse kredietinstellingen		
	31.12.00	31.12.01	30.06.02	31.12.00	31.12.01	30.06.02	31.12.00	31.12.01	30.06.02	31.12.00	31.12.01	30.06.02
Lid-Staten EU												
Denemarken							3 (2)	6 (4)	6 (4)	1	1	1
Duitsland	4	4	4	8	7	7	43 (23)	44 (23)	44 (23)	3	3	3
Finland							2 (1)	3 (2)	3 (2)			
Frankrijk	4	5	5	8	10	12	63 (28)	69 (30)	74 (30)	1	1	1
Griekenland										1	0	0
Ierland							23 (13)	28 (17)	29 (18)			
Italië	1	1	1				1 (-)	2 (-)	2 (-)	10	8	8
Luxemburg					1	1	50 (38)	50 (36)	49 (35)			
Nederland	9	8	9	10	9	8	40 (35)	61 (55)	61 (56)			
Oostenrijk							7 (5)	7 (5)	7 (5)	2	3	3
Portugal							13 (12)	13 (12)	13 (12)			
Spanje	1	1	1	2	2	2	7 (5)	7 (5)	7 (5)	4	4	4
Verenigd Koninkrijk		1	1	6	6	6	90 (73)	94 (75)	94 (75)			
Zweden								1 (1)	1 (1)			
Consortiale structuur	2	2	2									
Subtotaal	21	22	23	34	35	36	342 (235)	385 (264)	390 (266)	22	20	20
Overige landen												
Europese Economische Ruimte												
Noorwegen							3 (3)	3 (3)	3 (3)			
Overige												
Hongarije							-	-	-	1	1	1
India				2	2	2	-	-	-			
Israël							-	-	-	1	1	1
Japan	2	2	2	4	3	2	-	-	-	1	1	0
Libanon	1	1	1				-	-	-			
Marokko				2	2	2	-	-	-	2	1	1
Pakistan				1	1	1	-	-	-			
Rusland							-	-	-	1	1	1
Taiwan	1	1	1				-	-	-			
Turkije							-	-	-	3	3	0
Verenigde Staten	2	2	2	4	3	3	-	-	-	1	1	1
Zwitserland		1	2									
Subtotaal	6	7	8	13	11	10				10	9	5
TOTAAL	27	29	31	47	46	46	345 (238)	388 (267)	393 (269)	32	30	25

(*) geografische spreiding in functie van de uiteindelijke bancaire aandeelhouderskring van de betrokken kredietinstellingen.

(**) de getallen tussen haakjes betreffen de kredietinstellingen die in België gelddeposito's en andere terugbetaalbare gelden van het publiek in ontvangst mogen nemen

Voor een gedetailleerde analyse van de evolutie van de banksector en de huidige samenstelling ervan (inclusief de uitsplitsing van de kredietinstellingen naar Belgisch recht naar het soort aandeelhouderskring) wordt verwezen naar het economisch verslag van de Commissie dat afzonderlijk wordt gepubliceerd.

1.1.1.2. Activiteitsverslag

De voorbije 12 maanden waren in meerdere opzichten een moeilijke periode, zowel voor de banken als voor de toezichthouders, en dit door een samenloop van verschillende ongunstige omstandigheden: de algemene economische vertraging, de weerslag van de aanslagen van 11 september 2001 in de Verenigde Staten, het tegenvallende beursklimaat, de financiële crisis in Turkije en in Argentinië, en de boekhoudfraudes en faillissementen bij enkele grote Amerikaanse ondernemingen. Centraal in de bekommernissen van de toezichthouders was het herstel van de stabiliteit en integriteit op de financiële markten. Het financieel systeem is echter voldoende sterk gebleken om die schokken op te vangen. Hoewel in het jaar 2001 en het eerste halfjaar 2002 de bankresultaten onder druk kwamen, bleven de Belgische banken weerbaar door hun stevige solvabiliteitsratio's, de spreiding van hun risico's en de vooruitgang in hun risicobeheer.

Per einde juni 2002 oefende de Commissie het toezicht uit op 77 banken en 10 financiële holdings, naast 36 in België gevestigde bijkantoren van EU-banken. Op geconsolideerde basis is de banksector goed voor een balanstotaal van 1050 miljard EUR, 3000 miljard EUR buiten-balansverrichtingen op termijn, en meer dan 9000 miljard EUR open bewaarnemingen. De concentratiebeweging binnen de Belgische banksector heeft zich in de verslagperiode nog doorgezet, hoewel minder uitgesproken dan eind jaren negentig : de meest opvallende herstructureringsbeweging was de overname van Artesia door de Dexia groep. Er vonden daarnaast nog andere fusies en overnames plaats, maar daarbij waren vooral kleinere banken of banken uit één en dezelfde groep betrokken.

Om toe te zien op de naleving van de erkennings- en bedrijfsuitoefeningsvoorwaarden van de bankwet zijn de medewerkers van het banktoezicht georganiseerd in multidisciplinaire teams die continu de financiële positie, de organisatie en interne controle en het dagelijks beleid van de banken opvolgen. Zij doen dit op basis van de analyse van de financiële rapportering, de controleverslagen van de revisoren, de eigen inspecties ter plaatse en de besprekingen met revisoren en bankleiding.

In de organisatie van deze controlewerkzaamheden wordt rekening gehouden met de verscheidenheid in de activiteiten en het profiel van de banken. Daarom worden voor de toezichtspraktijk volgende 6 bankgroepen onderscheiden:

- de 4 grote banken en hun binnen- en buitenlandse dochters en bijkantoren;
- de klassieke depositobanken die een beroep doen op een agentennet en meestal zijn verbonden met een verzekeringsgroep;
- de banken van het net van het Beroepskrediet;
- de effectenbanken;
- de banken die actief zijn op het vlak van de verrekenings-, vereffenings- en bewaringsfunctie in het effectenverkeer;
- de dochterbanken en bijkantoren van buitenlandse banken.

De controle op deze banken gebeurt op basis van een «*risk based approach*» waarbij de diepgang en de intensiteit van het toezicht worden bepaald in functie van hun risicoprofiel. Om de kwaliteit van het management, het risicobeheer en het intern controlesysteem te kunnen beoordelen en toe te zien op de operationele betrouwbaarheid van de banksystemen, zijn inspecties ter plaatse essentieel. In de controletaken nemen zij dan ook een centrale plaats in: zij vertegenwoordigen momenteel 45% van de controletijd. Tijdens de voorbije verslagperiode werden ongeveer 50 inspecties uitgevoerd: naast inspecties gericht op de financiële risico's (in essentie krediet-, rente-, markt- en liquiditeitsrisico's), werd de meeste aandacht besteed aan de organisatie en het beheer van de kredietverlening, het (individueel en collectief) vermogensbeheer en beleggingsadvies, de effectenactiviteit en het distributie- en agentennet. Witwasmaatregelen, voorkomingsbeleid en *compliance* blijven eveneens wekerende thema's in de recent uitgevoerde inspecties.

Er werden ook enkele gespecialiseerde inspecties uitgevoerd met betrekking tot IT-beveiliging en elektronisch bankieren, en inzake het gebruik van risicomodellen bij de grote banken. Bij deze laatste werd o.m. gelet op de voorbereidingen om hun krediet- en operationeel risico modelmatig te beheren, eens het Baselakkoord over de herziening van de kapitaaleisen zal zijn ingevoerd. Voor de IT-inspecties wordt gewerkt aan een leidraad voor het toetsen van de maatregelen die banken nemen bij cliëntenrelaties op afstand via het Internet. Het beleid om naast de eigenlijke inspecties ook korte algemene verkenningsopdrachten ter plaatse uit te voeren werd verder gezet. Naar aanleiding van de euro-overgang, die overigens succesvol is verlopen in de sector, werden enkele gerichte controle-acties gevoerd om na te gaan of de banken de nodige maatregelen hadden genomen om de verhoogde risico's op witwassen van geld bij die invoering te beheren.

In het toezicht tijdens het afgelopen jaar waren de herstructureringen in de sector een blijvend aandachtspunt. Daarbij werd gelet op de organisatie en de werking van nieuwe entiteiten, de invulling van de essentiële beheers- en controlefuncties (risicobeheer en beheerscontrole, audit en *compliance*), de IT-dimensie en het verstrekken van previsionele cijfers. De evolutie van de beheersstructuren van de banken, en de internationale ontwikkelingen inzake het toezicht op financiële dienstengroepen maken afspraken met andere controle-autoriteiten over een aangepast toezicht onontbeerlijk. De informatie-uitwisseling en samenwerking werd dan ook intensief verder gezet. In het geval van de Fortis-groep hebben de Belgische en Nederlandse bank- en verzekeringstoezichthouders hun overeenkomst over het aanvullend toezicht op deze groep geactualiseerd.

In de verslagperiode werd ook de waakzaamheid verscherpt met betrekking tot de kwaliteit van de kredietportefeuille, in het bijzonder de kredietomlopen van de banken op bepaalde sectoren. Het ging meer bepaald om de sectoren waar de toekomstperspectieven zorgwekkend zijn of die het zwaarst getroffen waren door de aanslagen van 11 september 2001. In reactie op deze aanslagen werden ook internationale maatregelen genomen ter bestrijding van de financiering van het terrorisme. De Commissie heeft meegewerkt aan de acties die waren gericht op het bevriezen van banktegoeden of andere financiële middelen op naam van bepaalde personen en entiteiten. Daarnaast werden de banken herinnerd aan de maatregelen die zij moeten nemen voor hun cliëntenverrichtingen (zgn. *customer due diligence* procedures), om te vermijden dat zij worden misbruikt voor criminele of frauduleuze doeleinden.

Zoals in het verleden dienden er specifieke prudentiële acties te worden gevoerd ten opzichte van financieel en organisatorisch minder performante banken. In een aantal gevallen werden specifieke herstelmaatregelen opgelegd. Enkele banken met leefbaarheidsproblemen kenden een herstructurering door de intrede van meer stevige aandeelhouders.

In de verslagperiode heeft het consolidatieproces op het vlak van de verrekenings- en vereffeningsfuncties op de Europese effectenmarkten gezorgd voor een verdere integratie van de verwerking en administratie van het effectenverkeer. Deze functies worden in België uitgeoefend door belangrijke tussenpersonen met een bankstatuut, en de controlediensten zijn dan ook actief betrokken geweest bij het nationaal en grensoverschrijdend overleg met monetaire en prudentiële autoriteiten over het toezicht op de betrokken systemen.

Ter ondersteuning van de individuele controles op de banken zijn een aantal beleidsmedewerkers binnen het banktoezicht betrokken bij algemene en sectorale analyses, ontwikkeling van regelgeving en toezichtsinstrumenten en internationaal beleids-overleg. Dit vertegenwoordigt ruim 20% van de beschikbare middelen voor het banktoezicht. Deze werkzaamheden steunen op een wisselwerking tussen het toezichtsbeleid en het operationele toezicht, in het bijzonder de lessen uit het dagelijks banktoezicht. Dit overleg komt aan bod in interne overlegcellen over aspecten van financiële analyse, solvabiliteit, interne modellen, bankwetgeving en werking van de banken.

In de taken van het toezichtsbeleid slopen de internationale werkzaamheden een derde van de tijdsbesteding op. Enkel al de deelname aan de ongeveer 35 internationale fora en werkgroepen voor banktoezicht vergde 240 dagen vergadertijd. Deze tijdsinvestering is belangrijk omdat ze toelaat actief aanwezig te zijn in de fora waar regels en beleidslijnen worden uitgewerkt die een impact hebben op het nationale banksysteem, en een basis vormt voor het uitstippelen van het eigen toezichtsbeleid. Tijdens de verslagperiode kwamen drie belangrijke thema's op de voorgrond: het nieuwe Kapitaalakkoord van het Baselcomité, de Europese besprekingen over financiële conglomeraten, en het gebruik van de internationale boekhoudnormen in de banksector.

Er werd vooreerst zeer intensief gewerkt aan de voorbereiding van de nieuwe kapitaaleisen van Basel en de parallelle werkzaamheden op het niveau van de Europese Unie. Naast een actieve deelname aan de desbetreffende internationale werkgroepen, waarbij ook de Belgische banksector in de consultatie werd betrokken, werd de voorbereiding van de banken zelf op deze nieuwe kapitaaleisen van nabij opgevolgd. Ook was er nauw overleg met de 6 Belgische banken die zullen deelnemen aan de belangrijke studie die het Baselcomité in het laatste kwartaal van 2002 bij het internationale bankwezen zal voeren om de impact na te gaan van de kapitaalvoorstellen (de zgn. *quantitative impact study*). Om de sector te sensibiliseren voor de toegevoegde waarde van het Kapitaalakkoord voor hun intern risicobeheer, werd een periodiek overleg gestart met de hoogste leiding van enkele grote banken.

Wat de financiële conglomeraten betreft, werd een gemeenschappelijk standpunt bereikt over het voorstel van Europese Richtlijn. Aan de technische besprekingen daarover werd actief deelgenomen. Nu start een bezinning over de omzetting in het Belgisch recht en de toepassing ervan op de Belgische bankverzekeringsgroepen. Parallel daarmee liepen de besprekingen in het *Joint Forum* te Basel, waar sectoroverschrijdende thema's aan bod komen en standaarden worden uitgewerkt voor het toezicht op financiële conglomeraten.

Gelet op het toenemend belang van boekhoudnormen voor het banktoezicht en met het oog op de toepassing van de IAS/IFRS-normen (*International Accounting Standards / International Financial Reporting Standards*) op de Belgische banken en de vereiste aanpassing van de prudentiële rapportering, wordt nu op een meer intensieve wijze deelgenomen aan de besprekingen over internationale boekhoudnormen die bijzonder relevant zijn voor de banksector. Met de sector loopt overigens een overleg over de voorbereiding op IAS, terwijl met enkele geselecteerde banken besprekingen werden gevoerd over hun implementeringsproject.

Op het vlak van het banktoezichtsbeleid werden circulaire uitgevaardigd over de organisatie en controle op de geld- en wisselmarktverrichtingen, de *compliance*-functie en het gebruik van interne modellen voor marktrisico's, waarover telkens vooraf met de banksector werd overlegd. De eerste circulaire verduidelijkt of herinnert aan een aantal principes voor de omkadering van verrichtingen in de marktenzalen. De *compliance*-circulaire definieert een aantal principes voor de passende organisatie en werking van de *compliance*-functie. Tenslotte bevat de circulaire over interne modellen een referentiekader met criteria en procedures die de Commissie hanteert voor de aanvaarding van modellen bij de berekening van de solvabiliteitseisen voor marktrisico's. Met de wet van 3 mei 2002 en het in toepassing daarvan genomen reglement van de Commissie van 9 juli 2002 werd ondertussen de nieuwe regelgeving ingevoerd inzake onverenigbaarheden voor bankleiders. Een circulaire wordt nu voorbereid om duiding te geven over de modaliteiten en de omkadering van het nieuwe regime.

Over twee belangrijke kwesties wordt verder extern overleg gevoerd. Het gaat om een aanpassing van het referentiekader voor het beroep op gevolmachtigde agenten, en om de herziening van het erkenningsreglement voor revisoren en revisorenvenootschappen. Een interne werkgroep heeft ook de bezinning aangevat over een herziening van het protocol over de autonomie van de bankfunctie, en dit in het kader van een ruimere discussie over de «*corporate governance*»-principes in de banksector.

Zoals in het verleden werd het periodiek bilateraal overleg met de banksector en met de bankrevisoren over diverse banktoezichtskwesties verder gezet, en werd de bilaterale informatie-uitwisseling en samenwerking met binnenlandse en buitenlandse toezichthouders verder uitgediept. Wat inzonderheid het overleg betreft over nieuwe samenwerkingsakkoorden met de Zwitserse, Tsjechische, Hongaarse en Poolse banktoezichthouders, werden goede vorderingen geboekt.

1.1.2. Beleggingsondernemingen en vennootschappen voor beleggingsadvies

1.1.2.1. Evolutie van de sector

In België gevestigde beleggingsondernemingen en vennootschappen voor beleggingsadvies

	<i>Lijsten op</i>				<i>Evolutie</i>	
	<i>31.12.00</i>	<i>30.06.01</i>	<i>31.12.01</i>	<i>30.06.02</i>	<i>6/01-02</i>	
BELEGGINGSONDERNEMINGEN MET VERGUNNING IN BELGIE					+	-
1. Beleggingsondernemingen naar Belgisch recht	84	83	85	79		
Beursvennootschappen	46	44	43	41	1	-4
Vennootschappen voor vermogensbeheer	31	32	34	32	4	-4
Vennootschappen voor makelarij in financiële instrumenten	4	4	4	3		-1
Vennootschappen voor plaatsing van orders in financiële instrumenten	3	3	4	3	1	-1
2. Bijkantoren in België van beleggings- ondernemingen die ressorteren onder het recht van Staten die geen lid zijn van de Europese Gemeenschap	-	-	-	-		
3. Bijkantoren in België van beleggings- ondernemingen die ressorteren onder het recht van een andere Lid-Staat van de Europese Gemeenschap, maar niet beschikken over de vergunning waarin Richtlijn 93/22/EEG voorziet	1	1	-	-		-1
BIJKANTOREN IN BELGIE VAN BELEGGINGS- ONDERNEMINGEN DIE RESSORTEREN ONDER HET RECHT VAN EEN ANDERE LID-STAAT VAN DE EUROPESE GEMEENSCHAP	9	9	11	11	2	
TOTAAL AANTAL BELEGGINGS- ONDERNEMINGEN EN BIJKANTOREN	94	93	96	90	8	-11
VENNOOTSCHAPPEN VOOR BELEGGINGSADVIES	4	3	4	4	1	
TOTAAL AANTAL VENNOOTSCHAPPEN MET VERGUNNING	98	96	100	94	9	-11

Tijdens de verslagperiode zijn 9 beleggingsondernemingen en vennootschappen voor beleggingsadvies ingeschreven op de lijst, terwijl 11 van die ondernemingen en vennootschappen van de lijst zijn geschrapt. Vooral opvallend binnen de sector is dat het aantal beursvennootschappen verder is gedaald en dat het voorheen fors stijgende aantal vennootschappen voor vermogensbeheer voor het eerst sinds 1997 stabiel is gebleven.

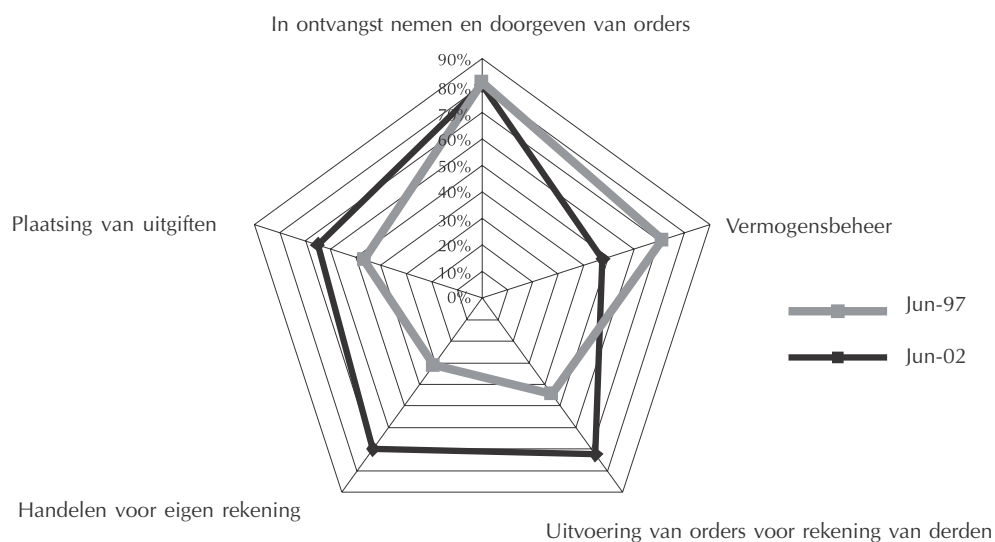
Activiteitsprogramma

Beleggingsondernemingen	Beurs-vennootschappen		Vennootschappen voor vermogensbeheer		Vennootschappen voor makelarij in financiële instrumenten		Vennootschappen voor plaatsing van orders in financiële instrumenten		Bijkantoren van buitenlandse beleggingsondernemingen (intra EER)		Totaal	
	6/01	6/02	6/01	6/02	6/01	6/02	6/01	6/02	6/01	6/02	6/01	6/02
Periode Aantal	44	41	32	32	4	3	3	3	9	11	92	90
Activiteitsprogramma (1)												
1a) In ontvangst nemen en doorgeven van orders voor rekening van derden	42	39	22	23	n/a	n/a	3	3	7	8	74	73
1b) Uitvoering van orders voor rekening van derden	39	35	0	0	n/a	n/a	0	0	4	5	43	40
1c) Samenbrengen van beleggers	6	7	0	0	4	3	0	0	0	1	10	11
2. Handelen voor eigen rekening	33	27	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	1	1	34	28
3. Discretionair vermogensbeheer	23	22	32	32	n/a	n/a	n/a	n/a	9	10	64	64
4.a) Vaste overneming	7	6	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	1	1	8	7
4.b) Plaatsing van uitgiften	41	38	n/a	n/a	n/a	n/a	3	3	1	1	45	42
A Handelsposities & vaste overnames (waaronder ondernemingen waarvoor de overgangs-regeling geldt)	25	19										
B Bewaarders voor ICB's en verzekeringsondernemingen	3	1										
	3	5										

Uit onderstaande grafiek blijkt dat de recente evolutie van het aanbod van beleggingsdiensten de eerder vastgestelde trends (2) bevestigt die het profiel van de sector van de beleggingsondernemingen de voorbij vijf jaar ingrijpend hebben veranderd:

Evolutie van het activiteitsprofiel van de sector

(in % van het totaal aantal beleggingsondernemingen)

(1) Zie artikel 46, 1° van de wet van 6 april 1995.

(2) Zie het jaarverslag 2000-2001, p. 30.

Hoewel zijn belangrijkste activiteit – het in ontvangst nemen en doorgeven van orders voor rekening van derden – stabiel blijft (80% van de populatie), heeft de sector een aantal activiteiten, zoals het handelen voor eigen rekening, het uitvoeren van orders voor rekening van derden en het plaatsen van uitgiften, progressief teruggeschoefd om op grote schaal vermogensbeheer te gaan aanbieden. Momenteel zijn 70% van de beleggingsondernemingen actief op dat vlak tegenover minder dan 50% vijf jaar geleden.

Grensoverschrijdende activiteiten van de Belgische en de buitenlandse beleggingsondernemingen

Zoals blijkt uit onderstaande tabel, is het aanbod van grensoverschrijdende diensten binnen de Europese Economische Ruimte (EER) met ongeveer 10% even sterk gegroeid als tijdens de vorige verslagperiode. Ook het aantal Belgische beleggingsondernemingen dat beleggingsdiensten aanbiedt op buitenlandse markten, vooral dan in buurlanden, is gestegen van 39% tot 43%.

Een deel van die groei, voornamelijk de forse stijging van het aantal kennisgevingen door ondernemingen uit Nederland, kan – zoals reeds vermeld in het vorige jaarverslag (3) – worden verklaard door de invoering van Euronext.

Landen van de EER	Belgische ondernemingen die in de EER werkzaam zijn in het kader van het vrij verrichten van diensten		Ondernemingen uit de EER die in België werkzaam zijn in het kader van het vrij verrichten van diensten	
	30/06/2001	30/06/2002	30/06/2001	30/06/2002
Denemarken	10	11	5	5
Duitsland	14	16	2	8
Finland	7	8	3	3
Frankrijk	23	22	57	69
Griekenland	7	8	4	7
Ierland	9	12	32	36
IJsland	4	4	0	0
Italië	12	14	3	3
Liechtenstein	6	6	0	0
Luxemburg	23	27	9	15
Nederland	26	26	49	85
Noorwegen	8	9	7	9
Oostenrijk	10	11	12	18
Portugal	10	12	3	3
Spanje	11	13	0	5
Verenigd Koninkrijk	11	13	731	749
Zweden	8	10	10	16
Totaal aantal kennisgevingen	199	222	928	1.031
Aantal ondernemingen die één of meer kennisgevingen hebben verricht	32	34	928	1.031

(3) Zie het jaarverslag 2000-2001, p. 30.

De beleggingsondernemingen uit landen die geen lid zijn van de EER, mogen onder bepaalde voorwaarden (4) in België diensten aanbieden en verstrekken in het kader van het vrij verrichten van diensten. Op 30 juni 2002 hadden 59 van die beleggingsondernemingen een kennisgeving verricht aan de Commissie, waarvan 42 uit de Verenigde Staten en 9 uit Zwitserland.

1.1.2.2. Activiteitsverslag

Verlening en intrekking van vergunningen

Zoals de bovenstaande tabel over de evolutie van de sector (5) reeds illustreert, blijft het verloop in de sector van de beleggingsondernemingen en de beleggingsadviseurs relatief groot en raakt dit ruim een vijfde van de populatie. Terwijl het aantal nieuwe vergunningsaanvragen door de slechte beursconjunctuur daalde in vergelijking met de vorige verslagperiode, bleef de uitstroom ongeveer op hetzelfde peil.

<i>Periode</i> 30.06.01- 30.06.02	Vergunningsactiviteit				Uit stroom	Saldo per 30.06.02
	Instroom					
	Aanvragen	Vergunning verleend	Project opgegeven	Aanvragen nog in onderzoek		
Beursvennootschappen	2	1		1	4	41
Vennootschappen vermogensbeheer	9	4	2	3	4	voor 32
Andere	8	4	2	2	3	21
Totaal	19	9	4	6	11	94

Wat de instroom betreft, onderzocht de Commissie tijdens de verslagperiode negentien aanvragen voor een vergunning als beleggingsonderneming, waarvan twee aanvragen voor een vergunning als beursvennootschap en negen als vennootschap voor vermogensbeheer. De overige aanvragen betroffen vennootschappen voor plaatsing van orders (4), vennootschappen voor beleggingsadvies (2) en bijkantoren van een Europese beleggingsonderneming (2).

Terwijl de Commissie in deze periode negen nieuwe vergunningen verleende, waren op 30 juni 2002 nog zes aanvragen in onderzoek (6). Daarnaast werden vier aanvragen door hun promotoren ingetrokken, hetzij omwille van de tegenvallende conjunctuur, hetzij omdat zij niet konden voldoen aan alle in de wet vermelde vergunningsvoorwaarden.

Wat de uitstroom betreft, verlieten elf vennootschappen de sector. De redenen zijn divers en gaan van fusie, overstap naar een andere vergunning (vb. als kredietinstelling), vrijwillige stopzetting van de activiteiten met cessie van de cliënteel aan een andere bemiddelaar tot gedwongen stopzetting als gevolg van ernstige tekortkomingen in het beleid, de structuur of de organisatie van de beleggingsonderneming.

(4) Zie het jaarverslag 2000-2001, p. 31.

(5) Zie dit verslag, p. 47.

(6) Krachtens artikel 50 van de wet van 6 april 1995 moet de Commissie zich over een aanvraag uitspreken binnen twee maanden na voorlegging van een volledig dossier en uiterlijk binnen negen maanden na ontvangst van de aanvraag.

Het beheer van deze bewegingen legt een belangrijk beslag op de middelen van de dienst, die daaraan 17% van zijn tijdsbudget heeft besteed.

Een belangrijke vaststelling is dat veel kandidaat-aanvragers weliswaar op de hoogte zijn van de vergunnings- en bedrijfsuitoefeningsvoorwaarden zoals vastgelegd in de wet (7), maar vaak geen realistische kijk hebben op de werkelijke last van het voeren van een activiteit onder een toezichtstatuut. De dienst dringt er dan ook steeds op aan om elk project nog vóór de officiële indiening van de vergunningsaanvraag met de promotoren door te nemen en eventuele ernstige tekortkomingen reeds in deze fase onder de aandacht te brengen. De nadruk op de kwaliteit van het bedrijfsplan en de passende financiering van het activiteitenprogramma is overigens even noodzakelijk voor grote als voor kleinschalige projecten die, onder meer door de relatief lage vergunningsdrempels, nog altijd een aanzienlijk deel van de aanvragen uitmaken. Het blijkt inderdaad dat die laatste groep van ondernemingen het tijdens de eerste levensjaren, zeker in een slechte beursconjunctuur, moeilijk heeft om de vooropgezette bedrijfsdoelstellingen te halen en het eigen vermogen boven de minimumdrempels te handhaven.

Deze factoren vertalen zich in een belangrijke prudentiële kost die bestaat uit het onderzoek van talrijke niet of nauwelijks haalbare projecten, de controle van de erkende ondernemingen in moeilijkheden - zowel door middel van een verhoogde aanwezigheid ter plaatse als in het opleggen van herstelmaatregelen - en tenslotte het opvolgen en begeleiden van de afwikkeling van de verbintenissen van deze ondernemingen na intrekking van de vergunning.

Permanente controle

Het permanente toezicht op de beleggingsondernemingen wordt uitgevoerd aan de hand van onder meer de analyse van de periodieke rapportering van de beleggingsonderneming, het onderhouden van regelmatige contacten met de leiding en het uitvoeren van controles ter plaatse. Deze toezichtsactiviteit is goed voor 62% van het tijdsbudget van de dienst. (8)

Dit toezicht en inzonderheid de planning en de organisatie van de controles ter plaatse houden in hoge mate rekening met het individuele risicoprofiel van de beleggingsonderneming.

Een eerste component van dat risicoprofiel is het activiteitenprogramma. Voor het toezicht op ondernemingen met risico-intensieve activiteiten, zoals het aanhouden van posities voor eigen rekening, of met dienstverlening die bijzondere aandacht vergt vanuit het oogpunt van de beleggersbescherming, zoals discretionair vermogensbeheer, worden hogere tijdsbudgetten voorzien en speciale controleprogramma's uitgevoerd. In afgelopen periode ging overigens heel wat aandacht naar de twee voornoemde activiteiten. Zo heeft de dienst naar aanleiding van de erkenning van een beleggingsonderneming die zich toelegt op de interprofessionele handel in *over-the-counter*-producten op maat, samen met het banktoezicht een beleid uitgewerkt voor de opvolging van die activiteit, evenals voor het gebruik van

(7) Zie Boek II van de wet van 6 april 1995.

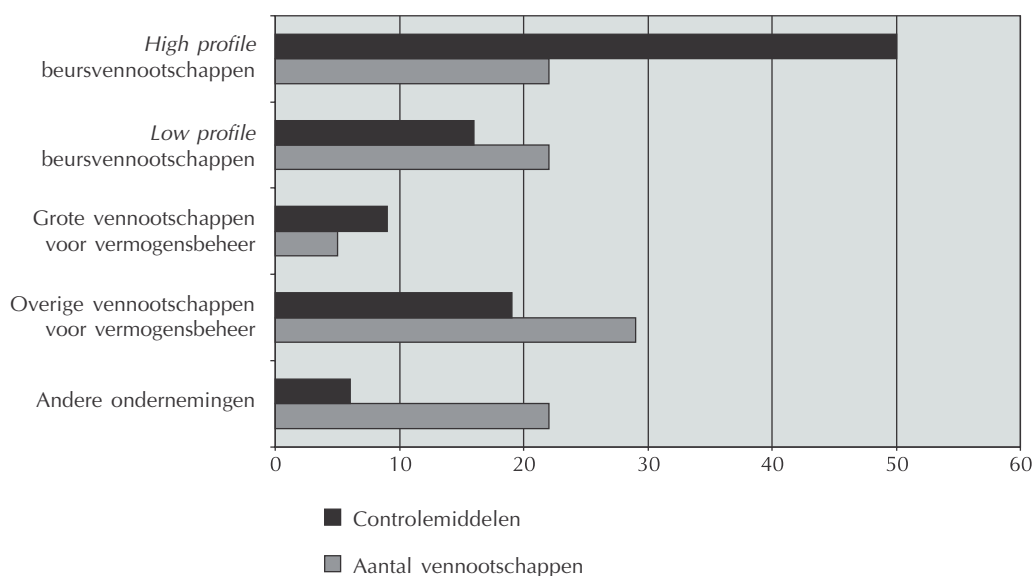
(8) De rest van het budget gaat zoals hoger gezegd naar vergunningen (17%) en de ontwikkeling van het prudentieel kader (21%).

interne modellen voor de dekking van de marktrisico's. Wat het vermogensbeheer betreft, werd gebruik gemaakt van de terreinervaring om thema's en gegevens aan te reiken aan de interdirectionele werkgroep «*asset management*» die als doel heeft de betrokken reglementering en referentiekader te actualiseren. Op hun beurt verrijkten deze werkzaamheden en de nieuw verkregen inzichten het controlewerk ter plaatse.

Een tweede component van het risicoprofiel is de beoordeling door de dienst van de financiële draagkracht van de onderneming en haar aandeelhouders, evenals van de kwaliteit van de leiding, de organisatie en de interne controle. Ondernemingen die op deze punten zwak scoren, worden met een hogere frequentie en ook diepgaander gecontroleerd met als uiteindelijke doelstelling de onderkende risico's te verminderen. Niet zelden monden deze controles uit op een grondige herstructurering van de betrokken ondernemingen of zelfs tot het onderbrengen van de activiteit in een andere structuur. (9)

Deze controle-aanpak heeft als gevolg dat verhoudingsgewijs de meeste tijd gaat naar de risico-intensieve ondernemingen:

Besteding van de controlemiddelen per categorie van vennootschappen in 2001/2002

Naast de uitvoering van de op voorhand geplande controle-activiteit, heeft de dienst de ontwikkelingen op de financiële markten na de aanslagen van 11 september 2001 op de voet gevolgd, inzonderheid de impact van de tijdelijke sluiting van de Amerikaanse beursmarkten en de turbulente periode die erop volgde. De beleggingsondernemingen die het meest waren blootgesteld aan markt- en kredietrisico's, werden zonder verwijl met gerichte enquêtes bevraagd en opgevolgd. Door het aanhoudend slechte beursklimaat moest de dienst ook herhaaldelijk tussenkomen om beleggingsondernemingen aan te manen hun eigen vermogen op peil te houden. (10)

(9) Zie dit verslag, p. 84.

(10) Zie dit verslag, p. 84.

De invoering van de eurobiljetten en –munten begin 2002 is in de sector van de beleggingsondernemingen zonder problemen verlopen. Het aandeel van de sector in deze operatie was trouwens niet te vergelijken met die van de banksector en bovendien was het hele beursgebeuren reeds eerder volledig op de euro overgeschakeld. Wel achtte de Commissie het nuttig om de beursvennootschappen erop attent te maken dat de overgang naar de euro een verhoogd risico op witwassen van crimineel geld kon inhouden en dat terzake een bijzondere waakzaamheid aan de dag moest worden gelegd. (11)

Nu de overgangperiode voor de inwerkingtreding van het revisoraal toezicht op de beursvennootschappen (12) is afgelopen, moeten de commissarissen, naast hun privaatrechtelijke opdracht, voortaan ook meewerken aan het prudentieel toezicht op die vennootschap volgens de richtlijnen die de Commissie in een circulaire heeft uiteengezet. (13) Deze samenwerking moet bijdragen tot een betere omschrijving en planning van de controles ter plaatse uitgevoerd door de Commissie en dus tot de inkrimping van het controle-interval dat alsnog te groot is.

Tenslotte verloopt de periodieke rapportering van de beursvennootschappen aan de Commissie nu per elektronische weg en wordt de eerste analyse ervan uitgevoerd met aangepaste informaticaprogramma's, wat uiteraard de behandelingsnelheid ten goede kwam. (14)

Prudentieel kader

Het prudentieel kader van de beleggingsondernemingen werd de voorbije periode verder vervolledigd.

Vooreerst ging heel wat aandacht naar de verdere uitbouw van de concentrische cirkels van het prudentieel toezicht. Niet alleen werd de samenwerking met de commissarissen op punt gesteld, maar heeft de Commissie in een ontwerp van circulaire ook de criteria gedefinieerd die zij zal hanteren voor de beoordeling van de interne controle en van de compliance en auditfuncties van de beleggingsondernemingen (15). Op basis van de ruime raadpleging die de Commissie met de betrokken ondernemingen en hun beroepsverenigingen voerde, mag ervan worden uitgegaan dat deze circulaire zoals gepland begin 2003 in werking zal kunnen treden.

Een werkgroep «*asset management*» (16) waarin alle directies zijn vertegenwoordigd, heeft het eerste luik van zijn werkzaamheden beëindigd en daarover een verslag opgesteld dat ter raadpleging aan de betrokken beroepsverenigingen werd overgemaakt. Een belangrijke bevinding van de groep is dat de transparantie ten aanzien van de cliënten in beheer betekenisvol moet worden verbeterd en die cliënten moet toelaten om zich met kennis van zaken een oordeel te vormen over de

(11) Zie circulaire D4/EB/2001/1 aan de beursvennootschappen, besproken op p. 64 van dit verslag.

(12) Zie dit verslag, p. 77.

(13) Zie circulaire D4/2001/2 aan de commissarissen van de beursvennootschappen, besproken op p. 77 van dit verslag.

(14) Zie dit verslag, p. 75.

(15) Zie dit verslag p. 72.

(16) Zie het jaarverslag 2000-2001, p. 33.

kwaliteit van de uitvoering van het mandaat. Het tweede luik van de werkzaamheden heeft betrekking op de gegevens die de Commissie wenst te ontvangen vanwege de bemiddelaars die diensten van vermogensbeheer aanbieden. Met een aangepaste rapportering wil zij komen tot een betere individuele controle van de dienstverleners en tot een beter zicht op de sector in zijn geheel.

Verder heeft de dienst een vergelijkende studie uitgevoerd over de systemen waarover onze buurlanden beschikken om in te staan voor de permanente vorming van de beroepsbeoefenaars van de sector en te waken over hun professionele integriteit. Met het oog op de ontwikkeling van een passend kader in België, heeft de Commissie daarover overleg aangevat met de betrokken beroepsverenigingen.

De andere behandelde thema's hadden betrekking op de organisatorische aspecten van de uitbesteding van de verrekening en de vereffening van beurstransacties (17), op de distributie door beleggingsondernemingen van bepaalde verzekeringsproducten zoals Tak 23 (18) en op de opvolging van de werkzaamheden in de schoot van het Bazel-comité en de Europese Gemeenschap voor de herziening van de eigen-vermogensregels, inzonderheid die met betrekking tot het operationeel risico.

1.1.3. Wisselkantoren

Ook tijdens de voorbije verslagperiode is de Commissie toezicht blijven uitoefenen op de wisselkantoren. Terloops wordt eraan herinnerd dat het daarbij niet gaat om een prudentieel toezicht in de zin van het toezicht op kredietinstellingen en beleggingsondernemingen. De Commissie gaat na of de wisselkantoren de vastgelegde normen naleven met betrekking tot de voorkoming van het gebruik van het financiële stelsel voor het witwassen van geld.

De Commissie heeft tijdens de verslagperiode vijf nieuwe wisselkantoren ingeschreven op de lijst die allemaal gespecialiseerd zijn in geldoverdrachten.

Naar aanleiding van de fysieke invoering van de euro begin 2002 hebben zeven wisselkantoren die in hoofdzaak of uitsluitend contantwisselverrichtingen uitvoerden, een punt gezet achter hun activiteiten. Zij zijn op hun verzoek weggelaten van de lijst van de wisselkantoren.

Een achtste kantoor dat aangifte van faillissement had gedaan, is van de lijst geschrapt.

Op 30 juni 2002 waren bijgevolg 32 wisselkantoren geregistreerd.

(17) Zie dit verslag, p. 75.

(18) Zie dit verslag, p. 73.

De wijzigingen van de voorbije maanden in de lijst van de wisselkantoren sluiten perfect aan bij de verwachte evolutie van de sector in 2002: naast de fikse terugval van het bedrag van de contantwisselverrichtingen die nog meer uitgesproken is sinds maart 2002 toen er een einde kwam aan de gelijktijdige circulatie van de euro en de nationale munten, was er de vrij forse stijging van het aantal geldoverdrachten. Die geldoverdrachten bleken immers zowel een alternatief voor de bestaande wisselkantoren die hun klassieke bedrijf inzake contantwisselverrichtingen zagen inkrimpen of op termijn zelfs volledig dreigden te zien verdwijnen, als een marktopportunititeit voor andere vennootschappen die precies daarom het statuut van wisselkantoor aanvroegen.

Hoewel de Commissie het beginsel bleef huldigen van minimaal één controle ter plaatse per jaar bij elk geregistreerd wisselkantoor, stonden tijdens de verslagperiode de volgende twee aspecten centraal bij haar controles. Eerst en vooral wilde de Commissie nagaan of de fysieke invoering van de euro begin 2002 zorgde voor een stijging van het aantal verdachte contantwisselverrichtingen die mogelijk verband hielden met witwaspraktijken. Zij heeft de wisselkantoren terzake trouwens een circulaire gestuurd om hen attent te maken op de mogelijke gevaren van de fysieke invoering van de euro (19). Uit haar controles is gebleken dat het aantal verdachte verrichtingen niet echt fors is gestegen. Daarnaast wenste zij de controles op de geldoverdrachten te verscherpen, een activiteit die sinds 1998 enkel mag worden uitgevoerd nadat een controlestatuut is verworven.

Wat het beleid inzake de melding van verdachte wisselverrichtingen of geldoverdrachten aan de Cel voor financiële-informatieverwerking (CFI) betreft, heeft de Commissie de wisselkantoren er nogmaals op gewezen dat zij verplicht is de CFI zelf op de hoogte te brengen van feiten die op het witwassen van geld zouden kunnen wijzen als zij zouden nalaten dat te doen.

Verder werd de overlegging van de maandelijks statistieken op diskette of via het Internet verplicht gesteld vanaf 1 april 2002 (rapportering over maart 2002), om zo de risico's te beperken die inherent zijn aan het manueel opnieuw coderen van op papier overgelegde gegevens. De wisselkantoren werden er daarbij attent op gemaakt dat de overlegging van hun statistieken op diskette of via e-mail een element is waarmee rekening zou worden gehouden bij de beoordeling van het passende karakter van hun administratieve en boekhoudkundige organisatie, een voorwaarde waaraan voldaan moet zijn krachtens artikel 4, 4° van het koninklijk besluit van 27 december 1994 om als wisselkantoor geregistreerd te worden dan wel te blijven.

(19) Zie dit verslag, p. 64.

De Commissie zag zich genoodzaakt een wisselkantoor een administratieve geldboete op te leggen conform artikel 22, 2° van de witwaswet, nadat zij had vastgesteld dat het betrokken kantoor een aantal verdachte verrichtingen had uitgevoerd voor een totaal bedrag van verschillende honderden miljoenen franken, zonder de CFI daarvan in kennis te stellen. De Commissie heeft vastgesteld dat die verrichtingen gelijkenissen vertoonden met diverse witwastypologieën waarvan sprake in de jaarverslagen van de CFI, en dat er aanwijzingen bestonden dat die verrichtingen verband hielden met witwaspraktijken waarvan sprake in de bijlage bij de circulaire van de Commissie van 3 mei 1999 over de witwaspreventie. Na analyse van de verrichtingen had het wisselkantoor dan ook moeten vaststellen dat om het verdachte verrichtingen ging die zij ter kennis diende te brengen van de CFI. Het wisselkantoor heeft dat echter niet gedaan, ondanks het feit dat het ging om verrichtingen in probleemdeviezen, dat talrijke en opeenvolgende wisselverrichtingen werden uitgevoerd voor eenzelfde cliënt, dat een economisch motief voor het uitvoeren van de verrichtingen in België leek te ontbreken, dat tussenpersonen werden ingeschakeld en dat de betrokken cliënt banden had met een mogelijk probleemland. De beslissing van de Commissie om een administratieve geldboete op te leggen wordt betwist door het betrokken wisselkantoor dat een beroep tot nietigverklaring heeft ingesteld bij de Raad van State.

De Commissie heeft ook haar actie voortgezet ten aanzien van personen die, zonder geregistreerd te zijn, de activiteiten van een wisselkantoor verrichten en meer in het bijzonder geldoverdrachten uitvoeren. Na de betrokkenen te hebben aangemaand hun illegale activiteiten stop te zetten (omdat zij niet beschikten over een controlestatuut), heeft de Commissie – waar nodig – aangifte gedaan.

1.1.4. Perimetercontrole

De cel «perimetercontrole» heeft zich ook tijdens deze verslagperiode toegespitst op de twee actieterreinen waarop zij zich sinds haar oprichting in juni 1999 (20) concentreert: enerzijds, de vorming van en de informatieverstrekking aan het publiek, en, anderzijds, de opsporing en de stopzetting van inbreuken op wetten en reglementen waarvan de toepassing onder het toezicht van de Commissie valt, meer bepaald inbreuken die een ernstige bedreiging vormen voor het publiek (illegale activiteiten).

Op het vlak van de vorming ging de aandacht van de cel vooral uit naar de verspreiding van de door de Commissie samengestelde pedagogische documentatie en naar de deelname aan gespecialiseerde manifestaties bedoeld voor het grote publiek. De deelname aan die manifestaties zorgde er niet alleen voor dat de cel beter bekend raakte bij het grote publiek, maar stelde de leden van de cel ook in de gelegenheid vele vragen van dat publiek te beantwoorden. Bovendien kregen de leden op die manier een beter inzicht in de behoeften van het publiek inzake informatieverstrekking.

Tijdens de verslagperiode heeft de cel 581 verzoeken om informatie behandeld over financiële verrichtingen of financiële bemiddelaars (21) (in de periode 2000-2001 ging het om 1.067 verzoeken (22) en in de periode 1999-2000 om 536 verzoeken).

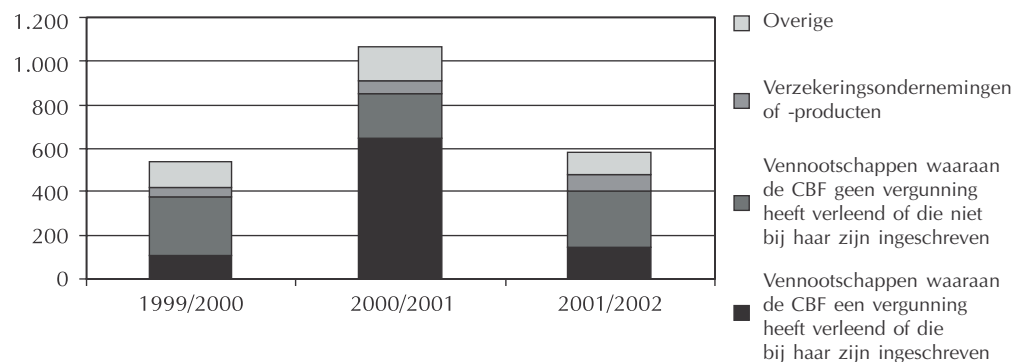
(20) Zie het jaarverslag 1999-2000, p. 26 tot 29.

(21) De Cel ontving ook honderden verzoeken om algemene financiële informatie (meest voorkomende voorbeelden: werking van de beschermingsregeling voor deposito's en effecten, procedure voor het indienen van klachten bij of het stellen van vragen aan de Ombudsman, ...).

(22) Waarvan 519 verzoeken om informatie betrekking hadden op 2 bijkantoren van buitenlandse banken die hoge rentevoeten aanboden.

Die verzoeken om informatie worden gespecificeerd in onderstaande grafiek. Daarbij wordt een onderscheid gemaakt tussen vier categorieën van vennootschappen: vennootschappen waaraan de Commissie een vergunning heeft verleend of die bij haar zijn ingeschreven, vennootschappen waaraan de Commissie geen vergunning heeft verleend of die niet bij haar zijn ingeschreven, vennootschappen die verzekeringsproducten verhandelen, en vennootschappen die activiteiten verrichten waarvoor op het eerste gezicht geen vergunning nodig is of die niet op afdoende wijze konden worden geïdentificeerd («overige»).

Detail van de verzoeken om informatie

De verzoeken om informatie over vennootschappen die verzekeringsproducten aanbieden, zijn – waar nodig – doorgespeeld naar de Controledienst voor de Verzekeringen.

Opmerkelijk is ook dat personen die in het buitenland gevestigd zijn, de cel geregeld contacteren naar aanleiding van de publicatie van waarschuwingen over bepaalde vennootschappen, wat duidelijk wijst op het internationale karakter van de activiteiten van die vennootschappen. De Commissie heeft dan ook beslist om alle waarschuwingen die worden gepubliceerd door andere Europese autoriteiten-leden van CESR-Pol (23), op haar website te plaatsen.

Na analyse van de ontvangen informatie heeft de Commissie 13 dossiers overgedragen aan de gerechtelijke autoriteiten en 8 waarschuwingen gepubliceerd. Die 8 waarschuwingen betroffen 14 vennootschappen, waarvan 1 gevestigd in België, 1 in Nederland, 2 in Duitsland, 3 in Oostenrijk, 3 in Spanje, 1 in Zwitserland, 1 in Uruguay, 1 op de Antillen en 1 op de Maagdeneilanden.

Hieronder gaat een overzicht over de voorbije drie jaar.

	2001/2002	2000/2001	1999/2000	Totaal
Verzoeken om informatie	581	1067	536	2184
Overgedragen dossiers		13	14	9
Waarschuwingen	8	4	6	18

In een aantal gevallen werden de inbreuken op de financiële wetgeving op internationale schaal opgezet, wat de opsporing en beteugeling moeilijker maakt.

(23) CESR-Pol (voorheen FESCOPOL) is een overlegstructuur die binnen het Comité van Europese Effectentoezichthouders (CESR) is opgericht om de gedachteswisselingen en de informatie-uitwisseling tussen de CESR-leden, alsook de samenwerking en de coördinatie bij toezichtsactiviteiten te bevorderen (zie het jaarverslag 2000-2001, p. 37, voetnoot 20).

Zo stelde een buitenlandse vennootschap aan Belgische ingezetenen voor aandelen te kopen waarvan de koersen in een eerste fase kunstmatig de hoogte werden ingejaagd, om de indruk te wekken van een groot groeipotentieel («*boiler room*»). Eens op grote schaal gecommmercialiseerd in België en diverse andere landen, stortte de koers – die door de massale aankopen artificieel hoog was gehouden – plots in, met als gevolg dat de beleggers met quasi waardeloze aandelen achterbleven. In een tweede fase werden deze gedupeerde beleggers gecontacteerd door enkele andere vennootschappen met het voorstel deze waardeloze aandelen over te kopen tegen een aanzienlijk hogere prijs dan de beurswaarde. Vooraf dienden de gedupeerde beleggers echter bepaalde kosten te betalen aan die koper. In werkelijkheid betrof het echter een poging om de betrokken beleggers voor een tweede maal op te lichten en zou de verkoop van de aandelen nooit plaatsgrijpen («*recovery room*»).

Om te vermijden dat het Belgische publiek het slachtoffer zou worden van deze tweede poging tot oplichting, publiceerde de Commissie een waarschuwing in de kranten en op haar website en deelde zij haar dossier mee aan de gerechtelijke autoriteiten.

*
* *

In een ander dossier werd de Commissie geconfronteerd met een buitenlandse vennootschap die zich ten onrechte voordeed als een erkende kredietinstelling (24) en aan Belgische en Britse ingezetenen voorstelde aandelen te kopen. De vennootschap ging hierbij op bijzonder agressieve wijze tewerk. De gelden bestemd voor de aankoop dienden te worden gestort op een rekening op naam van een Belgische vennootschap. Geen van beide vennootschappen beschikte over enige toelating om beleggingsdiensten te verstrekken in België.

Mede dankzij een efficiënte samenwerking met de Britse toezichthouder kon de Commissie een omstandig dossier meedelen aan de gerechtelijke autoriteiten. Bovendien publiceerde zij – gelet op het gevaar voor het Belgische publiek - een waarschuwing.

*
* *

Het onregelmatig beroep op het spaarderspubliek vertoont weliswaar hoe langer hoe meer een internationaal karakter, maar het aandeel van de «*locale*» sollicitatie van het spaarderspubliek door personen die niet over de vereiste toelating beschikken om financiële diensten te verstrekken in België blijft nog steeds belangrijk.

Zo was er, bijvoorbeeld, een geval van onwettig aantrekken van spaargelden, waarin een vennootschap - via een netwerk van leurdere - aan het publiek voorstelde om geld te storten op haar bankrekening, met de belofte om dit na verloop van één jaar terug te betalen, vermeerderd met een bijzonder hoog rendement van 4% per maand. Aangezien de werving van terugbetaalbare gelden een activiteit is die voorbehouden is aan kredietinstellingen met vergunning, deelde de Commissie het dossier mee aan de gerechtelijke autoriteiten en publiceerde zij een waarschuwing.

(24) De vennootschap hanteerde een maatschappelijke benaming die sterk leek op die van een bekende bank, hetgeen bijzonder misleidend was voor het publiek.

1.2. REGLEMENTERING EN CIRCULAIRES

1.2.1. *Gemeenschappelijke aspecten*

1.2.1.1. **Externe functies uitgeoefend door leiders – nieuwe onverenigbaarheidsregeling**

De wettelijke regelingen inzake de uitoefening door leiders van kredietinstellingen en beleggingsondernemingen, van functies of mandaten bij andere vennootschappen of ondernemingen verschilden tot voor kort grondig van elkaar. Zo legde artikel 27 van de bankwet de leiders van kredietinstellingen strikte beperkingen op inzake de uitoefening van mandaten of functies die hun deelneming impliceerde aan het bestuur of het beleid van andere particuliere of openbare, Belgische of buitenlandse vennootschappen of ondernemingen met industriële, commerciële of financiële werkzaamheden. Die wettelijke onverenigbaarheidsregeling voorzag trouwens niet alleen in enkele uitzonderingen, maar ook in de mogelijkheid voor de Commissie om, in individuele gevallen en op de door haar bepaalde voorwaarden, afwijkingen toe te staan van de verbodsbepalingen waarvan sprake in dat artikel 27. De Commissie heeft gebruik gemaakt van die bevoegdheid en heeft daarbij een onderscheid gemaakt tussen verschillende soorten afwijkingen.

Daartegenover stond de regeling voor de leiders van beleggingsondernemingen: artikel 70 van de wet van 6 april 1995 bevatte geen verbodsbepalingen, op één uitzondering na, namelijk dat uitvoerende bestuurders niet mochten deelnemen aan het dagelijks bestuur van een beursgenoteerde vennootschap of van een door een beursgenoteerde vennootschap gecontroleerde of daarmee verbonden vennootschap.

Om de Belgische regeling beter te doen aansluiten bij de geldende regeling in de meeste lidstaten van de Europese Economische Ruimte, enerzijds, en om de regels voor de leiders van kredietinstellingen en beleggingsondernemingen beter op elkaar af te stemmen, anderzijds, heeft de Regering bij het Parlement een wetsontwerp tot herziening van de onverenigbaarheidsregeling (25) ingediend dat uiteindelijk de wet van 3 mei 2002 is geworden tot wijziging van de onverenigbaarheidsregeling voor de leiders van kredietinstellingen en beleggingsondernemingen (26).

Die nieuwe wet heft het vroegere verbod op voor leiders van kredietinstellingen om andere mandaten of functies uit te oefenen, hoewel zij hen toch duidelijke beperkingen oplegt om rekening te kunnen houden met de – in hoofdzaak prudentiële – doelstellingen van de vroegere regeling. Die regeling wordt vervolgens uitgebreid tot gelijkwaardige mandaten en functies die worden uitgeoefend door leiders van beleggingsondernemingen. Wat de invulling van die prudentiële doelstellingen betreft, legt ze bovendien een grotere verantwoordelijkheid bij de betrokken instellingen.

Hoewel de wet de leiders van kredietinstellingen en beleggingsondernemingen principieel toestemming geeft om mandaten of functies uit te oefenen die een deelneming impliceren aan het bestuur of het beleid van andere vennootschappen of ondernemingen met industriële, commerciële of financiële werkzaamheden, bepaalt zij niettemin aan welke voorwaarden die leiders moeten voldoen om die mogelijkheid effectief te mogen benutten, en legt zij hen zelfs bepaalde beperkingen op.

(25) Memorie van toelichting, Parl. st., Kamer, zitting 2001-2002, nr. 1570/001.

(26) Belgisch Staatsblad van 17 augustus 2002.

Zo bepaalt de wet dat de voorwaarden waaronder externe functies uitgeoefend mogen worden, door elke betrokken instelling verduidelijkt moeten worden via interne regels. Daarbij staat een drievoudige doelstelling voorop: vermijden dat de leiders niet langer voldoende beschikbaar zouden zijn om de leiding waar te nemen, belangenconflicten en de aan de uitoefening van externe functies verbonden risico's voorkomen (inzonderheid op het vlak van transacties van ingewijden), en zorgen voor een passende openbaarmaking van de externe functies.

Bovendien bepaalt de nieuwe wet dat de Commissie bij reglement de procedures moet verduidelijken voor de goedkeuring, de periodieke herziening en de melding bij de Commissie van de interne regels die door de betrokken instellingen worden vastgelegd. Dat reglement werd op 9 juli 2002 goedgekeurd door de Commissie en op 19 juli 2002 door de Koning (27).

In het reglement komen ook de minimale regels aan bod die de betrokken instellingen moeten vastleggen om de drie voornoemde doelstellingen te kunnen verwezenlijken, waarbij zij er zelf verantwoordelijk voor zijn dat die regels zo worden geformuleerd en aangevuld dat zij aansluiten bij eigen specifieke kenmerken.

Tot slot voorziet het reglement ook in de verplichting voor de betrokken instellingen om een passende controleprocedure uit te werken, alsook een sanctieregeling voor eventuele overtredingen van de interne regels die zouden worden vastgesteld.

De wet legt trouwens drie beperkingen op aan de uitoefening van externe functies :

- de mandaten die worden uitgeoefend op de voordracht van een instelling, mogen enkel worden toevertrouwd aan personen die deelnemen aan de effectieve leiding van die instelling, of aan de personen die worden aangewezen door het orgaan dat met de effectieve leiding van die instelling belast is;
- de bestuurders die niet deelnemen aan de effectieve leiding van een instelling, mogen ook niet deelnemen aan de leiding van vennootschappen waarin die instelling een deelneming bezit;
- de personen die deelnemen aan de effectieve leiding van de instelling, mogen enkel in de limitatief door de wet opgesomde gevallen deelnemen aan het dagelijks bestuur van andere vennootschappen. Die gevallen betreffen functies bij andere instellingen uit de financiële sector waarmee de betrokken instelling nauwe banden heeft, bij beveks of beheersvennootschappen van ICB's, bij persoonlijke of familiale patrimoniumvennootschappen, of bij zogenaamde managementvennootschappen waarvan de betrokken persoon de enige effectieve leider is en die hun diensten verstrekken in het uitsluitende voordeel van de betrokken instelling of de voornoemde vennootschappen.

Er dient te worden opgemerkt dat, in tegenstelling tot de vroegere wettelijke regeling, de Commissie niet langer bevoegd is om afwijkingen toe te staan van die beperkingen. Toch mogen, krachtens een overgangsbepaling, de mandaten worden voltooid die nog lopen op de dag van de inwerkingtreding van de nieuwe wet en waarvan de uitoefening strijdig is met de nieuwe wetsbepalingen, hoewel ze na 31 december 2005 niet meer mogen worden uitgeoefend.

(27) Belgisch Staatsblad van 17 augustus 2002.

Omdat de kredietinstellingen en de beleggingsondernemingen de Commissie on-
verwijld op de hoogte moeten brengen van de externe functies die hun leiders
uitoefenen, zal de Commissie hen eerstdaags in een circulaire laten weten hoe haar
die informatie precies moet worden bezorgd.

1.2.1.2. Compliancefunctie

Reeds met haar circulaire van 30 december 1997 over het voorkomingsbeleid heeft
de Commissie de banksector op het belang gewezen van de beheersing van het
reputatierisico (28). Zowel de witwaswet als voornoemde circulaire verwijzen naar
de zogenaamde compliancefunctie. Verschillende instellingen en erkende reviso-
ren hebben de Commissie om verduidelijking gevraagd omtrent de organisatie van
deze compliancefunctie.

Op basis van een aantal vaststellingen ter plaatse bij kredietinstellingen en na on-
derzoek van de ontwikkelingen in onze buurlanden heeft de Commissie een circu-
laire uitgevaardigd met basisprincipes van de compliancefunctie (29). Zij zal die
hanteren in het kader van haar toezicht op de administratieve en boekhoudkundige
organisatie en op de interne controleprocedures, zoals voorgeschreven door de
bankwet, om de passende werking en organisatie van de compliancefunctie te be-
oordelen.

De circulaire werd opgesteld in overleg met de Belgische Vereniging van Banken
(BVB) en het Instituut der Revisoren Erkend door de CBF, in het kader van het drie-
partijen-overleg.

De circulaire bevat een definitie van compliance en tien principes. Compliance is
een onafhankelijke functie binnen de organisatie, gericht op het onderzoek naar en
de beoordeling van de naleving door de instelling van de regels die verband hou-
den met de integriteit van het bankieren. Het gaat zowel om de regels die voort-
vloeien uit het beleid ter zake van de instelling, als om de regels uit het bankstatuut.

Eerst komt de verantwoordelijkheid aan bod van de raad van bestuur die in het
kader van zijn toezichtstaak geregeld dient na te gaan of de instelling beschikt over
een passende compliancefunctie. Het directiecomité moet, van zijn kant, een
integriteitsbeleid uitwerken in een beleidsnota die geregeld wordt geactualiseerd,
de nodige maatregelen nemen opdat de instelling blijvend kan beschikken over
een passende compliancefunctie en minstens jaarlijks de raad van bestuur inlichten
over de stand van zaken betreffende compliance.

Het directiecomité is ook belast met de uitvoering van het integriteitsbeleid. Daar-
toe neemt het de nodige maatregelen opdat alle afdelingen en vestigingen van de
instelling duidelijke en ondubbelzinnige functieomschrijvingen en verantwoorde-
lijkheden hebben qua integriteit van het bankieren. De circulaire beschouwt het als
een gezonde bankpraktijk dat elke instelling beschikt over een compliancecel die
minstens coördinerend en sturend optreedt.

(28) Zie het jaarverslag 1997-1998, p. 31.

(29) Circulaire D1 2001/13 van 18 december 2001.

De circulaire beschrijft voorts de prioritaire activiteitsdomeinen van het integriteitsbeleid. In functie van de risico's die de instelling loopt, kan het directiecomité die domeinen uitbreiden.

Zij stelt ook dat compliance de effectieve toepassing is van het integriteitsbeleid van de instelling en beschrijft uitvoerig welke uitvoeringsmaatregelen hierbij van belang zijn.

Met betrekking tot de opdracht van de compliancecel moet een passend statuut kunnen worden gewaarborgd door een charter dat wordt goedgekeurd door het directiecomité en bevestigd door de raad van bestuur. De compliancecel voert opdrachten uit die aanleunen bij een staffunctie en in die optiek ressorteert de compliancecel dan ook onder een lid van het directiecomité. Het hoofd van de cel, de compliance officer, vervult een integriteitsgevoelige functie en bij zijn aanstelling wordt dan ook gepeild naar zijn integriteit. De compliance officer zorgt er voor dat de principes van de circulaire worden nageleefd. Tot slot wordt gesteld dat de activiteiten van de compliancecel behoren tot het onderzoeksveld van de interne-auditafdeling.

Bekwaamheid, integriteit en discretie van elke medewerker betrokken bij de compliancecel, worden als essentieel beschouwd voor de goede werking ervan.

Tot slot stelt de circulaire dat de instelling een compliance-overleg organiseert binnen de instelling en gebeurlijk ook op groepsniveau, met de bedoeling de inspanningen van alle betrokkenen te coördineren, de relaties met andere afdelingen te optimaliseren en op die manier te komen tot een uniforme uitvoering van het beleid ter zake.

Aan de kredietinstellingen werd gevraagd om de organisatie van hun compliancefunctie in het licht van voornoemde principes te evalueren en waar nodig op passende wijze bij te sturen.

1.2.1.3. Organisatie van en controle op de geld- en wisselmarktverrichtingen

Reeds geruime tijd beoordeelt de Commissie de interne organisatie van en controle op de geld- en wisselmarktverrichtingen van de kredietinstellingen door toetsing aan een aantal via circulaire bekendgemaakte basisbeginselen en mogelijke toepassingsmaatregelen (30). Het gaat hier in het bijzonder om de verrichtingen die traditioneel door de arbitragezaal worden afgesloten.

De Commissie heeft zich voorgenomen haar referentieteksten op termijn aan te passen aan de wijzigende omgeving, waarbij ze rekening wenst te houden met de ontwikkelingen in de nationale en internationale regelgeving, de markten en producten, de technologie, de interne organisatie van de kredietinstellingen en de internationale convergentie van toezichtpraktijken.

Ondertussen heeft de Commissie evenwel tijdens haar lopende controles ter plaatse bij sommige kredietinstellingen moeten vaststellen dat niet steeds even zorgvuldig wordt omgesprongen met de tenuitvoerlegging van de bestaande principes.

(30) Zie de circulaires B 90/1 van 17 april 1990 en B 92/5 van 30 november 1992, toegelicht in het jaarverslag 1989-1990, p. 34 tot 36, en in het jaarverslag 1992-1993, p. 62.

Na overleg met de sector heeft de Commissie dan ook beslist om onverwijld, zonder te wachten op bovenbedoelde aanpassingen ten gronde, aan de hand van een bijkomende circulaire (31) een aantal principes in herinnering te brengen of verder te verduidelijken.

De circulaire bevestigt dat elke kredietinstelling de basisbeginselen op de voor haar meest geschikte manier kan toepassen, maar verzoekt hen het passende karakter van die toepassingsmaatregelen voortdurend te evalueren, rekening houdend met de wijzigende omgevingsfactoren. De toepassingsmaatregelen worden derhalve geregeld bijgewerkt. Dit geldt ook voor de strikte gedragscode die de kredietinstelling aan haar arbitranten oplegt inzake hun relaties met tussenpersonen en tegenpartijen.

Een degelijke omkadering van die relaties staat trouwens centraal in de circulaire. De aandacht gaat daarbij onder meer uit naar de rol van het hoogste directie-orgaan bij het vastleggen van de lijst van tegenpartijen en tussenpersonen waarmee gehandeld mag worden, naar het verbod voor de arbitranten om provisies of andere voordelen te ontvangen vanwege die tegenpartijen of tussenpersonen, en meer algemeen naar de draagwijdte van de na te leven gedragsregels.

Reeds bij de aanwerving van arbitranten wordt overigens van de kredietinstelling verwacht dat ze toeziet op hun reputatie en betrouwbaarheid.

Wat het intern toezicht betreft, zal het verantwoordelijk lid van het hoogste directie-orgaan beschikken over de nodige opvolgingsinstrumenten die toelaten het normaal karakter van de aangevane verrichtingen na te gaan. Het administratief verwerkingssysteem houdt daartoe de nodige gegevens bij van de verrichtingen per arbitrant, per tussenpersoon, enz.

De circulaire verstrekt tevens verduidelijking bij de regel dat alle verrichtingen worden afgesloten binnen de arbitragezaal tijdens een afgebakende uurregeling, en bij de behoefte aan een strikte omkadering van eventuele uitzonderingen op die regel. De uitzonderingen mogen de doeltreffendheid van het gebruikte systeem van registratie en beluistering van de telefoongesprekken der arbitranten niet aantasten. Ook de rol en onderzoeksmogelijkheden van de interne audit worden verder toegelicht.

1.2.1.4. Voorkomingsbeleid op fiscaal vlak: gedragslijnen van de Belgische Vereniging van Banken

In het kader van het voorkomingsbeleid op fiscaal vlak heeft de Belgische Vereniging van Banken (BVB) de afgelopen jaren diverse werkzaamheden verricht met als doel strikt gelijke concurrentievoorwaarden voor de sector in zijn geheel te creëren, waardoor het mogelijk wordt onderlinge concurrentie tussen financiële instellingen op basis van een interpretatie van de fiscale wetgeving te voorkomen (32). Deze werkzaamheden leiden tot voor de leden na te leven gedragslijnen in een aantal activiteitsdomeinen.

(31) Circulaire D1 2001/10 van 7 december 2001.

(32) Jaarverslag 2000 van de Belgische Vereniging van Banken, p. 21.

De BVB brengt deze gedragslijnen ook ter kennis van de banken niet-leden van de BVB en, wat de voor deze sector relevante materies betreft, van de Belgische Vereniging van Beursleden (BVBL).

De Commissie heeft het initiatief van de BVB om voornoemde gedragslijnen op te stellen positief beoordeeld. Deze dragen bij tot het fiscaal zuiver handelen en, meer algemeen, tot de goede beheersing van het reputatierisico van de instellingen, welke aandachtspunten de Commissie centraal heeft gesteld in haar circulaire over het voorkomingsbeleid (33). De Commissie heeft aan de BVBL gevraagd dat zij, op haar beurt, de gedragslijnen zou meedelen aan haar leden en aan de beursvennootschappen niet-leden van de BVBL.

In het kader van het toezicht op de activiteitsdomeinen waarop de gedragslijnen van de BVB betrekking hebben, toetst de Commissie het beleid van de instellingen aan deze gedragslijnen en beveelt ze desgevallend de naleving ervan aan als deeluitmakend van een gezond voorkomingsbeleid.

1.2.1.5. Herziening van het erkenningsreglement voor revisoren en revisorenvennootschappen

De Commissie heeft, na overleg met het Instituut der Revisoren Erkend door de CBF, een nieuw ontwerp voorbereid van erkenningsreglement voor revisoren en revisorenvennootschappen. Dit ontwerp werd voorgelegd aan de Ministers van Financiën en van Economie. De Minister van Financiën heeft hierover het advies gevraagd van de Hoge Raad voor de Economische Beroepen, die een aantal opmerkingen heeft geformuleerd. Ten gevolge hiervan heeft de Commissie haar ontwerp aangepast en het overleg met het Instituut der Bedrijfsrevisoren en het Instituut der Revisoren erkend door de CBF verdergezet.

Zodra dit overleg is afgerond en het akkoord is verkregen van de betrokken Ministers, kan het nieuwe erkenningsreglement worden gepubliceerd en kan met een campagne worden gestart voor de erkenning van nieuwe revisoren.

1.2.1.6. Euro-overgang en witwassen

Een van de aspecten waarnaar bij de overgang op de euro bijzondere aandacht is gegaan, is het voorkomen van het gebruik van het financieel stelsel voor het witwassen van geld. Gevreesd kon worden dat zij die geld bezitten voortkomend uit een misdrijf dat door de witwaswet wordt beoogd, gebruik zouden maken van de grote toename aan wissel- en ruilverrichtingen tijdens de periode van dubbele geldomloop om hun witwasverrichtingen te verbergen. De overgang op de euro vormde bovendien een gelegenheid om dergelijk geld van criminele oorsprong aan het licht te brengen.

(33) Circulaire D1 97/10 aan de kredietinstellingen van 30 december 1997 - circulaire D4/EB/5 aan de beleggingsondernemingen van 18 december 1997.

Met een circulaire aan de kredietinstellingen (34), de beursvennootschappen (35) en de wisselkantoren (36) heeft de Commissie gevraagd dat de financiële sector een bijzondere waakzaamheid aan de dag zou leggen bij de invoering van de eurobiljetten en –munten (37). Zij heeft daarbij aangedrongen dat de bepalingen van de witwaswet en de terzake uitgevaardigde instructies (38) in die periode strikt zouden worden nageleefd. Gelet op de specificiteit van de overgang naar de euro en omwille van het verhoogde risico op witwassen van crimineel geld in die periode, heeft zij het aangewezen geacht om een aantal bijkomende toelichtingen en aanbevelingen te formuleren.

De Commissie heeft inzonderheid aanbevolen dat de instellingen aan hun gewone cliënten zouden vragen om vooraf kennis te geven van hun voornemen om een contante ruilverrichting uit te voeren die een gebruikelijk bedrag overschrijdt. Zij heeft eveneens aanbevolen dat de instellingen, voor elke ruilverrichting waarvan de tegenwaarde 10.000 euro of meer bedraagt, een borderel zouden opstellen met vermelding van de identiteit van de cliënt, het in euro omgeruide bedrag en de datum van de verrichting (39).

Wat de gelegheidscliënten betreft heeft de Commissie aangeraden om ze ofwel te verwijzen naar de instelling waar deze cliënten een rekening hebben ofwel ze volledig te identificeren voor ruilverrichtingen vanaf een door de instelling vastgesteld bedrag (bv. 5.000 euro) en om dan telkens een borderel met de hiervoor aangeduide vermeldingen op te stellen.

Tot slot heeft de Commissie gevraagd dat de instellingen tijdig de aandacht van hun medewerkers en gevolmachtigde agenten zouden vestigen op de verhoogde risico's op witwassen van geld bij de invoering van de euro. Zij heeft eveneens gevraagd dat de anti-witwasverantwoordelijken over toereikende middelen zouden beschikken om het hoofd te bieden aan de verwachte toegenomen werkdruk tijdens de periode van dubbele geldomloop.

De Commissie is tijdens verschillende gesprekken met de verantwoordelijke personen voor de «compliancefuncties» (40) in de betrokken instellingen, nagegaan of de maatregelen die voornamelijk door de kredietinstellingen waren genomen om haar aanbevelingen op te volgen, wel degelijk adequaat waren. Daarnaast heeft zij diverse andere sensibiliseringsinitiatieven genomen en controles uitgevoerd, specifiek afgestemd op het risicoprofiel van elke instelling.

Aldus heeft de Commissie kunnen vaststellen dat de financiële bemiddelaars haar aanbevelingen inzake witwaspreventie bij de overgang naar de euro over het algemeen correct hebben toegepast. Meer nog, de financiële bemiddelaars hebben zelf bijgedragen tot een verdere inperking van het risico op misbruik van de conversieperiode om geld wit te wassen door intern een aantal regels op te leggen (meer bepaald voor ruilverrichtingen van occasionele cliënten).

(34) Circulaire D1 2001/8 van 12 november 2001.

(35) Circulaire D4/EB/2001/1 van 12 november 2001.

(36) Circulaire D1/WK/236 van 12 november 2001.

(37) De circulaire werd opgesteld in samenspraak met de Nationale Bank van België en de Cel voor Financiële Informatieverwerking en na overleg met de betrokken beroepsverenigingen.

(38) Zie de circulaires D1 99/3 van 3 mei 1999 aan de kredietinstellingen, D4/99/2 van 3 mei 1999 aan de beleggingsondernemingen en D1/WB 99/1 van 3 mei 1999 aan de wisselkantoren.

(39) Naar analogie met wat het koninklijk besluit van 27 december 1994 betreffende de wisselkantoren en de valutahandel voorschrijft in verband met wisselverrichtingen.

(40) Zie dit verslag, p. 61.

De Commissie heeft tevens vastgesteld dat de bemiddelaars met een gecentraliseerd systeem voor de opsporing van verdachte transacties, kwalitatief gezien over een betere preventieprocedure beschikken (een dergelijk systeem maakt onder meer een gecentraliseerd toezicht mogelijk van de cash-verrichtingen boven een bepaalde drempel). Zij raadt dan ook een veralgemeende invoering van een dergelijk opsporingsstelsel aan.

1.2.1.7. Optreden tegen de landen en de gebieden die weigeren mee te werken aan de witwasbestrijding

In aansluiting op het optreden van de *Groupe d'Action Financière* (GAFI) heeft de Commissie bij circulaire van 18 december 2001 de geactualiseerde lijst gepubliceerd van de landen die weigeren mee te werken aan de witwasbestrijding. Het is in dat verband erg belangrijk dat de financiële instellingen bijzondere aandacht besteden aan hun zakenrelaties met cliënten die gevestigd zijn in landen die zich niet of onvoldoende conformeren aan de 40 GAFI-aanbevelingen. In voorkomend geval, moeten zij verrichtingen van dergelijke cliënten melden bij de Cel voor Financiële-Informatieverwerking (CFI) wanneer – na onderzoek – bij hen het vermoeden bestaat dat die verrichtingen verband zouden kunnen houden met het witwassen van geld.

Op 7 september 2001 zijn Oekraïne en Grenada toegevoegd aan de lijst. Bij circulaire van 31 juli 2002 heeft de Commissie de financiële instellingen waarop zij toezicht houdt, ervan op de hoogte gebracht dat op 21 juni 2002 vier landen zijn geschrapt van de GAFI-lijst, namelijk Hongarije, Israël, Libanon en St. Kitts en Nevis. Bovendien heeft zij hen erop attent gemaakt dat zij, krachtens artikel 9 van de witwaswet, passende maatregelen moeten nemen om hun medewerkers en vertegenwoordigers vertrouwd te maken met de witwasproblematiek.

Omdat Nauru onvoldoende had ondernomen om de eerder vastgestelde lacunes inzake witwasbestrijding aan te vullen, heeft de GAFI beslist dat land bijkomende tegenmaatregelen op te leggen.

Wat Nauru betreft, had de Commissie de financiële instellingen trouwens reeds in haar circulaire van 18 december 2001 aanbevolen de identificatieregels zo strikt mogelijk toe te passen en de transacties waarbij Nauru betrokken is en die dus van nature verdacht zijn, systematisch te melden bij de CFI.

De nieuwe wet van 3 mei 2002 (41) heeft die meldingsplicht in verband met verrichtingen waarbij landen en gebieden betrokken zijn die niet meewerken aan de witwasbestrijding, trouwens nog uitgebreid. Volgens het nieuwe artikel 14ter dat in de witwaswet is ingevoegd door die nieuwe wet, kan de Koning de in de artikelen 12 tot 14bis beoogde plicht tot kennisgeving uitbreiden tot verrichtingen en feiten waarin natuurlijke of rechtspersonen betrokken zijn die gedomicilieerd, geregistreerd of gevestigd zijn in een Staat of een gebied waarvan de wetgeving als ontoereikend wordt erkend door een bevoegde internationale instantie voor het overleg en de coördinatie, in dit geval de GAFI, of waarvan door deze instantie wordt aangenomen dat hun gebruiken een hinderpaal vormen in de strijd tegen het witwassen van geld.

(41) Wet van 3 mei 2002 tot wijziging van de wet van 11 januari 1993 tot voorkoming van het gebruik van het financiële stelsel voor het witwassen van geld.

Die ruimere meldingsplicht zal ertoe bijdragen dat financiële verrichtingen met landen of gebieden waarvan bekend is dat zij niet meewerken aan de witwasbestrijding, vlotter worden gemeld bij de gerechtelijke autoriteiten, en dit zonder te raken aan het beginsel dat enkel verdachte verrichtingen en feiten moeten worden gemeld bij de CFI.

Voornoemd artikel 14ter bepaalt ook dat de Koning kan bepalen op welk type van verrichtingen en feiten en op welk minimumbedrag de ruimere meldingsplicht van toepassing is. Bij koninklijk besluit van 10 juni 2002 heeft de Koning de meldingsplicht als bedoeld in de artikelen 12 tot 14bis van de witwaswet uitgebreid tot alle financiële verrichtingen en feiten waarbij natuurlijke of rechtspersonen betrokken zijn die gedomicilieerd, geregistreerd of gevestigd zijn in Nauru. De Commissie heeft in haar circulaire van 31 juli 2002 gewezen op de verplichtingen die voortvloeien uit de inwerkingtreding van die nieuwe wetsbepalingen.

1.2.1.8. Financiering van het terrorisme

Naar aanleiding van de aanslagen op 11 september 2001 heeft de Commissie de aandacht van de kredietinstellingen (42) en de beleggingsondernemingen (43) gevestigd op het belang van de internationale actie ter bestrijding van de financiering van het terrorisme (44). Zij heeft hen gevraagd een bijzondere inspanning te leveren om vermoedens van witwaspraktijken te melden bij en alle vereiste informatie te bezorgen aan de Cel voor Financiële-Informatieverwerking (CFI) die de actie coördineert.

De Commissie heeft van de gelegenheid ook gebruik gemaakt om de kredietinstellingen en de beleggingsondernemingen nogmaals te wijzen op de regels en procedures die hen moeten helpen om voldoende informatie te verzamelen over hun cliënten (45), en die van cruciaal belang zijn voor de integriteit van de financiële instellingen en het hele financiële stelsel. Elke instelling moet de nodige maatregelen nemen om te voorkomen dat zij door haar cliënten wordt gebruikt voor criminele of frauduleuze doeleinden. In dat verband moet vooral aandacht worden besteed aan het beleid inzake de aanvaarding van cliënten, de regels inzake cliëntenidentificatie, de follow-up van de verrichtingen die de cliënten uitvoeren en de manier waarop zij hun rekeningen gebruiken, alsook de verantwoordelijkheid van de directie voor de invoering van passende procedures en voor de organisatie van het toezicht op de naleving van die procedures.

Tot slot heeft de Commissie de aandacht gevestigd op de regeringsmaatregelen in verband met het embargo op en de bevrozing van financiële tegoeden, en op de verplichtingen die daaruit voortvloeien voor de financiële instellingen. Om te kunnen controleren of elke instelling de Thesaurie alle vereiste informatie verstrekt, heeft de Commissie – in overleg met de Administratie van de Thesaurie – gezorgd voor de nodige follow-up terzake.

(42) Omzendbrief van 28 september 2001 aan de kredietinstellingen.

(43) Omzendbrief van 2 oktober 2001 aan de beleggingsondernemingen.

(44) Voor een toelichting bij de bijzondere GAFI-aanbevelingen in verband met de financiering van het terrorisme, zie dit verslag, p. 177.

(45) Voor een toelichting bij de werkzaamheden van het Baselcomité, inzonderheid op het vlak van de «*Customer due diligence for banks*», zie ook dit verslag, p. 170.

1.2.2. Sectorale aspecten

1.2.2.1. Kredietinstellingen

1.2.2.1.1. Problematiek van de inhouding van de roerende voorheffing door bankagenten in geval van storting in contanten

Naar aanleiding van een aantal concrete dossiers van kredietinstellingen, waarbij er vermoedens waren dat gevolmachtigde agenten meewerkten aan de uitbetaling van buitenlandse coupons zonder inhouding van de roerende voorheffing, werd aan de Commissie de vraag gesteld welke houding bankagenten dienen aan te nemen op het vlak van de inhouding van de roerende voorheffing in geval van storting van contanten aan het loket, waarbij kan worden vermoed dat deze contanten afkomstig zijn van buitenlandse roerende inkomsten.

In haar antwoord heeft de Commissie vooreerst opgemerkt dat zij, overeenkomstig artikel 38bis van het koninklijk besluit nr. 185 van 9 juli 1935, niet bevoegd is inzake belasting-aangelegenheden, met uitzondering van haar bevoegdheden inzake bijzondere mechanismen (46). Hieruit volgt dat het niet aan de Commissie toekomt om de fiscale wetgeving te interpreteren. De regeling inzake bijzondere mechanismen verwijst evenwel naar sommige fiscale bepalingen zodat de Commissie zich een oordeel dient te vormen over de strekking hiervan bij haar toezicht op de naleving van deze regeling. Het antwoord van de Commissie situeerde zich dan ook in deze context.

Wat de inhouding van de roerende voorheffing betreft in verband met buitenlandse roerende inkomsten, bepaalt artikel 261, 2° van het WIB'92, dat deze is verschuldigd en van de belastbare inkomsten moet worden ingehouden niettegenstaande elk hiermee strijdig beding door de in België gevestigde tussenpersonen die op enige wijze zijn betrokken bij de uitbetaling van voornoemde inkomsten tenzij hun wordt bewezen dat een vorige tussenpersoon de voorheffing heeft ingehouden

De Commissie heeft vervolgens een onderscheid gemaakt tussen, enerzijds, de situatie waarbij een cliënt een bedrag in contanten overhandigt aan een bank met de vraag dit te storten op zijn eigen rekening en, anderzijds, het optreden van koeriers voor de inning van coupons in het buitenland zonder afhouding van roerende voorheffing.

In het eerste geval heeft normalerwijze «de uitbetaling» reeds plaatsgevonden vermits de cliënt op het ogenblik van de storting immers al over de couponopbrengst beschikt. Indien de bank de kasstorting uitvoert zonder afhouding van de roerende voorheffing begaat zij geen fiscale inbreuk want zij is niet betrokken bij de uitbeta-

(46) Overeenkomstig artikel 38bis, tweede lid, van het koninklijk besluit nr. 185 dient de Commissie aangifte te doen bij het gerecht van de bijzondere mechanismen die door een kredietinstelling of een beleggingsonderneming die onder haar toezicht staat, zijn opgezet met als doel of gevolg fiscale fraude door derden te bevorderen, wanneer zij er kennis van heeft dat deze bijzondere mechanismen voor de kredietinstelling of beleggingsonderneming zelf, als dader, mededader of medeplichtige, een onder het strafrecht vallend fiscaal misdrijf vormen. Daarnaast kan de Commissie, krachtens artikel 57, § 3, van de bankwet en artikel 104, § 3, van de wet van 6 april 1995, uitzonderlijke maatregelen treffen wanneer zij er kennis van heeft dat een kredietinstelling of beleggingsonderneming een bijzonder mechanisme heeft ingesteld dat tot doel of tot gevolg heeft fiscale fraude door derden te bevorderen. Zie de jaarverslagen 1999-2000, p. 39 en 40, 1998-1999, p. 31 en 32 en 1997-1998, p. 26 tot 33.

ling van coupons, ook al deelt de cliënt mee – wat op zich verwonderlijk is – dat de gelden afkomstig zijn van in het buitenland geïnde coupons. Als dat zo is, dan hoort de cliënt het brutobedrag van de roerende inkomsten op te nemen in zijn belastingaangifte personenbelasting.

Vanuit het oogpunt van de regeling inzake bijzondere mechanismen treft de bank evenmin een verwijt indien haar dienstverlening zich beperkt tot de storting op de rekening van de cliënt van een door deze laatste overhandigd bedrag in contanten. De regeling bijzondere mechanismen wil voorkomen dat kredietinstellingen diensten aanbieden die belastingontduiking door hun cliënten bevorderen en daarom niet te verantwoorden zijn in het kader van een normale en correcte bankpraktijk. De verwerking van een storting in contanten door de cliënt op zijn eigen rekening, vormt een gangbare bankpraktijk. Hierbij geldt wel als uitgangspunt dat de instelling geen andere diensten aanbiedt of uitvoert met betrekking tot de buitenlandse roerende inkomsten, zoals het verlenen van adviezen omtrent de manier om dergelijke inkomsten te kunnen innen zonder inhouding van de roerende voorheffing of bijstand bij de inning zelf.

Wat de tweede situatie betreft (het optreden van koeriers voor de inning van coupons in het buitenland zonder afhouding van roerende voorheffing), werd aangegeven dat bijzondere voorzichtigheid geboden is telkens als niet de rekeninghouder, maar een derde zich aan de loketten aanbiedt voor stortingen op andermans rekeningen van contanten waarvan de instelling weet of te goeder trouw niet onwetend kan zijn dat het om de bruto-opbrengst van in het buitenland geïnde coupons gaat.

Wanneer een derde geregeld stortingen uitvoert op rekeningen van meerdere cliënten waarvoor hij geen volmachthouder is, en de kredietinstelling weet of te goeder trouw niet onwetend kan zijn dat het om de bruto-opbrengst van in het buitenland geïnde coupons gaat, kan elke dienstverlening van de kredietinstelling aan deze derde, waarbij geen roerende voorheffing wordt ingehouden, als een «bijzonder mechanisme» worden beschouwd.

Hieraan werd toegevoegd dat, voor de toepassing van artikel 57, §3 van de bankwet, het betrokken bijzonder mechanisme door de kredietinstelling zelf dient te zijn ingesteld (47). Dit belet niet dat de instelling zich passend moet organiseren om te voorkomen dat personeelsleden en gevolmachtigde agenten praktijken zouden ontwikkelen die in hoofde van de instelling een bijzonder mechanisme in de zin van de bankwet zouden vormen. Precies in die optiek heeft de Commissie circulaire D1 97/10 van 30 december 1997 uitgevaardigd. Daarin schrijft zij voor dat elke kredietinstelling een voorkomingsbeleid zou voeren om inbreuken op de fiscale wetgeving en bijzondere fiscale mechanismen te voorkomen en meer algemeen om te voorkomen dat de reputatie van de instelling of van de sector zou worden aangetast door fiscaal onzuiver handelen.

(47) Over dit begrip, zie het jaarverslag 1999-2000, p. 39 en 40.

1.2.2.1.2. Aftrek van het eigen vermogen van de aanbrengprovisies die bij de immateriële vaste activa geboekt worden

Krachtens het koninklijk besluit van 23 september 1992 op de jaarrekening van de kredietinstellingen, mogen de kosten van provisies die als vergoeding worden betaald aan de aanbrengers van cliënteel, worden geactiveerd. Als dat gebeurt, moeten die kosten in de actiefpost «immateriële vaste activa» worden geboekt. Aangezien immateriële vaste activa van het eigen vermogen moeten worden afgetrokken (48), moeten ook de voornoemde kosten van het eigen vermogen worden afgetrokken.

De Commissie heeft vastgesteld dat zo'n boeking bij de immateriële vaste activa noch door de IAS-normen, noch in de buurlanden van België verplicht wordt gesteld. Zij heeft daaruit geconcludeerd dat de aftrek van het eigen vermogen waartoe die boeking aanleiding geeft, de concurrentieverhoudingen kan verstoren. Daarom zal de Commissie – in afwachting dat de bankboekhoudregels zo worden aangepast dat de voornoemde provisies niet meer bij de immateriële vaste activa hoeven te worden geboekt – verzoeken om een afwijking van haar solvabiliteitsreglement in welwillende overweging nemen om de kredietinstellingen op die manier in staat te stellen die provisies niet meer van hun eigen vermogen af te trekken, ondanks het feit dat ze bij hun immateriële vaste activa geboekt zijn.

1.2.2.1.3. Wijzigingen in het Rule Book van Clearnet

De implementatie van het project Euronext heeft geleid tot de fusie van de verrekeningskamers van de beurzen van Parijs, Brussel en Amsterdam. Sinds februari 2001 wordt de functie van *central counterparty clearing house* voor de Euronext-markten dan ook waargenomen door de Banque Centrale de Compensation (Clearnet), een kredietinstelling naar Frans recht.

Deze fusie ging gepaard met de goedkeuring van een gecoördineerd corpus van regels (het *Rule Book*) waarin de verrekening wordt geregeld die Clearnet verricht voor de transacties op de Euronext-markten. Dit *Rule Book* bestaat uit een gemeenschappelijk, algemeen toepasselijk deel en een aantal specifieke regels voor elk van de drie betrokken landen. Deze algemeen en lokaal georiënteerde delen van het *Rule Book*, die complementair zijn, zouden tot één geheel moeten zijn samengevoegd na de voltrekking van het integratieproces van de nationale clearingplatforms ingevolge de veralgemeende invoering in België en in Nederland van het in Frankrijk operationele *Clearing 21*-systeem (verkort het C 21-systeem genoemd).

Dit C 21-systeem is op 8 maart 2002 in Brussel ingesteld. Daartoe dienden een aantal wijzigingen te worden aangebracht in het *Rule Book*, meer bepaald in deel I (*Common part*) en in deel III (*Belgian local part*). Volgens artikel 3 van het koninklijk besluit van 18 augustus 1999 (49) is voor een wijziging van die regels evenwel de goedkeuring vereist van de Minister van Financiën (50).

(48) Reglement op het eigen vermogen van de kredietinstellingen, artikel 14.

(49) Koninklijk besluit tot oprichting van een verrekenings- en afwikkelingssysteem van transacties afgesloten binnen of buiten de door de Beurs georganiseerde markten en tot vaststelling van de regels inzake de inrichting en de werking ervan en tot wijziging van de wet van 28 april 1999 houdende omzetting van Richtlijn 98/26/EEG van 19 mei 1998 betreffende het definitieve karakter van de afwikkeling van betalingen en effectentransacties

(50) Ministerieel Besluit van 8 april 2002, bekendgemaakt op 4 juni 2002.

In het licht van die goedkeuring werd een onderzoek ingesteld naar de implementatie van het C 21-systeem op Belgisch niveau door Clearnet, alsook naar de wijzigingen in het *Rule Book*. Dit onderzoek werd in onderling overleg uitgevoerd door de sector en de Commissie, die door de Minister van Financiën was verzocht om terzake een advies te verstrekken. De structuur van de rekeningen van de leden in het C 21-systeem, bleek een aantal moeilijkheden te doen rijzen ten aanzien van artikel 41, § 2 van de wet van 6 april 1995 (51), waaronder in het bijzonder het gebrek aan segregatie tussen de eigen effecten van de leden en die van hun cliënten, en dit op het niveau van de pool van de effecten die door de leden-verrekenaars worden gedeponereerd om hun posities te dekken. Teneinde deze toestand te verhelpen, heeft Clearnet een reeks maatregelen genomen die een specifieke controle opzetten van de segregatie bij de leden-verrekenaars zelf, van de effecten die zij deponeren bij het bijkantoor van Clearnet in België.

Daarnaast heeft de wetgever de bepalingen aangepast over het wettelijk voorrecht van de verrekeningsinstellingen. Terzake wordt verwezen naar de voorgaande bespreking van de wet van 2 augustus 2002 betreffende het toezicht op de financiële sector en de financiële diensten.

1.2.2.1.4. Boekhoudkundige verwerking euro-bevoorrading

Zoals bekend werden vanaf 1 januari 2002 de euro-bankbiljetten en -munten ingevoerd. Vanaf einde 2001 werden de kredietinstellingen, De Post, de waardentransporteurs en de economische sectoren die in contact staan met het publiek, vooraf bevoorrad met munten en biljetten. Ook particulieren konden zich voor 1 januari 2002 euromunten aanschaffen.

De vraag rees hoe de kredietinstellingen de voorafgaande euro-bevoorrading boekhoudkundig dienden te verwerken en te rapporteren, rekening houdend met de richtlijn van de Europese Centrale Bank om vóór 1 januari 2002 geen euro-bankbiljetten en -munten in de bankbalansen op te nemen (52).

De boekhoudkundige verwerking door de kredietinstellingen van de voorafgaande bevoorrading werd bemoeilijkt door het feit dat de Belgische banken hadden beslist de zichtrekeningen van hun cliënten onmiddellijk te debiteren voor het bedrag van de bevoorrading, met uitgestelde valuterings op 2 januari 2002. Bovendien wensten de kredietinstellingen geen munten en biljetten te boeken buiten balans omdat hun computerprogramma's voor kasverrichtingen dit niet toelaten.

In overleg met de Nationale Bank van België en met vertegenwoordigers van de kredietinstellingen werden instructies (53) opgesteld voor een passende boekhoudkundige registratie van de verrichtingen en de verwerking ervan in de prudentiële en monetaire rapportering. Meteen werden ook de gevolgen van de nieuwe boekingen op de eigen vermogensverplichtingen van de kredietinstellingen geneutraliseerd.

(51) Deze bepalingen van de wet van 6 april 1995 regelen de voorrechten van de instellingen die in België een stelsel voor de verrekening of vereffening van financiële instrumenten beheren.

(52) Zie het Richtsnoer van de Europese Centrale Bank van 10 januari 2001 houdende de vaststelling van overgangsbepalingen inzake de omschakeling op de chartale euro in 2002 (ECB/2001/1).

(53) Circulaire D1 2001/6 van 8 augustus 2001.

1.2.2.2. Beleggingsondernemingen

1.2.2.2.1. Interne audit en compliance bij beleggingsondernemingen - Adviesprocedure

De voorbije jaren heeft de Commissie permanent gewerkt aan de uitbouw van het prudentieel kader voor het toezicht op de beleggingsondernemingen, om dit geleidelijk maar rekening houdend met de kenmerken van de sector, af te stemmen op het banktoezicht. (54) Tijdens de verslagperiode heeft de Commissie onderzocht hoe de interne controle van de beleggingsondernemingen, ongeacht hun structuur of grootte, kon worden verbeterd door de invoering van een interne audit- en een compliance-functie. Zij heeft daarover een ontwerp van circulaire opgesteld en dit begin juni 2002 ter raadpleging aan de sector meegedeeld.

Tot nog toe had de Commissie geen algemene criteria bekendgemaakt aan de hand waarvan zij de interne controle van de beleggingsondernemingen toetst in het licht van het wettelijke vereiste te beschikken over een passende organisatie. (55) Haar beleid was er voornamelijk op gericht ervoor te zorgen dat grotere beleggingsondernemingen of ondernemingen met hoger of bijzonder risicoprofiel de stap naar de inrichting van aangepaste interne audit- en compliance-functies zouden zetten.

De toezichtspraktijk toonde echter de noodzaak aan om formele criteria vast te leggen voor de beoordeling van de organisatie en de werking van de interne controle binnen de beleggingsondernemingen. Ook bestond de vraag om een gelijk speelveld te verzekeren, niet enkel voor de ondernemingen van de sector, maar ook met de banksector waar elke kredietinstelling al moet beschikken over passende interne audit- en compliance-functies. De Commissie was er bovendien van overtuigd dat een beter gestructureerde uitbouw van de interne controle door de invoering van de bedoelde functies, ook de kleinere beleggingsondernemingen baat bijbrengt, zowel op het vlak van de doeltreffendheid van hun bestuur, als op het vlak van de beleggersbescherming.

Gelet op de criteria terzake die thans reeds gelden voor de kredietinstellingen (56), leek het de Commissie verkieslijk die ook te hanteren voor de beleggingsondernemingen. Sommige principes uit de bankcirculaires vereisen echter bijkomende toelichting om rekening te houden met de specifieke kenmerken van de sector, zoals de diversiteit van de vennootschappelijke bestuursvormen, de sterk uiteenlopende risicoprofielen, evenals het feit dat tal van ondernemingen behoren tot een financiële groep.

In deze toelichting – die de teksten over de interne audit functie en de compliance-functie inleidt - gaat de Commissie dieper in op:

(54) Zie de jaarverslagen 1997-1998, p. 66 en 67, 1998-1999, p. 71, 1999-2000, p. 24 en 25, 2000-2001, p. 33, alsook dit verslag, p. 77.

(55) Zie artikel 62 van de wet van 6 april 1995.

(56) Zie circulaire D1 97/4 van 30 juni 1997 (Interne audit) en D1 2001/13 van 18 december 2001 (Compliance) gericht aan de kredietinstellingen.

- de toewijzing van de taken – te weten de organisatie van de interne audit- en compliance-functies en het toezicht erop - tussen de uitvoerende en de niet-uitvoerende leiders in het geval van beleggingsondernemingen die geen tweeledige bestuursvorm (57) hebben;
- de onafhankelijkheid van de interne auditfunctie en de eventuele uitbesteding ervan;
- de onafhankelijkheid van de compliance-functie;
- de beoordeling van de organisatie van de interne controle van beleggingsondernemingen die deel uitmaken van een financiële groep waar interne audit en compliance voor een deel in groepsverband worden georganiseerd.

Aangezien de voorgenomen regeling een belangrijke impact zal hebben op de werking van vooral kleinere beleggingsondernemingen, heeft de Commissie geopteerd voor een ruime raadpleging van de beroepsverenigingen en van de betrokken ondernemingen, met als streefdoel de vastgestelde criteria vanaf 2003 in toepassing te brengen.

1.2.2.2.2. Verdeling van bepaalde verzekeringsproducten door beleggingsondernemingen

Zoals de banksector wensen ook beleggingsondernemingen hun dienstenaanbod uit te breiden buiten het traditionele activiteitsgebied en bijvoorbeeld verzekeringscontracten, zoals tak 23-producten (58), te koop aanbieden en daarover eventueel advies verstrekken.

Aangezien het verzekeringsproducten betreft, moeten deze beleggingsondernemingen bij de Controledienst voor de Verzekeringen (CDV) een inschrijving in het register van de verzekeringstussenpersonen verkrijgen (59). Gelet op de specialisatieverplichting die de wet hun oplegt, is ook een specifieke toestemming van de Commissie vereist. (60)

Na overleg met de CDV heeft de Commissie in een circulaire toelichting gegeven bij haar beleid terzake, alsook bij de criteria die zij hanteert voor de beoordeling van de passende organisatie van de bedoelde beleggingsondernemingen. (61)

- (57) Veel beleggingsondernemingen hebben geen gebruik gemaakt van de mogelijkheid van artikel 69 van de wet van 6 april 1995, op grond waarvan de raad van bestuur van een beleggingsonderneming alle of een deel van zijn bevoegdheden kan overdragen aan een in zijn schoot opgericht directiecomité.
- (58) Een tak 23-product is een individuele levensverzekering gekoppeld aan een intern beleggingsfonds zonder rendementsgarantie. Hoewel het product (economisch) het karakter heeft van een belegging en de belegger de mogelijkheid biedt onrechtstreeks te beleggen in financiële instrumenten, is een tak 23-product geen financieel instrument als bedoeld in de wet van 6 april 1995.
- (59) Zie de wet van 27 maart 1995 betreffende de verzekeringsbemiddeling en de distributie van verzekeringen.
- (60) Zie artikel 75 van de wet van 6 april 1995.
- (61) Zie circulaire D4/EB/2002/1 van 17 april 2002.

De Commissie vraagt dat de betrokken ondernemingen haar vooraf inlichten over de maatregelen die zij nemen om deze nieuwe activiteit, met inbegrip van de regelgeving die daarop van toepassing is, in hun organisatie en operationeel kader in te passen.

Het betreft onder meer:

- procedures voor de administratieve en de boekhoudkundige verwerking van de verrichtingen en voor de interne controle daarop;
- informatieverstrekking aan de cliënten over de hoedanigheid waarin de onderneming optreedt, over de kenmerken van haar dienstverlening en de producten waarop die slaat en, tenslotte, over de uitgevoerde transacties;
- informatie-inwinning bij de cliënten, waaronder de identificatie van de cliënt, het peilen naar zijn ervaring, deskundigheid, financiële draagkracht en beleggingsdoelstellingen, alsook de aanwending van deze informatie in het licht van de verstrekte dienstverlening (*know-your-customer*).

De Commissie dringt erop aan dat de beleggingsondernemingen zich voor de gedragsregels die zij hanteren in hun relaties met de cliënten, richten op de regelgeving die de beleggers de hoogste bescherming biedt en die toepassen op de volledige activiteit, ongeacht de aard van de aangeboden producten (62).

Zij heeft er bovendien de aandacht op gevestigd dat beleggingsondernemingen die geen vergunning hebben om cliëntentegoeden te ontvangen in het kader van beleggingsdiensten, ook geen premies van of uitkeringen aan cliënten met betrekking tot verzekeringsproducten in ontvangst mogen nemen. Deze geldstromen moeten dus rechtstreeks tussen de cliënt en de verzekeringsonderneming verlopen, wat meer en meer de algemene regel wordt bij dit soort van transacties. Om deze reden zullen ook de beursvennootschappen deze *modus operandi* als algemene regel toepassen wanneer zij als verzekeringstussenpersoon optreden.

Het toezicht van de Commissie op de betrokken beleggingsondernemingen komt in samenloop met het toezicht van de CDV over de verzekeringsproducten en hun registratie als verzekeringstussenpersoon. De Commissie en de CDV hebben dan ook afgesproken elkaar in te lichten over ieder verzoek ingediend door een beleggingsonderneming om verzekeringsproducten te koop aan te bieden, respectievelijk om te worden geregistreerd als verzekeringstussenpersoon, evenals over de schrapping van een vergunning of registratie.

(62) Zie onder meer artikel 36 van de wet van 6 april 1995. Zie ook het jaarverslag 2000-2001, p. 47 en 48.

1.2.2.2.3. Wijzigingen in de periodieke rapportering aan de Commissie

Bij besluit van 8 november 2001 (63) verplicht de Commissie de beursvennootschappen om haar alle boekhoudkundige en financiële gegevens die zij op periodieke basis moeten overleggen, via elektronische weg te bezorgen, volgens technische richtlijnen die bij circulaire (64) zijn vastgesteld.

De Commissie heeft deze wijze van gegevenstransmissie - die reeds verschillende jaren in voege is voor de kredietinstellingen - ingevoerd om de overlegging efficiënter te laten verlopen en een snelle verwerking te waarborgen van de financiële gegevens die haar worden bezorgd.

Met dit besluit en de bijbehorende circulaire worden tevens de boekhoudkundige en financiële-rapporteringstabellen van de beursvennootschappen aangepast ingevolge (i) de technische wijzigingen die zijn aangebracht in het eigen-vermogensreglement van de beursvennootschappen (65), (ii) het wegvallen van de termijnmarkt en het report-systeem van Euronext Brussels en (iii) de invoering van de elektronische overlegging.

Op 31 maart 2002, dit is na afloop van de overgangperiode die de Commissie als noodzakelijk beschouwde voor de implementatie van de elektronische rapportering, bleken alle beursvennootschappen hun boekhoudkundige en financiële rapportering succesvol via elektronische weg door te sturen volgens de technische richtlijnen.

1.2.2.2.4. Uitbesteding van de uitvoering en/of de verrekening van orders

De grensoverschrijdende concentratiebeweging op het vlak van de beurzen noopt tal van Belgische bemiddelaars zich te beraden over de plaats die zij in dit nieuwe bestel willen innemen en over de organisatorische en financiële middelen die zij daartoe kunnen inzetten.

De stapsgewijze realisatie van het Euronext- en Clearnet-project en de ermee verbonden harmonisatie van de lidmaatschapsvoorwaarden brachten veel beursvennootschappen tot het besluit om niet langer lid te blijven van de bedoelde instellingen, maar voor de uitvoering en/of de verrekening van hun orders een beroep te doen op één of meer andere bemiddelaars die lid zijn van deze instellingen.

Omdat de uitbesteding van de uitvoering van orders en de verrekening van de transacties belangrijke gevolgen heeft voor de werking van de betrokken bemiddelaars, achtte de Commissie het nodig om hun aandacht te vestigen op enkele basisvereisten inzake organisatie en op de toepassing van sommige wettelijke bepalingen en reglementen (66).

(63) Besluit van de Commissie tot wijziging van het besluit van 24 juni 1997 op de periodieke rapportering over de reglementen op het eigen vermogen van de beursvennootschappen en de belegging van de cliëntengelden en tot invoering van de elektronische overlegging van de boekhoudkundige en financiële gegevens van de beursvennootschappen.

(64) Circulaire D4/EB/2001/3 van 10 december 2001 aan de beursvennootschappen met betrekking tot de elektronische overlegging van de financiële gegevens van de beursvennootschappen en met betrekking tot de wijzigingen in de periodieke boekhoudkundige en financiële rapportering aan de Commissie met toepassing van artikel 91 van de wet van 6 april 1995.

(65) Reglement op het eigen vermogen van de beursvennootschappen van 5 december 1995, gewijzigd bij de besluiten van 4 juli 2000 en 8 mei 2001.

(66) Circulaire D4/EB/2002/2 van 10 juli 2002 aan de beursvennootschappen over de verrekening van hun transacties op Euronext.

Vooreerst vraagt de Commissie dat de beursvennootschappen de risico's verbonden aan de uitbesteding zorgvuldig analyseren en enkel samenwerken met eerste-rangspartijen met een voldoende financieel en organisatorisch draagvlak. Zij moeten ook voldoende oog hebben voor de mogelijke concentratie van operationele en financiële risico's bij één wederpartij en waar mogelijk de cumulatie van functies, zoals bijvoorbeeld de uitvoering, verrekening en vereffening van transacties en de bewaring van tegoeden, beperken. Bovendien blijven de bestaande reglementaire coëfficiënten en bepalingen, zoals bij voorbeeld inzake de begrenzing van de risicoconcentratie op één wederpartij of inzake de belegging van cliëntengelden, onverkort van toepassing.

Verder heeft de Commissie de beursvennootschappen erop attent gemaakt dat de uitbesteding van de uitvoering en/of verrekening van de transacties geen afbreuk kan doen aan hun verplichting om een permanente administratieve en boekhoudkundige opvolging van de cliëntenposities te verzekeren. Zij moeten bovendien een passende scheiding handhaven tussen de transacties voor eigen rekening en die voor rekening van hun cliënten en erover waken dat de aanwending van de dekkingswaarden toebehorend aan hun cliënten in overeenstemming is met de wettelijke en conventionele bepalingen terzake. Zo is de beursvennootschap die effecten van een cliënt bij een wederpartij aanwendt als dekking van verrichtingen, andere dan deze van de cliënt zelf, of die effecten op rekening plaatst bij een verrekeningsinstelling, verplicht de voorafgaande schriftelijke toelating van deze cliënt te bekomen.

Ten slotte vraagt de Commissie dat beursvennootschappen die voor andere bemiddelaars diensten van uitvoering en/of verrekening verrichten, hun eigen risico's onderzoeken en passend beheren.

1.2.2.2.5. Latente meerwaarden op posities

De effecten die behoren tot een handelsportefeuille van een kredietinstelling dienen met toepassing van artikel 35ter, §2 van het koninklijk besluit van 23 september 1992 op de jaarrekeningen van kredietinstellingen te worden gewaardeerd tegen hun marktwaarde (*mark-to-market*). De gebeurlijke latente meerwaarden op de handelsportefeuille worden bijgevolg opgenomen in het resultaat van de kredietinstelling en in voorkomend geval geboekt als overgedragen resultaat.

Beursvennootschappen echter dienen voor hun jaarrekening het gemeen boekhoudrecht na te leven waar met toepassing van artikel 35 van het koninklijk besluit van 30 januari 2001 (67) posities van een handelsportefeuille dienen gewaardeerd te worden tegen aanschaffingswaarde onder aftrek van de desbetreffende waardeverminderingen (*lower of cost or market*) (68). Dit betekent dat de gebeurlijke latente meerwaarden in de handelsportefeuille niet tot uiting kunnen worden gebracht in de resultaten.

(67) Koninklijk besluit van 30 januari 2001 ter uitvoering van het wetboek van vennootschappen.

(68) In het kader van hun periodieke rapporteringsverplichtingen aan de Commissie worden beursvennootschappen wel gevraagd hun posities te waarderen tegen marktwaarde.

Het verschil in waarderingsmethode heeft concrete gevolgen op de omvang van het reglementaire eigen vermogen en op de naleving van sommige eigen-vermogensvereisten (69). In het bijzonder kan dit een verschil maken voor de naleving van de eigen-vermogensvereisten inzake kredietrisico en concentratierisico aangezien deze worden berekend ten opzichte van het reglementaire eigen vermogen in ruime zin waarin de overgedragen resultaten worden opgenomen.

De tegenstelling dienaangaande tussen beursvennootschap en kredietinstelling komt des te meer tot uiting in groepen waar de beursvennootschap wordt opgenomen in de geconsolideerde jaarrekening van de kredietinstelling waar de posities worden gewaardeerd aan marktwaarde.

Teneinde een eenvormige toepassing te kunnen geven aan de Europese Richtlijn 93/6/EEG van de Raad van 15 maart 1993 inzake de kapitaaltoereikendheid van beleggingsondernemingen en kredietinstellingen, en teneinde het «*level playing field*» tussen kredietinstellingen en beleggingsondernemingen te vrijwaren, heeft de Commissie naar aanleiding van een concrete vraag van een beursvennootschap beslist met toepassing van artikel 91, derde lid, van de wet van 6 april 1995 een afwijking toe te staan op de wijze van berekening van het reglementaire eigen vermogen van de beursvennootschap waarbij zij voor de toepassing van het kredietrisico en het concentratierisico de overgedragen latente meerwaarden op haar posities mag opnemen in de berekening van haar reglementaire eigen vermogen in ruime zin.

1.2.2.2.6. Medewerking van de erkende revisoren van de beursvennootschappen aan het toezicht

Zoals aangekondigd in een vroeger jaarverslag (70) en overeenkomstig artikel 101, eerste lid van de wet van 6 april 1995, heeft de Commissie de erkende revisoren bij beursvennootschappen richtlijnen gestuurd over de concrete invulling van hun medewerking aan het toezicht op de beursvennootschappen (71).

Bij het opstellen van die richtlijnen die een efficiënter toezicht op de beursvennootschappen nastreven, is uitgegaan van de richtlijnen in circulaire D1 99/1 aan de erkende revisoren bij de kredietinstellingen (72).

Eén van de redenen waarom de circulaire over de beursvennootschappen verschilt van die over de kredietinstellingen is het feit dat een specifiek sectoraal boekhoudrecht voor de beursvennootschappen ontbreekt. Daarom ook verschillen de periodieke staten van de beursvennootschappen (met daarin specifieke informatie voor het prudentieel toezicht) onvermijdelijk van hun jaarrekening die volgens de regels van het gemeen boekhoudrecht wordt voorgesteld, en dit zowel inhoudelijk als qua voorstellingswijze en waarderingsmethodes. Bijgevolg werden de revisoren verzocht om – aan het einde van het boekjaar – de jaarrekening te vergelijken met de

(69) Besluit van de Commissie van 5 december 1995 over het reglement op het eigen vermogen van beursvennootschappen.

(70) Zie het jaarverslag 1998-1999, p. 71 en 72.

(71) Circulaire D4/EB/2001/2 van 30 november 2001: richtlijnen aan de erkende revisoren bij beursvennootschappen.

(72) Zie het jaarverslag 1998-1999 p. 55 en 56.

desbetreffende periodieke boekhoudstaat (met de periodieke staten en de toelichting daarbij, de effectenbalans, de tabellen over het eigen vermogen, de prudentiële ratio's en de segregatie van cliëntengelden) en de eventuele verschillen gedetailleerd toe te lichten.

De inhoud van de verslagen die de erkende revisoren aan de Commissie moeten overleggen, is aangepast aan het activiteitenprogramma van de beursvennootschappen, i.e. de beleggingsdiensten en de nevendiensten waarop hun vergunning betrekking heeft. De erkende revisoren dienen het passende karakter te beoordelen van zowel de algemene organisatie van de betrokken onderneming als de organisatie van haar verschillende activiteiten.

Verder wenst de Commissie de informatie-uitwisseling aan te moedigen tussen de erkende revisoren van de beursvennootschappen en de kredietinstellingen binnen één en dezelfde groep. De manier waarop die informatie-uitwisseling concreet gestalte zal krijgen, zal nader worden onderzocht in samenwerking met het Instituut der Bedrijfsrevisoren.

Er moet worden opgemerkt dat de circulaire over de concrete invulling van de informatie-uitwisseling tussen de erkende revisoren en de Commissie ook een nuttige referentie vormt voor de al dan niet erkende revisoren van andere beleggingsondernemingen dan beursvennootschappen. Terloops wordt eraan herinnerd dat die beleggingsondernemingen niet onder de toepassing vallen van de bepalingen van de wet van 6 april 1995 over het revisoraal toezicht van de beursvennootschappen. Enkel wanneer zij een revisor aanstellen, moet die in bepaalde omstandigheden op eigen initiatief verslag uitbrengen bij de Commissie (73).

*

* *

De circulaire aan de erkende revisoren bij de beursvennootschappen is een belangrijke stap in de richting van de invoering van een prudentiële-toezichtsregeling voor de beursvennootschappen, waarbij de diverse betrokken partijen een grotere rol toebedeeld krijgen (74). Weldra zal die circulaire worden aangevuld met een circulaire over de interne audit en de compliance-functie bij de beleggingsondernemingen.

(73) Zie artikel 102, tweede lid van de wet van 6 april 1995.

(74) Zie de concentrische cirkels van het prudentieel toezicht (zie de jaarverslagen 1996-1997, p. 28 tot 31 en 1998-1999, p. 54 tot 57).

1.2.2.3. Activiteit van geldoverdrachten en witwaspreventie

Het toezicht op de geldoverdrachten heeft andermaal uitgewezen dat aan die activiteit van nature veel meer risico's verbonden zijn dan aan contantwisselverrichtingen. Op grond van de opgedane ervaring en van een internationale vergelijking van de voorwaarden waaraan voldaan moet zijn om geldoverdrachten te mogen verrichten, is een verfijning wenselijk gebleken van het wettelijke en reglementaire kader voor geldoverdrachten die door een wisselkantoor worden verricht. Precies daarom heeft de wetgever beslist een gedifferentieerd controlestatuut uit te werken voor de wisselkantoren. Dat nieuwe statuut heeft concreet gestalte gekregen in de wet van 3 mei 2002 (75). Op grond daarvan blijft de huidige regeling gelden voor wisselkantoren die uitsluitend wisselverrichtingen uitvoeren, terwijl wisselkantoren die ook geldoverdrachten uitvoeren, voortaan ook aan bijkomende voorwaarden moeten voldoen. Zo moeten zij opteren voor de vorm van een handelsvennootschap, moeten zij beschikken over een volgestort minimumkapitaal (en een minimum eigen vermogen) van 200.000 euro en moeten zij bij de Deposito- en Consignatiekas een borgtocht in bewaring geven die als voorrecht voor de cliënten van het kantoor zou gelden. Het bedrag van die borgtocht dient ten minste tien keer de maximale som te bedragen die het wisselkantoor zich voorneemt om voor een opdrachtgever per transactie over te dragen in één keer of in verschillende keren waartussen een verband lijkt te bestaan, met een minimum van 25.000 euro. Aangezien het maximumbedrag dat een wisselkantoor op initiatief van een opdrachtgever mag overdragen, 10.000 euro bedraagt (76), zal het maximumbedrag van de borgsom op 100.000 euro worden vastgesteld. Geregistreerde wisselkantoren die geldoverdrachten uitvoeren op de datum van inwerkingtreding van de nieuwe bepalingen, beschikken over een overgangperiode van zes maanden om zich tot een vennootschap om te vormen, en over een overgangperiode van drie jaar om aan de overige nieuwe registratievoorwaarden te voldoen.

(75) Wet van 3 mei 2002 tot wijziging van de wet van 11 januari 1993 tot voorkoming van het gebruik van het financiële stelsel voor het witwassen van geld en tot wijziging van de wet van 6 april 1995 inzake de secundaire markten, het statuut van en het toezicht op de beleggingsondernemingen, de bemiddelaars en beleggingsadviseurs.

(76) Koninklijk besluit van 10 juni 2002 tot uitvoering van artikel 14ter van de wet van 11 januari 1993 tot voorkoming van het gebruik van het financiële stelsel voor het witwassen van geld en tot wijziging van het koninklijk besluit van 27 december 1994 betreffende de wisselkantoren en de valutahandel.

1.3. TOEZICHT IN DE PRAKTIJK

1.3.1. *Gemeenschappelijke aspecten*

1.3.1.1. Gevolgen van de gebeurtenissen van 11 september 2001

Onmiddellijk na de gebeurtenissen van 11 september 2001 heeft de Commissie, in haar hoedanigheid van bank- én effectentoezichthouder, de nodige stappen ondernomen om zich een duidelijk beeld te kunnen vormen van de impact van de gebeurtenissen op de Belgische bemiddelaars en markten.

Zo heeft zij de crisiscentra van de belangrijkste Belgische bemiddelaars gecontacteerd voor een eerste raming van de geleden schade, om kennis te nemen van de genomen noodmaatregelen en om zich ervan te vergewissen dat de toestand op passende wijze onder controle werd gehouden door de leiders van die instellingen.

Verder is zij zich, voornamelijk via contacten met de Nationale Bank van België, op de hoogte blijven stellen van de reacties van de monetaire autoriteiten op de crisis.

Wat de effectenmarkten betreft, hebben de Europese toezichthouders, die net een CESR-vergadering bijwoonden in Parijs, diezelfde namiddag nog beslist om geen algemene sluiting van de beursmarkten aan te bevelen. Omwille van de ontbrekende marktliquiditeit en de onduidelijkheid over de koersen tot de heropening van de markten, zou die beslissing immers voor een paniecreactie hebben kunnen zorgen die men precies probeerde te vermijden. Omdat de Amerikaanse beursmarkten wel tijdelijk werden gesloten, heeft de Commissie, in navolging van de andere toezichthouders, een opschorting aanbevolen van de handel in rechten van deelneming in ICB's die uitsluitend of overwegend belegden in op de Amerikaanse markten genoteerde activa. De netto-inventariswaarde van die rechten van deelneming kon trouwens toch niet meer worden berekend. Die aanbeveling werd gevolgd.

De Commissie heeft zich echter niet tot die noodmaatregelen beperkt. Door de gebeurtenissen van 11 september 2001 zag zij zich genoodzaakt extra aandacht te besteden aan het door de kredietinstellingen gelopen operationele én reputatierisico en aan de door hen gebruikte methodes inzake risicobeheer.

De evaluatie van het risicobeheer van de kredietinstellingen is een essentieel onderdeel van het prudentieel toezicht. Naast het toezicht dat de Commissie uitoefent op de financiële risico's, besteedt zij sinds geruime tijd ook een aanzienlijk deel van haar middelen – vooral via controles ter plaatse – aan de follow-up van het operationele risico (77) dat de kredietinstellingen lopen.

De gebeurtenissen van 11 september 2001 hebben in dat verband bevestigd dat zo'n preventief optreden van de prudentiële toezichthouder op het vlak van de evaluatie van de risicobeheersystemen van kredietinstellingen absoluut noodzakelijk is. De prudentiële benadering van de Commissie zal in dat opzicht trouwens nog worden aangescherpt als gevolg van de nieuwe kapitaalnormen van het Baselcomité, voornamelijk over de dekking van het operationele risico (78).

(77) Het gaat hier om het risico op verliezen als gevolg van tekortkomingen in interne procedures en systemen, van menselijke tekortkomingen, of van externe gebeurtenissen.

(78) Zie dit verslag, p. 167.

Verder waren de gebeurtenissen voor de Commissie aanleiding om de impact te onderzoeken van de beroering die binnen het financiële stelsel was ontstaan, vooral dan bij de grote Belgische kredietinstellingen en bij de in België actieve instellingen op het vlak van *clearing*, *settlement* en *custody services*. De Commissie heeft daarbij niet alleen de invloed van de gebeurtenissen op de door de kredietinstellingen gelopen individuele risico's onderzocht, maar ook de manier waarop die instellingen de crisis kort na de aanslagen onder controle kregen.

Opmerkelijk in dat verband waren de volgende vaststellingen:

De aanslagen hebben aangetoond hoe kwetsbaar het hele financiële stelsel precies kan worden als gevolg van de concentratie op het niveau van bepaalde operatoren, financiële markten en aanverwante activiteitensectoren. Dankzij het optreden van de monetaire autoriteiten en de door de financiële instellingen ontwikkelde noodplannen om de continuïteit van hun activiteiten te garanderen, kon de schokgolf tijdens die verwarde periode echter worden opgevangen en kon worden vermeden dat de crisis zou uitdeinen en het hele financiële systeem zou aantasten.

Ondanks de vrees voor een aanzienlijke vermindering van de kredietwaardigheid van de actieve tegenpartijen binnen de sectoren die het sterkst te lijden hadden onder de gebeurtenissen van 11 september 2001 (vooral de luchtvaart en de luchthavens, de verzekeringen en de herverzekeringen, het hotelwezen, het toerisme), is een verzwaring van de inventariscorrecties voor kredietrisico's niet nodig gebleken. De verslechtering van het algemene economische klimaat was in dat verband doorslaggevend.

Met uitzondering van de in afgeleide producten op aandelen gespecialiseerde instellingen die in september 2001 forse verliezen geleden hebben, bleven de verliezen met betrekking tot de marktactiviteiten beperkt.

Wat het operationele risico betreft, hebben de gebeurtenissen bij diverse operatoren gezorgd voor een herziening van de hypothesen die ten grondslag lagen aan het beheer van het operationele risico. Ook de crisisscenario's die in de meeste onderzochte gevallen beschikbaar waren, zijn herzien tegen de achtergrond van zowel de aard als de omvang van de gebeurtenissen.

De nieuwe aandacht die sinds 11 september wordt besteed aan de identificatie van kapitaalbewegingen bedoeld voor de financiering van het terrorisme, alsook de zorg om de afwikkelingsregelingen (*settlement*) te beschermen tegen witwaspraktijken hebben ervoor gezorgd dat de Commissie extra aandacht is gaan besteden aan het reputatierisico dat de kredietinstellingen in dat verband lopen. Doelstelling van de controles van de Commissie is te garanderen dat de regels en de internationale aanbevelingen terzake worden nageleefd (79), en de gevolgen van het reputatierisico te voorkomen die te wijten zijn aan de niet-naleving van die regels (of aan de vermoedens daaromtrent).

(79) Zie terzake dit verslag, p. 170.

1.3.2. Sectorale aspecten

1.3.2.1. Kredietinstellingen

1.3.2.1.1. Depositarisfunctie uitgeoefend door kredietinstellingen

Tijdens de verslagperiode heeft de Commissie bijzondere aandacht besteed aan de wijze waarop de kredietinstellingen, die als depositaris optreden voor Belgische ICB's, zich van hun wettelijke controletaken terzake kwijten.

Artikel 11 van het koninklijk besluit van 4 maart 1991 met betrekking tot bepaalde instellingen voor collectieve belegging voorziet in een aantal specifieke controletaken voor de depositaris. Hierbij kunnen zes sleutelcontroles worden onderscheiden, die door elke depositaris voor Belgische ICB's minstens dienen te worden uitgevoerd. Deze hebben betrekking op:

- 1° De controle van de activa, of de reconciliatie van de effectenportefeuille, constanten en afgeleide producten tussen de depositaris en de boekhouding van de fondsen.
- 2° De controle van het aantal deelbewijzen in omloop, met name de reconciliatie tussen de posities bij de transfert agent, de effectenboekhouding van de depositaris en de boekhouding van het fonds.
- 3° De controle op de juistheid en/of de waarschijnlijkheid van de netto-inventariswaarde (NIW).
- 4° De controle en opvolging van de wettelijke en statutaire beleggingsbeperkingen.
- 5° De controle op de correcte berekening en effectieve in resultaat name van de door de ICB's betaalde commissies, in het bijzonder de beheersvergoedingen.
- 6° De controle op het maatschappelijk leven van de fondsen, met in het bijzonder aandacht op de uitbetaling van de dividenden.

Uit doelgerichte onderzoeken ter plaatse bij grote bankgroepen is gebleken dat in bepaalde gevallen sommige van die sleutelcontroles, niet of onvoldoende werden uitgevoerd door de betrokken kredietinstellingen. Zij hebben onmiddellijk de gevraagde correctieve maatregelen getroffen, waarvan de implementering verder wordt opgevolgd.

Waar bleek dat het departement belast met de depositarisfunctie van de kredietinstelling, zich voor het uitvoeren van voormelde controles soms steunde op reeds bestaande controleprocedures binnen andere afdelingen van die kredietinstelling, werd een dergelijke situatie aanvaard mits een strikte omkadering. In geen geval kan er sprake zijn van delegatie van de controles of van de verantwoordelijkheid ervoor.

Naast de grote bankgroepen wordt de invulling van de depositarisfunctie ook bij een aantal andere kredietinstellingen onderzocht.

1.3.2.1.2. Akkoord tussen de groepen Euroclear en Euronext

De groepen Euroclear en Euronext hebben een akkoord ondertekend over de invoering van een geïntegreerde oplossing voor de verrekening/levering van transacties die op de Euronext-markten tot stand komen. Dit akkoord past in de toenevende concentratie van de *back-office* werkzaamheden van de financiële markten en strekt ertoe het geïntegreerde dienstenpakket te vervolledigen dat Euronext aanbiedt voor *listing*, *trading* en *clearing*. Aangezien in dit akkoord geen exclusiviteitsclausule is ingebouwd, staat het de marktdeelnemers nog steeds vrij een keuze te maken wat de verrekening/levering betreft.

De implementatie van dit akkoord houdt in dat de Euroclear Bank zowel 20% verwerft van het kapitaal van Clearnet, de centrale tegenpartij en de verrekeningskamer voor de Euronext-markten, als het integrale kapitaal van Necigef, de centrale bewaarder in Nederland. Daarenboven impliceert het akkoord dat de Euroclear Bank het segment overneemt van de bewaarder in België, de CIK, dat betrekking heeft op de financiële instrumenten die op de Euronext Brussels-markten genoteerd zijn, met uitzondering van de effecten aan toonder. Als tegenprestatie voor de inbreng van deze actiefbestanddelen door de Euronext Groep, wordt 3% van het kapitaal van Euroclear Clearance System Plc (80) overgedragen aan Euronext N.V.

Het akkoord voorziet in een progressief consolidatieproces om te komen tot een geïntegreerd verrekeningsplatform voor alle activiteiten van de Euroclear Groep op het vlak van verrekening/levering en van de bijbehorende *custody services*. Hoe praktisch gezien gestalte moet worden gegeven aan deze integratie, die thans betrekking heeft op de afwikkeling van de transacties die worden verricht op de Franse, Nederlandse en Belgische Euronext-markten, wordt besproken in specifieke werkgroepen waarin vertegenwoordigers zetelen van alle betrokken marktpartijen.

Het akkoord tussen de groepen Euronext en Euroclear werd, zoals vereist, goedgekeurd door de verschillende bevoegde toezichtsautoriteiten.

In het kader van dit akkoord hebben de Franse autoriteiten (Banque de France en Conseil des Marchés Financiers), de Nederlandse autoriteiten (Nederlandsche Bank en STE, thans de Autoriteit Financiële Markten) en de Belgische autoriteiten (Nationale Bank van België en Commissie voor het Bank- en Financiewezen) een Memorandum of Understanding (hierna MOU) ondertekend over de samenwerking op het vlak van toezicht en *oversight* op de diensten die de Euroclear Bank verleent op het vlak van verrekening/levering bij transacties die worden uitgevoerd op de Euronext-markten.

Met deze MOU wordt een structuur opgezet die de ondertekenaars toelaat hun controlewerkzaamheden te coördineren en elke fase in het integratieproces van de betrokken activiteiten van de Euroclear Groep te evalueren. Daartoe voorziet de MOU in de oprichting van een *Settlement Committee Euronext (SCE)* waarin vertegenwoordigers worden samengebracht van alle autoriteiten die de MOU ondertekend hebben. De SCE zal geregeld vergaderen. Er wordt tevens een procedure uitgewerkt voor informatie-uitwisseling, onder meer over het resultaat van de evaluaties en van de methodes die de ondertekenende autoriteiten hanteren bij de uitoefening van hun respectieve controle-opdrachten.

(80) Dit is de moederonderneming van de Euroclear Bank.

In de MOU wordt onderstreept dat een adequate regeling voor de verrekening/levering van wezenlijk belang is voor de uitvoering van transacties op de effectenmarkten. De MOU erkent de verantwoordelijkheden en bevoegdheden van elke autoriteit-ondertekenaar en stelt daarnaast dat de regels die in de nabije toekomst zullen worden uitgewerkt door de werkgroep CESR/ESBC (81), als referentie zullen dienen voor de evaluatie, in dit kader, van de diensten die de Euroclear Bank verleent voor de verrekening/levering bij transacties die worden uitgevoerd op de Euronext-markten. In afwachting dat deze regels worden opgesteld, geschiedt deze evaluatie op basis van de aanbevelingen inzake effectenverrekeningsystemen die in november 2001 zijn bekendgemaakt door de Bank voor Internationale Betalingen (82).

Aangezien de Euroclear Bank een kredietinstelling naar Belgisch recht is, bevestigt de MOU de doorslaggevende rol van de Belgische toezichtsautoriteiten, met name, van de Commissie voor het Bank- en Financiewezen voor het prudentiële toezicht, en van de Nationale Bank van België voor de *oversight* op de verrekeningsystemen. Deze instellingen dienen er, binnen de grenzen van de hun toegekende bevoegdheden en van de doelstelling van de MOU, op toe te zien dat de Euroclear Bank de voornoemde regels en aanbevelingen toepast. Zij zullen eveneens fungeren als het enige aanspreekpunt in de relaties met de bank.

Daarnaast werd de mogelijkheid ingebouwd voor andere toezichtsautoriteiten om de MOU mede te ondertekenen.

1.3.2.2. Beleggingsondernemingen

1.3.2.2.1. Herstelmaatregelen

De aanhoudend slechte beursconjunctuur blijft niet zonder gevolgen voor de rendabiliteit van tal van beleggingsondernemingen, die verliezen lijden door de voorzichtigheid van de beleggers of door minderwaarden op hun eigen posities.

De Commissie heeft de afgelopen periode zes ondernemingen formeel moeten aanmanen om hun eigen vermogen binnen een vastgestelde termijn opnieuw op het peil van het wettelijk vereiste minimum te brengen. (83) Daar waren opvallend veel jonge, nieuw-opgerichte of gefuseerde beleggingsondernemingen bij, die het in het barre beursklimaat erg moeilijk hebben om de vooropgezette bedrijfsdoelstellingen te halen en daardoor groter dan voorziene aanloopverliezen lijden. Dit heeft vaak tot gevolg dat hun eigen vermogen bij gebrek aan voldoende buffer al snel daalt onder het wettelijk vereiste minimum. Deze vaststelling illustreert het grote belang van het financieel plan dat aanvragers van een vergunning bij hun vergunningsdossier moeten indienen. De Commissie vestigt de aandacht van de aanvragers stevast op de noodzaak om bij de berekening van de benodigde financiële midde-

(81) *Joint working group of the European System of Central Banks and the Committee of European Securities Regulators in the field of clearing and settlement.*

(82) *Recommendations for Securities Settlement Systems, Committee on Payment and Settlement Systems and Technical Committee of the International Organization of Securities Commissions, November 2001.*

(83) Zie artikel 66, §3 en artikel 104 van de wet van 6 april 1995.

len om het voorgenomen activiteitenprogramma te realiseren, aan de inkomstenzijde voldoende rekening te houden met scenario's die uiteenlopende conjunctuurhypothese vertalen. In voorkomend geval moet een buffer aan eigen vermogen vermijden dat aanloopverliezen het minimum-kapitaal aantasten.

De Commissie heeft ook nog in andere probleem dossiers herstelmaatregelen moeten opleggen.

In een eerste dossier vernam de Commissie dat twee van de drie vennoten van een relatief jonge beleggingsonderneming met een belangrijk bijkantoor in het buitenland, het bedrijf hadden verlaten als gevolg van meningsverschillen. Deze situatie was uiteraard niet zonder gevolgen voor de structuur en de organisatie van de onderneming die nog slechts één aandeelhouder en één effectieve leider telde en die tevens een deel van haar cliënten zag vertrekken. De Commissie verleende haar een termijn om de meerhoofdigheid van de leiding te herstellen en een nieuw bedrijfsplan uit te werken, waaruit bovendien moest blijken dat het buitenlandse bijkantoor voortaan voldoende zou worden ingepast in de organisatie en het toezicht op de beleggingsonderneming. In afwachting daarvan schorste de Commissie de werving van nieuwe cliënten. Toen de overblijvende vennoot er niet in slaagde om binnen de bestaande structuur nieuwe partners aan te trekken, noch een geloofwaardig bedrijfsplan voor te leggen, bleef de vennootschap geen andere keuze dan de Commissie te vragen haar vergunning in te trekken tegen het verstrijken van de verleende termijn.

Een tweede dossier had betrekking op een beleggingsonderneming waarvan bleek dat de leiding niet langer de vereiste betrouwbaarheid bezat. Eerst bracht een controle aan het licht dat één van de zaakvoerders zich persoonlijk verrijkte bij transacties voor cliënten op niet-genoteerde schuldinstrumenten door zichzelf tegenpartij te stellen en daarmee zijn professionele betrouwbaarheid in het gedrang had gebracht. Omdat de andere zaakvoerders duidelijk tekort waren geschoten in de uitoefening van het wederzijdse toezicht dat leiders op elkaar horen uit te oefenen en ook nog andere leemten zonder gepaste maatregelen waren gebleven, verleende de Commissie de onderneming een termijn om orde op zaken te stellen en om haar beleidsstructuur te versterken. Na mislukte besprekingen met kandidaat-overnemers en toen bij een controle andermaal bleek dat de onderneming er praktijken op na hield die de belangen van de beleggers onvoldoende eerbiedigden, kreeg zij een nieuwe, ditmaal korte, termijn om de volledige leiding te vervangen door personen met de vereiste betrouwbaarheid. Bovendien werd een speciaal commissaris aangesteld om te waken over de cliëntenbelangen. De beleggingsonderneming besliste daarop om haar activiteit stop te zetten en de cliënteel over te dragen aan een andere bemiddelaar. De Commissie stemde in met deze overdracht en ging ook in op de vraag om de vergunning te schrappen. De opdracht van de speciale commissaris werd beëindigd zodra de overdracht van de cliëntentegoeden naar de nieuwe bemiddelaar tot een goed einde was gebracht.

Hoofdstuk 2

TOEZICHT OP DE FINANCIËLE INFORMATIE

2.1. ACTIVITEITSVERSLAG

De verslagperiode werd wereldwijd getekend door een crisis op het vlak van de financiële-informatieverstrekking. Het vertrouwen in de markten werd aan het wankelen gebracht toen diverse, soms frauduleus te noemen handelspraktijken aan het licht kwamen, onder meer op boekhoudkundig gebied, en duidelijk werd dat de deontologie en de zelfregulering te kort schoten.

België bleef niet gespaard door deze crisis.

Zowel het aantal als het type verrichtingen die onder het toezicht van de Commissie vallen, vertonen onmiskenbaar sporen van dit algemene klimaat, zoals blijkt uit de onderstaande tabel.

	1999	2000	2001	1ste halfjaar 2002
Beursintroducties	54	32	4	0
op de Eerste Markt	19	7	4	0
op Nasdaq Europe (voorheen Easdaq)	28	21	0	0
op de Nieuwe Markt	7	4	0	0
Bijkomende opnemingen van Belgische vennootschappen op Euronext Brussels	21	16	19	12
Bijkomende opnemingen van Belgische en buitenlandse vennootschappen op Nasdaq Europe	10	66	35	14
Introducties en bijkomende opnemingen van buitenlandse vennootschappen op de Eerste Markt	26	6	9	10
Uitgifte en/of opneming van warrants *	85	63	50	7
Uitgifte en/of opneming van <i>reverse convertible notes</i> OBA's, OBO's en OBU's	49	124	90	51
Uitgiften voorbehouden aan leiders en werknemers	118	146	147	93
Kasbons, achtergestelde obligaties en kapitalisatiebons	18	15	18	8
Uitgiften van obligaties	11	12	14	8
Andere	60	96	109	25
TOTAAL	494	598	519	243

* Aantal dossiers. Over het algemeen zijn er verschillende noteringslijnen per dossier.

Tijdens het verslagjaar vonden er geen beursintroducties plaats. In 2001 werden slechts vier nieuwe vennootschappen opgenomen, alle in het eerste semester, wat in schril contrast staat met de veel hogere aantallen in 1999 en 2000. Daar staat tegenover dat er talrijke herstructureringen werden doorgevoerd, meer bepaald uitkoopaanbiedingen met een schrapping van de notering als gevolg. Dergelijke verrichtingen worden in de hand gewerkt door de uitermate lage koersen die het kostenplaatje verlagen dat eraan verbonden is. Voorts viel een relatieve vermindering op te merken van het aantal uitgiften van warrants, die van 85 uitgiften in 1999 zijn teruggevallen tot 50 uitgiften in 2001. Ook het aantal uitgiften van «*reverse convertible notes*» kende een lichte achteruitgang ten opzichte van 2000, maar bleef niettemin op een hoog peil gehandhaafd ondanks de teleurstellende resultaten die dergelijke instrumenten soms opleveren voor houders van effecten die in de huidige periode op vervaldatum komen. Tot slot bleek het aantal uitgiften die voorbehouden zijn aan het personeel op een hoog niveau te blijven.

Door het uitblijven van beursintroducties, konden meer middelen worden ingezet om het toenemend aantal uitkoopaanbiedingen en vooral verrichtingen voorbehouden aan het personeel, in goede banen te leiden, alsook om de doctrine van de Commissie terzake verder te verfijnen. Er kon dus meer aandacht worden besteed aan deze werkgebieden dan tijdens voorgaande verslagperiodes. Verderop in dit verslag wordt het resultaat van de denkoefeningen die hieromtrent werden gehouden, omstandig toegelicht (84).

Wat het toezicht op de informatieverstrekking door de genoteerde vennootschappen betreft, dient te worden opgemerkt dat het aantal portefeuillemaatschappijen tussen 1 juli 2001 en 30 juni 2002 met 4 eenheden is verminderd en dat, per saldo, 44 vennootschappen werden geschrapt van de lijst van de vennootschappen die een openbaar beroep doen of hebben gedaan op het spaarwezen.

Cijfers per 30 juni 2002 geven aan dat de Commissie de periodieke informatieverstrekking controleert van 144 Belgische vennootschappen die genoteerd zijn op Euronext Brussels, en van 10 Belgische vennootschappen die deelnemen aan de verhandeling op Nasdaq Europe.

Dit aantal zal ongetwijfeld stijgen zodra de wet van 2 augustus 2002 betreffende het toezicht op de financiële sector en de financiële diensten in werking is getreden. Hierin is immers bepaald dat het toezicht op de financiële-informatieverstrekking door de vennootschappen waarvan de effecten zijn toegelaten tot de verhandeling op alle Belgische gereguleerde markten voortaan tot de bevoegdheden van de Commissie behoort.

Een ander aandachtspunt dat snel actueler wordt, is de overgang in 2005 naar de IAS/IFRS standaarden. Dit vergt een steeds grotere inzet van de diensten van de Commissie, zowel wat bijscholing betreft, als het beantwoorden van concrete vragen die deze overgang oproept.

In dat opzicht organiseert de Commissie in de loop van het tweede semester van 2002 een intensieve IAS/IFRS-opleiding voor haar medewerkers. In het voorliggend jaarverslag worden overigens reeds een aantal vragen over deze overgang behandeld die in de loop van de verslagperiode zijn gerezen.

De genoteerde vennootschappen worden thans op systematische wijze gecontroleerd. Welke aandachtspunten hierbij prioritair zijn hangt af van diverse factoren.

(84) Zie dit verslag, p. 95.

Zo wordt allereerst voorrang verleend aan de controle van de vennootschappen die hun jaarverslag als referentiestuk (85) wensen te gebruiken. In die gevallen worden de jaarverslagen *a priori* gecontroleerd. Een aantal vennootschappen hebben de gewoonte aangenomen om elk jaar een erkenning van hun jaarverslag als referentiestuk aan te vragen, ook al zijn zij niet voornemens een openbare uitgifte te verrichten. Die vennootschappen worden dan ook jaarlijks aan een systematische *a priori* controle onderworpen.

Sinds 1996 vereist de reglementering niet langer een systematische, *a priori* controle van de jaarrekeningen. Toch blijven talrijke vennootschappen de diensten van de Commissie vragen voorleggen over de boekhoudkundige verwerking van specifieke aspecten, alvorens hun definitieve jaarrekening op te stellen. De circulaire over de verplichtingen inzake periodieke informatie (86) laat een dergelijke werkwijze toe.

Bij de *a posteriori* controle van de jaarverslagen die tegelijkertijd aan de Commissie en aan de aandeelhouders worden voorgelegd, gaat de aandacht bij voorrang, maar zonder afbreuk te doen aan de regelmatige controle van alle genoteerde vennootschappen, naar het toezicht op de vennootschappen met het grootste risicoprofiel op het vlak van de kwaliteit van de gepubliceerde informatie. Dit zijn bijvoorbeeld vennootschappen die in het verleden reeds opmerkingen hebben gekregen over hun jaarrekeningen of hun periodieke communiqués, of vennootschappen die nog maar pas onder de regeling van het toezicht op de periodieke informatieverstrekking vallen.

Tot slot wordt voorrang verleend aan het onderzoek van de rekeningen en verslagen van de vennootschappen die een openbare uitgifte van financiële instrumenten of een introductie op een gereguleerde markt verrichten, tenzij hiervoor een referentiestuk werd goedgekeurd. Dit onderzoek past in het kader van de controle van het prospectus dat voor de betrokken verrichting wordt opgesteld.

Eén van de moeilijkheden die de Commissie ondervindt bij het uitvoeren van haar opdracht om de financiële informatie te controleren die zowel door de genoteerde vennootschappen als in de uitgifteprospectussen wordt verstrekt, houdt verband met de grote verscheidenheid aan wijzen waarop de gesprekspartners de kennisgevingen, dossiers en documenten aan de diensten voorleggen. De Commissie heeft zich dan ook gebogen over de invoering van een systeem voor het voorleggen en uitwisselen van informatie dat optimaal gebruik maakt van de informaticamogelijkheden en toch voldoende rechtszekerheid biedt over de oorsprong, authenticiteit, betrouwbaarheid, verwerking en archivering van de dossiers en documenten die aan de Commissie worden doorgestuurd.

De Commissie heeft de emittenten of de genoteerde vennootschappen tevens gewezen op de noodzaak om passende maatregelen te nemen teneinde de integriteit te waarborgen van de prospectussen die op het internet worden geplaatst en van de reglementair vereiste informatie waarop zij toeziet.

Daarnaast volgt de Commissie van zeer nabij de internationale en Europese werkzaamheden op het vlak van de financiële-informatieverstrekking en het toezicht op de financiële markten. Zo wordt thans door de IOSCO (87) een gestandaardiseerd

(85) Jaarrekeningen die het prospectus vormen mits een informatienota over de voorgenomen verrichting wordt toegevoegd.

(86) Circulaire van 23 juli 1996.

(87) *International Organization of Securities Commissions*

modelprospectus voor de schuldinstrumenten uitgewerkt. Tijdens de jaarlijkse IOSCO-conferentie die in mei is gehouden in Istanbul, werd tevens een multilaterale samenwerkingsovereenkomst tussen markttoezichthouders goedgekeurd.

Op Europees niveau hebben medewerkers van de diensten deelgenomen aan de werkzaamheden met betrekking tot de prospectusrichtlijnen (88) en de voorkoming en bestrijding van marktmisbruik (89).

In het kader van de beginselen die in het Lamfalussy-verslag zijn geponeerd, nemen een aantal medewerkers van de diensten eveneens deel aan de werkzaamheden van het Comité van Europese effectenregelgevers (CESR of *Committee of European Securities Regulators*) die ertoe strekken de goedkeuring door de Europese Commissie van de uitvoeringsmaatregelen van de toekomstige «prospectus-richtlijn» en de richtlijn «marktmisbruik» nu reeds voor te bereiden.

Ook ons land is uiteraard betrokken bij de geleidelijke integratie van het toezicht op de Europese financiële markten. Zowel Euronext Brussels als Nasdaq Europe maken deel uit van internationale groepen. Wat Euronext betreft, neemt de Commissie, samen met de Franse, Nederlandse en Portugese toezichthouders, deel aan het toezicht op de groep in zijn geheel alsook aan de stroomlijning van de regels die gelden op de verschillende gereguleerde markten die door de groep worden bestuurd. Aldus trachten de bevoegde autoriteiten tot een harmonisatie te komen van hun regels met betrekking tot de vereisten waaraan het prospectus voor de toelating tot de verhandeling op één van de gereguleerde markten van Euronext moet voldoen. Zij streven tevens naar een verbetering van het toezicht op de verichtingen die via meer dan één van de gereguleerde markten van Euronext verlopen. Zij wensen meer bepaald alle mogelijke overlappingen te vermijden in het toezicht op de leden van Euronext en op de emittenten van financiële instrumenten die zijn toegelaten tot de verhandeling op Euronext.

(88) Zie dit verslag, p. 163.

(89) Zie dit verslag, p. 160.

2.2. REGLEMENTERING EN CIRCULAIRES

2.2.1. *Transparantiewet*

2.2.1.1. De wet *corporate governance*

De wet *corporate governance* (90) brengt een aantal belangrijke wijzigingen aan in de transparantiereglementering (91).

Om de doeltreffendheid van het toezicht door de Commissie te bevorderen, verplicht artikel 4, § 1, eerste lid van de transparantiewet de kennisgever voortaan om bij zijn transparantiemelding aan de Commissie de documenten te voegen die betrekking hebben op de verrichting(en) die tot de kennisgeving aanleiding geeft (geven). Deze verplichting geldt enkel ten aanzien van de Commissie, doch niet ten aanzien van de onderneming waarvoor de transparantiemelding geschiedt (artikel 51 van de wet *corporate governance*).

Twee andere wijzigingen strekken ertoe de sanctieregeling voor de miskenning van transparantieplichtingen te versterken.

Vooreerst breidt artikel 29 van de wet *corporate governance* de maatregelen uit die de voorzitter van de rechtbank van koophandel kan nemen indien de kennisgeving van een deelneming niet werd verricht in overeenstemming met de wettelijke voorschriften. Krachtens het nieuwe artikel 516, § 1, 3° W. Venn. kan de rechter thans ook bevelen dat de betrokken effecten onder zijn toezicht en binnen een door hem vastgestelde en verlengbare termijn worden verkocht aan een derde die niet met de betrokken aandeelhouder verbonden is.

Daarnaast knoopt het gewijzigde artikel 10 van de transparantiewet nog een bijkomende, burgerrechtelijke sanctie vast aan de publicatie van een advies door de Commissie. Indien de Commissie bij wijze van administratieve maatregel haar advies openbaar maakt omtrent de miskenning van transparantieplichtingen (artikel 10, eerste en tweede lid van de transparantiewet), wordt hierdoor voortaan van rechtswege het stemrecht geschorst dat verbonden is aan de betrokken effecten. Deze schorsing duurt een jaar te rekenen vanaf de openbaarmaking van het advies van de Commissie. Indien ondanks dergelijke schorsing de betrokken stemrechten toch worden uitgeoefend en, buiten de onwettig uitgeoefende stemrechten, het aanwezigheids- of meerderheidsquorum vereist voor de beslissingen van de algemene vergadering niet zou zijn bereikt, zijn de betrokken beslissingen van de algemene vergadering vatbaar voor nietigverklaring (artikel 10, derde lid van de transparantiewet).

De nieuwe sanctie geldt niet indien de voorzitter van de rechtbank van koophandel met toepassing van artikel 516, § 1, 1° W. Venn. een vonnis velt over de schorsing van de stemrechten verbonden aan de betrokken effecten (artikel 10, vierde lid van de transparantiewet). Dit betekent dat een gerechtelijke beslissing van de voorzitter van de rechtbank van koophandel primeert op de automatische schorsing van de stemrechten. Wanneer de voorzitter zich reeds heeft uitgesproken over een verzoek tot schorsing van stemrechten, zal de automatische sanctie in geval van latere openbaarmaking van het advies van de Commissie dan ook niet worden toegepast, welke ook de gerechtelijke beslissing was (artikel 52 van de wet *corporate governance*).

Voormelde wijzigingen van de transparantiereglementering zijn op 1 september 2002 in werking getreden.

(90) Zie de nomenclatuur, *in limine*.

(91) Andere aanpassingen werden doorgevoerd met de wet van 2 augustus 2002 betreffende het toezicht op de financiële sector en de financiële diensten, zie ook dit verslag, p. 34.

2.3. TOEZICHT IN DE PRAKTIJK

2.3.1. Openbare aanbiedingen van financiële instrumenten

2.3.1.1. Werknemersparticipatieplannen

Inleiding

Sinds enkele jaren stelt de Commissie in België een gevoelige toename vast van het aantal plannen waarbij aan personeelsleden de mogelijkheid tot participatie wordt geboden, en merkt zij een groeiende verscheidenheid op aan de vormen die deze werknemersparticipatie aanneemt.

De Commissie heeft een aantal lessen getrokken uit deze ontwikkeling en heeft haar afwijkingsbeleid met betrekking tot de prospectusverplichting herzien, meer bepaald in het licht van de ontwikkelingen op het gebied van communicatiemiddelen en internetmogelijkheden.

«Fonds communs de placement d'entreprise» (FCPE)

Werknemersparticipatie via een «*fonds commun de placement d'entreprise*» (FCPE) is een formule die in Frankrijk gehanteerd wordt en aldaar door specifieke sociaalrechtelijke bepalingen wordt geregeld (92). Dit fonds mag enkel effecten bevatten die zijn uitgegeven door de werkgever of door een vennootschap van de groep waartoe de werkgever behoort, in de zin waarin het Franse recht die begrippen definieert. Het fonds moet worden erkend en gecontroleerd door de Franse «*Commission des opérations de bourse*». Daarenboven bestaat de «*conseil de surveillance*» (de raad van toezicht) van het fonds uit vertegenwoordigers van de werknemers en, in voorkomend geval, van de werkgever.

Precies door zijn aard kan een dergelijk fonds in België niet worden erkend noch een vergunning verkrijgen als ICB: het wordt immers gekenmerkt door een totaal gebrek aan diversificatie van de beleggingen. De Commissie stemt er evenwel doorgaans mee in om voor een aanbod van rechten van deelneming van een dergelijk fonds, haar goedkeuring te hechten aan een verkort aanbiedingsprospectus voor effecten overeenkomstig artikel 29ter van het koninklijk besluit nr. 185 van 9 juli 1935. In dit prospectus moet een beschrijving zijn opgenomen van de mechanismen die ten grondslag liggen aan het fonds, voorzover een dergelijke beschrijving uiteraard relevant is.

Welk lot is een onregelmatig openbaar aanbod van opties beschoren?

Indien een vennootschap een openbaar aanbod van opties richt aan haar personeelsleden zonder hierbij een prospectus ter beschikking te stellen waaraan de Commissie haar goedkeuring heeft verleend, bestaat het risico dat de verwerving van de opties, waartoe is overgegaan in het kader van dit aanbod, langs gerechtelijke weg wordt nietig verklaard, mogelijkwijze met oplegging van een schadeloosstelling ten laste van de auteur van de onregelmatige verrichting. Aangezien de bepalingen die hier worden overtreden, strafrechtelijk strafbaar zijn gesteld, bestaat het risico dat deze nietigheid als absoluut wordt beschouwd met als gevolg dat bevestiging niet meer mogelijk is.

Wegens dit risico van absolute nietigheid, is de Commissie van oordeel dat zij haar goedkeuring niet kan verlenen aan een prospectus dat beperkt zou blijven tot het

(92) Zie de artikelen 443-1 en volgende van de Franse «Code du travail» (Arbeidswetboek).

aanbieden van de mogelijkheid aan de personen die op een onregelmatig aanbod zijn ingegaan, om hun oorspronkelijke aanvaarding alsnog te bevestigen. Om deze onregelmatigheid recht te zetten, vereist de rechtszekerheid dat het onregelmatige aanbod op vrijwillige basis wordt vernietigd en dat een nieuw aanbod voor het personeel wordt uitgebracht, waarbij ditmaal een prospectus ter beschikking wordt gesteld dat op regelmatige wijze door de Commissie is goedgekeurd.

Het belastingbestuur (93) heeft de Commissie ervan in kennis gesteld dat het, met het oog op de toepassing van de belastingwet van 26 maart 1999 (94), van oordeel is dat de vrijwillige vernietiging van een onregelmatige toekenning van opties aan personeelsleden, geen recht kan doen ontstaan op de terugbetaling van de belasting die is betaald door het personeelslid dat de opties heeft aanvaard. Meer nog, indien, om de situatie te regulariseren, een nieuw aanbod wordt uitgebracht voor dezelfde opties, ditmaal met een prospectus dat op regelmatige wijze is goedgekeurd, beschouwt het belastingbestuur dit nieuwe aanbod in beginsel als een nieuwe belastbare toekenning.

Rekening houdend met de financieelrechtelijke verplichtingen, aanvaardt het belastingbestuur niettemin dat een nieuw aanbod van opties aan de personeelsleden wordt gericht zonder dat zij opnieuw een belasting verschuldigd zijn, voorzover in hoofdzaak (i) voor het nieuwe aanbod een prospectus ter beschikking wordt gesteld dat op regelmatige wijze is goedgekeurd, (ii) dit aanbod er uitsluitend op gericht is de opties van het eerste aanbod te vervangen teneinde het risico op nietigverklaring weg te werken, (iii) dit aanbod de houders geen enkel extra voordeel biedt, wat betekent dat het moet slaan op opties met identiek dezelfde kenmerken als de in casu nietigverklarde opties en, tot slot, (iv) dit aanbod uitsluitend bestemd is voor de personeelsleden die niet hebben geweigerd om in te gaan op het eerste aanbod.

Wanneer een nieuw aanbod wordt uitgebracht, ter vervanging van het onregelmatige aanbod, is het mogelijk dat een personeelslid verkiest om niet in te gaan op het nieuwe aanbod, ook al erkent hij de nietigheid van het oorspronkelijke aanbod en geeft hij de ontvangen opties bijgevolg terug. De Commissie is van oordeel dat de auteur van het onregelmatige aanbod de werknemer in dat geval moet vergoeden voor de belasting die hij heeft moeten betalen omdat hij de op onregelmatige wijze aangeboden opties heeft aanvaard.

Doorlopende aandelenaankoopplannen voor het personeel

Talrijke buitenlandse beursgenoteerde vennootschappen bieden hun personeel, als ook het personeel van hun dochterondernemingen, de mogelijkheid om aandelen te verwerven in het kader van een aandelenaankoopplan voor onbepaalde duur. Bij een dergelijk plan wordt de personeelsleden gevraagd om maandelijks een deel van hun loon te laten overschrijven op een rekening bij een financiële bemiddelaar die door de emittent is aangesteld om het plan te beheren (95). De bemiddelaar haalt de gespaarde bedragen op regelmatige tijdstippen van deze rekening en wendt ze aan om aandelen van de genoteerde vennootschap te verwerven, doorgaans tegen gunstvoorwaarden (in de vorm van een bonus die door de werkgever wordt betaald voor de verwerving ter beurze of van een disagio dat wordt toegekend voor de inschrijving op nieuwe aandelen).

(93) Centrale diensten van de Administratie van de ondernemings- en inkomensfiscaliteit.

(94) Wet van 26 maart 1999 betreffende het Belgisch actieplan voor de werkgelegenheid 1998 en houdende diverse bepalingen, artikelen 41 tot 47, Belgisch Staatsblad van 1 april 1999.

(95) Wat het statuut van deze bemiddelaar in België betreft ingeval hij onder een derde land ressorteert, zie het jaarverslag 1998-1999, p.79.

De aandelen worden meestal gedurende een welbepaalde termijn geblokkeerd. Het plan zelf geldt over het algemeen voor onbepaalde duur. De werknemer kan op elk ogenblik uit het plan stappen en zijn aandelen verkopen zodra de blokkeringsstermijn verstreken is.

Wanneer nieuwe werknemers in dienst treden, wordt hun over het algemeen de mogelijkheid geboden om deel te nemen aan dit plan.

Volgens de Commissie valt een dergelijke werknemersparticipatieplan onder de reglementering voor openbare aanbiedingen van effecten, ook al worden er in het kader van het betrokken plan geen nieuwe effecten uitgegeven. Het al dan niet uitgeven van nieuwe aandelen maakt immers geen verschil : in beide gevallen wordt het personeel aangezocht om effecten van de vennootschap te verwerven tegen gunstige voorwaarden mits deze effecten gedurende een welbepaalde termijn worden geblokkeerd. Voor de personeelsleden maakt het niet uit of zij nieuwe of bestaande effecten verwerven.

Deposito-inzameling in het kader van doorlopende aandelenaankoopplannen

Aan de Commissie werd meermaals de vraag voorgelegd of de bedragen die in het kader van een aandelenaankoopplan worden ingezameld bij de personeelsleden, in plaats van op een bankrekening op hun naam te worden gestort, door de werkgever in bewaring mogen worden gehouden tot op het overeengekomen tijdstip voor de verwerving van de aandelen.

De Commissie is van oordeel dat de emittent een financiële bemiddelaar moet aanstellen bij wie het ingezamelde geld van de werknemers in bewaring wordt gegeven. Dit zijn immers deposito's van terugbetaalbare gelden in de zin van artikel 4 van de bankwet.

Om evenwel te vermijden dat er voor het doorschuiven van dit geld evenveel rekeningen zouden moeten worden geopend als er deelnemers aan het plan zijn, heeft de Commissie er daarentegen geen bezwaar tegen gemaakt dat de ingezamelde gelden zouden worden gestort op een rekening op naam van de gezamenlijke deelnemers aan het plan, met de Belgische werkgever als gevolmachtigde. De financiële bemiddelaar bij wie het geld wordt gedeponereerd, hoeft niet noodzakelijkerwijze te zijn erkend of een vergunning te hebben gekregen in België voorzover hij in zijn land van herkomst het vereiste statuut bezit en zijn rol strikt beperkt is tot het beheren van het plan (96).

Aankondiging van een aanbod aan de personeelsleden

De Commissie spoort de emittenten in het algemeen aan om de personeelsleden aan wie zij een aanbod richten, op een eenvoudige maar nauwkeurige wijze uitleg te verschaffen over de voorwaarden van het aanbod alsook over de patrimoniale inzet ervan. Brochures met vragen en antwoorden, kernachtig samengevatte informatienota's en informatiesessies die een aanvulling vormen bij het prospectus zonder dit te vervangen, kunnen in die optiek bijdragen tot een beter begrip van het aanbod door de betrokken personeelsleden.

De Commissie dringt erop aan om promotiecampagnes voor het aanbod met de nodige objectiviteit en gematigdheid te voeren zoals vereist is voor elk beroep op het spaarderspubliek. Bovendien moeten die campagnes conform zijn aan de geldende reglementering. In dit verband wijst de Commissie er nogmaals op dat berichten, mededelingen, affiches en andere stukken die de verrichting aankondigen, pas openbaar gemaakt mogen worden na goedkeuring door de Commissie en dat hierin vermeld moet zijn dat er een prospectus beschikbaar is en hoe dit kan worden verkregen.

(96) Wat het statuut van deze bemiddelaar in België betreft ingeval hij onder een derde land ressorteert, zie het jaarverslag 1998-1999, p.79.

Nieuwe en vereenvoudigde beleidslijnen inzake werknemersparticipatieplannen

De belangrijke ontwikkelingen op het vlak van de toegang tot de informatie die op permanente en occasionele basis wordt gepubliceerd door de genoteerde vennootschappen, voornamelijk via internet, hebben de Commissie ertoe gebracht haar beleidsuitgangspunten inzake aanbiedingen aan het personeel te herbeschouwen.

Voor emittenten waarvan de effecten zijn toegelaten tot de handel op een Belgische gereguleerde markt of tot een gereguleerde markt die op het vlak van de informatieverstrekking vergelijkbare waarborgen biedt als de Belgische markt, en voorzover die informatie beschikbaar is in de taal van de werknemer of in het Engels, mag het prospectus voor een aanbod dat uitsluitend voor personeelsleden bestemd is, beperkt worden tot een beschrijving van de volgende elementen :

- voorwaarden van het aanbod en kenmerken van de aangeboden effecten;
- gevolgen die de verwerving van de aangeboden effecten op patrimoniaal vlak met zich brengt voor het personeelslid (aard van het gelopen risico en fiscaal stelsel van de aangeboden effecten);
- kerncijfers van de emittent en grafische voorstelling van het koers- en volumeverloop over een relevante periode (idealiter, een periode die overeenstemt met de termijn gedurende welke de effecten niet overdraagbaar zijn).

In dat prospectus moet een duidelijke en nauwkeurige verwijzing worden opgenomen naar de plaats waar de overige gegevens die normaal gezien in het prospectus moeten zijn vermeld, zowel in elektronisch versie als op papier kunnen worden verkregen. De emittent moet ervoor zorgen dat die informatie daadwerkelijk beschikbaar is.

Deze wijze van informatieverstrekking aan het personeel geldt zowel voor eenmalige aanbiedingen als voor plannen met een doorlopend karakter, zoals aandelen-aankoopplannen of aandelenoptieplannen.

De Commissie zal haar circulaires aanpassen zodat deze beleidswijziging erin weerspiegeld wordt.

Voor de vennootschappen waarvan de effecten niet zijn toegelaten tot de handel op een Belgische gereguleerde markt of op een gereguleerde markt die op het vlak van de informatieverstrekking vergelijkbare waarborgen biedt als de Belgische markt, blijft de Commissie haar gedragslijn voor het verlenen van gedeeltelijke vrijstellingen, ongewijzigd handhaven.

2.3.1.2. Vrijstelling van de verplichting tot het publiceren van een prospectus in verband met de toelating van aandelen die worden gecreëerd bij de uitoefening van inschrijvingsrechten, of van converteerbare obligaties

Wanneer een genoteerde vennootschap effecten uitgeeft die toegang verlenen tot het kapitaal (converteerbare obligaties of inschrijvingsrechten), wordt het verzoek om toelating tot de notering van de toekomstige aandelen die mogelijk voortvloeien uit de conversie van de obligaties of de uitoefening van de inschrijvingsrechten, over het algemeen onmiddellijk na de uitgifte van die effecten ingediend bij de betrokken marktautoriteit.

Wanneer het verzoek om toelating een Belgische gereguleerde markt betreft, moet de emittent normaliter een prospectus publiceren onder toezicht van de Commissie.

Bij een openbare uitgifte van converteerbare obligaties of inschrijvingsrechten moet de emittent bij de Commissie een dossier indienen waarin alle deelverrichtingen aan bod komen. De Commissie keurt dan een prospectus goed over een verrichting die eigenlijk uit twee of drie verschillende deelverrichtingen bestaat, namelijk de openbare uitgifte van converteerbare obligaties of inschrijvingsrechten, in voorkomend geval de toelating van die obligaties of die inschrijvingsrechten tot de verhandeling op een Belgische gereguleerde markt en de toelating tot de verhandeling van de toekomstige aandelen die mogelijk voortvloeien uit de conversie van de obligaties of de uitoefening van de inschrijvingsrechten.

Bij een particuliere uitgifte van converteerbare obligaties of inschrijvingsrechten of bij uitgifte van zo'n obligaties of inschrijvingsrechten op een andere markt dan de Belgische, moet de emittent bij de Commissie een dossier indienen dat uitsluitend betrekking heeft op de toelating tot de verhandeling van de toekomstige onderliggende aandelen.

De reglementering voorziet in de mogelijkheid voor de Commissie om in dergelijk geval een vrijstelling van de prospectusverplichting (97) te verlenen. Door de verwijzing in artikel 8, 3° van het koninklijk besluit van 31 oktober 1991 over het prospectus dat moet worden gepubliceerd bij openbare uitgifte van effecten en waarden (98), betreft die mogelijkheid zowel de toelating tot de eerste markt van Euronext Brussels als de toelating tot de verhandeling op een andere Belgische gereguleerde markt.

Vaak wordt de vraag gesteld wanneer die vrijstelling precies kan worden verleend. Is dat op het moment waarop de converteerbare obligaties of de inschrijvingsrechten worden gecreëerd of op het moment waarop de onderliggende aandelen worden gecreëerd dan wel tot de verhandeling worden toegelaten ?

De Commissie heeft de volgende beginselen geponeerd in verband met de verlening van een vrijstelling.

In beginsel verdient het aanbeveling het verzoek om een volledige vrijstelling van de verplichting tot het publiceren van een prospectus in verband met de toelating van toekomstige aandelen tot de notering in te dienen op het moment waarop de emittent de converteerbare obligaties of de inschrijvingsrechten effectief uitgeeft en aanbiedt aan het publiek of de beleggers op wie hij op particuliere wijze een beroep doet. Zo'n verzoek om een vrijstelling eerder indienen, heeft in beginsel geen zin. Op die manier kunnen de kopers van de obligaties of de inschrijvingsrechten de nieuwe aandelen die zij verwerven door de uitoefening van hun conversie- of inschrijvingsrecht, op de markt verhandelen zonder nieuwe procedure bij de Commissie, op voorwaarde natuurlijk dat de betrokken marktautoriteit de nieuwe effecten ondertussen tot de markt heeft toegelaten.

De verlening van een vrijstelling blijft echter een mogelijkheid voor de Commissie. Zij zou met andere woorden kunnen weigeren een vrijstelling te verlenen bij de uitgifte van converteerbare obligaties of inschrijvingsrechten, als dat – gelet op de omstandigheden – verantwoord is. Die omstandigheden zouden het gevolg kunnen zijn van (i) het grote aantal converteerbare obligaties of inschrijvingsrechten, (ii) het bijzondere volatiele karakter van de marktwaarde van het aandeel van de emittent, (iii) het feit dat de converteerbare obligaties of de inschrijvingsrechten, waarvan een groot aantal wordt uitgegeven, speciaal bestemd zijn voor het management of andere welbepaalde personen.

(97) Artikel 6, 2°, (c), van het koninklijk besluit van 18 september 1990 over het prospectus dat moet worden gepubliceerd voor de opneming van effecten in de eerste markt van een effectenbeurs.

(98) Zie het jaarverslag 1998-1999, p. 110.

Wanneer de Commissie een volledige vrijstelling verleent van de verplichting tot het publiceren van een prospectus in verband met de toelating van toekomstige aandelen tot de notering, eist zij dat, op het moment waarop de vrijstelling wordt verleend, een perscommuniqué wordt gepubliceerd waarin de financiële kenmerken van de converteerbare obligaties of de inschrijvingsrechten worden toegelicht. Zo wordt de markt onmiddellijk geïnformeerd over het feit dat dergelijke obligaties of inschrijvingsrechten zijn gecreëerd alsook over de vooruitzichten in verband met de verwatering van de waarde van het aandeel.

Wanneer de inschrijvings- of conversierechten worden uitgeoefend, moet de emittent bovendien tot de vereiste publicaties overgaan om de markt te informeren over de uitoefening van die rechten, als die informatie de marktprijs gevoelig kan beïnvloeden, bijvoorbeeld omwille van het aantal pas gecreëerde aandelen en de daaruit voortvloeiende verwatering.

2.3.1.3. Openbaar bod tot aankoop van opties waardoor de begunstigen van aandelenoptieplannen de verschuldigde belasting kunnen financieren

Zoals werd vermeld in het vorig jaarverslag (99), hebben verschillende bemiddelaars montages ontwikkeld om het financieel risico in hoofde van begunstigen van aandelenoptieplannen in te dekken. Dit risico ontstaat doordat het belastbaar tijdstip door de wet van 26 maart 1999 vastgesteld wordt op het ogenblik van de toekenning van de opties. Op dat ogenblik is er bijgevolg belasting verschuldigd terwijl het niet zeker is dat er later effectief winst zal worden gerealiseerd, hetzij door de verkoop, hetzij door uitoefening van de optie.

Tijdens de verslagperiode werd de Commissie geconfronteerd met een financiële bemiddelaar die voornemens was om de begunstigen van aandelenoptieplannen, tegen een premie, opties te laten schrijven met gelijkaardige uitoefeningsvoorwaarden als de opties die de begunstigen hadden ontvangen in het kader van een aandelenoptieplan. De begunstigen die zouden ingaan op het aanbod konden met de ontvangen premie de verschuldigde belasting neutraliseren.

Vermits de opties die de bemiddelaar aanbood te kopen wel gelijkaardige uitoefeningsvoorwaarden hadden maar verder onafhankelijk waren van de oorspronkelijke opties die de begunstigen ontvangen hadden in het kader van een aandelenoptieplan, ontstond in hoofde van deze laatsten een nieuw financieel risico. Het is bijvoorbeeld mogelijk dat een werknemer zijn oorspronkelijke opties heeft verloren ingevolge ontslag of dat hij deze heeft moeten uitoefenen als gevolg van pensionering, terwijl de bemiddelaar de opties die werden gekocht van de werknemer verder aanhoudt en later zal wensen uit te oefenen.

Gelet op het feit dat de betrokken bemiddelaar had aangetoond dat het product geen bemerkingen van fiscale aard oproep, waardoor de bank ook geen reputatierisico liep, heeft de Commissie besloten geen bezwaar te maken tegen de voorgenomen verrichting. De Commissie heeft wel aan de bemiddelaar gevraagd dat de investeerders duidelijk zouden worden geïnformeerd over de aard van het product en de nieuwe risico's die in hun hoofde ontstaan.

(99) Zie het jaarverslag 2000-2001, p. 66 en 67.

2.3.1.4. Afstand van warrants

In december 2001 werd de Commissie door een Belgische vennootschap, die genoteerd is op de Eerste Markt van Euronext Brussels, op de hoogte gesteld van haar plannen om een zogenaamd aanbod tot afstand van de rechten verbonden aan warrants door te voeren.

De vennootschap had in 1998 en 1999 aan geselecteerde deelnemers warrants aangeboden in het kader van twee werknemersparticipatieplannen. Door de koersdaling van het aandeel van de vennootschap waren de warrants sterk *out of the money* en was de kans dat ze zouden worden uitgeoefend, eerder klein geworden.

De vennootschap was zinnens om nieuwe warrants, met een uitoefenprijs die ongeveer gelijk was aan de koers van het aandeel, aan te bieden aan de deelnemers van haar bestaande participatieplannen. Om het potentieel verwateringseffect van deze verrichting te beperken, wenste de vennootschap een aanbod tot afstand te doen aan alle warranthouders, die waren ingegaan op de werknemersparticipatieplannen van 1998 en 1999.

Concreet hield dit in dat de houders zouden kunnen afstand doen van alle rechten verbonden aan hun warrants, in ruil voor een marktconforme vergoeding, waarna de warrants zouden vernietigd worden. De geboden vergoeding zou worden vastgelegd na advies van een aantal experts.

Dit aanbod was gericht tot meer dan 50 personen en de raadgevers van de vennootschap meenden dat dit aanbod tot afstand niet viel in het toepassingsgebied van Titel II van het koninklijk besluit nr. 185 van 9 juli 1935 op de bankcontrole en het uitgifteregime voor titels en effecten noch in dat van de overnamewet en het overnamebesluit.

Zij meenden dat er geen prospectus diende opgesteld te worden omdat er geen effecten zouden worden overgedragen. De afstand betrof volgens hen enkel de rechten verbonden aan een effect zonder dat de vennootschap een recht zou verwerven op dat effect. De vennootschap zou niet de warrants zelf verwerven, maar enkel de zekerheid dat de rechten, die eraan verbonden waren, niet meer zouden worden uitgeoefend.

De Commissie heeft de geplande verrichting onderzocht vanuit het oogpunt van haar bevoegdheden op het vlak van de informatieverstrekking aan het publiek. De Commissie was daarbij van oordeel dat de geplande verrichting wel degelijk onder de toepassing viel van Titel II van het koninklijk besluit nr. 185 van 9 juli 1935, zoals verduidelijkt door artikel 22, § 2 van de wet van 10 juni 1964 op het openbaar aantrekken van spaargelden.

Zij meende dat de houders van warrants in deze verrichting dezelfde keuze dienden te maken als wanneer zij zouden worden geconfronteerd met een aanbod om hun warrants in te kopen. In hoofde van het publiek was de te nemen (desinvesterings)beslissing dus identiek. Onder die voorwaarden had het publiek overeenkomstig de ratio legis van de uitgiftereglementering het recht om te beschikken over informatie op grond waarvan het zich met kennis van zaken een oordeel kon vormen over de voorgestelde verrichting.

De Commissie heeft dit standpunt kenbaar gemaakt aan de raadslieden van de vennootschap en heeft hen uitgenodigd om een ontwerpprospectus voor te leggen, opgesteld conform Titel II van koninklijk besluit nr. 185 van 9 juli 1935 en het koninklijk besluit van 31 oktober 1991 over het prospectus dat moet worden gepubliceerd bij openbare uitgifte van effecten en waarden. Daarnaast heeft de Commissie, gezien de specifieke aard van de verrichting, meegedeeld welke informatie ten minste in het prospectus zou moeten worden opgenomen.

De vennootschap heeft geen verdere stappen ondernomen na de mededeling van voornoemd standpunt.

2.3.1.5. Nieuw type gedekte warrants

Tijdens de verslagperiode wenste de vennootschap naar het recht van de Nederlandse Antillen, Société Générale Acceptance NV, een nieuw soort warrant te laten opnemen in de Eerste Markt van Euronext Brussels. Het betrof zogenaamde *corridor call warrants* van het Europese type, die telkens gekoppeld waren aan een beursindex (Bel 20, Dow Jones Industrial Average, Nasdaq 100 en Nikkei 225), met een looptijd van minder dan een jaar.

Samengevat kwam het er voor de warranthouder op neer dat hij bij de uitoefening van een set *call warrants* het recht verkreeg op een bedrag in EUR gelijk aan $N \times \text{EUR } 0,05$, waarbij N staat voor het aantal handelsdagen tijdens een vooraf vastgelegde periode waarop de slotkoers van de betrokken beursindex binnen een vooraf vastgelegde bandbreedte of corridor is gebleven.

Dit type warrant werd door de emittent voorgesteld als bestemd voor beleggers die ervan uitgingen dat het beursklimaat in die periode stabiel zou blijven. Hoe meer handelsdagen de betrokken beursindex tijdens de looptijd van de warrant binnen een bepaalde bandbreedte bleef, hoe groter de opbrengst op eindvervaldag. Het te ontvangen bedrag was evenwel begrensd, aangezien N al naargelang de tranche, beperkt was tot 100 of 200.

Daar het hier een nieuw type warrant betrof, heeft de Commissie gevraagd om zowel in het prospectus als in het persbericht en alle andere stukken die de verrichting aankondigden, uitgaande van verschillende mogelijke scenario's in detail te becijferen wat het uit te keren bedrag op eindvervaldag zou zijn.

Aangezien het ging om een bijzondere categorie van warrants, heeft de Commissie daarnaast gevraagd om de waarschuwing die overeenkomstig de bepalingen van haar circulaire (100) in die documenten dient te worden opgenomen, aan te vullen met het advies aan elke belegger om bij zijn raadgevers na te vragen of de belegging in kwestie wel naar verhouding was van zijn noden, financiële middelen en beleggingsstrategie, vooraleer tot aankoop te beslissen.

(100) Zie de circulaire D2/F/2000/2 Warrants: Prospectusschema.

2.3.1.6. *Credit-Linked Notes*

Tijdens de verslagperiode werd de Commissie overeenkomstig de bepalingen van het koninklijk besluit nr. 185 van 9 juli 1935 op de bankcontrole en het uitgifte-regime voor titels en effecten in kennis gebracht van het voornemen van een Luxemburgse financieringsmaatschappij om onder een onherroepelijke en onvoorwaardelijke garantie van een Belgische kredietinstelling zogenaamde *credit-linked notes* openbaar uit te geven in België.

Deze *credit-linked notes* waren langlopende schuldinstrumenten waarvan de terugbetaling en de couponbetaling in welbepaalde gevallen verbonden waren met de kredietwaardigheid van een aantal andere vennootschappen, de zgn. referentievennootschappen. De emittent behield zich de mogelijkheid om de schuldinstrumenten vóór de vervaldag terug te betalen tegen een lagere waarde (de recuperatiewaarde) dan hun nominale waarde ingeval zich bepaalde omstandigheden (*credit events*) zouden voordoen, die de kredietwaardigheid van één van de referentievennootschappen aantastten. Dergelijke *credit events* waren b.v. een faillissement, een schuldherschikking, het in gebreke blijven van de terugbetaling van schulden, de aanvraag van een concordaat en dergelijk meer. De investeerders, die op dit product intekenden, zouden met andere woorden niet alleen een kredietrisico op de emittent en de garant van de *credit-linked notes* lopen, maar ook op de referentievennootschappen.

De recuperatiewaarde zou worden vastgesteld door een met de emittent en de garant verbonden berekeningsagent op basis van de marktprijzen van de schulden van de referentievennootschap waarbij zich een *credit event* heeft voorgedaan. De mogelijkheid bestond dan ook dat de recuperatiewaarde nihil was. De belegger had daarbij geen recht op de lopende interesten voor het jaar waarin het *credit event* zich voordoet noch voor de jaren daarna.

Technisch gezien kan het product geanalyseerd worden als een combinatie van een gewoon schuldinstrument en de verkoop van een zogenaamde *default swap* (101) door de investeerder aan de emittent. De premie voor de *default swap* werd in de coupon verrekend, die daardoor hoger lag dan de coupon van een door de emittent uitgegeven gewone obligatie met eenzelfde looptijd. De hogere coupon moest dan ook beschouwd worden als een premie voor het bijkomend kredietrisico op de referentievennootschappen, dat de investeerder zou lopen.

De Commissie spreekt geen beoordeling uit over de opportuniteit, de kwaliteit van de verrichting of de positie van de emittent. Met haar toezicht toetst de Commissie de informatie voor het publiek op haar objectiviteit, getrouwheid en volledigheid. De Commissie heeft de emittent opgeroepen tot uiterste zorgvuldigheid in zijn informatieverstrekking gelet op de moeilijkheid voor het publiek om de precieze draagwijdte van het aan dergelijk type effecten verbonden risico te kunnen inschatten.

De Commissie heeft gevraagd dat het prospectus werd opgesteld overeenkomstig de bepalingen van haar circulaire over het prospectus bij de uitgifte van *reverse convertible of exchangeable notes* (102), weliswaar aangepast aan de specifieke kenmerken van de *credit-linked notes*.

(101) Bij een «*credit default product*» verzekert een partij (de protectionemer) zich gedurende de looptijd van het contract van de betaling van een bepaald bedrag door de tegenpartij (de protectieverstrekker) ingeval zich m.b.t. een referentie-actief een vooraf gedefinieerde kredietgebeurtenis (default) voordoet.

(102) Circulaire D2/F/2000/3 *Reverse Convertible (of Exchangeable) Notes*: Prospectusschema van 19 juni 2000, zie het jaarverslag 1999-2000, p. 70 en volgende.

Gezien het innovatief en risicovol karakter van dit type effecten, heeft de Commissie daarnaast een aantal specifieke eisen gesteld met betrekking tot de informatieverstrekking aan het publiek, waarvan de voornaamste hierna worden besproken.

De inhoud van de waarschuwing, die zowel op de eerste pagina van het prospectus als in het persbericht en alle andere stukken, die de verrichting aankondigen, moest worden opgenomen, moest wijzen op de specifieke risico's verbonden aan de aangeboden effecten. De waarschuwing diende aldus melding te maken van het feit dat de *rating* van de betrokken vennootschappen de laatste drie jaar sterk gedaald was. Tevens diende de waarschuwing melding te maken van mogelijke belangenconflicten daar verschillende vennootschappen uit dezelfde financiële groep optraden in een andere hoedanigheid (emittent, garant, loketbank, *market-maker* op de secundaire markt, berekeningsagent, ...). Ook diende in voorkomend geval gemeld te worden of kredietrisico's van vennootschappen behorende tot de groep van de emittent via de verrichting uiteindelijk werden overgedragen op de beleggers. Tot slot werd ook geëist dat de waarschuwing duidelijk wees op de verantwoordelijkheid van de bemiddelaars bij de plaatsing van de effecten om de kandidaat-beleggers adequaat te informeren en na te gaan of de aankoop van dergelijke effecten kadert in het beleggingsprofiel en de beleggingsstrategie van de kandidaat-belegger (103).

Het prospectus diende een duidelijke beschrijving te bevatten van de *credit-linked notes* en hun specifieke risico's. De «*terms & conditions*» van de *credit events*, die opgesteld werden in het Engels, moesten volledig vertaald worden en in begrijpelijke bewoordingen worden weergegeven. Een juist begrip van ondermeer alle mogelijke *credit events*, die aanleiding konden geven tot een vervroegde terugbetaling, wordt essentieel geacht voor een correcte inschatting van de risico's verbonden aan de *credit-linked notes*.

De samenstelling van de coupon diende uitgelegd te worden teneinde ook duidelijk te wijzen op het verschil met een gewone obligatie, uitgegeven door dezelfde emittent en een gewone obligatie, uitgegeven door elk van de referentievennootschappen. Daarbij diende ook begrijpelijke statistische informatie toegevoegd te worden omtrent het zich voordoen van *credit events* en de grootte van de recuperatiewaarde bij gelijkaardige vennootschappen als de referentievennootschappen.

Het prospectus diende relevante rekenkundige voorbeelden te bevatten waarbij het bruto en netto rendement berekend werd onder verschillende scenario's wat betreft de timing van een gebeurlijke *credit event* en de mogelijke recuperatiewaarde.

De beschrijving van de onderliggende referentievennootschappen moest de nadruk leggen op de solvabiliteitspositie en op de evolutie van de *rating*. De *rating* van de referentievennootschappen diende daarbij gesitueerd te worden in de *rating*-classificatie van het betrokken *rating*-bureau en diende gesitueerd te worden ten opzichte van de zogenaamde *investment grade* en *speculative ratings*. Er werd eveneens gevraagd om de koersevolutie op te nemen van een aantal genoteerde obligaties, uitgegeven door de referentievennootschappen. Er diende tot slot ook dieper ingegaan te worden op de specifieke kredietrisico's van de referentievennootschappen.

De Commissie heeft bovendien aan de emittent gevraagd dat hij een bericht zou publiceren in één of meer dagbladen, die landelijk of in grote oplage in België worden verspreid, telkens de *rating* van één van de referentievennootschappen zou dalen. De vereiste om

(103) Zie hiervoor ook art. 36 van de wet van 6 april 1995.

deze verbintenis aan te gaan, had tot doel de visibiliteit van de risico's en hun correcte inschatting ervan door de belegger ook na de inschrijvingsperiode te verbeteren.

Tot slot heeft de Commissie gevraagd om het nominaal bedrag per *credit-linked note* te verhogen. Het verhogen van de minimaal gevraagde investering zou aldus moeten aanzetten tot een grondigere analyse van de verrichting en de effecten door de kandidaat-investeerder.

De emittent heeft uiteindelijk beslist de verrichting niet te laten doorgaan.

Later tijdens de verslagperiode heeft een Belgische kredietinstelling de Commissie haar voornemen ter kennis gebracht om achtergestelde certificaten openbaar uit te geven in België waarbij de grootte van de coupon al dan niet volledig zou afhangen van een onderliggende portefeuille van *credit-linked notes*. Deze *credit-linked notes* waren uitgegeven door buitenlandse kredietinstellingen en telden in totaal ongeveer 100 onderliggende referentievennootschappen.

De Commissie heeft aan deze emittent gelijkaardige eisen gesteld inzake de informatieve inhoud van het prospectus. Bovendien werd gevraagd om de door de kredietinstelling voorgestelde commerciële benaming aan te passen zodanig dat deze beter aansloot bij de specifieke eigenschappen en risico's van het aangeboden effect.

Ook in dit geval heeft de Commissie de emittent aangemaand tot voorzichtigheid temeer daar achtergestelde certificaten normaliter effecten met een erg simpele structuur zijn, bedoeld voor een welbepaald beleggerspubliek.

Uiteindelijk heeft de emittent het achtergesteld certificaat aangepast waarbij enkel een bijkomende rente bovenop een minimum gewaarborgde rente afhankelijk bleef van de koers van de aandelen van een aantal onderliggende referentievennootschappen. Mits aangepaste informatie in het prospectus is de verrichting doorgegaan.

2.3.2. Openbare overnameaanbiedingen, koershandhavingen en wijzigingen in de controle over vennootschappen

2.3.2.1. Wijziging in de controle over een commanditaire vennootschap op aandelen

Tijdens de verslagperiode is aan de Commissie een dossier voorgelegd waarin een aantal vragen zijn gerezen over het toepassingsgebied van hoofdstuk III van het overnamebesluit. Die vragen hielden vooral verband met het feit dat de doelvennootschap, die overigens was ingeschreven als vastgoedbevak, was opgericht in de vorm van een commanditaire vennootschap op aandelen.

Deze doelvennootschap werd beheerd door een statutaire zaakvoerder, een naamloze vennootschap, waaraan de statuten ruime bevoegdheden toekenden. Bovendien was statutair bepaald dat een statutenwijziging slechts geldig was mits de zaakvoerder hiermee instemde en dat, behoudens in uitzonderlijke omstandigheden, geen einde kon worden gesteld aan het mandaat van de zaakvoerder tot op de dag van de gewone jaarlijkse algemene vergadering die zou plaatsvinden in 2008.

Van het kapitaal van de doelvennootschap was 64,27 % in handen van een groep belangrijke aandeelhouders, die niet in onderling overleg optraden. Het saldo was verspreid in het publiek. Eén van die belangrijke aandeelhouders van de doelvennootschap was een vastgoedgroep die de hoedanigheid had van promotor van

de bevak in de zin van artikel 2, 10° van het koninklijk besluit van 10 april 1995 met betrekking tot vastgoedbevaks. Bovendien had deze promotor het kapitaal van de statutaire zaakvoerder volledig in handen.

In augustus 2001 werd de Commissie door een andere vastgoedbevak in kennis gesteld van haar voornemen om, via een privé-overdracht, enerzijds de 64,27 % te verwerven van het kapitaal van de doelvennootschap in handen van de belangrijke aandeelhouders en, anderzijds, de aandelen van de zaakvoerder van de doelvennootschap over te nemen.

In ruil voor de aandelen van de doelvennootschap bood de koper eigen aandelen aan - die hij zou uitgeven via de procedure van het toegestane kapitaal - met daarbovenop een bedrag in contanten. De tegenprestatie voor de aandelen van de zaakvoerder van de doelvennootschap, was een bedrag in contanten. Daarnaast zou de koper een openbaar bod tot omruiling uitbrengen op alle aandelen van de doelvennootschap om haar minderheidsaandeelhouders aldus de mogelijkheid te bieden hun aandelen over te dragen tegen dezelfde voorwaarden als geldig bij de privé-overdracht.

Volgens artikel 2, § 1, 7° van het overnamebesluit, moet onder controle over een vennootschap het feit worden verstaan «dat zij tegenover een natuurlijke of rechtspersoon in een affiliatieverband staat in de zin van de omschrijving die voorkomt in de bijlage, hoofdstuk III, deel I, IV, A, van het koninklijk besluit van 8 oktober 1976» met betrekking tot de jaarrekening van de ondernemingen. De voornaamste elementen van deze definitie zijn overgenomen in het huidige artikel 5 van het Wetboek van Vennootschappen. Zo moet onder controle over een vennootschap de bevoegdheid in rechte of in feite worden verstaan om een beslissende invloed uit te oefenen op de aanstelling van de meerderheid van bestuurders of zaakvoerders of op de oriëntatie van het beleid.

De Commissie heeft diverse elementen in overweging genomen: de statuten van de doelvennootschap die in een bevoegdheidsverlening aan haar zaakvoerder voorzien, de bepaling op grond waarvan voor elke statutenwijziging de instemming van de zaakvoerder vereist is, wil zij geldig zijn, en het feit dat tot op de dag van de jaarlijkse gewone algemene vergadering in 2008, geen einde kan worden gesteld aan het mandaat van de statutaire zaakvoerder, tenzij in uitzonderlijke omstandigheden. Op grond van die gegevens heeft de Commissie geoordeeld dat het loutere bezit van de meerderheid van de aandelen van de doelvennootschap niet volstond om controle in de bovenvermelde zin uit te oefenen over deze vennootschap. Uit de voormelde statutaire bepalingen heeft de Commissie daarentegen afgeleid dat het de zaakvoerder was die een doorslaggevende invloed kon uitoefenen op de oriëntatie van het beleid van de doelvennootschap.

Vanuit financieel oogpunt en rekening houdend met de gelijktijdige privé-overdracht van de meerderheid van de aandelen van de doelvennootschap en van de aandelen van de zaakvoerder, heeft de Commissie geoordeeld dat beide overdrachtsverrichtingen voor het onderzoek als één geheel dienden te worden beschouwd. Bijgevolg heeft zij geconcludeerd dat hoofdstuk III van het overnamebesluit in dit geval van toepassing was aangezien de overdracht van de zaakvoerder ook meteen de overdracht van de controle over de doelvennootschap met zich bracht.

De prijs die in het kader van het bod aan het publiek werd geboden, was identiek aan de prijs die betaald was voor de privé-overdracht van de aandelen van de doelvennootschap. Nadat de Commissie was nagegaan of de betaalde prijs voor de overdracht van de aandelen van de zaakvoerder geen premie inhield die kon wor-

den beschouwd als een bijzonder voordeel dat door kopers wordt toegekend aan verkopers, had zij immers geoordeeld dat de betaalde prijs voor de overdracht van de aandelen van de zaakvoerder kon worden beschouwd als een marktprijs aangezien die overeenstemde met de geactualiseerde toekomstige inkomsten van de zaakvoerder. Deze prijs diende dus niet te worden gezien als een bijzonder voordeel betaald in het kader van de overdracht van de aandelen van de doelvennootschap door de belangrijke aandeelhouders.

Toepassing van artikel 11, § 2, 2° van het koninklijk besluit van 10 april 1995 met betrekking tot vastgoedbevaks in het kader van een openbaar bod tot omruiling

In ditzelfde dossier diende de Commissie zich te buigen over een aantal vragen over de toepassing van artikel 11, § 2, 2° van het voormelde koninklijk besluit van 10 april 1995. Volgens deze bepaling moet in de statuten van elke vastgoedbevak worden bepaald dat bij uitgifte van aandelen tegen inbreng in natura «de uitgifteprijs (...) niet minder (mag) bedragen dan de gemiddelde beurskoers gedurende de dertig dagen voorafgaand aan de inbreng».

In dit geval bestond de kapitaalverhoging van de bidder uit twee schijven die op verschillende data werden gerealiseerd: de eerste was bestemd om de aankoop te vergoeden van de aandelen van de belangrijke aandeelhouders, de tweede om de aandelen te vergoeden die door het publiek in het bod werden ingebracht. Voor de toepassing van het voormelde artikel 11, § 2, 2°, was de bidder voornemens om als referentiepunt de datum te nemen van de privé-overeenkomst waarin de belangrijke aandeelhouders de verbintenis waren aangegaan om hun aandelen in natura in te brengen in de kapitaalverhoging waartoe naderhand zou worden beslist. De keuze van dit referentiepunt bood overigens als voordeel dat artikel 41, § 1 van het overnamebesluit kon worden nageleefd, waarin is bepaald dat wanneer, door betaling van een meerprijs, een wijziging optreedt in de controle over een vennootschap die een openbaar beroep doet of gedaan heeft op het spaarwezen, het publiek in principe de mogelijkheid moet krijgen om zijn effecten over te dragen tegen dezelfde prijs als verkregen door de personen die de controle overdragen.

Gezien het feit dat beide schijven van de kapitaalverhoging deel uitmaakten van één en dezelfde verrichting en beslissing tot kapitaalverhoging, heeft de Commissie besloten om geen bezwaar te formuleren ten aanzien van de toepassing van het voormelde artikel 11, § 2, 2°, waarvoor als referentiepunt de datum werd genomen van de privé-overeenkomst tussen de koper en de belangrijke aandeelhouders van de doelvennootschap en dit voor de beide schijven van de verrichting. Hoewel de Commissie geen bezwaar heeft geformuleerd, heeft zij wel gevraagd om de beslissing tot kapitaalverhoging zo spoedig mogelijk te nemen teneinde de weerslag van de koersschommelingen zo beperkt mogelijk te houden.

2.3.2.2. Vrijwillige openbare overnameaanbiedingen met een grensoverschrijdend karakter

Openbare overnameaanbieding op de resterende aandelen van een vennootschap naar Luxemburgs recht – Bod onderworpen aan de voorwaarde dat wordt afgezien van het recht om hoger beroep in te stellen

De Commissie werd op de hoogte gebracht van de geplande openbare overnameaanbieding op de aandelen van een vennootschap naar Luxemburgs recht die in hoofdzaak op een Belgische gereguleerde markt genoteerd waren.

Kort na de aankondiging van hun plan in Luxemburg en nog voor de indiening van hun dossier, hebben de kandidaat-bieders de Commissie gecontacteerd met de vraag onder welke voorwaarden zij hun bod in België én in Luxemburg konden uitbrengen. De Luxemburgse autoriteiten stonden positief tegenover het optreden van de Commissie bij de afhandeling van het dossier, omdat verplichte openbare overname-aanbiedingen op dat moment nog niet gereguleerd waren in het Luxemburgse recht. De betrokken autoriteiten hebben afgesproken alles in het werk te stellen om het dossier in onderling overleg af te handelen.

Kenmerkend voor het dossier was dat in Luxemburg nog een proces hangende was dat bepaalde institutionele minderheidsaandeelhouders tegen de controlerende aandeelhouder van de doelvennootschap, de bidder in het kader van het geplande bod, hadden aangespannen. Zij waren immers van oordeel dat, bij de overdracht van de controle over de doelvennootschap kort daarvoor, voor de toenmalige controlerende aandeelhouder veel gunstigere voorwaarden golden dan de marktvoorwaarden. De minderheidsaandeelhouders eisten dat die voorwaarden ook voor hen zouden gelden, wat de nieuwe controlerende aandeelhouder had geweigerd omdat – zo beweerde hij – het Luxemburgse recht hem daartoe wettelijk niet verplichtte (104).

In dit verband dient ook te worden opgemerkt dat het geplande bod zou plaatsvinden in een wereldwijd gedrukte beurscontext, vooral in de economische sector waarop het bod betrekking had.

In overleg met de bevoegde Luxemburgse autoriteiten heeft de Commissie de bidder erop gewezen dat de belangen van alle aandeelhouders gerespecteerd moesten worden in het kader van het geplande bod. Zo diende de bidder expliciet in het prospectus te erkennen dat de beslissing van een aandeelhouder om in te gaan op het bod, geenszins impliceerde dat hij daarmee afzag van het voordeel van een eventuele gerechtelijke beslissing die de koper van de controledaarneming zou veroordelen tot de betaling van een schadeloosstelling aan de minderheidsaandeelhouders omdat hij een Luxemburgs rechtsbeginsel zou hebben geschonden op grond waarvan de aandeelhouders in die context op gelijke wijze behandeld dienden te worden (105). Het bestaan van dat recht werd door de controlerende aandeelhouder betwist.

De Commissie heeft geoordeeld dat het in elk geval ondenkbaar was dat de bidder van de minderheidsaandeelhouders zou mogen eisen dat zij afstand zouden doen van dat eventuele recht als zij zouden beslissen op het bod in te gaan.

Daarna heeft de kandidaat-bieder de bevoegde Luxemburgse autoriteit en de Commissie laten weten dat hij om persoonlijke redenen afzag van zijn plan om de aandelen van de minderheidsaandeelhouders in te kopen.

(104) Er wordt aan herinnerd dat hoofdstuk III van het overnamebesluit enkel van toepassing is op vennootschappen naar Belgisch recht. Het is inzonderheid niet van toepassing op vennootschappen die op een geregelende Belgische markt zijn genoteerd, maar niet volgens het Belgische recht zijn opgericht.

(105) Zie het jaarverslag 1991-1992, p. 78.

Openbaar omruilbod op de aandelen van drie vennootschappen van verschillende nationaliteit en aanvraag tot notering – Coördinatie van de procedures in verband met openbare ruilaanbiedingen – Wederzijdse voorwaarden – Bod onderworpen aan de voorwaarde dat geen hoger beroep wordt ingesteld

In februari 2001 hebben de staalgroepen Usinor, Arbed en Aeralia hun voornemen bekendgemaakt om samen te smelten tot één enkele groep die zo de grootste staalgroep ter wereld zou worden.

Aangezien die vennootschappen respectievelijk waren opgericht naar Frans, Luxemburgs en Spaans recht, zou een juridische fusie voor te grote problemen hebben gezorgd. Daarom hebben de partners ervoor geopteerd een nieuwe vennootschap op te richten die vervolgens een openbaar omruilbod zou uitbrengen op de aandelen van de drie betrokken vennootschappen. De nieuwe vennootschap werd opgericht naar Luxemburgs recht en haar aandelen werden ten behoeve van de verrichting fiduciair gehouden door twee financiële bemiddelaars voor rekening van de drie bieders. De aandelen van de nieuwe vennootschap zouden worden genoteerd op de markten waarop de aandelen van de drie partners genoteerd waren, in hoofdzaak in Parijs, Madrid, Barcelona, Bilbao, Valencia, Luxemburg en Brussel.

De betrokkenheid van België bij de verrichting was vooral terug te voeren op het feit dat de eerste markt van Euronext Brussels de belangrijkste markt van het aandeel Arbed was. Daarnaast speelden ook nog twee secundaire aspecten van de verrichting. Eerst en vooral hadden de werknemers van de groep Cockerill-Sambre kort daarvoor de gelegenheid gekregen om deel te nemen aan een werknemersparticipatieplan voor het personeel van de groep Usinor waarvan Cockerill-Sambre deel uitmaakte (106). Bovendien was Usinor, naar aanleiding van de openbare overnameaanbieding op Cockerill-Sambre, bepaalde verbintenissen aangegaan. Zo had Usinor zich ertoe verbonden de voormalige aandeelhouders van Cockerill-Sambre een prijsaanvulling te betalen indien zij voor de aankoop van de resterende aandelen in het bezit van het Waalse Gewest een hogere prijs zou moeten betalen dan voor de controledaarneming.

Aangezien beide laatstgenoemde aspecten specifiek verband hielden met het Belgische deel van de verrichting, was daarvoor geen samenwerking met de buitenlandse autoriteiten vereist. Er was echter wel een perfecte coördinatie nodig tussen de Franse, Spaanse, Luxemburgse en Belgische toezichthouders om het in België aangekondigde openbaar omruilbod op de aandelen Arbed tot een goed einde te kunnen brengen.

Om het toezicht te vergemakkelijken, zijn de toezichthouders overeengekomen de documentatie voor het publiek op te splitsen in twee afzonderlijke delen. Enerzijds was er het toelatingsprospectus waarop gezamenlijk en in onderling overleg toezicht zou worden gehouden en dat wederzijds erkend zou worden na de goedkeuring ervan door de toezichthouder van het land van herkomst van de emittent, het

(106) Die werknemersparticipatie nam de vorm aan van rechten van deelneming in een « fonds commun de placement d'entreprise » (verkort « F.C.P.E. ») naar Frans recht, zie terzake ook punt 2.3.1.1. hierboven. Dergelijke fondsen krijgen in Frankrijk een vergunning van en worden gecontroleerd door de « Commission des Opérations de Bourse ». Bedoeling is dat zo'n fonds in hoofdzaak aandelen bezit van één enkele vennootschap, die de werkgever of de moedervennootschap van de werkgever van de begunstigde van het bod is. Wat het toezicht op zo'n werknemersparticipatieplan betreft, is de Commissie van oordeel dat het aanbieden van een dergelijk instrument aan het personeel als een aanbieding van effecten moet worden behandeld en dus niet als een aanbieding van rechten van deelneming in een ICBE.

Groothertogdom Luxemburg. Anderzijds was er de informatie over de drie openbare omruilaanbiedingen in drie afzonderlijke documenten die respectievelijk zouden worden opgesteld voor Frankrijk, voor Spanje en voor Luxemburg en België. Gevoelige informatie zou alleen in één van die drie documenten mogen worden opgenomen als ze ook in de twee andere documenten zou voorkomen. Daarom werd afgesproken om alle gezamenlijke en gevoelige informatie zoveel mogelijk op te nemen in het toelatingsprospectus.

Aan elk bod was de voorwaarde gekoppeld dat beide andere aanbiedingen moesten slagen. Het was immers ondenkbaar dat het bod tot een goed einde zou kunnen worden gebracht als de pas opgerichte vennootschap aan het hoofd van de nieuwe groep onvoldoende controle bezat over de drie betrokken vennootschappen.

Uit onderzoek van het dossier is in dat verband gebleken dat er grote verschillen bestonden tussen de Franse, Belgische en Spaanse reglementeringen inzake openbare overnameaanbiedingen. Zo stond de Spaanse reglementering in beginsel niet toe dat een voorwaardelijk bod werd uitgebracht, behalve – in de praktijk – wat de minimumdrempel voor het slagen van het bod betreft. De Franse reglementering aanvaardde wel dat aan een bod voorwaarden werden gekoppeld, maar voorzag niet in de mogelijkheid voor de bieder om van zijn bod af te zien. Verder verschilden de aanvaardingsdrempels in Frankrijk en in de andere betrokken rechtsgebieden, omdat voor een statutewijziging in Frankrijk een andere gekwalificeerde meerderheid vereist is dan in de andere rechtsgebieden. Wat die verschillende voorwaarden betreft, blijkt de Belgische reglementering de meest soepele. Het is immers de Commissie die toestemming moet geven voor de voorwaarden die aan een bod worden gekoppeld (107). De Commissie beschikt over een ruime beoordelingsbevoegdheid met betrekking tot de legitimiteit van de voorwaarden waarover zij zich dient uit te spreken.

Wat het bod in België betrof, heeft de Commissie ingestemd met de voorwaarde dat beide andere aanbiedingen moesten slagen.

Verder diende de Commissie zich ook te buigen over de vraag of een gerechtelijke betwisting in één van de betrokken rechtsgebieden een omstandigheid vormde die kon resulteren in de intrekking van het bod in de zin van artikel 13, d, van het overnamebesluit. De bieder vreesde dat een gerechtelijke procedure het goede verloop van de aanbiedingen zou verhinderen gedurende een periode die onverenigbaar was met de marktverplichtingen. De hele toenadering zou immers in het gedrang komen indien de ruilverhoudingen tussen de drie betrokken groepen gerechtelijk zouden worden betwist.

De Commissie heeft geoordeeld niet zomaar in het abstracte een positief antwoord te kunnen geven op die vraag. Het is immers niet zo dat de instelling van een gerechtelijk beroep de verwezenlijking van een bod noodzakelijkerwijs onmogelijk maakt. Toch waren de omstandigheden waarin de drie aanbiedingen plaatsvonden, dusdanig dat de hele verrichting noodgedwongen zou komen te vervallen indien het bod in één van de vier rechtsgebieden onregelmatig zou worden verklaard door de gerechtelijke autoriteiten of de voorwaarden ervan dienden te worden gewijzigd.

Het bod is echter in de vier betrokken rechtsgebieden zonder incidenten verlopen en heeft het door de partijen gewenste resultaat opgeleverd. De Commissie verheugt zich trouwens over de efficiënte samenwerking tussen de betrokken toezichhouders.

(107) Artikel 13 van het overnamebesluit.

2.3.2.3. Openbaar overnameaanbod van Asahi Glass Co op de aandelen van Glaverbel NV

Inleiding en voorwaarden van het bod

Op 18 december 2001 heeft de Japanse groep Asahi Glass Co een dossier ingediend over het door haar geplande openbaar overnameaanbod op haar Belgische dochter Glaverbel NV. Asahi, hoofdaandeelhouder van Glaverbel met 55% van de aandelen, wenste de 35% aandelen te kopen die nog onder het publiek verspreid waren (de resterende 10% waren in handen van Glaverbel zelf), tegen EUR 145 per aandeel, alsook de converteerbare obligaties en de opties, tegen uitoefenprijs. De groep koppelde aan haar bod de voorwaarde dat zij na afloop ervan 90% van de Glaverbel-aandelen in haar bezit diende te hebben. Zij gaf ook te kennen dat zij een openbaar uitkoopbod zou uitbrengen indien haar bod een succes bleek. Verder gaf zij aan dat de aandeelhouders die hun aandelen in het bod zouden inbrengen, geen recht zouden hebben op het dividend over het boekjaar 2001 (dat later werd vastgesteld op EUR 4,14 en dat betaalbaar was vanaf 5 juni 2002).

Aan de basis van het bod lag de wens van Asahi om de groepsonderdelen meer te integreren en haar glasactiviteiten in twee afzonderlijke afdelingen onder te brengen, namelijk een afdeling vlakglas en een afdeling autoglas, zonder daarbij de juridische structuur van de doelvennootschap te veranderen of activa van die vennootschap over te hevelen. Asahi wenste de bestaande groepsonderdelen te behouden, maar dan – per activiteit (vlakglas en autoglas) – binnen een structuur waarin de strategische planning en de controle zouden worden gecentraliseerd. De verwachte synergie was volgens haar organisatorisch van aard en kon niet in cijfers worden vertaald. Zij bevestigde dat zij de geplande reorganisatie ook zou doorvoeren als haar bod geen succes zou blijken te zijn. De reorganisatie zou geen stijging tot gevolg hebben van het aantal intragroeps-overdrachten dat, gelet op de aard van het glasbedrijf, toch al beperkt was.

Voor de prijsverantwoording deed Asahi een beroep op JP Morgan. Centraal in die prijsverantwoording stonden de premie ten opzichte van de beurskoers, de actualisering van de vrije cash flows (DCF) (108), de vergelijking met de concurrenten en de vergelijking met de premies die waren betaald bij eerdere openbare overnameaanbiedingen die door een meerderheidsaandeelhouder waren uitgebracht.

Advies van de raad van bestuur van Glaverbel

Tijdens de vergadering op 20 december 2001 verklaarde de raad van bestuur van Glaverbel met daarin 6 vertegenwoordigers van aandeelhouder Asahi, 2 bestuurders-leden van het management en 3 onafhankelijke bestuurders, onmogelijk binnen 5 dagen – zoals voorgeschreven door artikel 15 van het overnamebesluit – een advies te kunnen geven over het bod.

De uitvoerende en de onafhankelijke bestuurders hebben de Commissie daarop gevraagd de raad van bestuur een bijkomende termijn te verlenen om een omstandig advies te kunnen verstrekken en om de onafhankelijke bestuurders de kans te geven een beroep te doen op een extern adviseur. De Commissie heeft, met toepassing van artikel 15, § 3 van de overnamewet, beslist een afwijking te verlenen en de termijn van 5 dagen te verlengen tot 15 januari 2002. Zo beschikte de raad van bestuur – rekening houdend met de eindejaarsperiode – over voldoende tijd om de nodige adviezen in te winnen alvorens zich uit te spreken.

(108) DCF = discounted cash flows.

Uit het advies van de raad van bestuur van 15 januari 2002 bleek een meerderheid van 6 bestuurders op 11 akkoord te gaan met het bod en met de biedprijs. De bestuurders-leden van het management en de 3 onafhankelijke bestuurders waren een andere mening toegedaan: hoewel het bod volgens hen de belangen van de vennootschap diende, vonden zij de prijs ontoereikend. Niettemin hadden alle bestuurders verklaard hun aandelen in het bod te zullen inbrengen.

De kritiek op het ontwerp-prospectus van 18 december 2001 en op de prijs had vooral betrekking op het feit dat geen (of ten minste toch onvoldoende) rekening was gehouden met het door het management van Glaverbel opgestelde *business plan* voor de periode 2002-2004, op de vergelijking met Pilkington (de belangrijkste concurrent van Glaverbel) die als misleidend werd beschouwd, op het feit dat de prijs het potentieel van Glaverbel niet weerspiegelde, en op de onduidelijkheid over de verwachte synergieën.

De Commissie heeft niet alleen kennis genomen van het advies van de raad van bestuur, maar ook van de *fairness opinion* van Petercam en van de elementen die daaraan ten grondslag lagen. De conclusie van die *fairness opinion* luidde dat de biedprijs billijk was. De biedprijs van EUR 145 kon in het onderste deel worden gesitueerd van de waarderingsvork bij de *fairness opinion* van Petercam:

- de DCF leverde een waarderingsvork op van EUR 129 tot 176;
- de analyse van vergelijkbare vennootschappen (niet alleen glasproducenten, maar ook een aantal Belgische vennootschappen uit de sector van de bouwmaterialen) leverde een waarderingsvork op van EUR 135 tot 177;
- de analyse van de fusies en aankopen binnen de sector leverde een waarderingsvork op van EUR 155 tot 218.

De Commissie heeft de waarderingsvorken van Petercam onderzocht, alsook de verschillen tussen de door Asahi en JP Morgan berekende waarderingsvorken, enerzijds, en de waarderingsvork bij de *fairness opinion* van Petercam, anderzijds, en de kritiek die bepaalde bestuurders in hun advies hadden geformuleerd.

Zij heeft daarbij vastgesteld dat in het DCF-model ter staving van de *fairness opinion* van Petercam maximaal rekening was gehouden met het door het management van Glaverbel opgestelde *business plan* voor de periode 2002-2004. Petercam bleek na 2004 te opteren voor een scenario van stabilisering met een rendabiliteit die na 8 jaar overeenstemt met de kapitaalkost. Het management van Glaverbel had immers, in nauwe samenwerking met McKinsey, een herstelplan opgesteld voor de afdeling autoglas dat ertoe strekte tegen 2004 te komen tot een rendabiliteit van 12% op het geïnvesteerde kapitaal. De raad van bestuur van Glaverbel had in die optiek een *business plan* 2002-2004 opgesteld en goedgekeurd.

Asahi van haar kant maakte echter een duidelijk onderscheid tussen de door het management opgestelde en door de raad van bestuur goedgekeurde begrotingen die zij eerder als een stimulans voor het management beschouwde, enerzijds, en wat zijzelf als bieder haalbaar achtte gelet op de markttoestand en de prestaties van de concurrenten van Glaverbel, anderzijds. Asahi had dus een eigen *business plan* opgesteld voor Glaverbel, dat er – na een uitstekend jaar 2001 – toe strekte om in 2011 terug te keren naar parameters die het gemiddelde van de voorbije 10 jaar beter weerspiegelen. Wat de vergelijkbare vennootschappen betreft, had Asahi immers de EBIT (109)- en EBITDA (110) -gegevens van Glaverbel en Pilkington herwerkt om rekening te kunnen houden met de *joint ventures*.

(109) EBIT = Earnings before interests and taxes.

(110) EBITDA = Earnings before interests, taxes, depreciation and amortization.

Aangezien er geen enkel objectief element was op basis waarvan de coherentie kon worden betwist tussen de waarderingsmethodes die aan de basis lagen van de meningsverschillen over de biedprijs, heeft de Commissie geoordeeld dat het haar taak was erop toe te zien dat de aandeelhouders volledig zouden worden ingelicht over de verschillende standpunten, opdat zij met kennis van zaken een beslissing zouden kunnen nemen. Zo werd de bieder verzocht toelichting te geven bij de bedoeling van de reorganisatie, de verwachte synergieën en de manier waarop de belangen van de minderheidsaandeelhouders zouden worden gevrijwaard. In een inleidende paragraaf van het advies van de raad van bestuur heeft de bieder zijn standpunt toegelicht over de opmerkingen van de bestuurders. De passages over de DCF-methode en de vergelijking met Pilkington werden herwerkt, waarbij Asahi uitleg gaf bij het onderscheid dat diende te worden gemaakt tussen de algemene prognoses voor de hele groep die aan de Beurs van Tokio werden meegedeeld, enerzijds, en de individuele begrotingen van de dochters van de groep, anderzijds. Alle documenten die ten grondslag lagen aan de *fairness opinion* van Petercam, alsook de nota van de externe adviseur die door de onafhankelijke bestuurders expliciet in hun advies was verwerkt, werden in het prospectus opgenomen.

Bovendien is gebleken dat de definitieve resultaten van Glaverbel over 2001 die openbaar werden gemaakt toen de laatste hand werd gelegd aan het prospectus, de eind 2001 uitgevoerde waardebeoordeling niet ingrijpend zou hebben beïnvloed.

Voorafgaande opdracht van Petercam

Het management van Glaverbel had reeds in oktober 2001 – toen in beginsel al vaststond dat haar aandeelhouderskring zou worden geherstructureerd, zonder dat echter was bepaald hoe dat concreet zou gebeuren – het initiatief genomen om Petercam een voorbereidend mandaat toe te vertrouwen met de bedoeling de waarde van Glaverbel te bepalen. Daarbij werd bovendien bepaald dat, indien later tot een marktverrichting zou worden beslist, Glaverbel Petercam zou vragen haar te begeleiden bij de opstelling van een *fairness opinion*. Het bestaan van dat initiatief en de doelstelling ervan werden ter kennis gebracht van de Commissie in een vertrouwelijke brief die haar samen met het advies van de raad van bestuur werd bezorgd.

Petercam was van oordeel dat het voorafgaande mandaat haar niet belette een *fairness opinion* af te leveren. Die voorafgaande opdracht leverde een waarderingsvork op die nauw aanleunde bij de waarderingsvork die later door Petercam werd bepaald in het kader van het mandaat dat haar door de raad van bestuur van Glaverbel werd toevertrouwd in het kader van het bod. In die voorbereidende studie had Petercam gesteld dat een eventueel bod pas succesvol zou zijn indien de biedprijs tussen EUR 150 en 190 zou bedragen en dat die prijs zelfs dichter in de buurt van EUR 190 diende te liggen als Asahi voornemens was tot een *delisting* of tot een uitkoopbod over te gaan, terwijl zij later in haar *fairness opinion* stelde dat een biedprijs van EUR 145 aanvaardbaar was.

De Commissie heeft daarom gevraagd dat de aandeelhouders in het prospectus zouden worden geïnformeerd over dat voorbereidende mandaat en over de inhoud van de conclusies daarvan.

Buitenbeursverrichting tijdens de slotfase van de heropening van het bod

Nog voor de opening van het bod hadden beleggingsfondsen een positie genomen in Glaverbel (toen erg omvangrijke volumes werden verhandeld, is de koers van het aandeel herhaaldelijk boven EUR 145 gestegen).

Het prospectus werd uiteindelijk goedgekeurd op 13 maart 2002. Het bod liep van 18 maart tot 5 april. Na afloop van die eerste fase bezat Asahi 91,45% van de Glaverbel-aandelen, terwijl een buitenlands fonds 3,2% bezat. Een ander fonds dat voor de opening van het bod een positie van 6% had opgebouwd, bezat na de eerste fase geen aandelen meer. Het bod werd heropend van 15 april tot 6 mei.

Op 2 mei is buiten de beurs een aandelenpakket van 3,2% verhandeld tussen 2 institutionele beleggers. De verrichting werd ter kennis gebracht van Euronext Brussel op 6 mei, de laatste dag van het heropende bod. Op 18 mei werd een transparantieverklaring openbaar gemaakt: het fonds dat 3,2% van de aandelen bezat, en het fonds dat zijn aandelenpakket van 6% in het bod had ingebracht tijdens de eerste fase en dat op 2 mei het voornoemde aandelenpakket van 3,2% buiten de beurs had gekocht, bezaten samen 6,85% van de Glaverbel-aandelen en verklaarden voortaan in onderling overleg op te treden. Het openbaar overnameaanbod kon dus niet worden gevolgd door een openbaar uitkoopbod, omdat Asahi niet meer dan 95% van de Glaverbel-aandelen bezat.

Krachtens artikel 10 van het overnamebesluit mogen de effecten van de doelvennootschap die op een gereglementeerde markt genoteerd zijn, enkel op die gereglementeerde markt verhandeld worden. Welnu, die verplichting was niet nageleefd.

De Commissie heeft onderzocht of de belangen van de aandeelhouders door die buitenbeursverrichting waren geschaad en of het aangewezen was de zaak, met toepassing van artikel 16 van de overnamewet, aanhangig te maken bij de rechtbank van koophandel. Indien de verrichting op de beurs had plaatsgevonden, zou de markt diezelfde dag nog op de hoogte zijn geweest van de prijs en het verhandelde volume. Nu was de markt pas 2 beursdagen na de verkoop van het aandelenpakket geïnformeerd (111). Bepaalde aandeelhouders die hun aandelen tussen 2 en 6 mei in het bod hadden ingebracht, zouden dat misschien niet hebben gedaan als zij geweten hadden dat een aandelenpakket van 3,2% was verkocht en dat het bijgevolg niet vaststond dat het bod zou worden gevolgd door een uitkoopbod. Niet alleen kon het oorzakelijke verband tussen de buitenbeursverrichting en de eventuele schending van de belangen van de aandeelhouders worden betwist, bovendien leek de situatie – zelfs als dat oorzakelijke verband voldoende kon worden aangetoond – enkel te kunnen worden rechtgetrokken door het bod te heropenen in de toestand waarin het zich op 2 mei bevond. In de praktijk zou dat betekend hebben dat de verkoop van het aandelenpakket buiten de beurs ongedaan zou worden gemaakt, en dat de aandeelhouders die hun aandelen na 2 mei in het bod hadden ingebracht, de kans zouden krijgen om af te zien van hun verbintenis. Dit impliceerde ook dat Asahi gedeeltelijk zou moeten opdraaien voor de gevolgen van een onregelmatigheid die hen niet kon worden aangerekend. De Commissie heeft de partijen die de bepalingen van artikel 10 van het overnamebesluit met de voeten hadden getreden, streng berispt.

(111) Gelieve te noteren dat op dat moment noch de identiteit van de koper, noch zijn bedoelingen openbaar zouden zijn gemaakt; de transparantieverklaring is slechts achteraf verplicht geworden, na de afsluiting van het bod, toen het fonds dat het aandelenpakket kocht, een overeenkomst sloot met het fonds dat al een deelneming bezat, om voortaan in onderling overleg op te treden.

2.3.2.4. Openbaar overnameaanbod op de aandelen van een coöperatieve vennootschap

Eind augustus 2001 heeft de naamloze vennootschap naar Belgisch recht *Crédit Mutuel Nord Europe* bij de Commissie een dossier ingediend over een openbaar overnameaanbod op alle aandelen van de coöperatieve vennootschap Bank van Brabant, een door de Nationale Raad voor de Coöperatie erkende kredietvereniging die deel uitmaakte van het net van het Beroepskrediet met aan het hoofd de naamloze vennootschap Beroepskrediet, dochter van de bieder (112).

Het bod werd aanvankelijk als vijandig gekwalificeerd door de raad van bestuur van de Bank van Brabant die op dat moment onderhandelingen voerde over de toetreding van de Bank tot het net van het Landbouwkrediet. Die onderhandelingen waren trouwens zo ver gevorderd dat over de toenadering enkel nog een aantal beslissingen moesten worden genomen tijdens de algemene vergadering van de Bank van Brabant op 5 september 2001. Na de aankondiging van het bod is die algemene vergadering echter *sine die* uitgesteld.

Het dossier deed allerlei vragen rijzen, vooral omwille van de coöperatieve vorm van de doelvennootschap en omdat de Bank van Brabant onder de toepassing viel van de gecoördineerde wet van 24 december 1996 tot organisatie van de openbare kredietsector.

Artikel 58 van die wet bepaalt dat, bij uitkering van een dividend dat hoger is dan de door de Nationale Raad voor de Coöperatie vastgestelde rentevoet, bij terugbetaling aan een vennoot van een hoger bedrag dan zijn inbreng of bij vereffening of fusie met een entiteit die niet tot het net van het Beroepskrediet is toegetreden, de kredietvereniging uit het netwerk wordt uitgesloten en zij al haar reserves en herwaarderingsmeerwaarden, de voorzorgsfondsen voor toekomstige risico's en het overgedragen resultaat moet storten aan het Participatiefonds, een instelling van openbaar nut (113). Die regels hebben tot gevolg dat de door de kredietverenigingen verzamelde reserves nooit aan hun vennoten mogen worden uitgekeerd als dividend of als liquidatie-uitkeringen of bij uittreding.

Prijsverantwoording

De nominale waarde van een aandeel van de Bank van Brabant die overeenstemde met de terugbetalingswaarde bij uittreding, bedroeg 100 Belgische frank. De bieder bood echter 100 euro per aandeel of meer dan veertigmaal de terugbetalingswaarde.

De Commissie heeft hem dan ook om een prijsverantwoording gevraagd (114) die meer zou inhouden dan enkel een vergelijking van de biedprijs met de terugbetalingswaarde van 100 frank of met het rendement in termen van dividend, dat een soortgelijke waarde opleverde.

(112) In verband met de organisatie van het netwerk van het Beroepskrediet, zie het jaarverslag 1996-1997, p. 38 en 39. In december 1999 heeft de Belgische Staat de controle over de NV Beroepskrediet overgedragen aan het *Crédit Mutuel Nord Europe*.

(113) Bovendien bepaalt artikel 219bis van het Wetboek van de Inkomstenbelastingen dat, wanneer zo'n vereniging ontslag neemt uit het net van het Beroepskrediet, een afzonderlijke aanslag wordt gevestigd die gelijk is aan 34% van het totale bedrag van de reserves zoals die eind 1993 bestonden (datum waarop de kredietverenigingen onderworpen werden aan de vennootschapsbelasting).

(114) Die prijsverantwoording is vereist krachtens artikelen 18 en 20 van het overnamebesluit, en punt 3.g van het prospectusschema dat als bijlage bij het overnamebesluit gaat.

De bieder bleek immers enkel bereid een veel hogere prijs te betalen dan de terugbetalingswaarde, omdat hij – door de controle over de bank te verwerven – economisch ook toegang kon krijgen tot haar reserves (115). Toch werd die toegang tot de reserves beperkt door bovenvermelde wetsbepalingen.

Gelet op wat voorafgaat, moest de bieder in zijn prijsverantwoording duidelijk uiteenzetten welke waarde de aandelen voor hem konden hebben indien het bod een succes zou blijken.

Daarop heeft de bieder bijkomende informatie verstrekt in zijn prijsverantwoording, vooral over de netto-actiefwaarde per aandeel die meer dan driemaal de biedprijs bedroeg, over de op een koers/winratio gebaseerde waarde die de biedprijs benaderde, en tot slot ook over zijn doelstellingen die ertoe strekten de doelvennootschap binnen het net van het Beroepskrediet te behouden.

Voorwaarden voor het bod – algemeen karakter van het bod

Aan het bod waren talrijke voorwaarden gekoppeld. Krachtens de reglementering is het de Commissie die, bij de indiening van het dossier, met die voorwaarden moet instemmen (116).

Concreet waren er aan het bod twee ontbindende voorwaarden gekoppeld (het bod zou komen te vervallen indien er meer dan 200.000 aandelen zouden bestaan op de datum van de publicatie van de kennisgeving waarin het bod werd aangekondigd, en indien de algemene vergadering van de doelvennootschap de toenadering tot het Landbouwkrediet zou goedkeuren), en vier opschortende voorwaarden (succesdrempel van 75%, wijziging van de statuten om het bezit van een controledeelneming door de bieder mogelijk te maken, benoeming van een meerderheid van bestuurders op voordracht van de bieder en goedkeuring van de bieder als vennoot) .

Gelet op het specifieke karakter van het bod (vijandig bod, schommelend kapitaal van de coöperatieve, statuten die het aantal aandelen in handen van een vennoot beperken) heeft de Commissie met die voorwaarden ingestemd.

De bieder heeft bovendien verklaard zich het recht voor te behouden om het bod in te trekken dan wel te wijzigen indien nieuwe aandelen zouden worden gecreëerd tussen de publicatiedatum van de kennisgeving en de afsluiting van het bod. Bij een wijziging van de voorwaarden zou het aangepaste bod op alle aandelen slaan (117). Indien na de publicatie van de kennisgeving tot een kapitaalverhoging zou worden beslist, had de bieder geen andere keuze – buiten een beroep tot nietigverklaring van de betrokken beslissing – dan zijn bod in te trekken dan wel uit te breiden tot de nieuwe aandelen, in voorkomend geval na de voorwaarden van zijn bod te hebben gewijzigd.

De Commissie heeft ook ingestemd met die specifieke voorwaarde die voortvloeit uit artikel 12, tweede lid van het voornoemde koninklijk besluit van 8 november 1989.

(115) De netto-actiefwaarde per aandeel van de bank lag driemaal hoger dan de biedprijs.

(116) Artikel 13.c van het overnamebesluit.

(117) Zie het jaarverslag 1994-1995, p. 108.

Gelijke toegang tot de informatie

Tijdens de biedperiode hebben verschillende coöperanten zich gegroepeerd, waarbij sommige groepen voorstander waren van het bod, terwijl andere groepen de biedprijs ontoereikend achtten. De doelvennootschap heeft die groepen toestemming gegeven om het coöperantenregister in te kijken, wat hen in staat stelde hun standpunt toe te lichten in een brief aan de overige coöperanten.

Daarop heeft de bieder gevraagd om ook toegang te krijgen tot dat register.

De Commissie heeft geoordeeld dat de bieder toegang verlenen tot het vennotenregister de informatieverstrekking aan het betrokken publiek ten goede zou komen (118), en dat, indien de doelvennootschap andere protagonisten toegang verleende tot het register, zij ook de bieder daartoe in de gelegenheid moest stellen. De Commissie heeft de doelvennootschap bijgevolg verzocht om alle betrokken partijen op identieke wijze toegang te verlenen tot het register. Die partijen hebben daarover een overeenkomst gesloten.

Verhoging van de biedprijs – Afsluiting van het bod

Twee dagen voor het einde van de biedperiode werd de Commissie ervan op de hoogte gebracht dat de bieder – na afloop van onderhandelingen met de doelvennootschap op het allerlaatste ogenblik – had beslist de biedprijs op te trekken van 100 euro tot 150 euro per aandeel en dat de doelvennootschap het bod voortaan als een vriendschappelijk bod beschouwde. Er werd een aanvulling bij het prospectus opgesteld waarin de omstandigheden van die prijsverhoging werden toegelicht en het bod met een nieuwe periode werd verlengd.

Bij de afsluiting van het bod bleek de bieder die vóór het uitbrengen ervan geen enkel aandeel bezat, 32,90% van de uitgegeven aandelen in zijn bezit te hebben. Hij heeft afgezien van de voorwaarde dat hij minstens 75% van de bestaande aandelen in handen moest krijgen en, toen de andere opschortende voorwaarden bleken te zijn vervuld, is hij overgegaan tot de betaling van de prijs.

Het zwakke resultaat van het bod kan vooral worden verklaard door de grootschalige verspreiding van de aandelen en de beperkte belangstelling van de aandeelhouders voor de potentiële financiële waarde van hun aandelen. Zij blijken immers niet zozeer als belegginginstrument op de aandelen te hebben ingeschreven, maar eerder om onder gunstigere voorwaarden cliënt te kunnen worden bij de coöperatieve bank. Bovendien lijkt een groot aantal coöperanten niet meer op te sporen te zijn.

2.3.2.5. De gelijke behandeling van aandeelhouders, warranthouders en houders van converteerbare obligaties in het kader van een openbaar overnameaanbod

Tijdens de verslagperiode hebben Scientific-Atlanta, Inc., een Amerikaanse vennootschap, en haar dochter Scientific Atlanta Belgium S.A., de Commissie geïnformeerd omtrent hun intentie om een voorwaardelijk openbaar overnameaanbod uit te brengen op alle aandelen BarcoNet N.V. die zij nog niet in hun bezit hadden, alsmede op de inschrijvingsrechten (warrants en opties) en converteerbare obligaties uitgegeven door BarcoNet. Overeenkomstig artikel 3, 1° van het overnamebesluit moet een openbaar bod immers slaan op al de stemrechtverlenende effec-

(118) Zie ook het jaarverslag 1987-1988, p. 90.

ten, alsmede op effecten die recht geven op inschrijving op, verwerving van of conversie in stemrechtverlenende effecten.

Met de belangrijkste aandeelhouders van BarcoNet had Scientific Atlanta een overeenkomst afgesloten, waardoor deze aandeelhouders zich verbonden om hun aandelen in het bod in te brengen wanneer Scientific-Atlanta een bod zou uitbrengen. Met deze aandeelhouders werd voor de aandelen een prijs overeengekomen die boven de toenmalige beurskoers van het aandeel BarcoNet lag (premie van 136%). Met deze aandeelhouders was evenwel geen prijs overeengekomen voor de inschrijvingsrechten en converteerbare obligaties. In tegenstelling tot de aandelen, waren noch de inschrijvingsrechten, noch de converteerbare obligaties ter beurze genoteerd.

De Commissie heeft de bidders erop gewezen dat de biedprijs voor de inschrijvingsrechten en voor de converteerbare obligaties op dusdanige wijze diende te worden bepaald dat men tot een gelijke behandeling van alle effectenhouders kwam. Met andere woorden, aangezien de aandeelhouders een controlepremie ontvingen, hadden de houders van inschrijvingsrechten en converteerbare obligaties ook recht op een premie. De bidders hebben hiermee ingestemd.

De vraag stelde zich evenwel hoe de waarde van de inschrijvingsrechten diende te worden bepaald.

Afhankelijk van de categorie inschrijvingsrechten vertoonden ze één of meer van de hierna vermelde bijzondere beperkingen: het verval van de inschrijvingsrechten wanneer de houder ervan (in casu personeelsleden) het bedrijf zou verlaten, het feit dat de inschrijvingsrechten niet overdraagbaar waren of het feit dat de aandelen die zouden voortkomen uit de uitoefening van de inschrijvingsrechten gedurende een bepaalde periode geblokkeerd en aldus onoverdraagbaar waren. Bovendien lag de uitoefenprijs van de betrokken inschrijvingsrechten boven de beurskoers van de aandelen en, over het algemeen, zelfs boven de prijs geboden voor de aandelen in het kader van het bod. De betrokken inschrijvingsrechten waren dus «*out of the money*».

Bij een inschrijvingsrecht dat «*in the money*» is, dwz. waarbij de uitoefenprijs lager is dan de beurskoers van het onderliggende aandeel, bestaat de waarde van het inschrijvingsrecht uit de intrinsieke waarde en de tijdswaarde. Onder intrinsieke waarde verstaat men het verschil tussen de beurskoers van het onderliggende aandeel en de uitoefenprijs van het recht. De tijdswaarde van een inschrijvingsrecht is het verschil tussen de totale waarde van het recht en zijn intrinsieke waarde. De tijdswaarde houdt verband met de kans dat de waarde van het onderliggende aandeel nog zou stijgen voor het einde van de looptijd van het inschrijvingsrecht, zodat het nog interessant(er) wordt om het recht uit te oefenen. Aangezien in casu de inschrijvingsrechten «*out of the money*» waren, bestond de waarde van de inschrijvingsrechten uitsluitend uit de tijdswaarde.

Voor de bepaling van de waarde van de inschrijvingsrechten hebben de bidders de formule van Black & Scholes gebruikt, een frequent gebruikt optiewaarderingsmodel. Rekening gehouden met de bovenvermelde bijzondere kenmerken van deze rechten en met het feit dat ze «*out of the money*» waren, hebben ze daarbij de laatste koers van het aandeel vóór de aankondiging van het bod gehanteerd als waarde van het onderliggende aandeel en een volatiliteit gebaseerd op de historische volatiliteit van het aandeel BarcoNet en van gelijkaardige Europese ondernemingen. De aldus bekomen waarde voor de inschrijvingsrechten werd door de bieder vervolgens verhoogd met eenzelfde procentuele premie als die betaald voor de aandelen (136%), teneinde de door de Commissie gevraagde gelijke behandeling van de effectenhouders te waarborgen.

2.3.2.6. Openbare uitkoopaanbieding van de Generale Maatschappij van België op de aandelen van Tractebel

Begin november 2001 bracht de Generale Maatschappij van België conform artikel 46 van het overnamebesluit ter kennis van de Commissie dat zij een openbaar uitkoopbod wenste uit te brengen op 1,18% aandelen van de n.v. Tractebel. Het betrof de aandelen die nog niet in haar bezit of in het bezit van de vennootschap naar Frans recht Suez Lyonnaise des Eaux waren in gevolge het openbaar bod tot omruiling dat zij op de aandelen van Tractebel uitbrachten in 1999 (119).

De Commissie heeft de kennisgeving op 8 november 2001 openbaar gemaakt.

Het prospectus met betrekking tot de verrichting werd goedgekeurd op 13 januari 2002, en de openbare uitkoopaanbieding als dusdanig liep van 30 januari tot 12 februari 2002.

Tegen deze openbare uitkoopaanbieding werden drie procedures in kort geding ingesteld, telkens door minderheidsaandeelhouders van de n.v. Tractebel.

Op 15 november 2001 werd de Generale Maatschappij van België gedagvaard om te verschijnen voor de voorzitter van de rechtbank van koophandel te Brussel. Tractebel zelf, alsook de Commissie, werden in tussenkomst en vrijwaring gedagvaard. De minderheidsaandeelhouder die deze procedures in kort geding inleidde heeft in de afgelopen jaren reeds een aantal procedures ten gronde ingeleid waarin de geldigheid van het in 1999 uitgebrachte openbaar bod tot omruiling betwist wordt. Deze zaken werden naar de rol verwezen; er werd nog geen rechtsdag voor bepaald. De dagvaarding van 15 november 2001 strekte ertoe de Generale Maatschappij onder verbeurte van een dwangsom te horen bevelen haar uitkoopaanbieding in te trekken in afwachting van de afloop van voornoemde procedures ten gronde. Eiser beoogde daarnaast de Commissie te horen bevelen de uitkoopaanbieding te verbieden en aan Tractebel voor recht te horen zeggen dat hij zich verzette tegen de overdracht van zijn effecten. In de loop van de procedure breidde eiser zijn vordering uit tot de veroordeling van de Generale Maatschappij, Tractebel en de Commissie tot schadevergoeding wegens tergend en roekeloos geding. Van de Commissie vorderde hij tevens schadevergoeding wegens verhindering van de rechtsgang. Tenslotte strekte de vordering zoals uitgebreid bij conclusie ertoe te horen zeggen dat de goedkeuring door de Commissie van het prospectus met betrekking tot de openbare uitkoopaanbieding onwettig was wegens strijdigheid met het overnamebesluit.

De Generale Maatschappij van België, Tractebel en de Commissie hebben op hun beurt een tegenvordering in schadevergoeding wegens tergend en roekeloos geding ingesteld.

Tijdens de openbare zitting van 20 maart 2002 verklaarde eiser dat zijn oorspronkelijke vordering jegens de drie partijen zonder voorwerp was geworden aangezien de openbare uitkoopaanbieding sedert 12 februari 2002 was afgesloten. Restten de vorderingen wegens tergend en roekeloos geding, wegens verhindering van de rechtsgang, en tot onwettigverklaring van de goedkeuring van het prospectus met betrekking tot de uitkoopaanbieding.

(119) Zie het jaarverslag 1999-2000, p. 79 tot 82.

Wat deze vorderingen betreft, oordeelde de voorzitter van de rechtbank van koop-handel in een beschikking van 25 maart 2002 als volgt. De eis tot onwettigverklaring van de beslissing tot goedkeuring van het prospectus werd onontvankelijk geacht bij gebrek aan belang (120), nu de openbare uitkoopaanbieding afgesloten was. Bovendien raakte zij de grond van de zaak en vertoonde zij geen dringend en voorlopig karakter, zodat zij buiten de bevoegdheid viel van de kortgedingrechter. De vorderingen in schadevergoeding wegens tergend en roekeloos geding kon de voorzitter niet toetsen op hun gegrondheid. Eiser had immers nagelaten in hoofde van verweersters een fout aan te tonen, die hem schade berokkend zou hebben. De eis in schadevergoeding tegen de Commissie wegens verhindering van de rechts-gang tenslotte, berustte volgens de rechtbank op geen enkele wettelijke basis en werd onontvankelijk bevonden.

De tegenvordering van de Generale Maatschappij van België, van Tractebel en van de Commissie daarentegen werd ontvankelijk en gegrond bevonden. De rechtbank oordeelde immers dat eiser door, onder verbeurte van bijzonder zware dwangsommen, «fantaisistische» maatregelen te vorderen, niet handelde als een normaal voorzichtig rechtsonderhorige en dus een fout heeft begaan (121) die aan de Generale Maatschappij van België, Tractebel en de Commissie schade heeft berokkend. Deze hebben namelijk tijd en middelen moeten vrij maken om zich te verdedigen tegen vorderingen zonder enige rechtsgrond. De rechtbank veroordeelde eiser dan ook tot betaling van een dwangsom van 1.000 euro per verweerster.

Op 31 januari 2002 dagvaardde dezelfde minderheidsaandeelhouder de Commissie voor de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg te Brussel. Ditmaal strekte de dagvaarding ertoe de Commissie te horen veroordelen, wederom onder verbeurte van een dwangsom, de uitkoopaanbieding op de aandelen van Tractebel op te schorten, weerom in afwachting van de uitkomst van voormelde procedures ten gronde, waarin de geldigheid van het openbaar bod tot omruiling betwist wordt.

In zijn beschikking van 11 februari oordeelt de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg eerst en vooral dat eiser naliel aan te geven om welke reden het openbaar bod tot omruiling en de openbare uitkoopaanbieding onregelmatig zouden zijn en in welke mate hij, indien de uitkoopaanbieding door zou gaan, het risico loopt in zijn hoedanigheid van minderheidsaandeelhouder een persoonlijk nadeel van een zeker belang te lijden. Immers, het enkele feit kleine minderheidsaandeelhouder te zijn van Tractebel, wat weliswaar mogelijk is, betekent niet dat eiser persoonlijk is blootgesteld aan een voldoende ernstig nadeel. Zo was het mogelijk dat eiser slechts één aandeel bezit, wat hem niet het nodige belang zou opleveren om een procedure in kort geding in te leiden. De Voorzitter merkt op dat de dagvaarding laat uitschijnen dat eiser zich belast acht met de behartiging van de belangen van alle minderheidsaandeelhouders van de n.v. Tractebel, daar waar hij noch een persoonlijk belang, noch de hoedanigheid om andere minderheidsaandeelhouders te vertegenwoordigen aantoonde.

Vervolgens merkt de voorzitter op dat eiser nalaat de rechtsgrond te preciseren op grond waarvan de Commissie gehouden zou zijn de uitkoopaanbieding op te schorten of te verbieden. De vordering werd dan ook onontvankelijk verklaard.

(120) Artikel 17 van het Gerechtelijk Wetboek.

(121) Artikel 1382 van het Burgerlijk Wetboek.

Op 6 februari 2002 werden de Generale Maatschappij van België, Tractebel en de Commissie opnieuw voor de voorzitter van de rechtbank van koophandel te Brussel gedagvaard, ditmaal door een andere minderheidsaandeelhouder van Tractebel. De hoofdvordering tegen de Generale Maatschappij van België en Tractebel strekte er voornamelijk toe de Generale Maatschappij van België onder het toezicht van de Commissie ertoe te horen veroordelen bijkomende informatie te verstrekken omtrent de biedprijs. Wat Tractebel betrof, beoogde eiser de vennootschap te horen bevelen haar raad van bestuur opnieuw samen te roepen om een advies uit te brengen over de verdiensten van de uitkoopaanbieding, met naleving van een door de eiser aangevoerd algemeen rechtsbeginsel dat belangenconflicten vermeden dienen te worden (122). Daarnaast vorderde eiser de verlenging van de uitkoopaanbieding totdat voormelde maatregelen getroffen zouden zijn. De vordering tegen de Commissie tenslotte, strekte tot bindend verklaring van de tussen te komen beschikking.

In een beschikking van 11 februari 2002 merkt de voorzitter van de rechtbank van koophandel eerst en vooral op dat eiser geenszins betwistte dat de Generale Maatschappij van België voldeed aan de wettelijke voorwaarden om een openbare uitkoopaanbieding uit te brengen. De grieven die eiser formuleerde hadden wel betrekking op de prijs die geboden werd in het kader van de uitkoopaanbieding, en op de elementen die aan de prijsvorming ten grondslag lagen. De voorzitter overweegt dienaangaande dat de openbare uitkoopaanbieding zich op grond van de wet aan de minderheidsaandeelhouders opdringt en dat deze zich er niet tegen kunnen verzetten om reden dat de geboden prijs te laag zou zijn. Een eventueel debat rond de biedprijs kan enkel aanleiding geven tot de eventuele toekenning van een prijstoeslag of van schadevergoeding, en behoort bijgevolg per definitie tot de bevoegdheid van de bodemrechter. De voorzitter besluit dan ook tot de ongegrondheid van de hoofdvordering en van de daarmee samenhangende vordering in tussenkomst tegen de Commissie.

2.3.2.7. Openbaar uitkoopbod door de vennootschap naar Frans recht Total Chimie op de nog onder het publiek verspreide aandelen van PetroFina NV

Toen de vennootschap naar Frans recht Total Chimie, 99,99%-dochter van TotalFinaElf, een openbaar uitkoopbod uitbracht op de nog onder het publiek verspreide aandelen van haar dochter PetroFina, bleek de door haar geboden uitkoopprijs (EUR 600) onder de prijs te liggen die berekend had kunnen worden op basis van de ruilverhoudingen die waren gebruikt bij eerdere, tegen beurskoers (EUR 712,8) uitgebrachte openbare overnameaanbiedingen.

Conform artikel 47, 2° van het overnamebesluit had een onafhankelijk expert de door de vennootschap gebruikte waarderingsmethode geldig verklaard.

Desondanks hebben bepaalde aandeelhouders, conform artikel 57 van voornoemd besluit, hun bezwaren tegen dat prijsverschil meegedeeld aan de Commissie en hebben zij een verhoging van de uitkoopprijs gevraagd.

Op grond van de overweging dat bij de waardering van een onderneming in het kader van een openbaar uitkoopbod gebruik wordt gemaakt van haar waarde op het moment

(122) Vergelijk met de beschikking van de rechtbank van koophandel te Brussel van 26 oktober 1999, besproken in het jaarverslag 1999-2000, p. 81. Deze beschikking werd hervormd in hoger beroep. Het betreffende arrest van het Hof van Beroep te Brussel van 19 januari 2001 (Brussel (9e k.) 19 januari 2001, Bank Fin. R. 2001, 121, noot Willermain, D. (01-17101); J.D.S.C. 2001 (verkort), 159, noot Bertsch, C. (02-16022); J.T. 2001 (verkort), 105; Rev. prat. soc. 2001, 93; T.B.H. 2001, 108, noot B.D.; T.R.V. 2001, 101, noot Croes, C. (01-15860)) werd besproken in het jaarverslag 2000-2001, p. 67 tot 69.

van de indiening van het dossier, heeft de Commissie geoordeeld dat die waardering niet automatisch dezelfde hoeft te zijn als de waardering die werd gebruikt in het kader van een openbaar overname- of omruilaanbod. Zij heeft dan ook de bezwaren van de aandeelhouders die uitsluitend op dat argument gebaseerd waren, verworpen.

Verder plaatsten de aandeelhouders ook vraagtekens bij de voorwaarden waaronder bepaalde activa van PetroFina, vooral dan bepaalde Noorse activa, in december 2000 aan andere groepsentiteiten waren overgedragen.

Bij die overdracht diende geen verslag te worden opgesteld als bedoeld in artikel 524 van het Wetboek van vennootschappen. Dat artikel was in dit dossier immers niet van toepassing omdat de bieder PetroFina sinds juli 1999 voor meer dan 95% controleerde. Hoewel artikel 524 niet van toepassing was, bleek de beslissing tot de overdracht toch te zijn genomen door de raad van bestuur van PetroFina op basis van een *fairness opinion* die door een vooraanstaand onafhankelijk internationaal consultant was opgesteld.

Bij haar onderzoek van de betrokken documenten heeft de Commissie geen elementen gevonden op grond waarvan de bij die overdracht gebruikte waarderingen duidelijk betwist hadden kunnen worden. Niettemin heeft zij gevraagd dat de betwiste overdracht gedetailleerd zou worden toegelicht in het prospectus. Daarop heeft het bod plaatsgevonden.

Na afloop van het bod hebben bepaalde aandeelhouders beslist een rechtsvordering in kort geding in te stellen bij de voorzitter van de rechtbank van koophandel te Brussel. Doelstelling van die vordering was de sekwestratie van alle aandelen PetroFina die oorspronkelijk in het bezit waren van de eisers, in afwachting dat, binnen 30 dagen na de beschikking, tegen de verweerders een rechtsvordering tot nietigverklaring van het openbaar uitkoopbod en/of tot schadevergoeding zou worden ingesteld, en dit tot op het ogenblik waarop het geschil definitief beslecht zou zijn. De rechtbank heeft geoordeeld dat die sekwestratie gerechtvaardigd was. De verweerders hebben daarop beslist hoger beroep aan te tekenen tegen die beschikking.

In haar beschikking heeft de rechtbank ook beslist om, in bijkomende orde, twee prejudiciële vragen te stellen aan het Arbitragehof:

- is artikel 513 van het Wetboek van vennootschappen strijdig met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet omdat het een onderscheid maakt tussen de aandeelhouders van vennootschappen die een openbaar beroep op het spaarderspubliek doen of gedaan hebben, enerzijds, en de aandeelhouders van vennootschappen die geen openbaar beroep op het spaarderspubliek doen of gedaan hebben, anderzijds, in die zin dat eerstgenoemden de automatische overdracht van hun effecten aan de bieder na afloop van het uitkoopbod niet kunnen weigeren, terwijl laatstgenoemden dat wel kunnen doen ?
- is artikel 513, § 1 van het Wetboek van vennootschappen strijdig met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet omdat het een onderscheid maakt tussen de aandeelhouders die, alleen of in onderling overleg handelend, 95% bezitten van de stemrechtverlenende aandelen van een naamloze vennootschap die een openbaar beroep op het spaarderspubliek doet of gedaan heeft, en die bijgevolg het recht hebben een openbaar uitkoopbod uit te brengen, enerzijds, en de minderheidsaandeelhouders van diezelfde vennootschap die een dergelijke inkoop niet kunnen eisen, anderzijds ?

Die vragen zijn momenteel hangende voor het Arbitragehof.

2.3.2.8. Openbare uitkoopaanbiedingen – prijsbepaling

Nog vóór bij haar een dossier terzake werd ingediend, werd de Commissie geraadpleegd over een openbaar uitkoopbod op de aandelen van een vennootschap die de voorbije jaren werden verhandeld op de periodieke veilingen op de Beurs van Brussel.

Op de aandelen van die vennootschap was in 1990 én in 1993 al een openbaar overnameaanbod uitgebracht met de bedoeling de nog in het publiek verspreide aandelen te verwerven. De aanbiedingen leverden echter niet het verhoopte resultaat op, wat blijkt uit het feit dat de bieder na afloop slechts 93,5% van de aandelen in zijn bezit had.

Van de resterende aandelen bleek een pakket van 4,8% in handen te zijn van één particuliere belegger, terwijl de eigenaars van de overige aandelen niet konden worden geïdentificeerd.

Bij de herstructurering van de groep waarvan de doelvennootschap deel uitmaakte, heeft een andere vennootschap uit die groep dat aandelenpakket van 4,8% gekocht tegen een overeengekomen prijs.

Daarna hebben de vennootschappen die respectievelijk 93,5% en 4,8% van de aandelen in hun bezit hadden en die in onderling overleg optraden, te kennen gegeven dat zij een uitkoopbod wensten uit te brengen op de resterende aandelen, en dit tegen een prijs die was berekend volgens de gangbare methodes voor de verwerving van financiële deelnemingen.

De biedprijs lag boven de aldus bepaalde intrinsieke waarde, maar ver onder de prijs die kort daarvoor betaald was voor het aandelenpakket van 4,8%.

De Commissie werd gevraagd of die uitkoopprijs een correcte prijs was. Aangezien de prijs die betaald was voor de aandelen die de koper ervan in staat stelden zich te beroepen op het uitkooprecht, boven de intrinsieke waarde van de vennootschap lag, heeft de Commissie geoordeeld dat die vrijwillig betaalde prijs ook voor de resterende aandelen moest worden geboden.

Als de overnemer het gerechtvaardigd had gevonden een erg hoge prijs te betalen om het recht te verwerven om de resterende aandelen te kopen, was het uitgesloten dat hij een lagere prijs zou betalen om dat recht effectief uit te oefenen. In dat geval zou hij immers enkel de cedent van de deelneming die de uitkoopverrichting mogelijk maakte, een uitkooppremie hebben betaald, wat niet zou hebben bijgedragen tot de bescherming van de belangen van de andere aandeelhouders in de zin van artikel 45, 4° van het overnamebesluit.

Het advies van de Commissie werd gevolgd en het uitkoopbod werd uitgebracht tegen de prijs die betaald was voor de aankoop van het aandelenpakket van 4,8% en die dus ver boven de prijs lag die berekend had kunnen worden aan de hand van de gebruikelijke criteria voor de waardebeoordeling van een financiële deelneming.

2.3.2.9. Openbaar bod tot omruiling van Artesia-opties tegen Dexia-opties

Bij de integratie van de Artesia-groep in de Dexia-groep heeft Dexia de personeelsleden van Artesia de mogelijkheid willen bieden de Artesia-opties die hen waren toegekend in het kader van een winstdeelnemingsplan voor het personeel, om te ruilen tegen Dexia-opties. Met dit bod werd vooral een uniformisering van de winstdeelnemingsplannen binnen de Dexia-groep nagestreefd.

Over het algemeen verloopt een dergelijk vrijwillig bod eerder problematisch. Redenen daarvoor zijn, enerzijds, de onoverdraagbaarheid van de opties waarvoor meestal wordt geopteerd om in aanmerking te komen voor de gunstige fiscale regeling waarvan sprake in de wet van 26 maart 1999, en, anderzijds, het feit dat de omruiling normaliter wordt gezien als een toekenning van nieuwe opties waarop opnieuw belasting wordt geheven. De bijzondere omstandigheden waarin het bod plaatsvond, en de voorwaarden van het bod hebben er in dit dossier echter voor gezorgd dat die obstakels uit de weg konden worden geruimd.

De kenmerken van de in ruil aangeboden Dexia-opties waren een exacte weerspiegeling van die van de Artesia-opties. Bij de bepaling van de uitoefenprijs werd ervoor gezorgd dat een Dexia-optie dezelfde intrinsieke waarde had als een Artesia-optie, wat impliceerde dat – bij beide opties – de verhouding tussen de huidige prijs van het onderliggende aandeel en de uitoefenprijs van de optie identiek diende te zijn.

Om de intrinsieke waarde van de Artesia-opties te bepalen, werd hun uitoefenprijs vergeleken met de waarde van het Artesia-aandeel. Die waarde werd berekend op basis van de formule van de *put*-optie die door Artesia werd toegewezen bij de toekenning van de Artesia-opties om de optiehouders de mogelijkheid te geven de uit de uitoefening van de opties voortgekomen aandelen te verkopen. Die *put* was nodig om de Artesia-aandelen liquiditeit te geven. De parameters van de *put* werden bepaald op basis van de kerncijfers van Artesia.

Bovendien is bij het vastleggen van de ruilverhouding tussen de Artesia-opties en de Dexia-opties geopteerd voor de ruilverhouding die Dexia en Arcofin een jaar eerder waren overeengekomen voor de overdracht van de controle over Artesia.

De Commissie heeft erop toegezien dat de voorwaarden van het bod nauwkeurig werden toegelicht in het prospectus en dat bij de verantwoording van de aangeboden ruilverhouding duidelijk werd gemaakt dat de gebruikelijke waarderingsprocedures voor afgeleide instrumenten niet konden worden gebruikt bij de berekening van de waarde van de Artesia-opties, omdat de Artesia-aandelen niet genoteerd waren.

2.3.3. Genoteerde vennootschappen

2.3.3.1. Uitgifte van warrants ten voordele van de bestuurders

Een genoteerde vennootschap wenste al haar bestuurders warrants toe te kennen in het kader van een warrantplan dat daarnaast nog andere categorieën van begunstigden zou hebben.

Tot de uitgifte van warrants met opheffing van het voorkeurrecht kan worden beslist door de algemene vergadering of door de raad van bestuur van een vennootschap in het kader van het toegestane kapitaal, als de statuten van die vennootschap in die mogelijkheid voorzien.

In dit dossier was de delegatie aan de raad van bestuur ook effectief in de statuten van de vennootschap ingeschreven.

Bovendien moet de raad van bestuur zijn beslissing nemen met naleving van de artikelen 523 en 524 van het Wetboek van vennootschappen, die ertoe strekken belangenconflicten te voorkomen tussen de vennootschap en haar bestuurders (artikel 523) of haar aandeelhouders die een invloed van betekenis uitoefenen (artikel 524).

Omdat de vennootschap warrants wilde toekennen aan al haar bestuurders, had zij de volgende formule uitgewerkt: er zouden twee reeksen warrants – K en L – worden gecreëerd met identieke voorwaarden en de bestuurders zouden in twee groepen worden onderverdeeld:

- A. de bestuurders die de hoofdaandeelhouder vertegenwoordigden en die niet belast waren met het dagelijks bestuur, en de onafhankelijke bestuurders, enerzijds, en;
- B. de aandeelhouders-stichters die belast waren met het dagelijks bestuur, en een bestuurder die, hoewel geen aandeelhouder, toch betrokken was bij het dagelijks bestuur, anderzijds.

De bestuurders uit groep A zouden warrants K ontvangen en de bestuurders uit groep B warrants L.

Conform artikel 523 van het Wetboek van vennootschappen zouden de bestuurders uit groep A niet deelnemen aan de besluitvorming over de uitgifte van de warrants K; over de uitgifte van die warrants K zou met andere woorden enkel worden beslist door de bestuurders uit groep B.

De bestuurders uit groep B zouden op hun beurt niet deelnemen aan de besluitvorming over de uitgifte van warrants L. Zoals voorgeschreven door artikel 524 van het Wetboek van vennootschappen, zou over de uitgifte van warrants L een verslag worden opgesteld door een onafhankelijke deskundige, omdat de warrants vooral zouden worden uitgegeven ten behoeve van de aandeelhouders-stichters die een invloed van betekenis uitoefenden op de aanwijzing van de bestuurders van de vennootschap.

Deze constructie zou tot gevolg hebben gehad dat warrants toegekend zouden worden aan alle bestuurders; in dat verband zou de beslissing over de uitgifte van een reeks warrants voor de ene groep bestuurders worden genomen door de andere groep bestuurders en *vice versa*.

Zonder zich uit te spreken over de vraag of de artikelen 523 en 524 van het Wetboek van vennootschappen correct werden toegepast door de vennootschap, heeft de Commissie zich tegen de voorgestelde formule verzet. Zij was immers van oordeel dat het om een kunstmatige constructie ging die bedoeld was om de indruk te wekken dat de bestuurders die zich over de toekenning van warrants dienden uit te spreken, onafhankelijk waren. Precies omdat de beslissing over de toekenning van warrants aan de ene groep bestuurders zou worden genomen door de andere groep bestuurders en *vice versa*, was eigenlijk geen enkele bestuurder echt onafhankelijk in het kader van deze verrichting in haar totaliteit genomen.

Bovendien ging de Commissie niet akkoord met het argument dat de artikelen 523 en 524 van het Wetboek van vennootschappen enkel van toepassing waren op de eigen en normale bevoegdheden van de raad van bestuur en dus niet op de beslissingen genomen op basis van een bevoegdheidsdelegatie. Artikel 603 van het Wetboek van vennootschappen bepaalt immers duidelijk dat het, bij een kapitaalverhoging in het kader van het toegestane kapitaal, de bevoegdheid zelf is die aan de raad van bestuur wordt gedelegeerd. Bovendien ging het om een uitgifte ten behoeve van enkele begunstigen (met opheffing van het voorkeurrecht) en niet om een verrichting ten gunste van alle aandeelhouders.

Uiteindelijk werd voor de volgende oplossing geopteerd: de beslissing over de uitgifte van warrants ten gunste van, enerzijds, de bestuurders belast met het dagelijks bestuur en, anderzijds, de personeelsleden werd genomen door de raad van bestuur

met toepassing van de artikelen 523 en 524 van het Wetboek van vennootschappen, terwijl een bijzondere algemene vergadering besliste over de uitgifte van warrants ten gunste van de bestuurders die niet met het dagelijks bestuur belast waren.

2.3.3.2. Boeking en verantwoording van een uitzonderlijk resultaat

Vóór haar beursintrodactie in 1997, had een vennootschap aandelen met warrants uitgegeven met de bedoeling om die aandelen en warrants over te dragen aan kaderleden van het bedrijf. In afwachting van de daadwerkelijke overdracht van deze aandelen met warrants, werden zij onderschreven door de toenmalige referentie-aandeelhouder. Naar aanleiding van de vereffening van deze laatste, werden de effecten overgedragen aan de toenmalige voorzitter van de raad van bestuur van de beursgenoteerde vennootschap, tevens één van haar referentie-aandeelhouders.

Er werd met de Commissie overeengekomen dat ingeval de houder van de betrokken aandelen en warrants een meerwaarde zou realiseren naar aanleiding van de voorgenomen overdracht ervan aan kaderleden, deze meerwaarde aan de beursgenoteerde vennootschap zou toekomen. De uitgifte van de betrokken effecten buiten voorkeurrecht gebeurde immers niet om een eventuele waardeinstijging van de betrokken effecten ten goede te laten komen van de referentie-aandeelhouder. De uitgifte buiten voorkeurrecht werd daarentegen verantwoord door het feit dat de betrokken effecten zouden worden overgedragen aan kaderleden van de onderneming die zouden kunnen bijdragen tot de groei van de vennootschap.

De beursgenoteerde vennootschap boekte in 1999 een uitzonderlijke opbrengst ten gevolge van wat zij in haar jaarverslag 1999 en 2000 omschrijft als een «verkoop» en «het ter beschikking stellen» van aandelen met warrants aan haar personeel. Aan de Commissie werd destijds meegedeeld dat de begunstigde de huidige gedelegeerd bestuurder van de vennootschap was.

In de loop van 2001 werd de Commissie ervan op de hoogte gebracht dat de vennootschap de uitgifte plande van een belangrijk pakket aandelenopties ten voordele van haar nieuwe gedelegeerd bestuurder. De Commissie informeerde naar de verantwoording van deze uitgifte, rekening houdend met het feit dat volgens de informatie waarover zij beschikte, de huidige gedelegeerd bestuurder reeds in het bezit was van het hierboven vermeld pakket warrants. De vennootschap liet echter weten dat de verkoop aan de nieuwe gedelegeerd bestuurder, waarvan sprake in haar jaarverslag 1999, nooit had plaats gehad.

Voormelde meerwaarde werd in de rekeningen van 1999 niettemin geboekt omdat, volgens wat aan de Commissie in 2001 werd meegedeeld, de toenmalige voorzitter van de raad van bestuur in 1999 mondeling had «gegarandeerd» dat hij de desbetreffende meerwaarde aan de vennootschap zou doorstorten, ongeacht of hij die meerwaarde daadwerkelijk zou realiseren ingeval een overdracht van de aandelen met warrants aan kaderleden.

Volgens de informatie die de Commissie in 2001 ontving, werd deze verbintenis destijds mondeling bevestigd aan de commissaris van de vennootschap in het kader van diens controlewerkzaamheden over het boekjaar 1999.

Rekening houdend met de informatie die de Commissie in 2001 ontving, heeft ze de vennootschap er op gewezen dat, in de toelichtingen bij haar geconsolideerde jaarrekening over 1999 en 2000 ten onrechte vermeld werd dat de boeking van de meerwaarde geschiedde op grond van een overdracht van aandelen. De boeking

geschiedde immers louter op grond van voornoemde door de toenmalige voorzitter verleende «garantie». De Commissie stelde bovendien vast dat er in de toelichtingen bij de rekeningen voor 1999 en 2000 ten onrechte geen melding werd gemaakt van de hieruit volgende vordering op de toenmalige voorzitter van de raad van bestuur. Tot slot wees de Commissie de vennootschap er op dat er noch in 1999, noch in 2000 een geschreven stuk voorlag, dat de aangepane verbintenis uitdrukkelijk weergaf, waardoor het moeilijk was om het bestaan en de precieze draagwijdte van deze verbintenis te beoordelen.

De toenmalige commissaris van de beursgenoteerde vennootschap heeft in zijn verslagen hierover geen bemerkingen gemaakt. De Commissie heeft de commissaris er dan ook op gewezen dat, conform de vereisten van de boekhoudwetgeving (123), de boekingen moeten geschieden op basis van afdoende verantwoordingsstukken en met verwijzing hiernaar in de boekhouding, in het bijzonder wanneer het gaat om dergelijke voor de betrokken onderneming belangrijke bedragen.

Naar aanleiding van voornoemde vaststellingen heeft de toenmalige voorzitter van de raad van bestuur op 14 mei 2001 uitdrukkelijk schriftelijk bevestigd dat de vennootschap sinds december 1999 op hem een vordering heeft tot betaling van het bedrag van de door hem «gegarandeerde» meerwaarde vermeerderd met interesten sinds december 1999.

Op vraag van de Commissie heeft de beursgenoteerde vennootschap aan bovenvermelde gang van zaken een omstandige commentaar gewijd in de toelichting bij haar geconsolideerde jaarrekening 2001.

Uiteindelijk werden door een buitengewone algemene aandeelhoudersvergadering van december 2001 warrants uitgegeven bestemd voor de huidige gedelegeerd bestuurder.

2.3.3.3. Opname van het jaarverslag in de jaarbrochure

Jaarlijks stellen in elke genoteerde vennootschap de bestuurders een statutaire en – enkele uitzonderingen niet te na gesproken – een geconsolideerde jaarrekening op. Bij deze jaarrekeningen voegen de bestuurders één of twee jaarverslagen. Het Wetboek van vennootschappen laat hen immers de mogelijkheid om het statutair jaarverslag, opgesteld op grond van de artikelen 95 en 96, en het geconsolideerd jaarverslag, opgesteld conform artikel 119, te combineren tot één verslag (124).

De meeste genoteerde vennootschappen publiceren de twee verslagen of het gecombineerde verslag, samen met hun jaarrekeningen en de commissarisverslagen, in een jaarbrochure. De jaarbrochure is inderdaad één van de meest courant gebruikte instrumenten om jaarrekeningen en jaarverslagen, conform artikel 3 van het koninklijk besluit van 3 juli 1996 (125) inzake periodieke informatie, voor het publiek verkrijgbaar te stellen.

Een aantal vennootschappen neemt in deze jaarbrochure nog slechts een verkorte versie op van hun statutaire jaarrekening, zulks op grond van artikel 105 W.Venn. De Commissie aanvaardt deze praktijk - voor zover natuurlijk de door artikel 105 W.Venn. gestelde voorwaarden worden gerespecteerd. Daarnaast heeft zij als bij-

(123) Artikel 6 van de wet van 17 juli 1975 met betrekking tot de boekhouding van de ondernemingen.

(124) Zie artikel 119, *in fine*, W.Venn.

(125) Koninklijk besluit van 3 juli 1996 inzake periodieke informatie.

komende voorwaarde gesteld dat de vennootschap bij de verkorte versie van de statutaire jaarrekening zou vermelden dat de volledige jaarrekening en de bijhorende verslagen op verzoek ter zetel van de vennootschap kunnen worden verkregen (126).

De Commissie stelde echter vast dat sommige vennootschappen, in het verlengde van de praktijk om een verkorte versie van de statutaire jaarrekening te publiceren, ook het statutaire jaarverslag van de raad van bestuur of het deel van het gecombineerd jaarverslag dat op de statutaire jaarrekening betrekking heeft, niet of niet meer integraal in de jaarbrochure opnamen. Zij was van oordeel dat dit kon uitmonden in een hiaat in de informatieverstrekking aan de effectenhouders en aan het publiek.

Daarom heeft zij het, in het kader van haar bevoegdheden inzake periodieke informatieverstrekking van genoteerde vennootschappen, nuttig geacht een drietal aanbevelingen uit te werken in een circulaire, die eind januari 2002 aan de Belgische genoteerde vennootschappen werd gericht (127).

Vooreerst beveelt de Commissie aan om steeds alle informatie uit het statutaire jaarverslag - of het deel van het gecombineerd jaarverslag dat op de statutaire jaarrekening betrekking heeft - die niet als dusdanig in het geconsolideerde jaarverslag aan bod komt en die de effectenhouders en het publiek bijzonder zou kunnen interesseren, in extenso in de jaarbrochure op te nemen. De betekenis hiervan wordt in de circulaire toegelicht aan de hand van een niet-exhaustieve opsomming. Aldus worden - naast de elementen opgesomd in artikel 96 W.Venn., 1° tot en met 6° - o.m. geïndiceerd: de informatie over de bezoldiging van de commissaris (artikel 134 W.Venn.), de informatie over belangenconflicten (artikelen 523 en 524 W.Venn.), de informatie over kapitaalverhoging, uitgifte van converteerbare obligaties of warrants door de raad van bestuur (artikel 608 W.Venn.) en de informatie aangaande de inkoop van eigen aandelen (artikel 624 W.Venn.).

Daarnaast vraagt de Commissie aan de vennootschappen die het statutaire jaarverslag - of het deel van het gecombineerde jaarverslag dat op de statutaire jaarrekening betrekking heeft - niet integraal opnemen, dat zij dit expliciet in de jaarbrochure zouden vermelden. De lezer van de jaarbrochure zal immers vaak niet weten dat het jaarverslag dat in de jaarbrochure is opgenomen, verschilt van het neergelegde of neer te leggen verslag. De Commissie heeft van de gelegenheid gebruik gemaakt om haar vroegere aanbeveling te herhalen en te vragen dat deze vennootschappen ook zouden vermelden dat wie erom verzoekt, kosteloos een afschrift kan verkrijgen van de integrale tekst - zoals hij werd of zal worden neergelegd (128).

Tenslotte beveelt de Commissie al de genoteerde vennootschappen aan het statutaire jaarverslag - of het deel van het gecombineerd jaarverslag dat op de statutaire jaarrekening betrekking heeft - integraal via hun website te publiceren, samen met hun andere financiële informatie.

(126) Zie het jaarverslag 1993-1994, p. 112 tot 114.

Er dient gepreciseerd te worden dat de effectenhouders niet noodzakelijk alleen via de jaarbrochure worden geïnformeerd. Via de toepassing van artikel 535 W.Venn., zullen zij (automatisch) of kunnen zij (op hun verzoek) over de volledige jaarrekeningen en desbetreffende verslagen beschikken.

(127) Circulaire D2/F/2002/1 van 29 januari 2002.

(128) Zie het jaarverslag 1993-1994, p. 114.

2.3.3.4. Taal van de jaarbrochure

Tijdens de verslagperiode verzocht een Belgische vennootschap genoteerd op de Eerste Markt van Euronext Brussels evenals op de beurs van Oslo om haar jaarbrochure in de toekomst uitsluitend in het Engels te mogen opstellen. Bij het onderzoek van dit verzoek heeft de Commissie de hierna volgende elementen in overweging genomen.

De taalwetgeving stelt de taal van het gebied waar de exploitatiezetel van de vennootschap is gevestigd, verplicht voor documenten en akten die worden opgelegd door de wet of de besluiten. De jaarbrochure is evenwel geen document waarvan de opstelling wordt opgelegd door de wet of de besluiten, zodat het niet moet worden opgesteld in de taal van het gebied waar de exploitatiezetel van de onderneming is gevestigd.

De jaarbrochure is wel een document dat wordt bedoeld door artikel 104 van het Wetboek van Vennootschappen. De stukken waarvan sprake in dit artikel, m.n. de jaarrekening en het jaarverslag die op een andere wijze worden verspreid dan deze voorgeschreven door de artikelen 98 en 100, moeten worden opgesteld in de vorm en met de inhoud van de documenten die het voorwerp hebben uitgemaakt van het verslag van de commissarissen. Hetzelfde geldt voor de geconsolideerde jaarrekening en het jaarverslag hierover. Artikel 121 maakt artikel 104 hierop immers van toepassing.

Met «de vorm en de inhoud» van deze documenten doelt artikel 104 evenwel niet op de taal ervan. Dit blijkt onder meer uit de ontstaansgeschiedenis van dit artikel. Het artikel is de omzetting in Belgisch recht van artikel 48 van de vierde richtlijn (129). Deze richtlijn, die de start inluidde van het Europese harmoniseringsbeleid inzake jaarrekeningenrecht, beoogt o.m. de gelijkwaardigheid en de vergelijkbaarheid te realiseren van de nationale bepalingen betreffende de structuur en de inhoud van de jaarrekening, het bestuursverslag, de waarderingsregels en de openbaarmaking ervan (130). Het taalgebruik is evenwel een nationale aangelegenheid. Een regeling in verband met dit taalgebruik kan dan ook bezwaarlijk het voorwerp hebben uitgemaakt van deze door de richtlijn beoogde harmonisatie. Uit onderzoek van andere bepalingen van het Wetboek van vennootschappen waarin wordt verwezen naar de «vorm en inhoud» van documenten bleek eveneens dat de wetgever hiermee geenszins de taal van de betreffende documenten heeft willen regelen.

Aangezien de taal van het document niet wordt geïmponéerd door artikel 104, is de vennootschap vrij in de keuze van de taal van de jaarbrochure.

(129) Richtlijn 78/660/EEG van de Raad van 25 juli 1978.

(130) Zie de consideransen van deze richtlijn.

De zaken liggen uiteraard anders voor de jaarbrochure die met instemming van de Commissie mag worden gehanteerd als een referentiestuk in het kader van de procedure van de gescheiden informatieverstrekking bij een eventueel openbaar beroep op het spaarwezen. In dat geval vormt de jaarbrochure immers een onderdeel van het prospectus waarop de taalwetgeving wel van toepassing is (131).

Het behoort niet tot de bevoegdheden van de Commissie om zich uit te spreken over de taal van documenten die niet specifiek aan de Belgische taalwetgeving zijn onderworpen voor zover die documenten opgesteld worden in een taal die gebruikelijk is bij financiële verrichtingen (132). De jaarbrochure is echter één van de meest courant gebruikte instrumenten om jaarrekeningen en jaarverslagen, overeenkomstig artikel 3 van het koninklijk besluit van 3 juli 1996 (133) inzake periodieke informatie, voor het publiek verkrijgbaar te stellen. De Commissie ziet toe op de jaarbrochure in het kader van haar bevoegdheden inzake periodieke informatieverstrekking door genoteerde vennootschappen. Binnen het raam van haar toezicht op de periodieke informatie kan de Commissie in verband met de jaarbrochure aanbevelingen formuleren, wat zij overigens zeer recentelijk nog heeft gedaan (134).

De Commissie oordeelt dat om de correcte informatie van het Belgische publiek veilig te stellen, beursgenoteerde vennootschappen in beginsel hun jaarbrochure minstens in één van de landstalen moeten opstellen. Rekening houdend met de door de betrokken vennootschap ontwikkelde argumenten – (i) het opereren binnen een internationale context, wat onder meer wordt belichaamd door haar dubbele notering, (ii) de kost van de vertaling in drie talen, (iii) de verbintenis om in het Engels te communiceren (kwartaalverslagen en referentiestuk) in geval van opname in één van de segmenten van Euronext en (iv) de haar verleende afwijking om haar geconsolideerde jaarrekening op basis van IAS op te stellen –, heeft zij echter geoordeeld dat een pragmatische houding in dit geval gerechtvaardigd was, en dat de jaarbrochure van de vennootschap met name enkel in het Engels kon worden opgesteld.

De Commissie heeft echter gevraagd dat in deze in het Engels opgestelde jaarbrochure in één van de officiële landstalen zou worden vermeld dat:

- de door het wetboek van vennootschappen opgelegde documenten (jaarrekening, jaarverslag, controleverslag, geconsolideerde jaarrekening, jaarverslag en controleverslag over de geconsolideerde jaarrekening) in één van beide landstalen werden opgesteld,
- deze verplichte documenten werden openbaargemaakt op de wijze zoals voorgeschreven door het wetboek van vennootschappen, en,
- deze verplichte documenten in één van beide landstalen zijn te verkrijgen op verzoek gericht aan de vennootschap.

(131) Omtrent de taal van het prospectus, zie het jaarverslag 1998-1999, p. 105.

(132) Voor gegevens die vennootschappen krachtens het koninklijk besluit van 3 juli 1996 inzake periodieke informatie moeten bekendmaken, voorziet dit koninklijk besluit, bij ontstentenis van Belgische rechtsregels op het vlak van het taalgebruik, in een uitdrukkelijke rechtsgrond voor een tussenkomst van de Commissie. Artikel 4, § 2 van voormeld koninklijk besluit bepaalt immers dat deze gegevens moeten worden opgesteld in één van de landstalen, met naleving van de eventueel geldende Belgische rechtsregels of, bij gebrek aan dergelijke regels, in een andere taal, mits deze taal in België gangbaar is in financiële zaken en door de Commissie is aanvaard.

(133) Koninklijk besluit van 3 juli 1996 inzake periodieke informatie.

(134) Zie dit verslag, p. 124.

2.3.4. Vennootschappen die een openbaar beroep doen op het spaarderspubliek

2.3.4.1. Begrip «openbaar verzoek tot verlening van volmachten» in de zin van artikel 549 van het Wetboek van vennootschappen

Tijdens de verslagperiode diende de Commissie zich uit te spreken over het toepassingsgebied van artikel 549 van het Wetboek van vennootschappen. Zij diende meer specifiek te bepalen of dat artikel van toepassing is op de volmachtformulieren die de raad van bestuur van een vennootschap naar Belgisch recht die een openbaar doet op het spaarderspubliek in de zin van het Wetboek van vennootschappen, naar de aandeelhouders van die vennootschap stuurt. Met die volmachtformulieren kunnen de aandeelhouders de raad van bestuur mandateren om in hun naam en op de door hen bepaalde manier te stemmen tijdens de algemene vergaderingen. Het zijn dus de aandeelhouders zelf die op het volmachtformulier aangeven hoe de raad van bestuur in hun naam moet stemmen. Als de aandeelhouders dat niet doen, zal de raad van bestuur een positieve stem uitbrengen in hun naam.

Zo'n verzoek tot verlening van volmachten valt zonder enige twijfel onder de toepassing van artikel 548 van het Wetboek van vennootschappen dat, voor de vennootschappen die een openbaar beroep op het spaarderspubliek doen of gedaan hebben, bepaalt welke vermeldingen een verzoek tot verlening van volmachten moet bevatten.

Minder evident is de vraag of het versturen van zo'n volmachtformulier naar de aandeelhouders ook onder de toepassing valt van artikel 549 van het Wetboek van vennootschappen, dat handelt over openbare verzoeken tot verlening van volmachten. De Commissie heeft negatief geantwoord op die vraag, en wel op grond van de volgende redenering:

Artikel 549 van het Wetboek van vennootschappen regelt de openbare verzoeken tot verlening van volmachten. Wanneer een verzoek tot verlening van volmachten precies een openbaar karakter heeft, wordt bepaald in artikel 204 van het koninklijk besluit van 30 januari 2001 tot uitvoering van het Wetboek van vennootschappen. Gelet op de in dat artikel vermelde criteria – het solliciteren van meer dan 50 aandeelhouders, het beroep op of de tussenkomst van één of meer bemiddelaars en het aanwenden van reclamemiddelen – kan er geen enkele twijfel over bestaan dat voornoemd verzoek tot verlening van volmachten een openbaar karakter had.

Toch komt het de Commissie voor dat het niet de bedoeling van de wetgever is geweest dat artikel 549 ook van toepassing zou zijn op de verzoeken tot verlening van volmachten waarbij de aandeelhouders vrij bepalen hoe de raad van bestuur in hun naam moet stemmen. Artikel 549 van het Wetboek van vennootschappen regelt immers de verzoeken aan de aandeelhouders om diegene die om de volmacht verzoekt, te mandateren hen tijdens één algemene vergadering te vertegenwoordigen en daar in hun naam te stemmen op de door de verzoeker aangegeven manier. Dit impliceert natuurlijk dat enkel de aandeelhouders die op de door de verzoeker aangegeven manier wensen te stemmen, hem daartoe zullen mandateren.

Deze verduidelijking over het toepassingsgebied van artikel 549 van het Wetboek van vennootschappen blijkt trouwens uit de tekst zelf van dat artikel dat de persoon die om de volmacht verzoekt, verplicht in zijn verzoek tot verlening van volmachten mee te delen in welk zin hij zijn stemplicht zal uitoefenen in naam van de aandeelhouder. Verzoeken tot verlening van volmachten waarbij de aandeelhou-

der zelf aangeeft hoe zijn stemrecht moet worden uitgeoefend, kunnen dus nooit aan de vereisten van artikel 549 voldoen.

Ook de parlementaire voorbereiding bevestigt die interpretatie: «Meer nog dan bij het verzoek om instructies en bij de mededeling hoe de gemachtigde zal stemmen indien geen instructies zijn gegeven, dwingt het ontwerp de persoon die om de verlening van volmachten verzoekt, zijn stemgedrag nader te bepalen. Hij moet het voorstel doen. Hij zal de volmachten slechts verkrijgen indien de betrokken aandeelhouder het met zijn standpunt eens is.» (135). Tot slot wordt die interpretatie van artikel 549 van het Wetboek van vennootschappen ook nog bevestigd in de doctrine (136).

Aangezien artikel 549 van het Wetboek van vennootschappen niet van toepassing is in voornoemd geval, moeten de betrokken verzoeken tot verlening van volmachten niet aan de Commissie worden voorgelegd vóór ze openbaar worden gemaakt. Met toepassing van artikel 548 van het Wetboek van vennootschappen, moet de betrokken vennootschap echter de volgende gegevens duidelijk vermelden in haar verzoeken tot verlening van volmachten: de agenda van de betrokken algemene vergadering, de vraag naar instructies in verband met alle agendapunten en de vermelding in welke zin de gemachtigde zijn stemrecht zal moeten uitoefenen indien de aandeelhouder geen instructies geeft. Die vermeldingen zijn verplicht op straffe van nietigheid.

2.3.5. Portefeuillemaatschappijen

2.3.5.1. Aanvraag van een afwijking in verband met het gebruik van de IAS-normen

De portefeuillemaatschappij Groep Brussel Lambert (verkort GBL) heeft te kennen gegeven dat zij haar geconsolideerde jaarrekening volgens de IAS-normen wenste op te stellen in plaats van volgens de Belgische boekhoudnormen en heeft de Commissie daarom om een afwijking gevraagd.

Die afwijkingsaanvraag leverde op zich geen problemen op. De gevraagde afwijking lag immers in de lijn van het standpunt dat de Commissie terzake eerder had ingenomen (137) en kon dan ook worden toegestaan, op voorwaarde natuurlijk dat de gebruikelijke voorwaarden zouden worden nageleefd.

Het dossier deed echter twee praktische vragen rijzen.

De eerste betrof het schema dat GBL diende te gebruiken voor de voorstelling van haar resultatenrekening.

Als strikt financiële holding had GBL steeds gewerkt met het facultatieve schema als bijlage bij het koninklijk besluit van 1 september 1986 en bijgevolg had ze ook circulaire D2/F/99/5 van de Commissie toegepast over de beknopte voorstelling van de financiële gegevens in jaarlijkse en halfjaarlijkse communiqués.

Naar aanleiding van haar overschakeling op de internationale boekhoudnormen wilde GBL echter een ander schema gaan gebruiken om haar resultaten voor te stellen, waarin andere accenten werden gelegd dan in het voornoemde koninklijk besluit en in de voornoemde circulaire.

(135) Senaat, 1990-1991, nr. 1107/1, p. 86.

(136) F. DE BAUW, «Les assemblées générales dans les sociétés anonymes», Bruylant, Brussel, 1996; F. HELLEMAN, «De algemene vergadering», Jan Ronse Instituut, Leuven, 2001.

(137) Zie het jaarverslag 1996-1997, p. 109 en 110 en het jaarverslag 1997-1998, p. 133 en 134.

De Commissie heeft in dat verband geoordeeld dat de afwijking die zij aan GBL verleende zowel betrekking had op de waarderingsregels als op de schema's, onder voorbehoud weliswaar van hun verenigbaarheid met de dwingende voorschriften van de richtlijnen. Voorwaarde was echter dat het gekozen schema in overeenstemming zou zijn met de IAS-vereisten en niet misleidend zou zijn voor het publiek.

Die benadering sluit beter aan bij de filosofie van de IAS-normen en voorkomt mogelijke conflicten tussen de vereisten die voortvloeien uit de IAS-normen, enerzijds, en het nationale schema voor de portefeuillemaatschappijen, anderzijds.

De Commissie was van oordeel dat de correcte informatieverstrekking aan de beleggers niet in het gedrang zou komen door het feit dat de IAS-normen een beknoptere balans en dito resultatenrekening in één enkele kolom eisen, aangezien in de toelichting bij de jaarrekening (de «notes») gedetailleerdere informatie over de cijfers wordt verstrekt. De toelichting bij de volgens de IAS-normen opgestelde jaarrekeningen, blijkt immers veel meer informatie te bevatten dan vereist volgens de Belgische schema's (die op hun beurt een gedetailleerdere balans en resultatenrekening vragen).

Algemeen kan worden gesteld dat het probleem van de jaarrekeningschema's die volgens de IAS-normen worden opgesteld, een belangrijk probleem is dat op het gepaste internationale niveau – namelijk op IASB-niveau (138) – moet worden aangepakt.

De tweede praktische vraag hield verband met de vraag van GBL om haar jaarverslag 2001 als referentiestuk te mogen gebruiken.

Volgens het prospectusschema dat gedeeltelijk van toepassing is op een referentiestuk, moet een jaarrekening worden verstrekt over de laatste drie boekjaren, terwijl GBL haar jaarrekening enkel voor 2000 en 2001 volgens de IAS-normen had opgesteld. Concreet rees dan ook de vraag hoe beide met elkaar te rijmen vielen.

De Commissie heeft beslist dat niet kon worden afgeweken van de regel op grond waarvan een jaarrekening over de laatste drie boekjaren moet worden verstrekt, en dat zij dus niet kon toestaan dat, bij de overschakeling van nationale op internationale boekhoudnormen, een jaarrekening over slechts twee boekjaren zou worden verstrekt. Aangezien de overschakeling op de IAS-normen impliceerde dat GBL voor de voorstelling van haar resultaten een ander schema zou gaan gebruiken dat moeilijk vergelijkbaar was met het schema dat zij tot dan toe gebruikte, betekende dit dat zij haar volgens de IAS-normen opgetelde rekeningen en haar oude, volgens de Belgische normen opgestelde rekeningen afzonderlijk diende voor te stellen. Bijgevolg heeft GBL haar balans 1999, 2000 en 2001, haar resultatenrekening 2000 en 2001 en haar financieringstabellen 2000 en 2001 gepubliceerd conform de IAS-normen en haar balans, haar resultatenrekening en haar financieringstabellen 1999 en 2000 conform de Belgische normen.

Tot slot moet worden onderstreept dat CESR Fin (139) momenteel een mogelijke harmonisatie van de terzake geldende regels onderzoekt.

(138) *International Accounting Standards Board.*

(139) Voorheen «FESCOFIN» genoemd (zie het jaarverslag 2000-2001, p. 127)

2.3.5.2. Verlening van een afwijking in verband met het gebruik van de Franse boekhoudnormen

In februari 2002 ontving de Commissie een afwijkingsaanvraag van de vennootschap Tractebel n.v. die haar geconsolideerde jaarrekening over het boekjaar 2001 volgens de Franse boekhoudnormen wenste op te stellen.

Na afloop van een openbaar uitkoopbod was de portefeuillemaatschappij Tractebel op 13 februari 2002 *de facto* een besloten vennootschap geworden. Op het ogenblik waarop Tractebel haar afwijkingsaanvraag indiende, was zij nog steeds ingeschreven op de lijst van de portefeuillemaatschappijen. Omdat op haar een openbaar uitkoopbod was uitgebracht en omdat haar genoteerde dochters – als genoteerde vennootschappen die waren ingeschreven op de lijst van de portefeuillemaatschappijen – onderworpen bleven aan het toezicht van de Commissie, voldeed Tractebel, conform de terzake gangbare praktijk, aan de voorwaarden om van de lijst van de portefeuillemaatschappijen te worden weggelaten.

De Commissie heeft geoordeeld dat de afwijkingsaanvraag van Tractebel ontvankelijk was omdat zij bij de indiening van haar aanvraag nog steeds een portefeuillemaatschappij was en haar aanvraag betrekking had op haar geconsolideerde jaarrekening over 2001. De Commissie heeft echter beslist zich enkel uit te spreken voor het boekjaar 2001. Latere boekjaren vallen immers onder de gezamenlijke afwijkingsregeling waarvoor de Minister van Economie bevoegd is die pas een afwijking verleent na het advies van de Commissie voor Boekhoudkundige Normen te hebben ingewonnen.

De belangrijkste reden waarom Tractebel een afwijkingsaanvraag indiende, was de positie van de groep Suez-Lyonnaise des Eaux, haar 100%-aandeelhouder. In het kader van de groepsconsolidatie stelde Tractebel haar rekeningen immers op volgens de Franse boekhoudnormen. Zij wenste haar geconsolideerde jaarrekening niet nog een tweede keer op te stellen – ditmaal volgens de Belgische boekhoudnormen – omwille van de vele extra kosten die het voeren van een dubbele boekhouding met zich brengt en om de groepsrekeningen op uniforme wijze te kunnen voorstellen in een gezamenlijke boekhoudtaal die het grensoverschrijdende karakter van de groep weerspiegelt.

De Commissie heeft haar principiële standpunt in verband met het gebruik van buitenlandse boekhoudnormen uitgebreid toegelicht in haar jaarverslag 1996-1997 (140). Daarin stelde zij dat genoteerde portefeuillemaatschappijen met grensoverschrijdend bedrijf zouden kunnen volstaan met één geconsolideerde jaarrekening opgesteld op basis van de IAS-normen, met naleving welteverstaan van de dwingende Europeesrechtelijke bepalingen terzake. Bovendien verklaarde zij zich bereid diezelfde principiële houding aan te nemen voor het gebruik van buitenlandse boekhoudnormen, op voorwaarde dat die internationaal erkend zijn en algemeen gangbaar in de economische sector waarvan de betrokken onderneming deel uitmaakt.

De afwijkingsaanvraag van Tractebel viel echter buiten het kader van het voornoemde beleid. Toch had Tractebel geen aandeelhouders meer onder het publiek en viel de door haar gevraagde afwijking wel te situeren binnen de algemene context van het beleid van de Minister van Economie inzake de verlening van afwijkingsaanvragen in het vooruitzicht van het gebruik van buitenlandse of internationale boekhoudnormen, dat wordt toegelicht in een bulletin van de Commissie voor Boekhoudkundige Normen (141). Volgens dat beleid is het voor dochtervennootschappen

(140) Zie het jaarverslag 1996-1997, p. 109.

(141) Zie bulletin nr. 44 van de Commissie voor Boekhoudkundige Normen – juni 1998.

immers mogelijk dezelfde boekhoudnormen te gebruiken als hun moederonderneming. Die mogelijkheid moet worden gezien tegen de achtergrond van de bepalingen van de artikelen 113 en 114 van het Wetboek van vennootschappen die de dochtervennootschappen van een vennootschap die een geconsolideerde jaarrekening opstelt, vrijstelt van de verplichting om zelf een geconsolideerde jaarrekening op te stellen, tenzij één van de te consolideren vennootschappen een genoteerde vennootschap is. Wanneer een vennootschap ondanks alles toch een geconsolideerde jaarrekening moet opstellen, omdat de aandelen van één van de vennootschappen uit haar consolidatiekring zijn opgenomen in de officiële notering van een effectenbeurs in een Lid-Staat van de Europese Unie, is de Commissie voor Boekhoudkundige Normen van oordeel dat het – omwille van de homogeniteit – aangewezen is toe te staan dat de consoliderende onderneming dezelfde boekhoudnormen hanteert als haar moederonderneming. Het advies verduidelijkt ook dat, hoewel de IAS en de US GAAP de belangrijkste referentiekaders zijn waarop het afwijkingsbeleid betrekking heeft, er eventueel rekening moet worden gehouden met de specifieke toestand van niet-genoteerde vennootschappen waarvoor het, omwille van hun groepsstructuur, gerechtvaardigd kan zijn te opteren voor buitenlandse normen die nauw aansluiten bij de objectieve economische kenmerken van de groep.

De Commissie heeft vastgesteld dat Tractebel, 100%-dochter van de groep Suez-Lyonnaise des Eaux en moederonderneming van Electrabel, Distrigaz en Fluxys, waarvan de aandelen genoteerd zijn op Euronext, onder de toepassing zou kunnen vallen van het afwijkingsbeleid van de Minister van Economie in verband met het gebruik van andere boekhoudnormen. Conform artikel 4 van het koninklijk besluit van 1 september 1986 betreffende de jaarrekening en de geconsolideerde jaarrekening van de portefeuillemaatschappijen, heeft de Commissie daarom beslist Tractebel de gevraagde afwijking te verlenen. Zij heeft echter onderstreept dat haar beslissing geenszins vooruitloopt op het gevolg dat de Minister van Economie zou kunnen geven aan soortgelijke afwijkingsaanvragen voor de boekjaren nà 2001.

Hoofdstuk 3

TOEZICHT OP DE INSTELLINGEN VOOR COLLECTIEVE BELEGGING

3.1. ACTIVITEITSVERSLAG

Cijfergegevens over de evolutie van de sector

	31/12/1999	31/12/2000 ^(*)	31/12/2001 ^(*)	30/06/2002 ^(*)
Belgische ICB	143	151	157	158
Compartimenten	1.499	1.851	1.951	1.977
Buitenlandse ICB zonder paspoort	38	37	35	35
Compartimenten	191	169	149	152
Buitenlandse ICB met paspoort	219	227	239	242
Compartimenten	1.530	1.732	1.880	1.922
Totaal ICB	400	415	431	435
Totaal Compartimenten	3.220	3.752	3.980	4.051

(*) De vergelijking met vorige jaren geeft een gedeflateerd beeld, omdat andere criteria zijn gehanteerd. Vanaf oktober 2000 worden immers als gevolg van een gewijzigde administratieve praktijk (142) niet langer alle statutair opgerichte compartimenten van ICB's naar Belgisch recht, maar slechts de werkelijk gecommercialiseerde compartimenten ingeschreven. Voor de ICB's naar buitenlands recht worden uitsluitend nog de gecommercialiseerde compartimenten ingeschreven. Dit leidt tot een vermindering van het aantal ingeschreven compartimenten vanaf oktober 2000.

De continue – en soms explosieve – groei die de sector sinds eind 1996 kenmerkte kende in de loop van het jaar 2001 en vooral in de eerste helft van 2002 een vertraging.

De sectoren waarbij de Commissie als toezichthouder in eerste lijn aansprakelijk is (ICB's naar Belgisch recht en buitenlandse ICB's zonder paspoort), vertegenwoordigden op 31 december 2001, 45% van het geheel der instellingen en 53% van de compartimenten. (per 30 juni 2002, 44% van het geheel der instellingen en 53% van de compartimenten).

Op 31 december 2001 bedroeg het netto-actief van de Belgische en buitenlandse ICB's aangeboden op de Belgische markt 143,7 miljard EUR, per eind juni 2002 135,2 miljard EUR.

(142) Zie het jaarverslag 2000-2001, p. 86.

Ter vergelijking: eind 1996 bedroeg dit netto-actief 55,8 miljard EUR (143).

Op 31 december 2001 bedroeg het netto-actief van de ICB's naar Belgisch recht die in België worden gecommmercialiseerd 63% van de totale markt met name 89,9 miljard EUR (144). Per eind juni 2002: 85,7 miljard EUR en eveneens 63% van de totale markt.

Evolutie van het activiteitsvolume

	1999	2000	2001	30/06/2002
Aantal inschrijvingen				
Nieuwe ICB's	44	38	33	13
<i>Nieuwe compartimenten</i>	833	770	497	177
Aantal ter beraadslaging aan (*) de Commissie voorgelegde dossiers	575	510	556	332
<i>Aantal overnamebiedingen</i>	5	6	15	2

(*) Inschrijvingsdossiers, wijzigingen aan bestaande dossiers, ... Deze dossiers slaan in sommige gevallen op principiële vragen.

De daling van het aantal inschrijvingen is het gevolg van de concentratie in het Belgisch bankenlandschap en van het gewijzigde beleid van de Commissie om nog enkel effectief gecommmercialiseerde compartimenten in te schrijven. Het aantal dossiers dat aan de Commissie werd voorgelegd - dat is een passende indicator van het activiteitsvolume van de controledienst - blijft echter stabiel voor de periode 1999-2001, met een stijging in 2001 t.o.v. 2000. Daarbij dient gewezen op de stijgende complexiteit van een aantal dossiers.

Zoals de vorige jaren (145) werden de meeste middelen ook tijdens de verslagperiode noodgedwongen ingezet voor de afhandeling en follow-up van inschrijvingsdossiers.

Niettemin werden buiten de standaardcontrole middelen aangewend voor de behandeling van in het bijzonder de volgende thema's en dossiers:

- deelname als nationale deskundigen aan de EU werkzaamheden gericht op de implementering van de nieuwe UCIT richtlijnen;
- deelname aan de inspectie ter plaatse bij de belangrijkste bewaarders van Belgische beveks (inspectie in samenwerking met de Eerste directie bij de 5 systeembanken);
- finalisering van het ontwerp van aanbeveling inzake de hervorming van de periodieke rapportering (in overleg met de BVICB);
- uitwerking van het standpunt over de beleggingslimieten in dakfondsen;
- verdere verfijning en toepassing van de prudentiële omkadering van de delegatie van het administratief, boekhoudkundig en intellectueel beheer aan buitenlandse instellingen;

(143) Bron: Belgische Vereniging voor Instellingen voor Collectieve Belegging (BVICB).

(144) Bron: BVICB

(145) Zie het jaarverslag 2000-2001, p. 77.

- actualisering en herdefiniëring van de risicocategorieën (in overleg met de BVICB);
- bestudering van de gevolgen van de transpositie van de e-commercerichtlijn;
- onderzoek naar de kwaliteit van de internetsites;
- verbetering van de administratieve organisatie en van de procedures van de controledienst.

Over een aantal van deze thema's wordt elders in dit verslag gerapporteerd.

Inzake bevaks ging de aandacht naar de toepassing van de overnamewetgeving op bevaks die de vorm hebben van een commanditaire vennootschap op aandelen waar het beheer wordt toevertrouwd aan een rechtspersoon statutair beheerder (146).

Eveneens in deze sector hebben medewerkers van de Commissie deelgenomen aan een werkgroep (147) opgericht binnen de Commissie voor Boekhoudkundige Normen (CBN). Deze werkgroep werd belast met het onderzoek van een aantal vragen die aan de CBN werden voorgelegd m.b.t. de waardering van vastgoed in de inventaris en jaarrekening, de inresultaatneming van latente meer- en minderwaarden, de bepaling van meer- of minderwaarde bij realisatie van een onroerend goed en de boekhoudkundige problemen bij de omvorming tot vastgoedbevak.

Beleidsdoelstellingen

Uit de analyse van de activiteit in 2001 blijkt dat de beschikbare middelen verhoudingsgewijs in hoofdzaak worden ingezet voor het toezicht op het wettelijk statuut, op het uitgifteprospectus en de informatieverplichtingen in het algemeen. Het toezicht op de werking van de ICB's en de ontwikkeling van het toezichtskader krijgen aldus relatief te weinig aandacht.

Het aantal nieuwe inschrijvingen is thans gestabiliseerd - weliswaar op een vrij hoog niveau - wat wijst op het structureel karakter van dit aspect van het toezicht.

Indien, om historische en pragmatische redenen, sinds het begin van de jaren '90, qua toezicht en aanwending van de middelen bewust de nadruk werd gelegd op de vlotte toegang tot de markt, dringt thans een meer risicogericht controlebeleid zich op wat impliceert dat middelen worden vrijgemaakt voor het toezicht op de werking van ICB's.

(146) Zie dit verslag, p. 143.

(147) Over de probleemstelling en de opdracht van deze werkgroep zie Bulletin CBN nr. 47 van mei 2002.

Gelet op deze analyse en dit voornemen dient het tot hertoe gevolgde beleid te worden aangepast in functie van een driedubbel objectief:

- een verschuiving van het relatief gewicht van het toezicht op het wettelijk statuut, van de informatievereisten en van de administratieve opvolging naar het toezicht op de werking van de ICB's;
- een inperking van taken met minder toegevoegde waarde qua toezicht;
- de invoering van meer selectieve controles in functie van risicoprofielen.

Deze doelstellingen impliceren de volgende beleidswijzigingen en maatregelen.

1. In een meer risicogerichte aanpak dienen de beschikbare middelen prioritair te worden aangewend voor het toezicht op de werking van de ICB's en voor de opvolging van meer gesofistikeerde producten, zoals gestructureerde producten met gebruik van derivaten die overigens een exponentiële groei kennen.

Gelet op deze accentverschuiving dient het toezicht op de inschrijving van ICBE's (met Europees paspoort) en op de informatieverplichtingen beperkt te worden tot wat een strikte interpretatie van de in de Europese richtlijnen voorziene taakverdeling tussen *home & host country* toelaat.

2. Een grotere inschakeling en derhalve responsabilisering van de overige geledingen van het toezicht. Dit kan o.m. geconcretiseerd worden door:
 - de behoorlijke uitvoering van de controletaken die de bewaarder moet vervullen te bewerkstelligen;
 - de verduidelijking van de controleopdracht van de erkende revisoren inzake ICB's.
3. Naast beleidsmatige ingrepen zoals sub 1. en 2. voorgesteld, kunnen bepaalde administratief-organisatorische maatregelen, zowel op het niveau van de controledienst zélf als op het niveau van de marktpartijen, eveneens middelen opleveren die kunnen worden toegewezen aan meer controlegerichte opdrachten.

Men verwijst hier naar de invoering van een model van elektronische technische fiche voor de input in de gegevensbank over de ICB's, een striktere naleving van de termijnen voor de indiening van de statistieken, de implementering van het nieuw rapporteringmodel per compartiment.

3.2. REGLEMENTERING EN CIRCULAIRES

3.2.1. *Beleggen in beveks of levensverzekeringsovereenkomsten gekoppeld aan een beleggingsfonds (tak 23-producten)*

Teneinde de informatieverstrekking aan de beleggers te verbeteren, hebben de CBF en de CDV in overleg, speciaal voor het beleggerspubliek, een vergelijkende studie opgesteld van de specifieke kenmerken van beleggingen in rechten van deelneming in beveks, enerzijds, en beleggingen in tak 23-levensverzekeringsovereenkomsten, anderzijds. Dit is een van de initiatieven van de werkgroep CBF/CDV die zich toeflegt op de bescherming van de beleggers (148).

Levensverzekeringsovereenkomsten verbonden met een beleggingsfonds, doorgaans «tak 23- producten» genoemd, en rechten van deelneming in beveks zijn immers erg in trek bij de beleggers.

Hoewel tak 23-levensverzekeringsovereenkomsten en rechten van deelneming in beveks in financieel opzicht gelijkenissen vertonen, verschillen ze toch op een groot aantal punten van elkaar. Bovendien zijn verschillende wettelijke regelingen op hen van toepassing.

Bij de beleggers blijkt er echter verwarring te bestaan over de geldende wettelijke regelingen en over de kenmerken van beide producten.

Als gevolg van de integratie van de financiële groepen worden tak 23-levensverzekeringsovereenkomsten en rechten van deelneming in beveks immers via dezelfde distributiekanaalen gecommmercialiseerd. Ook het rendement en de financiële kenmerken van beide producten worden in de media dikwijls met elkaar vergeleken, omdat de tak 23-levensverzekeringsovereenkomsten die de voorbije jaren zijn gecommmercialiseerd, vaak een beleggingsstrategie volgen die nauw aanleunt bij die van de beveks. Bij hun commercialisering staat steeds de performance centraal. Bovendien kan de term «fonds» in de benaming verwarring scheppen: een intern beleggingsfonds waaraan een tak 23-levensverzekeringsovereenkomst is gekoppeld, is immers een fonds in de zin van de verzekeringswetgeving en mag eenszins begrepen worden als een fonds in de zin van een bevek of gemeenschappelijk beleggingsfonds.

De door de CBF en CDV opgestelde vergelijkingstabel bespreekt de hoofdkenmerken van beide producten, waardoor de aandacht beter kan worden gevestigd op de gelijkenissen en de verschillen (zowel juridisch als qua werking), de aan de producten verbonden risico's, de voor het publiek beschikbare informatie en de rol van de toezichthouders.

Wat de ICB's betreft, is als uitgangspunt voor de vergelijking de meest voorkomende soort ICB gekozen, namelijk de beleggingsvennootschap met veranderlijk kapitaal (of bevek) die heeft geopteerd voor de beleggingscategorie die voldoet aan de voorwaarden van de ICBE-richtlijn, of voor de beleggingscategorie «effecten en liquide middelen». Voor de gemeenschappelijke beleggingsfondsen die voor dezelfde beleggingscategorieën hebben geopteerd, gelden in hoofdzaak dezelfde regels.

(148) Zie de jaarverslagen 1999-2000, p. 127 en 128, en 2000-2001, p. 100.

Naast deze vergelijkende studie is ook een gedetailleerde schets beschikbaar van het reglementaire kader dat respectievelijk van toepassing is op de tak 23-levensverzekeringsovereenkomsten en op de rechten van deelneming in beveks.

Deze documenten staan op de website van de Commissie (149), samen met een algemene informatienota «Beleggen in instellingen voor collectieve belegging (ICB's) – Beveks en Beleggingsfondsen».

Voor algemene informatie over de kenmerken van de tak 23-levensverzekeringsovereenkomsten wordt verwezen naar de website van de CDV (150).

3.2.2. Aanbeveling over de voorstelling en de inhoud van de jaarverslagen en de halfjaarlijkse verslagen die de ICB's moeten publiceren

Elke ICB naar Belgisch recht moet, moet toepassing van artikel 129, § 1 van de wet van 4 december 1990 op de financiële transacties en de financiële markten, een jaarverslag per boekjaar en een halfjaarlijks verslag over de eerste zes maanden van het boekjaar openbaar maken. Die verslagen moeten minstens de informatie bevatten waarvan sprake in artikel 29 van het koninklijk besluit van 4 maart 1991 met betrekking tot bepaalde ICB's, en in hoofdstuk IV van het koninklijk besluit van 8 maart 1994 op de boekhouding en de jaarrekening van bepaalde ICB's met een veranderlijk aantal rechten van deelneming.

Met de bedoeling de informatieverstrekking aan de beleggers in rechten van deelneming in ICB's te verbeteren, heeft de Commissie, in overleg met en met de steun van de Belgische Vereniging van de Instellingen voor collectieve belegging (BVICB), een ontwerp van aanbeveling uitgewerkt over het gebruik van een model voor de periodieke verslagen (i.e. halfjaarlijkse en jaarverslagen) met naleving van de voornoemde wettelijke en reglementaire bepalingen.

De Commissie had immers vastgesteld dat de verslagen die, met toepassing van artikel 28, §§ 3 en 4 van het koninklijk besluit van 4 maart 1991, voor het publiek verkrijgbaar moeten worden gesteld op de in het prospectus vermelde plaatsen en op verzoek kosteloos moeten worden verstrekt aan de deelnemers, weinig of helemaal niet werden verspreid en ook door de beleggers zelf weinig werden gevraagd. De belangrijkste redenen daarvoor waren de omvang van de verslagen (vooral bij beveks met een groot aantal compartimenten), het gebrek aan duidelijkheid en het feit dat de inhoud en de presentatie ervan sterk verschilden van de ene promotor tot de andere, wat de vergelijkbaarheid en de leesbaarheid van de informatie zeker niet ten goede kwam.

Het voorgestelde ontwerpmodel onderscheidt zich, zowel qua voorstelling als qua inhoud, van de periodieke verslagen die de ICB's totnogtoe hebben gepubliceerd met toepassing van artikel 129, § 1 van de voornoemde wet. Doelstelling is de publicatie van periodieke verslagen die qua presentatie beter geharmoniseerd en vlotter leesbaar zijn, ook nauwer aansluiten bij de behoeften van de beleggers, en die qua inhoud iets uitgebreider zijn.

(149) Zie de website van de CBF (www.cbf.be (Informatie voor de belegger / Bevek - Tak 23)).

(150) Zie de website van de CDV (www.cdv-oca.be)

Wat de presentatie van het aanbevolen model betreft, moet een onderscheid worden gemaakt tussen het deel dat handelt over de ICB als dusdanig, en de andere delen waarin telkens één bepaald compartiment aan bod komt. Al die documenten samen vormen het periodieke verslag. Deze nieuwe voorstelling van de informatie maakt het mogelijk beter te beantwoorden aan de behoeften van de beleggers. Volgens de Commissie is er geen bezwaar dat de beleggers, buiten het deel over de ICB als dusdanig dat alleszins moet worden overhandigd, daarnaast enkel de delen ontvangen over de compartimenten waarvoor zij belangstelling tonen. Het spreekt evenwel voor zich dat de beleggers die daarom verzoeken, het volledige periodieke verslag (met andere woorden, het deel over de ICB én alle delen over de verschillende compartimenten) overhandigd moeten krijgen, en dat het volledige periodieke verslag voor het publiek verkrijgbaar moet worden gesteld op de in het prospectus vermelde plaatsen (artikel 28, § 3 van het koninklijk besluit van 4 maart 1991).

Verder wordt in het aanbevolen rapporteringsmodel de structuur van de gevraagde gegevens geharmoniseerd, waardoor die gemakkelijker te vergelijken en vlotter leesbaar worden.

Wat de inhoud van de periodieke verslagen betreft, wordt in het ontwerp van aanbeveling dieper ingegaan op de draagwijdte van sommige reglementaire bepalingen en worden de ICB's ertoe aangespoord hun verslagen op bepaalde punten inhoudelijk te vervolledigen.

*
* *

Het nieuwe ontwerpmodel is een aanbeveling van de Commissie. Aangezien deze aanbeveling in nauw overleg met de BVICB tot stand is gekomen, verwacht de Commissie dat ze op grote schaal zal worden toegepast. De ICB's die beslissen om de aanbeveling te volgen, worden aangespoord tot de integrale toepassing ervan. Gedeeltelijke toepassingen van de aanbeveling zouden immers kunnen ingaan tegen de nagestreefde doelstellingen en ten koste gaan van de kwaliteit van de aan de beleggers verstrekte informatie.

Wat de informatieverstrekking betreft, moet worden benadrukt dat het ontwerp van aanbeveling geen maximuminhoud bepaalt, er ook op geen enkele wijze toe strekt deze inhoud te beperken noch, in het bijzonder, de draagwijdte te beperken van artikel 29, § 1 van het koninklijk besluit van 4 maart 1991 op grond waarvan het jaarverslag «... elke betekenisvolle informatie bevat waardoor het publiek zich met kennis van zaken een oordeel kan vormen over de evolutie van de werkzaamheden en de resultaten van de beleggingsinstelling»

De ICB's kunnen natuurlijk in hun verslagen bijkomende informatie verstrekken als die volgens hen beantwoordt aan het voornoemde artikel 29, § 1 of kan bijdragen tot de behoorlijke informatieverstrekking aan de beleggers.

Tegen die achtergrond en rekening houdend met de beslissingen van steeds meer toezichthouders van de Lid-Staten van de Europese Unie, is de Commissie van oordeel dat de vermelding van bepaalde bijkomende informatie in de periodieke verslagen nuttig zou kunnen zijn. Een voorbeeld daarvan is de «Total Expense Ratio» (TER), i.e. de ratio die voortvloeit uit de vergelijking, voor een bepaalde pe-

riode, van de totale werkelijke kosten gedragen door de ICB, enerzijds, en de inventariswaarde van de ICB, anderzijds. De gehanteerde definitie van de TER en de gebruikte berekeningsmethode zouden duidelijk moeten worden toegelicht en de weerspiegeling zijn van een aanvaardbare methodologie met betrekking tot de kwaliteit van de informatie. Momenteel worden gesprekken gevoerd met de BVICB die moeten resulteren in één en dezelfde definitie en berekeningsmethode voor alle ICB's naar Belgisch recht. De Commissie heeft echter niet willen vooruitlopen op de resultaten van die besprekingen door nu al een berekeningsmethode te vermelden in haar ontwerptekst.

Aangezien met dit ontwerp van aanbeveling in hoofdzaak wordt gestreefd naar een betere informatieverstrekking aan de beleggers, raadt de Commissie tenslotte aan de volgens haar aanbeveling opgestelde periodieke verslagen op een zo ruim mogelijke schaal en zo efficiënt mogelijk te verspreiden. Zij vraagt in dat verband dat alle terzake nuttige maatregelen worden getroffen, zoals de publicatie van de verslagen op de betrokken websites.

Aan het einde van de verslagperiode is het ontwerp van aanbeveling ter consultatie van het publiek op de website van de Commissie bekendgemaakt.

3.2.3. Notering/verhandeling van rechten van deelneming in ETF's

Gelet op het succes van *exchange traded funds* (hierna «ETF's») in de Verenigde Staten, worden in Europa en nu ook in België initiatieven genomen om rechten van deelneming in dergelijke beleggingsinstellingen te verhandelen op gereguleerde markten.

Een ETF is een bepaald type van beleggingsinstelling – in de regel naar buitenlands recht - waarvan de rechten van deelneming op de secundaire markt worden verhandeld en met als beleggingsbeleid hetzelfde resultaat te verwezenlijken als een bepaalde marktindex. De beleggingen van de traditionele ETF's weerspiegelen getrouw de samenstelling van een index; het passief beheer vormt dan ook een kenmerk van de oorspronkelijke vorm van ETF's.

Specifiek is dat in- en uittredingen in ETF's in natura gebeuren. Om in te treden moet men de korf van de samenstellende instrumenten van de index, eventueel aangevuld met een complement in speciën, inbrengen in de beleggingsinstelling; op deze wijze verkrijgen beleggers zogenaamde «*Creation Units*». Mutatis mutandis geldt hetzelfde bij uittredingen. Dergelijke in- en uittredingen staan bijgevolg de facto niet open voor particuliere beleggers.

De Commissie heeft de mogelijkheid tot inschrijving van Belgische en buitenlandse ETF's onderzocht, rekening houdend met het huidig wettelijk kader. (151) Specifiek voor Belgische beleggingsvennootschappen vormt het principe dat elke inbreng in geld dient te gebeuren, een hindernis voor de creatie van ETF's. Zoals ook in andere lidstaten het geval is, vereist de reglementering bovendien voor de Belgische beleggingsinstellingen dat in- en uittredingen in speciën mogelijk zijn om het open karakter van de beleggingsinstellingen te vrijwaren.

(151) Onder artikel 22bis van de ICBE richtlijn - zoals ingevoegd door artikel 1, punt 11, van de richtlijn 2001/108/EG - zal het mogelijk zijn icbe's op te richten met een beleggingsbeleid dat erop gericht is de samenstelling van een erkende aandelen- of obligatie-index te volgen.

Regelgevend kader

In overeenstemming met artikel 124, § 2, lid 2, van de wet van 4 december 1990 kunnen de rechten van deelneming van een Belgische beleggingsinstelling met veranderlijk aantal rechten van deelneming «op de beurs worden genoteerd». Rekening houdend met het concept van «gereguleerde markt», uitgewerkt in de Richtlijn Beleggingsdiensten en de omzettingbepalingen naar Belgisch recht, dient men te aanvaarden dat met het begrip beurs niet enkel de opneming in de notering van de eerste markt wordt bedoeld, doch dat tevens de opneming in de verhandeling van een gereguleerde markt wordt geïmagineerd.

Niettemin moet men vaststellen dat de voorwaarden en modaliteiten van een dergelijke opneming in de notering/verhandeling niet nader gepreciseerd zijn, voornamelijk omwille van het beperkte gebruik van deze faciliteit. In concreto ziet de Commissie erop toe dat, bij opneming van rechten van deelneming van dergelijke beleggingsinstellingen in de notering/verhandeling, het prospectus verduidelijkt welke maatregelen worden getroffen opdat de beurskoers van de rechten van deelneming niet aanzienlijk (152) afwijkt van hun netto-inventariswaarde en dat bij verhandeling via de beurs/gereguleerde markt de gebruikelijke transactiekosten verschuldigd zullen zijn.

Anderzijds volgt uit artikel 5, 2°, van het koninklijk besluit van 7 juli 1999 over het openbaar karakter van financiële verrichtingen dat een klassieke beleggingsinstelling wordt geacht haar financieringsmiddelen uit het publiek aan te trekken en haar rechten openbaar uit te geven of te verhandelen, indien haar effecten zijn toegelaten tot de notering van een effectenbeurs of tot de verhandeling van een gereguleerde markt. Een dergelijke beleggingsinstelling dient zich, overeenkomstig artikel 120, § 1, of 137 van de wet van 4 december 1990 op de financiële transacties en de financiële markten, te laten inschrijven bij de Commissie, alvorens haar werkzaamheden aan te vatten.

Omwille van de verwachting dat ook in België particuliere beleggers zullen beleggen in rechten van deelneming in ETF's, dient het belang te worden benadrukt van specifieke maatregelen die garanderen dat de beurskoers of verhandelingsprijs niet significant verschilt van de netto-inventariswaarde van de rechten van deelneming van een ETF. Deze maatregelen dringen zich des te meer op indien aan de particuliere belegger de facto geen mogelijkheid tot rechtstreekse in- of uittreding wordt verleend. (153)

De wijziging van het Nasdaq Europe Reglement

Op 30 november 2001 heeft de Minister van Financiën, in overeenstemming met artikel 32, § 2, van de wet van 6 april 1995, zijn goedkeuring verleend aan de wijziging van het Nasdaq Europe Reglement (154) om het mogelijk te maken rechten van deelneming in ETF's op te nemen in de verhandeling. Op grond van artikel 4, § 2, 4°, van het koninklijk besluit van 10 juni 1996 houdende de oprichting en de inrichting van Nasdaq Europe heeft de Commissie een positief advies verleend over de vermelde wijziging, die haar in ontwerp werd voorgelegd.

Bedoelde regels omschrijven voornamelijk de voorwaarden om ETF's tot de verhandeling van Nasdaq Europe toe te laten evenals de voorwaarden die ETF's, toegelaten tot de verhandeling, doorlopend dienen te respecteren.

(152) In dit kader kan worden verwezen naar artikel 14.5 van de ICBE richtlijn.

(153) Artikel 1.2, tweede gedachtenstreeptje, van de ICBE richtlijn stelt immers dat de rechten van deelneming op verzoek van de houder ten laste van de activa van de beleggingsinstelling worden ingekocht of terugbetaald. Hiermee wordt in vermelde bepaling gelijkgesteld: het handelen van een icbe om te voorkomen dat de waarde van de rechten van deelneming ter beurze aanzienlijk afwijkt van de intrinsieke waarde.

(154) Belgisch Staatsblad van 28 december 2001. Te consulteren via de link: www.nasdaqeurope.com/pdf_files/rule_book/rulebook_dec2_amendments.pdf.

Enkel door de Commissie ingeschreven beleggingsinstellingen kunnen tot de verhandeling worden toegelaten. De betrokken beleggingsinstellingen dienen overigens een beleggingsbeleid te hebben dat de prestaties van een index nauw volgt; de regeling betreft enkel zogenaamde *passively managed index funds*.

De door de ETF gevolgde index moet worden goedgekeurd door Nasdaq Europe en gedetailleerd worden omschreven in het prospectus. De gevolgde index dient bovendien te zijn samengesteld uit een redelijk ruime korf onderliggende effecten, die voldoende liquide zijn. De index moet worden bekend gemaakt aan het publiek en worden berekend door een derde partij die, voor het berekenen van deze index, onafhankelijk is van de ETF.

Belangrijk is eveneens dat de ETF op een continue intra-dagelijkse basis aan Nasdaq Europe de waarde van de betrokken index dient te bezorgen of ter beschikking te stellen. Van deze regel wordt afgeweken in het geval waarin deze waarde niet zou worden berekend en aangepast door de leverancier van deze index, bijvoorbeeld omwille van de sluiting van de markten waarop de onderliggende effecten worden verhandeld. Eens toegelaten tot de verhandeling, rust op de ETF de verplichting om de waarde van de betrokken index ter beschikking van het publiek te stellen. Men kan ervan uitgaan dat deze publicatie eveneens op een continue intra-dagelijkse basis zal gebeuren.

De liquiditeit van de markt van de rechten van deelneming van ETF's wordt gegarandeerd door het feit dat steeds twee markthouders moeten optreden voor een ETF.

Verder wordt in de wijziging van het Nasdaq Europe Reglement omschreven welke documenten bij de Marktautoriteit moeten worden neergelegd door een ETF. Er worden eveneens specifieke prospectusvereisten en bekendmakingsvereisten in hoofde van ETF's bepaald.

Noteringsvoorwaarden op Euronext Brussels

Met het oog op de creatie van een specifiek marktsegment – *NextTrack* genaamd – heeft Euronext Brussels een Mededeling betreffende de toelating tot de Notering op de Eerste Markt van rechten van deelneming of aandelen uitgegeven door ICB's uitgevaardigd. (155) De Mededeling omschrijft bondig een aantal specifieke noteringsvoorwaarden voor ETF's.

Zo kunnen enkel open beleggingsinstellingen worden toegelaten tot de notering, indien zij door de Commissie zijn ingeschreven. Bovendien dient het beleggingsbeleid van de ETF gericht te zijn op het volgen van de samenstelling van een index, die door de Marktautoriteit dient erkend te zijn.

Opdat een ETF tot de notering wordt toegelaten, dienen eveneens een aantal contracten te worden gesloten. Euronext Brussels dient met minstens twee liquiditeitsaanbrengers een «Overeenkomst tot het aanbrengen van Liquiditeit» af te sluiten. De liquiditeitsaanbrengers worden aangeduid in overleg met de ETF. Tenslotte dient de ETF met Euronext een «Overeenkomst tot opname in *NextTrack*» (156) te sluiten.

(155) Te consulteren via de link: www.euronext.com/extra/html/notice26072002nl.htm. Euronext Brussels kan, bij wijze van mededeling, in aanvulling van haar Marktregels, specifieke voorwaarden voor de toelating van rechten van deelneming van beleggingsinstellingen tot de notering van de Eerste Markt bepalen (regel B-3305/1 van de Marktregels van Euronext Brussels). De publicatie van een dergelijke mededeling vergt geen voorafgaandelijk advies van de Commissie.

(156) Dergelijke overeenkomst bepaalt de toetredingsregels voor een specifiek marktsegment.

3.3. TOEZICHT IN DE PRAKTIJK

3.3.1. Aanbieding van administratieve en bewaardersdiensten aan ICB's naar Belgisch recht

De specialisatie van de métiers op het vlak van het collectieve beheer ligt aan de basis van een aantal nieuwe functies waarvan de precieze inhoud nog niet is vastgelegd in de ICB-reglementering. Voorbeelden daarvan zijn de administratieve en boekhoudkundige agenten en de transferagenten die geregeld voorkomen in de organisatieschema's van de ICB's.

De administratief en boekhoudkundig agent voert de boekhouding van de ICB, berekent de netto-inventariswaarde en voert de administratieve taken uit met betrekking tot de werking van de ICB, zoals de opstelling van de periodieke verslagen, de bijeenroeping van de algemene vergaderingen of de bewaring van de stukken die essentieel zijn voor het vennootschapsleven van de ICB.

De transferagent staat in voor het ontvangen en het doorgeven van de inschrijvings- en terugbetalingsorders van beleggers. Hij toetst onder andere de geldigheid van een order en van de bijbehorende informatie (zoals de betalingsinstructies), voert verrichtingen uit op de effecten van de ICB (zoals de splitsing van die effecten of de omruiling ervan naar aanleiding van een fusie) en beheert het aandeelhoudersregister.

De bewaarder, van wie de functie wel bij wet is gedefinieerd, is belast met de bewaring van de activa van de ICB en de materiële verhandeling ervan in opdracht van de ICB, enerzijds, en met bepaalde controletaken die vooral betrekking hebben op de uitgifte of de inkoop van rechten van deelneming in de ICB en de berekening van de netto-inventariswaarde, anderzijds.

In het verlengde van die evolutie heeft zich een nieuwe tendens afgetekend op de markt van het collectieve beheer in België. Financiële groepen met een internationale aanwezigheid richten zich tot ICB's, in voorkomend geval zelfs ICB's die door andere promotoren zijn opgericht, met het aanbod om de door hen aangeboden diensten inzake administratief en boekhoudkundig beheer én de door hen verrichte activiteiten als bewaarder en als transferagent voortaan op zich te nemen. In bepaalde gevallen zijn die groepen zo georganiseerd dat voor de uitvoering van sommige taken gebruik wordt gemaakt van het informaticasysteem van gespecialiseerde entiteiten die niet in België zijn gevestigd.

In het kader van haar toezichtsbevoegdheden ten aanzien van ICB's heeft de Commissie bij elk concreet dossier dat haar tijdens de verslagperiode werd voorgelegd, onderzocht of de activiteiten van de betrokken ICB naar Belgisch recht die voornemens was om in te gaan op dat aanbod, nog steeds op passende wijze georganiseerd waren om een autonoom beheer te garanderen in het uitsluitende belang van de deelnemers. Andere aandachtspunten van de Commissie waren de omvang van de delegatie van activiteiten en de vestigingsplaats van het centrale bestuur van de ICB.

De administratief en boekhoudkundig agent

In één van de onderzochte dossiers was er sprake van een subdelegatie van de functie van administratief en boekhoudkundig agent aan een derde entiteit in een andere Lid-Staat. Die entiteit nam de belangrijkste administratieve taken van de ICB voor haar rekening (het voeren van de boekhouding, de administratieve follow-up van de inschrijvings- en inkooporders en de berekening van de netto-inventariswaarde), terwijl in België alleen nog enkele specifieke bestuurstaken werden uitgevoerd die vooral betrekking hadden op het vennootschapsleven van de ICB (bijeenroeping van de algemene vergaderingen en bekendmakingen in de pers, actualisering van de gecoördineerde statuten, ...).

De Commissie heeft geoordeeld dat de activiteiten die effectief nog in België werden uitgevoerd, ontoereikend waren om te kunnen stellen dat het centrale bestuur van de betrokken ICB in België gevestigd was. Die organisatie voldeed bijgevolg niet aan de vereisten van, enerzijds, artikel 3 van de ICBE-richtlijn op grond waarvan het centrale bestuur van een ICBE geacht wordt zich te bevinden in de Lid-Staat waar de statutaire zetel gevestigd is, en, anderzijds, artikel 30 van het koninklijk besluit van 4 maart 1991 met betrekking tot bepaalde ICB's op grond waarvan de boekhouding van die ICB's in België moet worden gevoerd. Het begrip «centraal bestuur» wordt in voornoemde richtlijn niet gedefinieerd. Bedoeling van het vereiste met betrekking tot de vestigingsplaats van het centrale bestuur is onder andere te garanderen dat de bevoegde autoriteiten van de Lid-Staat waar de statutaire zetel van de instelling gevestigd is, effectief de controletaken kunnen uitvoeren waarmee zij krachtens de ICBE-richtlijn belast zijn. De Commissie heeft geoordeeld dat het centrale bestuur ook de werking van de vennootschapsorganen en van de leiding van de vennootschap omvat, inclusief het administratief en boekhoudkundig beheer.

De keuze van de vestigingsplaats van de statutaire zetel van een ICB impliceert bijgevolg dat de financiële groepen-promotoren bepaalde organisatorische verplichtingen moeten naleven. Wat het administratief en boekhoudkundig beheer betreft, vloeit daaruit voort dat de mogelijkheden om bepaalde taken aan het buitenland te delegeren, erg beperkt zijn.

In de haar voorgelegde gevallen heeft de Commissie echter geoordeeld dat, wanneer een *server* in het buitenland enkel en alleen wordt gebruikt voor de materiële verwerking van gegevens, dit op zich niet onverenigbaar lijkt met de voornoemde vereisten.

In die gevallen worden de betrokken computersystemen gebruikt voor de boeking van verrichtingen en de berekening – met gebruikmaking van een gegevensbank met prijzen op basis waarvan de waarde van effectenposities kan worden bepaald – van een voorlopige netto-inventariswaarde die daarna moet worden bekrachtigd door de administratief en boekhoudkundig agent. Met zo'n organisatie en systemen kan enkel worden ingestemd als het in België gevestigde centrale bestuur van de ICB blijft instaan voor de intellectuele verwerking van de gegevens en zeggenschap behoudt over de *server* in het buitenland en over de daar gecentraliseerde procedures. Daartoe moet het centrale bestuur niet alleen steeds het systeem kunnen sturen dat bij de materiële verwerking van de gegevens wordt gebruikt – invoeren, wijzigen en controleren van haar gegevens die op een *server* in het buitenland zouden worden opgeslagen – maar in België ook over de daartoe vereiste menselijke en technische middelen beschikken.

Wanneer voor zo'n organisatie en systemen wordt geopteerd, mag dat geenszins de uitoefening van de taken in verband met de interne en externe controle op de ICB in de weg staan of ten koste gaan van de vertrouwelijkheid van de gegevens wanneer verschillende partijen toegang zouden hebben tot het computersysteem.

De transferagent

De transferagent in België moet de hem toevertrouwde klassieke opdrachten blijven uitvoeren, namelijk de orders van beleggers ontvangen en ze invoeren en valideren in het systeem waarin de orders worden verzameld en verwerkt. De software voor het orderboekje mag op een server in het buitenland worden geïnstalleerd, op voorwaarde dat daarbij de regels worden nageleefd die werden uiteengezet voor de administratief en boekhoudkundig agent.

Ook de transferagent moet het gebruikte systeem in elk geval vanuit België kunnen blijven sturen.

De bewaarder

De functie van bewaarder moet worden uitgeoefend door een entiteit als bedoeld in artikel 120, § 3 van de wet van 4 december 1990 op de financiële transacties en de financiële markten. Krachtens artikel 12, § 2 van het koninklijk besluit van 4 maart 1991 met betrekking tot bepaalde ICB's mag een bewaarder van een ICB naar Belgisch recht de bij hem in bewaring gegeven activa geheel aan een derde toevertrouwen. Op grond daarvan heeft de Commissie zich niet verzet tegen het door een bewaarder ingediende verzoek om alle bij hem in bewaring gegeven activa op zijn beurt bij een andere entiteit in een andere Lid-Staat in bewaring te geven, temeer daar die entiteit bleek te voldoen aan de voorwaarden om als bewaarder te worden erkend. Wanneer een beroep wordt gedaan op een subbewaarder, is het de subbewaarder die moet instaan voor het courante beheer van de activa. De bewaarder moet echter wel de nodige maatregelen nemen om de activiteiten van de subbewaarder te kunnen blijven controleren.

De bewaarder blijft natuurlijk belast met de controleopdrachten die hem door de ICB-reglementering zijn toevertrouwd (157). Dat betekent dat de bewaarder die controles moet kunnen uitvoeren en ook voor de follow-up van eventuele fouten moet kunnen zorgen, ook al vereist de uitvoering van die opdrachten dat hij toegang moet hebben tot de systemen van de subbewaarder.

De Commissie heeft er ook op gewezen dat de bewaarder van een ICB die functie onder geen enkel beding mag combineren met de functie van administratief en boekhoudkundig agent van dezelfde ICB, omdat het uitvoeren van controleopdrachten door de bewaarder, inzonderheid de controle op de berekening van de netto-inventariswaarde, onverenigbaar zijn met het voeren van de boekhouding van de ICB door diezelfde bewaarder.

(157) Hier moet worden verwezen naar de tekst over de inspecties bij de depositobanken.

3.3.2. Risicoklassen

Aan elke ICB of een compartiment van een ICB wordt bij haar oprichting (commercialisering) een risicoklasse toegekend, teneinde de belegger te wijzen op het risico verbonden aan zijn belegging. In het uitgifteprospectus wordt melding gemaakt van de risicoklasse, waarbij de klasse 0 wijst op het kleinste risico en de klasse 5 op het grootste risico (158).

Als gevolg van de gestegen marktvolatiliteit is het risicoprofiel van bestaande ICB's effectief verhoogd. Bovendien is het aantal nieuwe ICB's met een hoog risicoprofiel toegenomen. Ingevolge deze situatie bevond een zeer groot aantal ICB's (compartimenten) zich in de hoogste risicoklasse waardoor de signaalfunctie van deze risicoklasse verwaterde. Om tegemoet te komen aan deze gewijzigde marktsituatie, werd in overleg met de sector besloten een bijkomende risicoklasse 6 (159) in te voeren.

De sector werd er tevens attent op gemaakt dat de bepaling van de risicoklasse moet gebeuren aan de hand van de daarvoor voorziene methode. De indeling van een risicoklasse kan niet louter gebeuren aan de hand van bestaande ICB's met een gelijkaardig beleggingsbeleid. Bovendien werd er op gewezen dat het risicoprofiel doorheen de tijd kan evolueren en dat deze evolutie ook effectief moet worden vertaald in een gewijzigde risicoklasse en dat deze informatie moet meegedeeld worden aan het publiek. Teneinde evenwel frequente aanpassingen van het prospectus te voorkomen, werd overeengekomen met de sector de aanpassing van de risicoklasse op te nemen in de periodieke verslaggeving van de ICB. In het prospectus wordt duidelijk verwezen naar deze periodieke verslaggeving.

Inzake fix- en equifix-ICB's met een vaste vervaldag zijn er gesprekken gestart met de sector betreffende de wijziging in de berekeningsmethode van de risicoklasse.

3.3.3. Uitgifte van obligaties door een openbare VBS naar Belgisch recht

Tijdens de verslagperiode heeft een institutionele vennootschap voor belegging in schuldvorderingen (VBS) naar Belgisch recht te kennen gegeven dat zij schuldvorderingen die tijdelijk waren ondergebracht in compartimenten die werden gefinancierd via door banken verleende kredietlijnen, wenste over te dragen aan een compartiment dat werd gefinancierd via de openbare uitgifte van obligaties die vervolgens werden genoteerd aan een effectenbeurs van een andere Lid-Staat.

In het vooruitzicht daarvan had de vennootschap geopteerd voor het statuut van openbare VBS naar Belgisch recht.

(158) De risicoklasse wordt bepaald aan de hand van de volatiliteit van de netto-inventariswaarde van de ICB (compartiment), met name de standaardafwijking tussen de maandelijkse returns tijdens de voorbije 5 jaar. Voor nieuwe ICB's wordt de risicoklasse bepaald ten aanzien van een referentie-index, die de belegging weerspiegelt zoals aangekondigd in het uitgifteprospectus.

De risicoklasse wordt als volgt gedefinieerd:

- klasse 0: de standaardafwijking ligt tussen 0 en 2,5%,
- klasse 1: de standaardafwijking ligt tussen 2,5 en 5%,
- klasse 2: de standaardafwijking ligt tussen 5 en 10%,
- klasse 3: de standaardafwijking ligt tussen 10 en 15%,
- klasse 4: de standaardafwijking ligt tussen 15 en 20%,
- klasse 5: de standaardafwijking ligt boven 20%.

(159) Ingevolge de invoering van de risicoklasse 6 omvat de risicoklasse 5 de ICB's met een standaardafwijking tussen de 20 en 30% en de risicoklasse 6 de ICB's met een standaardafwijking boven de 30%.

Zo'n verrichting is een onderdeel van een mechanisme waarbij een kredietinstelling hypothecaire kredieten verleent aan particulieren, waarna ze die kredieten onmiddellijk overdraagt aan een VBS. De schuldvorderingen worden dan – in functie van de afgesloten leningen – ondergebracht in speciaal daartoe bestemde compartimenten die via door banken verleende kredietlijnen worden gefinancierd tot hun portefeuille met schuldvorderingen voldoende gediversifieerd en groot genoeg is opdat de effectiseringsverrichting rendabel zou kunnen zijn. Daarna wordt de portefeuille met schuldvorderingen overgedragen aan een compartiment dat wordt gefinancierd via een openbaar beroep op het spaarderspubliek. Daardoor komen de kredietlijnen vrij die vervolgens opnieuw door de VBS worden gebruikt om de nieuwe, door de bank afgesloten leningen te kopen.

De emittent wenste de uitgifte van obligaties een openbaar karakter te geven, maar wilde het aanbod tot verkoop van die obligaties tegelijkertijd ook beperken tot personen die niet als «consument» konden worden gekwalificeerd in de zin van de wet van 14 juli 1991 betreffende de handelspraktijken en de voorlichting en bescherming van de consument. Zo werden alle natuurlijke of rechtspersonen die om niet-professionele redenen op de uitgifte zouden willen inschrijven, uitgesloten als potentiële beleggers.

Gelet op de limitatieve lijst van institutionele beleggers waarvan sprake in artikel 2, 2° van het koninklijk besluit van 7 juli 1999 over het openbaar karakter van financiële verrichtingen, heeft de Commissie geoordeeld dat de groep van potentiële beleggers die niet als institutionele beleggers of consumenten konden worden gekwalificeerd, groot genoeg was en dat bijgevolg het openbaar karakter van het aanbod redelijkerwijs vaststond, temeer daar ook reclamemiddelen werden aangevend.

De Commissie heeft er wel op toegezien dat het nominale bedrag van de obligaties aangepast was aan het doelpubliek. Die beperking op de verkoop van de obligaties werd op passende wijze toegelicht in het uitgifteprospectus en de commercialiseringsstukken.

Verder wenste de bank die als promotor van de verrichting optrad en een deelneming bezat in het kapitaal van de emittent, ook de functie van administratief en boekhoudkundig agent uit te oefenen in het kader van de openbare effectiseringsverrichting.

Wat het naast elkaar bestaan binnen één en dezelfde VBS betreft van, enerzijds, een compartiment waarin schuldvorderingen tijdelijk worden ondergebracht, en, anderzijds, een compartiment waarvan de financiële instrumenten aan het publiek worden aangeboden, heeft de Commissie externe juridische adviezen ingewonnen omdat zij zekerheid wenste over het feit dat de vermogens van de bank en van beide compartimenten van elkaar gescheiden waren.

Hoofdstuk 4

TOEZICHT OP DE SECUNDAIRE MARKTEN

4.1. ACTIVITEITSVERSLAG

Euronext Brussels

De Commissie heeft, in haar hoedanigheid van tweedelijnstoezichthouder, de impact onderzocht van de integratie en de uitbreiding van Euronext op de wettelijke opdrachten van de marktautoriteit van Euronext Brussels. Tegen de achtergrond van de nieuwe organisatiestructuur heeft zij zich gebogen over de bevoegdheidssfeer van de diensten «*Supervision*» en «*Investigations & Compliance*» en over de toereikendheid van de menselijke middelen waarover die diensten kunnen beschikken.

Er dient te worden opgemerkt dat die nieuwe interne bevoegdheidsverdeling gepaard gaat met de invoering van nieuwe procedures voor de werking van de respectieve diensten. Op dit moment worden die procedures nader onderzocht.

De verslagperiode werd gekenmerkt door de verwerving door Euronext NV van de aandelen van de Portugese marktonderneming en van de Londense derivatenmarkt Liffe. De toezichthouders werden actief betrokken bij de toezichtaspecten van deze verruiming en integratie van de Euronext groep. De Portugese toezichthouders zijn toegetreden tot de MOU over het toezicht op de Euronext groep (160) en hun vertegenwoordigers nemen deel aan de werkzaamheden van de verschillende werkgroepen. Een specifieke werkgroep werd opgericht samen met de FSA – als toezichthouder op Liffe – met het oog op de begeleiding van de progressieve integratie van Liffe in Euronext. Deze werkgroep onderzocht in een eerste stadium de vragen m.b.t. het voorziene wederzijdse lidmaatschap van de Liffe-leden in de andere derivaten- en cashmarkten in de Euronext groep.

(160) Zie dit verslag, p. 180.

Op het vlak van de regulering van Euronext werd het Hoofdstuk IX van het *Rule Book* (maatregelen bij niet naleving van de marktregels) gefinaliseerd en door de toezichthouders goedgekeurd of desgevallend ter goedkeuring van de betrokken Minister van Financiën voorgelegd.

De in de beursintroductieprospectus van Euronext NV aangekondigde gedragscode werd in de deelnemende markten geëxpliciteerd in bijlagen die in juli 2002 werden goedgekeurd. Het onderzoek naar de toepassingsmodaliteiten van de gedragscode bij Euronext Lisboa en Liffe is nagenoeg afgerond.

Over de aanpassing van het *Rule Book* van Clearnet als centrale tegenpartij voor de compensatie van de effectentransacties op Euronext wordt elders in dit verslag gerapporteerd (161).

De werking en de efficiëntie van het toezicht werden geëvalueerd. Deze oefening heeft geleid tot een hergroepering van bepaalde werkgroepen, de aanstelling van coördinatoren en tot een beter aangepaste formalisering van de rapportering tussen de toezichthouders en Euronext. Tevens werden de bevoegdheden van de Minister van Financiën in de respectievelijke deelnemende landen preciezer in de kaart gebracht.

Nasdaq Europe

Na de controleverwerving over Easdaq in maart 2001 (162) was de Nasdaq-groep van oordeel dat de marktautoriteit met nieuwe leden diende te worden uitgebreid. Concreet heeft dit in oktober 2001 geresulteerd in de benoeming – bij ministerieel besluit – van twee vertegenwoordigers van de Noord-Amerikaanse groep tot lid van de marktautoriteit. Eén van hen is benoemd tot Voorzitter van de marktautoriteit. In dat verband moet worden opgemerkt dat door die benoemingen opnieuw permanente leden zitting hebben gekregen in de marktautoriteit, zoals dat ook al het geval was vóór 5 juni 2000 (163). Die benoemingen zullen wellicht zorgen voor een verscherpt toezicht op de markt, omdat de betrokkenen hun functie op permanente basis uitoefenen.

In het kader van de follow-up van haar onderzoek ter plaatse (164) naar de administratieve organisatie van de marktautoriteit, heeft de Commissie – binnen de grenzen van het tweedelijns toezicht – de procedures van de diensten «*Admissions*», «*Market Services*» en «*Investigations & Enforcement*» verder onderzocht. Zij heeft geoordeeld geen bijkomende opmerkingen te moeten formuleren bij de ingevoerde procedures. Parallel daarmee heeft de Commissie onderzocht of de begrotingsprocedure die moet leiden tot de effectieve financiering van de marktautoriteit door de marktonderneming Nasdaq Europe, zo is opgevat dat de marktautoriteit effectief over de nodige procedures beschikt om haar begroting autonoom te kunnen opmaken en voorstellen. Hoewel de begroting uiteindelijk door de raad van bestuur van Nasdaq Europe wordt goedgekeurd, heeft de Commissie niettemin vastgesteld dat

(161) Zie dit verslag, p. 70.

(162) Zie het jaarverslag 2000-2001, p. 90 en 91.

(163) Zie het jaarverslag 1999-2000, p.119.

(164) Zie het jaarverslag 2000-2001, p.91.

de ingevoerde procedure op tegenspraak met de marktautoriteit effectief garandeert dat die marktautoriteit de nodige financiële middelen tot haar beschikking heeft om de haar door de wetgever toevertrouwde opdracht correct en onafhankelijk te kunnen vervullen. Nog steeds in het kader van dat onderzoek heeft de Commissie geoordeeld dat de marktautoriteit over de nodige menselijke middelen beschikt om zich van haar wettelijke opdrachten te kunnen kwijten, en dus heeft zij terzake geen opmerkingen meer geformuleerd.

Verder is Nasdaq Europe tijdens de verslagperiode gestart met de voorbereiding van de voor de herfst van 2002 geplande invoering van een handelsplatform dat de naam *SuperMontage Europe* heeft meegekregen. Het handelsplatform heeft een hybride karakter omdat het de kenmerken van een prijsgedreven markt, systeem zoals dat totnogtoe door Nasdaq Europe wordt gebruikt, en die van een ordergedreven markt combineert. Volgens de promotoren zou de invoering van het nieuwe handelsplatform de efficiëntie van de markt ten goede moeten komen omdat het de voorwaarden schept om vraag en aanbod beter op elkaar te kunnen afstemmen. Bij de opstelling van dit verslag legde de Commissie de laatste hand aan haar onderzoek.

De invoering van een hybride handelsplatform zal aanleiding geven tot de tussenplaatsing van een centrale tegenpartij, de *European Central Counterparty* (ECCP), die zal instaan voor de clearing van de verrichtingen op de door Nasdaq Europe geëxploiteerde markten. Op die vennootschap die in het Verenigd Koninkrijk is gedomicilieerd, zal toezicht worden gehouden door de *Financial Services Authority* (FSA). Om een coördinatie van het toezicht mogelijk te maken, is de Commissie een overlegronde gestart met haar Britse collega-toezichthouder.

Wat de tradingmarkt van Nasdaq Europe betreft (165), is tijdens de verslagperiode een nieuwe regel goedgekeurd met betrekking tot het minimumaantal *market makers* dat nodig is voor transacties in een op die markt ingeschreven financieel instrument. Dat minimumaantal is opgetrokken tot twee. In dit verband moet worden opgemerkt dat die wijziging aansluit bij de bekommernissen van de Commissie terzake. Zij was immers van oordeel dat – per financieel instrument – meer dan één *market maker* nodig is om een minimale concurrentie mogelijk te maken tussen de verschillende prijsaanbiedingen die onontbeerlijk zijn voor de ontwikkeling van een prijsgedreven markt.

(165) Zie het jaarverslag 2000-2001, p. 91 en 92.

4.2. REGLEMENTERING EN CIRCULAIRES

4.2.1. Wijzigingen in het Rule Book

Euronext Brussels

Tijdens de verslagperiode is aan de Commissie een project voorgelegd dat ertoe strekte Euronext Brussels in staat te stellen *exchange traded funds* (ETF's) op te nemen in de notering. Voor de implementatie van dit project dienden een aantal instructies van het *Rule Book* te worden gewijzigd, meer bepaald in het onderdeel met de specifieke, lokaal georiënteerde regels (166).

Nasdaq Europe

Tijdens het verslagjaar heeft Nasdaq Europe de wens kenbaar gemaakt om een nieuw type leden toe te laten tot haar markt, namelijk leden die niet beschikken over een vergunning in de zin van de beleggingsdienstenrichtlijn. Die leden zouden uitsluitend gemachtigd zijn om in eigen naam en voor eigen rekening de financiële instrumenten te verhandelen die op Nasdaq Europe genoteerd zijn. Hierbij dient opgemerkt te worden dat de beleggingsondernemingen reglementair gezien reeds de mogelijkheid hadden om een soortgelijke activiteit te verrichten op de markt voor afgeleide instrumenten. De vraag luidde dan ook of een gelijkaardig statuut kon worden verleend voor een dergelijke activiteit op de contantmarkt.

De Commissie werd gevraagd een advies uit te brengen over de voorgenomen wijziging. Zij heeft allereerst aangestipt dat de betrokken activiteit in een aantal Lid-Staten van de Unie werd toegelaten. Rekening houdend met de kenmerkende eigenschappen van de markt Nasdaq Europe, namelijk dat het een prijsgedreven markt is waar de *market makers* een pro-actieve rol spelen naar de derden toe, heeft de Commissie vervolgens geoordeeld dat de betrokken leden die enkel in eigen naam en voor eigen rekening op de contantmarkt actief wensten te zijn, niet in de hoedanigheid van *market maker* konden worden toegelaten tot de markt.

Uitsluitend in eigen naam en voor eigen rekening actief zijn sluit immers per definitie elk contact met de cliënteel uit, wat moeilijk te rijmen valt met de functie van *market maker* die erin bestaat te allen tijde en op openbare wijze koop- en verkoop-aanbiedingen te afficheren voor een welbepaald financieel instrument.

Daarenboven was de Commissie van oordeel dat de belangstellenden voor dit nieuwe activiteitstype in hun land van herkomst aan een controlestatuut onderworpen dienden te zijn en dienden aan te tonen dat hun solvabiliteitsniveau toeliet om de afwikkeling van de transacties te allen tijde te waarborgen. De Commissie was tevens de mening toegedaan dat de leden van deze nieuwe categorie op continue basis gecontroleerd dienden te worden, meer bepaald om zich ervan te vergewissen dat zij integer en *fit and proper* zijn. Het hierboven toegelichte standpunt van de Commissie is uiteindelijk opgenomen in de reglementaire teksten alsook in de administratieve procedures die Nasdaq Europe heeft ingevoerd.

In navolging van het initiatief van Euronext Brussels voor de ETF's (167), heeft ook Nasdaq Europe een vergelijkbaar project voorgelegd aan de Commissie. Dit project heeft op zijn beurt een aantal wijzigingen met zich gebracht in het *Rule Book* in de vorm van een aantal aanvullende regels.

(166) Voor een meer gedetailleerde bespreking van de problematiek inzake ETF's, zie p. 140 van dit verslag.

(167) Voor een meer gedetailleerde bespreking van de problematiek inzake ETF's, zie p. 140 van dit verslag.

Hoofdstuk 5

NATIONALE CONTEXT EN INTERNATIONALE SAMENWERKING

5.1. NATIONALE CONTEXT

5.1.1. De Controledienst voor de Verzekeringen

5.1.1.1. Samenwerking met de Controledienst voor de Verzekeringen

Zoals aangeduid in een vorig jaarverslag (168) heeft de Commissie met de Controledienst voor de Verzekeringen (CDV) een overeenkomst gesloten die een algemeen kader creëert voor de samenwerking en de informatie-uitwisseling tussen beide toezichthouders. De overeenkomst betreft zowel de dossiergebonden samenwerking voor het prudentieel toezicht op de verzekeringsondernemingen, de kredietinstellingen en de beleggingsondernemingen, als het toezichtbeleid en de regelgeving voor materies die van sectoroverschrijdend belang zijn.

Wat het toezichtbeleid en de regelgeving betreft, ging de aandacht tijdens de verslagperiode vooral naar de werkzaamheden van drie gezamenlijke werkgroepen.

De werkzaamheden van de gezamenlijke werkgroep belast met de studie en de vergelijking van de reglementering inzake verzekeringscontracten van tak 23 en inzake ICB's, worden elders in dit verslag toegelicht (169).

De gezamenlijke werkgroep die belast is met de beoordeling van het protocol op de autonomie van de bank- respectievelijk de verzekeringsfunctie, heeft zijn werkzaamheden voortgezet in het licht van een aantal reglementaire en marktontwikkelingen. Hij heeft vastgesteld dat een groot aantal bepalingen van het autonomieprotocol ondertussen in het wettelijk statuut van de kredietinstellingen

(168) Zie het jaarverslag 1999-2000, p. 125 tot 127.

(169) Zie dit verslag, p. 137.

en de verzekeringsondernemingen en zelfs in het Wetboek van vennootschappen is opgenomen. Met de goedkeuring van de wet inzake *corporate governance* (170) is deze evolutie nog meer uitgesproken. Voorts moet rekening worden gehouden met de verordening (EG) Nr. 2157/2001 van de Europese Raad van 8 oktober 2001 betreffende het statuut van de Europese vennootschap. Deze verordening zal in een nabije toekomst de mogelijkheid bieden om een Europese vennootschap op te richten met ofwel een toezichthoudend én een leidinggevend orgaan (dualistisch stelsel) ofwel één bestuursorgaan (monistisch stelsel). Zowel het ene als het andere stelsel vertonen niet onbelangrijke verschillen met de structuur van de organen waarin het autonomieprotocol voorziet. De werkgroep heeft zich afgevraagd of het type-autonomieprotocol voldoende rekening houdt met een aantal marktontwikkelingen zoals het belang van de financiële conglomeraten, de rol van de holdings die deze conglomeraten overkoepelen en de organisatie volgens *business units* over de juridische structuren en de landsgrenzen heen.

In het licht van deze ontwikkelingen onderzoekt de gezamenlijke werkgroep of de doelstellingen van het autonomieprotocol op een meer efficiënte manier zouden kunnen worden verwezenlijkt via een aanpassing van het wettelijk statuut van de kredietinstellingen, de beleggingsondernemingen en de verzekeringsondernemingen en van de overkoepelende financiële holdings. Hij bereidt in die optiek een studie voor met de bedoeling een aantal oriëntaties voor een gewijzigde benadering van de autonomieproblematiek aan de bevoegde ministers voor te leggen.

De CDV en de Commissie hebben voorts beslist om een nieuwe gezamenlijke werkgroep op te richten belast met de studie van de financiële bemiddeling. De sectorale wetgeving terzake, zowel de Europese als de Belgische, is sterk verschillend, daar waar in de praktijk een grote verwevenheid van bank- en verzekeringsbemiddelaars kan worden vastgesteld.

Op communautair niveau zal eerstdaags een richtlijn over verzekeringsbemiddeling worden goedgekeurd. Bemiddeling in bankzaken en beleggingsdiensten is daarentegen niet specifiek geregeld op communautair vlak. De Europese Commissie heeft tot dusver enkel een aantal denkpistes in die richting aangegeven bij de herzieningswerkzaamheden van de beleggingsdienstenrichtlijn.

In Belgisch recht strekt de in 1999 gewijzigde wet van 13 april 1995 betreffende de handelsargentuurovereenkomst ertoe de onafhankelijke agenten te beschermen in hun contractuele relaties met de principalen, de bankiers, de beleggingsondernemingen of de verzekeringsondernemingen. Om de verzekeringsnemer te beschermen, regelt de wet van 27 maart 1995 de verzekeringsbemiddeling en de distributie van verzekeringen. Zij stelt verschillende categorieën van bemiddelaars in, waaronder die van verzekeringsmakelaar. De onafhankelijke tussenpersonen

(170) Belgisch Staatsblad van 22 augustus 2002.

die voor banken en beleggingsondernemingen werkzaamheden verrichten, hebben daarentegen geen eigen wettelijk statuut dat de bescherming van het publiek tot doel heeft. Wel hebben de Commissie en het Interventiefonds (CIF) bij circulaire (171) een aantal organisatieregels opgelegd aan de kredietinstellingen en de beursvennootschappen die met onafhankelijke agenten werken. In deze circulaires wordt het exclusiviteitsbeginsel geponereerd.

Deze heterogeniteit van regels staat in schril contrast met de werkelijkheid. De financiële groepen gebruiken immers frequent, en zelfs hoe langer hoe meer, meerdere distributiekanaalen. Bovendien wordt de hoedanigheid van gevolmachtigd agent van een kredietinstelling of beleggingsonderneming en die van verzekeringsagent of -makelaar vaak door dezelfde onafhankelijke bemiddelaars gecumuleerd.

Teneinde het publiek te beschermen en gelijke concurrentievoorwaarden te waarborgen voor de verschillende sectoren, onderzoekt de gemeenschappelijke werkgroep of het niet mogelijk zou zijn om een aantal regels van de wet van 27 maart 1995 over de verzekeringsbemiddeling uit te breiden tot de bemiddelaars in de banksector en beleggingsdienstensector. In diezelfde optiek onderzoekt de werkgroep of het aangewezen is om de kredietinstellingen en de beleggingsondernemingen toe te staan met niet-exclusieve onafhankelijke bemiddelaars te werken en, zo ja, onder welke voorwaarden. Tot slot gaat zij na of het raadzaam is om aan de verzekeringsmakelaars een aantal gedragsregels op te leggen die zij meer bepaald in acht moeten nemen bij het aanbieden van producten met de kenmerken van een belegging.

Ook hier is het de bedoeling van de CDV en de Commissie om de gezamenlijke studie aan de bevoegde ministers voor te leggen om zodoende een debat op gang te brengen over een mogelijke globale herziening van de regelgeving voor de distributie van financiële producten.

(171) Circulaire van de Commissie B 93/5 van 21 oktober 1993 over de gevolmachtigde agenten van de kredietinstellingen en circulaire van het CIF 92/1 van 15 april 1992 over de gevolmachtigde agenten van de beursvennootschappen.

5.2. INTERNATIONALE SAMENWERKING

5.2.1. Multilaterale fora

5.2.1.1. De Europese Unie

5.2.1.1.1. Belgisch Voorzitterschap van de Europese Unie

Tijdens het tweede semester van 2001 heeft België het Voorzitterschap waargenomen van de Ministerraad van de Europese Unie. De Commissie voor het Bank- en Financiewezen heeft in deze periode op intensieve wijze deelgenomen aan de werkzaamheden van de Europese Ministerraad.

De Regering heeft de Commissie immers verzocht om, naast de medewerking die zij normaliter aan de Belgische delegatie verleent voor aangelegenheden die tot haar bevoegdheidssfeer behoren, vertegenwoordigers aan te stellen om diverse werkgroepen van de Raad voor te zitten. Een aantal directie- en kaderleden van de Commissie hebben dan ook het voorzitterschap op zich genomen van de werkgroepen die zich toeleggen op de voorstellen van richtlijnen over de volgende onderwerpen: financiële conglomeraten, prospectussen, marktmisbruiken en de verkoop op afstand van financiële diensten aan consumenten. Daarnaast heeft een ander lid van de directie, in zijn hoedanigheid van Voorzitter van de Commissie voor Boekhoudkundige Normen, het voorzitterschap bekleed van de werkgroep van de Raad die het voorstel voor een verordening over de internationale standaarden voor jaarrekeningen onderzoekt. Tot slot heeft de Commissie, op verzoek van de Regering, voor de duur van het Voorzitterschap, een lid van het hoger kader gedetacheerd aan de Permanente Vertegenwoordiging van België bij de Europese Unie.

5.2.1.1.2. Verordening van het Europees Parlement en de Raad betreffende de toepassing van de internationale standaarden voor jaarrekeningen

Het Europees Parlement en de Raad van de Europese Unie hebben, respectievelijk op 12 maart 2002 en op 7 juni 2002, hun goedkeuring gehecht aan de verordening over de toepassing van internationale standaarden voor jaarrekeningen, die vervolgens op 11 september 2002 is gepubliceerd in het Publicatieblad van de Europese Gemeenschappen (172).

Zoals reeds vermeld in het vorige jaarverslag (173), sluit deze verordening aan bij de resoluties van de Europese Raad van Lissabon van maart 2000 waarin er bij de Commissie op aangedrongen wordt om de nodige maatregelen in te voeren teneinde de vergelijkbaarheid te verbeteren van de jaarrekeningen van de vennootschappen die een openbaar beroep doen op het spaarderspubliek, om zo de doeltreffende werking van de communautaire kapitaalmarkt en van de interne markt te waarborgen.

De verordening poneert het beginsel dat de vennootschappen waarvan de effecten op balansdatum zijn toegelaten tot de handel op een gereguleerde markt van een Lid-Staat in de zin van artikel 1, punt 13 van de beleggingsdienstenrichtlijn, voor elk boekjaar beginnend op of na 1 januari 2005, hun geconsolideerde jaarre-

(172) Verordening (EG) nr. 1606/2002 van het Europees Parlement en de Raad van 19 juli 2002 betreffende de toepassing van internationale standaarden voor jaarrekeningen, PB L 243 van 11 september 2002, p. 1.

(173) Zie het jaarverslag 2000-2001, p. 108.

kening moeten opstellen overeenkomstig de bestaande en toekomstige internationale standaarden voor jaarrekeningen (174) en de daarmee verband houdende interpretaties (175).

De Lid-Staten kunnen evenwel een overgangsmaatregel invoeren voor de vennootschappen waarvan alleen de obligaties genoteerd zijn, alsook voor de vennootschappen waarvan de effecten zijn toegelaten tot de openbare handel in een derde land en die daartoe, met ingang van een boekjaar beginnend op een datum voorafgaand aan de bekendmaking van deze verordening, internationaal aanvaarde standaarden gehanteerd hebben. De overgangsmaatregel houdt in dat deze vennootschappen voor het opstellen van hun geconsolideerde jaarrekening de internationale standaarden voor jaarrekeningen pas zullen moeten toepassen vanaf het boekjaar dat aanvangt in 2007.

Tevens dient te worden aangestipt dat de genoteerde vennootschappen enkel de internationale standaarden voor jaarrekeningen en de daarmee verband houdende interpretaties zullen mogen toepassen die vooraf op Europees niveau, ingevolge een comitologieprocedure (176), zullen zijn goedgekeurd door het ARC (177), onder voorzitterschap van de Europese Commissie en bijgestaan door het technisch comité voor financiële verslaglegging, EFRAG (178).

Deze procedure zal overigens eerstdaags worden toegepast. De Europese Commissie moet immers uiterlijk 31 december 2002 een besluit hebben genomen over de toepasselijkheid in de Gemeenschap van de internationale standaarden voor jaarrekeningen die reeds bestonden op het ogenblik dat deze verordening van kracht werd.

De Europese Commissie zal de standaarden enkel kunnen goedkeuren als zij niet indruisen tegen het fundamentele beginsel van het getrouwe beeld dat is vastgelegd in de vierde en zevende richtlijn. Een standaard zal m.a.w. enkel kunnen worden goedgekeurd als de toepassing ervan een getrouw en eerlijk beeld geeft van de financiële positie en de resultaten van de onderneming, met dien verstande dat dit beginsel wordt getoetst aan de geest veeleer dan aan de letter van deze richtlijnen.

De standaarden zullen tevens het Europees openbaar belang moeten dienen en beantwoorden aan de criteria inzake begrijpelijkheid, relevantie, betrouwbaarheid en vergelijkbaarheid waaraan financiële informatie moet voldoen om economische beslissingen mogelijk te maken en het management te kunnen beoordelen.

Eens goedgekeurd, zullen de internationale standaarden voor jaarrekeningen in hun geheel, in de vorm van een verordening van de Europese Commissie, in de elf officiële talen van de Gemeenschap worden bekendgemaakt in het Publicatieblad van de Europese Gemeenschappen.

Ten slotte bepaalt de verordening dat de Lid-Staten de genoteerde vennootschappen kunnen toestaan of verplichten om hun niet-geconsolideerde jaarrekening op te stellen volgens de goedgekeurde internationale standaarden voor jaarrekeningen en dat zij de niet-genoteerde vennootschappen kunnen toestaan of verplichten om hun geconsolideerde jaarrekening en/of hun jaarrekeningen op te stellen volgens deze standaarden.

(174) *International Accounting Standards (IAS)* en *International Financial Reporting Standards (IFRS)*

(175) Voortaan uitgegeven door de *International Financial Reporting Interpretations Committee (IFRIC)* (voorheen *Standing Interpretations Committee (SIC)*)

(176) Zie dit verslag, p. 161.

(177) *Accounting Regulatory Committee.*

(178) *European Financial Reporting Advisory Group.*

5.2.1.1.3. Richtlijn betreffende de verkoop op afstand an financiële diensten aan consumenten

In juni 2002 is de richtlijn (179) is na langdurige onderhandelingen door de Raad goedgekeurd in tweede lezing. Op 19 december 2001 was onder het Belgische voorzitterschap een gemeenschappelijk standpunt ingenomen over de richtlijn die – na twee amendementen – door het Europees Parlement is goedgekeurd op 14 mei 2002. De richtlijn zou weldra in het Publicatieblad worden gepubliceerd.

De richtlijn wil in de eerste plaats – binnen de interne markt – de verkoop op afstand van financiële diensten (bank-, verzekerings- en beleggingsdiensten) aan de consumenten vergemakkelijken. Zij wil daartoe een gezamenlijke grondslag leggen door de voorwaarden vast te leggen waaronder overeenkomsten op afstand betreffende financiële diensten mogen worden aangeboden, om zo het gevaar voor uiteenlopende nationale benaderingen te beperken.

Verder wil de richtlijn een lacune aanvullen in verband met de informatieverstrekking aan en de bescherming van de consument op het vlak van de financiële diensten. Richtlijn 97/7/EG van 20 mei 1997 betreffende de bescherming van de consument bij op afstand gesloten overeenkomsten is niet van toepassing op financiële diensten. Daarom voorziet de nieuwe richtlijn in het recht voor de consument om over voldoende informatie te beschikken vóór het sluiten van een overeenkomst (artikelen 3 tot 5), een herroepingsrecht (artikelen 6 en 7), een bescherming tegen het frauduleus gebruik van betaalkaarten (artikel 8), een bescherming tegen de verstrekking van niet-gevraagde diensten (artikel 9) en een bescherming tegen niet-gevraagde mededelingen (artikel 10).

De belangrijkste inzet bij de onderhandelingen was het vinden van een afdoend evenwicht tussen beide voornoemde doelstellingen, namelijk het bevorderen van de werking van de interne markt, enerzijds, en de informatieverstrekking aan en de bescherming van de consument, anderzijds. Daarbij moest er vooral worden op toegezien dat de verwezenlijking van de eerste doelstelling de verwezenlijking van de tweede doelstelling niet in de weg stond.

Er bestonden in dat verband twee essentiële meningsverschillen tussen de Lid-Staten.

Een eerste meningsverschil betrof de keuze tussen een maximalistische en een minimalistische benadering van de richtlijn. De Europese Commissie – daarin gesteund door enkel Lid-Staten – was voorstander van een maximalistische aanpak van de informatieplicht waarvan sprake in of met toepassing van de richtlijn, om te kunnen garanderen dat in alle Lid-Staten identieke verplichtingen zouden gelden. Een grote meerderheid van Lid-Staten – waaronder België – hebben zich echter tegen die benadering verzet, omdat de tenuitvoerlegging ervan voor tal van problemen zou zorgen. Die benadering was immers onverenigbaar met de informatieplicht waarvan sprake in bestaande sectorale richtlijnen (verzekeringen, prospectussen, ICBE's, ...) waarin voor een minimalistische aanpak werd geopteerd (wat inhoudt dat de Lid-Staten er bij de omzetting van de richtlijnen kunnen voor opteren verder te gaan dan vereist door die richtlijnen). Die benadering hield trouwens geen rekening met de door de nationale rechtsstelsels opgelegde informatieplicht in verband met niet-geharmoniseerde materies (hypothecair krediet, uitgifte van euro-obligaties of atypische effecten, ...). Uiteindelijk werd onder het Zweedse voorzitterschap een oplossing uitgewerkt die erin bestond een onderscheid te maken tussen de specifieke informatieplicht in verband met de verkoop op afstand waarbij werd geopteerd voor de maximalistische aanpak, enerzijds, en de informatieplicht in verband met het verhandelde product of de verstrekte dienst,

(179) Zie ook de toelichting in het jaarverslag 1999-2000, p.129.

waarvoor dezelfde regels blijven gelden als voor de verhandeling waarbij aanbieder en consument fysiek aanwezig zijn, anderzijds.

Het tweede meningsverschil betrof de relatie tussen deze richtlijn en de richtlijn inzake elektronische handel. Verschillende Lid-Staten waren van oordeel dat, in het licht van de bescherming van consumenten en spaarders, de voorschriften van de nieuwe richtlijn en die van de richtlijn inzake elektronische handel beter op elkaar dienden te worden afgestemd, of dat anders moest worden voorzien in een overgangsperiode in afwachting van een grotere harmonisatie in een aantal kernsectoren, zoals ICB's, openbare uitgaven, gedragsregels, vastgoedsector, enz.

De oplossing die onder het Belgische voorzitterschap werd uitgewerkt, bestond erin het respectieve toepassingsgebied van beide richtlijnen en het recht dat van toepassing is op de voorafgaande informatieverstrekking nader te verduidelijken. De nieuwe richtlijn bepaalt nu dat informatie over de contractuele verplichtingen dient te worden meegedeeld conform het recht dat van toepassing zal zijn op het contract. Dit betekent dat, in de gevallen waarvan sprake is in het Verdrag van Rome, de informatie zal moeten worden verstrekt conform het recht van het land van de consument. Het gaat daarbij in hoofdzaak om de gevallen waar er sprake is van demarchage bij de cliënt in het land waar hij verblijft en in verband waarmee materiële daden worden gesteld om het contract in dat land te kunnen sluiten. Die oplossing is in overeenstemming met de richtlijn over de elektronische handel die voorziet in een uitzondering op de bevoegdheid van het land van herkomst voor de contractuele verplichtingen in de contracten die met consumenten worden afgesloten.

5.2.1.1.4. Richtlijn over de financiële-zekerheidsovereenkomsten

Tijdens de verslagperiode werd de richtlijn van het Europees Parlement en de Raad betreffende financiëlezekerheidsovereenkomsten goedgekeurd (180). Deze richtlijn, die uiterlijk 27 december 2003 moet zijn omgezet in de nationale wetgevingen, strekt ertoe een vereenvoudigde en veilige juridische regeling in te voeren voor de totstandbrenging, voornamelijk door professionele marktdeelnemers, van zekerheidstellingen ten aanzien van effecten of contanten.

Deze richtlijn bevat hoofdzakelijk regels die een oplossing moeten bieden voor vaak terugkerende juridische problemen bij het grensoverschrijdende gebruik van zekerheidstellingen op de financiële markten.

Zo werd onder meer gewerkt aan de versoepeling van de noodzakelijke voorwaarden om het verschaffen van zekerheden efficiënt te laten verlopen, waarbij zowel werd gesleuteld aan de opgelegde formaliteiten inzake rechtsgeldigheid en tegenwerpelijke van de zekerheden, als aan de vereisten die doorgaans gelden voor de realisatie van de als zekerheid verschafte activa. In diezelfde optiek werd ook de mogelijkheid vereenvoudigd om de zekerheden aan te vechten die verschafte zijn in verdachte omstandigheden, in het bijzonder wanneer bijkomende zekerheden worden opgevraagd ingevolge een waardeschommeling van de schuld waarvoor de zekerheid werd verschafte of van de als initiële zekerheid verschafte effecten.

In navolging van het beginsel geponereerd in artikel 9, § 2 van Richtlijn 98/26/EG (181), voert de hier besproken richtlijn eveneens een internationaal-privaatrechtelijke regel in

(180) Richtlijn 2002/47/EG van het Europees Parlement en de Raad van 6 juni 2002 betreffende financiëlezekerheidsovereenkomsten, Publicatieblad nr L 168 van 27 juni 2002, p. 43.

(181) Richtlijn 98/26/EG van het Europees Parlement en de Raad van 19 mei 1998 betreffende het definitieve karakter van de afwikkeling van betalingen en effectentransacties in betalings- en afwikkelingssystemen, Publicatieblad, nr L 166 van 11 juni 1998, p. 45.

op grond waarvan het rechtsstelsel dat bepaalde aspecten regelt van een zekerheid die betrekking heeft op effecten ingeschreven op een rekening (juridische aard van de rechten, vereisten inzake tegenwerpelijkheid, wijze van realisatie), het rechtsstelsel is van de Staat waar de relevante rekening gelokaliseerd is. Deze benadering – de «Prima»-benadering genoemd (*place of the relevant intermediary approach*) – wordt eveneens gevolgd in de ontwerptekst voor de Internationale Conventie over de geldende wet voor de effecten die gehouden worden bij een bemiddelaar, die thans ter discussie staat in de internationaal-privaatrechtelijke Conferentie van Den Haag en waarin de criteria zullen worden vastgelegd voor de lokalisering van de relevante rekening.

5.2.1.1.5. Ontwerprichtlijn over handel met voorwetenschap en marktmanipulatie

In juni 2001 heeft de Europese Commissie een voorstel ingediend voor een richtlijn van het Europees Parlement en de Raad betreffende handel met voorwetenschap en marktmanipulatie (marktmisbruik) (182).

Deze ontwerprichtlijn strekt ertoe de integriteit van de Europese financiële markten te waarborgen, gemeenschappelijke regels voor de strijd tegen marktmisbruik uit te werken en ten uitvoer te leggen in de gehele Europese Unie, en het vertrouwen van de beleggers in de betrokken markten te versterken.

De ontwerprichtlijn wil deze doelstellingen verwezenlijken door de volgende stappen te ondernemen : ten eerste, invoering van een pan-Europese regeling voor de vervolging van marktmisbruik waarvan de definitie gestoeld wordt op de gevolgen die dit heeft op de markten, veeleer dan op de intentie van de daders, vervolgens personen die beroepshalve in de sector actief zijn ertoe aanzetten de verbintenis aan te gaan de beginselen na te leven inzake transparantie en gelijkheid van behandeling, voorts in elke Lid-Staat één enkele bevoegde administratieve autoriteit aanwijzen en die een minimum aan onderzoeksbevoegdheden toekennen, verder in elke Lid-Staat een reeks administratieve sancties invoeren, en tot slot, een kader uitbouwen voor de samenwerking tussen deze autoriteiten.

Op 19 juli 2002 heeft de Raad een Gemeenschappelijk Standpunt ingenomen na het verslag van het Europees Parlement te hebben ontvangen dat op 14 maart 2002 na een eerste lezing is opgesteld. In dit Gemeenschappelijk Standpunt is getracht een oplossing te bieden voor de voornaamste aandachtspunten die het Europees Parlement had aangestipt.

Hierna worden de voornaamste wijzigingen overlopen die zijn aangebracht in de oorspronkelijke tekst van de Europese Commissie:

- aan de definitie van voorwetenschap werd een precisering toegevoegd die betrekking heeft op grondstoffenderivaten;
- aan de definitie van het misdrijf «marktmanipulatie» werd voor de persoon die de betwiste daad heeft gesteld, de mogelijkheid toegevoegd om aan te tonen dat zijn beweegredenen gewettigd waren en dat de betrokken daad conform is aan de toegelaten marktpraktijken op de betrokken gereguleerde markt;
- wat de definitie van verspreiding van onjuiste of misleidende informatie betreft, zal tevens moeten worden onderzocht of de betrokken partij al dan niet op de hoogte was van het misleidende karakter van de informatie. Voor journalisten geldt een bijzondere regeling: zij zijn slechts strafbaar als zij voordeel of winst halen uit de verspreiding van die informatie;

(182) PB nr. C 240, E/265 van 28 augustus 2001. Zie het jaarverslag 2000-2001, p. 105.

- naar aanleiding van de gebeurtenissen van 11 september 2001 werden personen die criminele activiteiten verrichten, toegevoegd aan de lijst van «primaire» personen die over voorwetenschap beschikken;
- wat transacties van ingewijden betreft, werd aan de definitie van laakbare handelingen enerzijds de poging toegevoegd om voorwetenschap te gebruiken terwijl anderzijds de transacties werden uitgesloten die worden verricht om een verplichting na te komen die voortvloeit uit een overeenkomst, gesloten vóór de voorwetenschap werd verkregen;
- de verplichting voor de emittenten van financiële instrumenten om de voorwetenschap waarover zij beschikken openbaar te maken, werd beperkt tot de voorwetenschap die rechtstreeks op hen betrekking heeft en geldt enkel voor zover zij verzocht hebben om of ingestemd hebben met de toelating van hun financiële instrumenten tot de verhandeling op een gereguleerde markt van een Lid-Staat;
- wanneer de emittent de openbaarmaking van voorwetenschap uitstelt, kunnen de Lid-Staten eisen dat hij de bevoegde autoriteit onverwijld in kennis stelt van zijn beslissing om de betrokken openbaarmaking uit te stellen;
- de Lid-Staten zien erop toe dat er voorzien is in een passende regelgeving, inclusief mechanismen voor zelfregulering, om ervoor te zorgen dat personen die onderzoek verrichten of resultaten van onderzoek verspreiden, of personen die andere informatie voortbrengen of verspreiden waarin beleggingsstrategieën worden aanbevolen of voorgesteld, een juiste voorstelling van zaken bieden en hun belangen of belangenconflicten bekendmaken;
- het Gemeenschappelijk Standpunt bepaalt dat de bevoegde autoriteit haar toezichts- en onderzoeksbevoegdheden kan uitoefenen in samenwerking met de marktondernemingen of met andere autoriteiten dan wel, op haar verantwoordelijkheid, via een delegatie aan dergelijke ondernemingen of autoriteiten.

5.2.1.1.6. Voorstel van richtlijn over het toezicht op financiële conglomeraten

In haar vorig jaarverslag (183) heeft de Commissie toelichting verschaft bij de krachtlijnen van het voorstel van richtlijn over het toezicht op financiële conglomeraten (184).

Voor de Belgische regering was tijdens het Belgisch voorzitterschap vooruitgang boeken in dit dossier één van de prioriteiten. Op 7 mei 2002 heeft de Raad een politiek akkoord bereikt over dit richtlijnvoorstel. De korte tijdsspanne waarbinnen dit mogelijk bleek, toont het groeiend politiek belang van een passend kader voor het toezicht op financiële conglomeraten.

De voornaamste discussiepunten die tijdens de bespreking van het voorstel in de werkgroep van de Raad aan bod kwamen, waren:

(183) Zie het jaarverslag 2000 – 2001, p. 109 en volgende.

(184) Voorstel van richtlijn van 24 april 2001 van het Europees Parlement en de Raad betreffende het aanvullend toezicht op kredietinstellingen, verzekeringsondernemingen en beleggingsondernemingen in een financieel conglomeraat en tot wijziging van de Richtlijnen 73/239/EEG, 79/267/EEG, 92/49/EEG, 92/96/EEG, 93/6/EEG en 93/22/EEG van de Raad en van de Richtlijnen 98/78/EG en 2000/12/EG van het Europees Parlement en de Raad, hierna genoemd het «voorstel van richtlijn over het toezicht op financiële conglomeraten».

- het toepassingsgebied van de richtlijn. Alle financiële groepen die een impact kunnen hebben op de stabiliteit van de Europese en zelfs nationale financiële markten, dienden binnen het toepassingsgebied van de richtlijn te vallen. Het toepassingsgebied van de richtlijn werd dan ook uitgebreid vergeleken met het oorspronkelijke voorstel. Het aandeel van de financiële activiteiten binnen de groep moet minimaal 40% bedragen. Daarenboven moet de groep actief zijn in minimaal twee financiële sectoren (in het bank - of beleggingsdienstenbedrijf enerzijds en het verzekeringsbedrijf anderzijds) en dient het aandeel van de kleinste financiële sector in de groep significant te zijn, in relatieve of absolute termen;
- de draagwijdte van het aanvullend conglomeraattoezicht, met inbegrip van de berekening van de vereiste solvabiliteit volgens de verschillende methoden aangeboden in de richtlijn, het toezicht op intragroepstransacties en op eventuele risicoconcentraties, alsmede de risicobeheersmethoden en de mechanismen voor interne controle;
- de procedure tot aanwijzing van de coördinator belast met aanvullend toezicht op het financieel conglomeraat en diens bevoegdheden;
- de inhoud en reikwijdte van de comitologie-procedure (185), die de Europese Commissie in staat moet stellen om bepaalde technische aspecten van de richtlijn aan te passen aan de marktontwikkelingen en om de eenvormige toepassing van de richtlijn te waarborgen;
- de wijzigingen van de sectorale richtlijnen inzake kredietinstellingen, verzekeringen en beleggingsdiensten, in het bijzonder ter voorkoming van *double gearing* van eigen vermogen (i.e. de twee - of meervoudige aanwending van eenzelfde eigen vermogen binnen een groep) die kan ontstaan wanneer financiële instellingen belangen aanhouden in andere financiële instellingen van de groep.

Deze aandachtspunten zijn ook gereflecteerd in de door het Europees Parlement voorgestelde amendementen.

De tekst van het voorstel van richtlijn waarover een politiek akkoord werd bereikt, bevat technische verbeteringen en prudentiële aanscherpingen, vergeleken bij het ontwerp zoals door de Europese Commissie voorgesteld. De Commissie meent dat de richtlijn een passend kader biedt voor een aanvullend toezicht op financiële conglomeraten. Zij betreurt alleen dat op het vlak van de harmonisering van de sectorale richtlijnen, in het bijzonder de regels ter voorkoming van *double gearing*, onvoldoende vooruitgang kon worden geboekt. De Commissie blijft van oordeel dat in de toekomst verdere stappen tot harmonisering van de regelgeving tussen de sectoren nodig zullen zijn. Het voorstel van richtlijn biedt daarvoor een aanknopingspunt aangezien de Europese Commissie, indien er op internationaal niveau overeenstemming wordt bereikt over voorschriften tot voorkoming van dubbel gebruik van eigen vermogen in financiële groepen, in voorkomend geval voorstellen dient te formuleren om deze richtlijn in overeenstemming te brengen met deze internationale afspraken.

(185) De comitologie-procedure bestaat erin dat de Raad en het Europees Parlement via de richtlijn een specifiekedelegatie toekennen aan de Europese Commissie om onderdelen van de richtlijn te wijzigen.

5.2.1.1.7. Gewijzigd voorstel voor een richtlijn over de prospectussen

De bespreking van het medio 2001 gepubliceerde voorstel van richtlijn (186) is – achtereenvolgens onder het Belgische en het Spaanse voorzitterschap – voortgezet binnen de desbetreffende werkgroep van de Raad.

Het Europees Parlement heeft op zijn beurt 62 amendementen op het oorspronkelijke voorstel goedgekeurd (187).

Conform de communautaire procedure heeft de Europese Commissie op 9 augustus 2002 een gewijzigd voorstel voor een richtlijn gepubliceerd (188). Dat gewijzigde voorstel wijzigt het oorspronkelijke voorstel grondig. Zo is het registratiedocument in het nieuwe voorstel louter nog een optie voor emittenten.

De belangrijkste problemen die nog worden besproken, betreffen de definitie van het begrip «land van herkomst», de definitie van het begrip «openbaar aanbod», de definitie van het begrip «gekwalificeerde beleggers», de behandeling van effecten die tot de handel zijn toegelaten maar eigenlijk bedoeld zijn voor gespecialiseerde beleggers, de uitgewerkte taalregeling voor prospectussen, en het statuut van de autoriteiten die bevoegd zijn inzake prospectussen.

5.2.1.1.8. Raadgevend Comité voor het Bankwezen

Zoals tijdens de voorgaande verslagperiode, ging de meeste aandacht van het Raadgevend Comité voor het Bankwezen (hierna Raadgevend Comité genoemd) naar de herziening van de Europese solvabiliteitsreglementering voor kredietinstellingen, parallel met de werkzaamheden van het Baselcomité (189). In haar vorige jaarverslagen heeft de Commissie toelichting verschaft bij de specifieke Europese aandachtspunten en aanpak van de hervorming van de solvabiliteitsrichtlijnen (190).

Tijdens deze verslagperiode heeft het Raadgevend Comité zijn werkzaamheden ter zake voortgezet. Zo werd aanzienlijke vooruitgang geboekt in de afbakening van de onderwerpen die zouden worden opgenomen in de richtlijn zelf en de meer technische bepalingen die zouden worden opgenomen in de bijlage bij de richtlijn. Deze bijlage zou via de zogenaamde comitologie-procedure kunnen worden gewijzigd (191).

(186) Zie het jaarverslag 2000-2001, p. 106 tot 108.

(187) Amendementen goedgekeurd tijdens de vergadering van het Parlement op 14 maart 2002 op basis van het Verslag van de Economische en Monetaire Commissie van 22 februari 2002 (A5-0072/2002).

(188) COM(2002) 460 def. 2001/0117 (COD), nog niet gepubliceerd in het Publicatieblad bij de opstelling van dit verslag.

(189) Zie dit verslag, p. 167.

(190) Zie de jaarverslagen 1998-1999, p. 95, 1999-2000, p. 131 en 2000-2001, p.112 en volgende.

(191) Zie dit verslag, p. 161.

Inhoudelijk wordt aangesloten bij de Baselvoorstellen. Toch zijn er onderdelen waarvoor rekening is gehouden met de specifieke Europese context. Zo ging veel aandacht naar de toepassing van de nieuwe voorstellen op de beleggingsondernemingen, in het bijzonder naar de impact van de voorstellen inzake de kapitaalvereisten voor operationeel risico. Er werd nagegaan of de verschillende methodes voor de berekening van het operationeel risico die door het Baselcomité (192) zijn voorgesteld, onveranderd moesten worden overgenomen.

Een ander aandachtspunt was de impact van de nieuwe kapitaalvoorstellen inzake kredietrisico voor de kleine en middelgrote ondernemingen (KMO's). KMO's vormen in de meeste Europese lidstaten een cruciaal onderdeel van het economisch bestel. Aanvankelijk bestond de vrees dat de financiering van KMO's zou worden bemoeilijkt door de voorstellen van het Baselcomité. De aanpassingen die het Baselcomité ondertussen heeft aangebracht aan haar voorstellen met betrekking tot de behandeling van de kredieten verleend aan de KMO-sector (193), lijken van aard die vrees te kunnen wegnemen.

De Europese Commissie zal in de loop van het vierde kwartaal van 2002 een document publiceren met een overzicht van de nieuwe kapitaalvoorstellen voor de Europese sector van banken en beleggingsondernemingen. De timing van de Europese Commissie tot finalisering van de voorstellen verloopt zoveel als mogelijk parallel met die van het Baselcomité (194), hetgeen neerkomt op de publicatie van een derde consultatiedocument in het tweede kwartaal van 2003 en de uitvaardiging van een voorstel van nieuwe solvabiliteitsrichtlijn in het eerste kwartaal van 2004. De goedkeuring van deze richtlijn, de omzetting ervan in nationale regelgeving en de inwerkingtreding zouden tegen eind 2006 moeten gerealiseerd zijn.

In deze verslagperiode ging veel aandacht van het Raadgevend Comité naar de impact van de gebeurtenissen van 11 september 2001 op de stabiliteit van het financiële systeem, op de noodzaak van aangepaste vormen van samenwerking tussen de (toezichts)autoriteiten en op het treffen van maatregelen in de strijd tegen de financiering van het terrorisme. De recente boekhoudschandalen en bedrijfsfaillissementen in de Verenigde Staten (Enron, WorldCom, ...) en de maatregelen voor het herstel van de integriteit en de stabiliteit op de financiële markten werden eveneens door het Raadgevend Comité besproken.

Tegen deze achtergrond neemt het Raadgevend Comité deel aan het debat over de gewenste evolutie van het Europese institutionele kader met het oog op de toekomstige ontwikkeling van de financiële regelgeving en passende toezichtsstructuren in de Europese Unie. Eén van de vragen die daarbij aan de orde is, is te weten of de «Lamfalussy-aanpak» die werd gevolgd in de sector van het effectenwezen (195), eveneens toepasbaar is op de bancaire sector.

(192) Zie dit verslag, p. 167.

(193) Zie dit verslag, p. 170.

(194) Zie dit verslag, p. 171.

(195) Zie het jaarverslag 2000-2001, p. 103 en 104.

Tijdens de verslagperiode heeft het Raadgevend Comité beslist een permanent subcomité op te richten met als opdracht de ontwikkelingen op te volgen in de domeinen accounting en auditing, de invalshoek van de banktoezichthouders bekend te maken bij de opstellers van de boekhoud- en auditnormen die van belang zijn voor kredietinstellingen en een discussieforum te zijn voor specialisten van het Raadgevend Comité. Een lid van het subcomité is waarnemer van het Raadgevend Comité bij het Regelgevend comité voor financiële verslaglegging van de Europese Unie (196) wanneer dit laatste onderwerpen bespreekt die van belang zijn voor banktoezichthouders. Het Raadgevend Comité heeft *European Financial Reporting Advisory Group* (197) gevraagd een waarnemer van het Raadgevend Comité toe te laten bij de technische besprekingen over internationale boekhoudnormen die van bijzonder belang zijn voor de banksector.

Tenslotte heeft het Raadgevend Comité aandacht besteed aan een aantal verslagen opgesteld door de Contactgroep (198) en de toetreding van nieuwe lidstaten, in het bijzonder met betrekking tot de stand van zaken van de voorbereiding van de implementering van de Europese financiële regelgeving. Zoals de afgelopen jaren (199) hebben de nationale toezichtautoriteiten, voor rekening van de Europese Commissie, ter plaatse het prudentieel toezicht op zijn kwaliteit getoetst. In deze verslagperiode heeft een medewerker van de Commissie een zending in Letland geleid en deelgenomen aan een zending in de Tsjechische Republiek.

5.2.1.1.9. Comité voor Banktoezicht van de Europese Centrale Bank

De Raad van Bestuur van de Europese Centrale Bank heeft tijdens de verslagperiode de opdracht van het Comité voor Banktoezicht verlengd voor een nieuwe periode van drie jaar.

Het Comité heeft zijn medewerking voortgezet aan de tenuitvoerlegging van de aanbevelingen vervat in twee verslagen (de zogenaamde Brouwer-Reports) van het Economisch en Financieel Comité aan de ECOFIN: het *Report on Financial Stability* en het *Report on Financial Crisis* (200). Zo volgt het Comité geregeld de structurele ontwikkelingen en de gezondheid van de banksector in de Europese Unie. Zijn aandacht gaat daarbij uit naar de markttrends en potentiële bedreigingen voor de financiële stabiliteit. In het bijzonder werden tijdens het verslagjaar onder meer besprekingen gewijd aan de impact van de evenementen van 11 september 2001, de zaak Enron, de toestand in Argentinië, en de introductie van de euromunten- en biljetten. In samenwerking met de Europese Contactgroep van banktoezichthouders wordt tevens gewerkt aan duidelijke afspraken inzake de aanpak van crisissituaties en de daarbij horende samenwerking en informatie-uitwisseling tussen toezichthouders en centrale banken.

(196) Zie het jaarverslag 2000-2001, p. 108 en 109.

(197) Zie het jaarverslag 2000-2001, p. 108 en 109.

(198) Zie dit verslag, p. 166.

(199) Zie het jaarverslag 2000-2001, p.114.

(200) Zie het jaarverslag 1999-2000, p. 135, en het jaarverslag 2000-2001, p. 114 en 115.

Het Economisch en Financieel Comité heeft tevens de opdracht gekregen, na te gaan welke structurele regelingen getroffen kunnen worden inzake financiële regelgeving en toezicht in de Europese Unie (201). Het Comité voor Banktoezicht volgt die discussie op de voet.

Het Comité staat de Europese Centrale Bank bij in haar opdracht advies te geven over communautaire en nationale regelgeving met betrekking tot het bedrijfs-economisch toezicht op kredietinstellingen en de stabiliteit van het financiële bestel. Tijdens de verslagperiode heeft de Bank in die context, op verzoek van de Belgische Minister van Financiën, een advies afgeleverd over het voorontwerp van Belgische wet betreffende het toezicht op de financiële sector (202) en de financiële diensten.

In mei 2002 verspreidde de Europese Centrale Bank een verslag getiteld *Developments in Banks' Liquidity Profile and Management* dat werd voorbereid in het Comité. Dit verslag onderzoekt hoe de Europese kredietinstellingen hun liquiditeitspositie beheren, rekening houdend met de voortdurend wijzigende omgevingsfactoren.

5.2.1.1.10. Europese Contactgroep van banktoezichthouders

Tijdens de verslagperiode was de Contactgroep, zoals gebruikelijk, het forum voor de uitwisseling van vertrouwelijke toezichtsinformatie en informatie over dossiers van gemeenschappelijk belang, de bespreking van ontwikkelingen in het banktoezicht binnen de Europese Unie, de vergelijkende jaarlijkse berekening van de solvabiliteitsratio's van de Europese kredietinstellingen en de coördinatie van standpunten bij het afsluiten van samenwerkingsakkoorden met derde landen.

De Contactgroep heeft ook vergelijkende studies gemaakt over afspraken en maatregelen die bij crisissituaties de continuïteit in het bankbedrijf en het toezicht erop, moeten veilig stellen. Andere thema's waren de samenwerking met kandidaat-lidstaten en de regels voor het aanleggen van voorzieningen voor bancaire risico's.

In het kader van de herziening van de Europese solvabiliteitsreglementering voor kredietinstellingen werd gewerkt aan de uitbouw van een gemeenschappelijke toepassing van het zgn. *supervisory review process*, waarbij de toezichthouders onder meer zullen moeten oordelen of het kapitaal van een bank toereikend is in verhouding tot haar risicoprofiel. Deze werkzaamheden zijn van belang voor het realiseren van een coherente toepassing van de toekomstige Europese solvabiliteitsnormen.

(201) Zie dit verslag, p. 165.

(202) Zie dit verslag, p. 23.

5.2.1.2. Het Baselcomité

5.2.1.2.1. Herziening van het kapitaalakkoord

In vorige jaarverslagen (203) heeft de Commissie uitvoerig toelichting verstrekt bij de werkzaamheden van het Baselcomité tot herziening van het kapitaalakkoord van 1988.

Gedurende de verslagperiode is het Baselcomité een belangrijk deel van zijn energie en aandacht blijven besteden aan het uitwerken van een nieuw kapitaalakkoord (de zogenaamde Basel II –voorstellen). Reeds in het vorig jaarverslag (204) werd melding gemaakt van een aantal moeilijkheden waarmee het Baselcomité werd geconfronteerd: de resultaten van de oefening waarbij de impact van de nieuwe kapitaalvoorstellen werden becijferd leidden tot de conclusie dat een aantal bijstellingen nodig waren om de uitgangspunten van het Baselcomité te kunnen realiseren (globaal geen stijging van de eigen-vermogensvereisten van de banken, gepaste stimulansen om naar meer geavanceerde methoden over te schakelen, ...). Bovendien dienden cruciale onderdelen van het akkoord technisch nog verder te worden uitgewerkt (in het bijzonder voor het operationeel risico, en, voor wat het kredietrisico betreft, de methode gebaseerd op interne ratings en de behandeling van effectiseringsverrichtingen). Dit alles vergde verder overleg met de sector. Eén en ander is er oorzaak van dat het Baselcomité zijn tijdsplanning om tot een definitief kapitaalakkoord te komen heeft moeten aanpassen. Er zal een derde consultatiedocument worden gepubliceerd in het tweede kwartaal van 2003, hetgeen zou moeten leiden tot een nieuw kapitaalakkoord in het vierde kwartaal van 2003. Het geheel zou in werking moeten treden eind 2006 (met een parallelle rapportering volgens het bestaande en nieuw akkoord vanaf begin 2006).

Alvorens een derde consultatief document te kunnen voorstellen wordt, met behulp van de sector, een nieuwe grootschalige impactstudie (205) ondernomen in het najaar van 2002. De impactstudie moet nagaan of de uitgangspunten van het Baselcomité door de nieuwe voorstellen worden gerealiseerd.

Wat waren de belangrijkste aandachtspunten en wat zijn de voornaamste aanpassingen die het Baselcomité heeft doorgevoerd gedurende deze verslagperiode ?

In de eerste pijler worden voor de berekening van de kapitaalvereisten voor kredietrisico's verschillende berekeningsmethoden aangeboden. In de relatief eenvoudige herziene standaardmethode, waarvan het Baselcomité erkent dat ze door heel wat banken in de wereld zal worden gebruikt, zal een nieuwe risicowegingscategorie voor de *retail*kredieten worden ingevoerd. Deze zullen aan 75% worden gewogen (in plaats van aan 100% in de initiële voorstellen). Ook bepaalde vorderingen op kleine ondernemingen kunnen onder de definitie van *retail* worden gevat. De risicoweging van de hypothecaire kredieten bestemd voor residentiële bewoning werd verlaagd van 50% naar 40%. De kapitaalweging voor het zogenaamd residueel risico dat aanwezig blijft na het in rekening brengen van kredietrisicoreducerende

(203) Zie de jaarverslagen 1997-1998, p. 91 en 92, 1998-1999, p. 84 en volgende, 1999-2000, p. 125 en volgende en 2000-2001, p. 116 en volgende.

(204) Zie het jaarverslag 2000-2001, p. 119.

(205) *Quantitative Impact Study*.

technieken zoals pandnemingen, waarborgen, kredietderivaten en *netting* (206) werd uit de eerste pijler gelicht en is nu onderdeel van pijler 2 geworden.

Bij de meer gesofistikeerde benaderingen die uitgaan van de interne ratings (207), wordt dezelfde algemene, modulaire architectuur voor het hanteren van dergelijke methoden behouden. Daarbij is getracht diverse aspecten van deze methoden te verbeteren om een oplossing te bieden voor de problemen die zich voordeden bij welbepaalde activiteiten, alsook om bepaalde aspecten af te stemmen op de beste marktpraktijken.

Dankzij de inbreng van de banksector kon de definitie worden verfijnd van het in gebreke blijven («*default*») van de tegenpartij, die de referentie vormt voor de meting van de essentiële parameters van de methode gebaseerd op de interne ratings. Er werd op toegezien dat in ruimere mate rekening kan worden gehouden met de economische realiteit van een «*default*»-situatie, veeleer dan uit te gaan van starre indicatoren. Ook moest de mogelijkheid tot enige soepelheid worden ingebouwd wat de duur van de betalingsachterstand betreft, naar aanleiding waarvan het in gebreke blijven wordt vastgesteld. Deze mogelijkheid moet rekening houden met de specifieke kenmerken van welbepaalde sectoren, zoals de financiering van de openbare sector of van onderdelen van de *retail*portefeuille (208).

Er is intensief gewerkt aan de problematiek van de behandeling van de kleine en middelgrote ondernemingen. Bedoeling is om op basis van objectieve criteria, waaronder de omvang van de onderneming die bijvoorbeeld berekend kan worden aan de hand van de omzet of het balanstotaal, toe te staan dat de risico's voor geringe bedragen op kleine en middelgrote ondernemingen zouden worden opgenomen in de behandeling van de *retail*portefeuille. Deze mogelijkheid, in combinatie met een ruimere erkenning van de zakelijke zekerheden, draagt bij tot een gunstige behandeling van de risico's op de kleine en middelgrote ondernemingen.

In de methode die voor de *retail*portefeuille wordt gehanteerd, zou een onderscheid moeten worden gemaakt tussen de hypothecaire risico's, de risico's verbonden aan kredietkaarten en de overige risico's. Aan elke categorie zou een curve met specifieke vereisten moeten worden gekoppeld.

Er werden tevens wijzigingen aangebracht aan het incalculeren van de resterende looptijd van de transacties. In de basismethode (209) zouden de vereisten versoepeld worden door de impliciete resterende looptijd terug te brengen van drie jaar tot twee en een half jaar, terwijl bij de meer geavanceerde methode (210) de mogelijkheid zou worden ingebouwd om op nationale basis een expliciete aanpassing toe te staan, rekening houdend met de effectief resterende looptijd.

Daarnaast wordt onderzocht in welke mate een aangepast kader kan worden voorgesteld voor de gespecialiseerde financieringsverrichtingen (211) die niet op passende wijze zouden kunnen worden verwerkt via de methoden die zijn voorbehouden voor de kredieten aan ondernemingen (212).

(206) *Credit risk mitigation techniques.*

(207) *Internal ratings based approaches.*

(208) *Retail.*

(209) *Foundation approach.*

(210) *Advanced approach.*

(211) *Specialised lending.*

(212) *Corporate.*

Eén van de technisch meer complexe onderdelen van de voorstellen is het uitwerken van een aangepaste behandeling voor solvabiliteitsdoeleinden van effectiseringsverrichtingen, zowel traditionele als zogenaamde synthetische verrichtingen (uitgevoerd door middel van kredietderivaten). In de loop van de verslagperiode werd door het Baselcomité een *working paper* gepubliceerd dat een kader schetste voor de behandeling van dergelijke verrichtingen en dit zowel voor de standaard - als voor de methode gebaseerd op interne ratings. Dit document werd sceptisch onthaald door de sector, die de voorgestelde kapitaalbehandeling als te conservatief beoordeelde. Het Baselcomité heeft ondertussen haar voorstellen bijgestuurd. In het najaar van 2002 wordt een nieuw document met een volledig overzicht van alle aspecten verbonden aan effectiseringsverrichtingen voorgesteld.

Het Baselcomité heeft zijn voornemen bevestigd om voor het operationeel risico een kapitaal eis op te nemen onder de eerste pijler. Ook voor dit risico zal aan de banken een evolutieve waaier van meetmethodes worden aangeboden. In overleg met de sector werkt het Comité voort aan de concrete ijking van de verschillende methodes. Ter aanvulling van de meer omvattende *quantitative impact studies* werden daartoe, specifiek voor het operationeel risico, bijkomende cijfergegevens ingewonnen over de omvang en frequentie van de operationele verliezen van de banken tijdens de afgelopen jaren. Tevens wordt de laatste hand gelegd aan de kwalitatieve en kwantitatieve criteria waaraan de banken moeten voldoen om te mogen overstappen van eenvoudige naar meer geavanceerde meetmethodes. De rol van de verzekeringen als risicoverzachtende techniek speelt in die discussie een belangrijke rol.

De tweede pijler, het zogenaamde *supervisory review process* (213), heeft geleidelijk aan een steeds zwaarder gewicht gekregen in de voorstellen. Alle risicosoorten, ook die waarvoor geen minimale eigen-vermogensvereisten gelden in de eerste pijler, maken deel uit van het *supervisory review process*. Daarvan krijgen een aantal risico's meer uitgesproken aandacht in de tweede pijler, zoals het renterisico in de *banking book*, het concentratierisico, het residueel kredietrisico na in rekening nemen van kredietrisicoreducerende technieken (zie hoger) en het voeren van *stress tests* met het oog op het beheersen van de potentiële pro-cyclische effecten van de kapitaalvereisten voor kredietrisico.

De tweede pijler wordt ondersteund door documenten van het Baselcomité met principes en *sound practices* inzake het beheer van individuele risicosoorten. Heel wat van die documenten bestaan reeds (kredietrisico, renterisico, liquiditeitsrisico, ...). Andere zullen in de komende periode worden gepubliceerd (onder meer inzake beheer van operationeel risico (214), inzake beheer en risico's van effectiseringsverrichtingen, inzake beheer van residueel kredietrisico, ...).

De derde pijler van het akkoord, de *market discipline* (215) of het belang dat wordt gehecht aan het publiek maken van informatie die de markt in staat moet stellen het risicoprofiel van de instelling te beoordelen, had eveneens kritiek van de sector ontvangen als zijnde te omvangrijk en te belastend voor de sector. Het Baselcomité heeft deze kritiek ter harte genomen en in een *working paper* werden de nieuwe

(213) Voor een toelichting bij het supervisory review process, zie het jaarverslag 2000-2001, p. 118 en 119.

(214) In december 2001 publiceerde het Baselcomité reeds een consultatiedocument «*Sound Practices for the Management and Supervision of Operational Risk*».

(215) Zie het jaarverslag 2000-2001, p. 119.

voorschriften voor de derde pijler toegelicht. In de nieuwe voorstellen werden, zonder de oorspronkelijke doelstelling van de derde pijler uit het oog te verliezen, de verplichtingen herleid zodat enkel relevante informatie verplicht moet worden bekend gemaakt op het topniveau van de bancaire groep.

Met het oog op harmonisering in de implementering van het nieuwe akkoord, werd door het Baselcomité een *Accord Implementation Group* (AIG) opgericht. Doelstelling is om ervaringen uit te wisselen met betrekking tot de voorbereiding van de implementering van het nieuwe akkoord, en het realiseren van een minimaal *level playing field* tussen de toezichhouders in de keuzes die moeten worden gemaakt en in de uitvoering die aan de tweede pijler wordt gegeven.

5.2.1.2.2. Strijd tegen het terrorisme

Na de tragische gebeurtenissen van 11 september 2001 hebben de G7 Ministers van Financiën en Gouverneurs van Centrale Banken zich vastberaden getoond in hun strijd tegen de financiering van het terrorisme. Het Baselcomité heeft zich daarbij onmiddellijk aangesloten.

Cruciaal in de strijd tegen het misbruik van het banksysteem is het beschikken over effectieve maatregelen en procedures voor verrichtingen met cliënten. Uit een vroeger onderzoek was gebleken dat er tussen de landen nog belangrijke verschillen waren in de «ken uw cliënt»-regels en dat er een behoefte was aan een geheel van regels van toepassing op alle banken in alle landen. In oktober 2001 heeft het Baselcomité samen met de *Offshore Group of Banking Supervisors* een document gepubliceerd betreffende de maatregelen die banken dienen te nemen om te vermijden dat zij worden gebruikt door hun cliënten voor criminele of frauduleuze doeleinden (216).

Behoorlijke praktijken voor verrichtingen met cliënten worden meestal gezien in het kader van de strijd tegen het witwassen. Het document van het Comité heeft echter een ruimere prudentiële invalshoek, namelijk de bescherming van de integriteit van de afzonderlijke kredietinstellingen en van het banksysteem in zijn geheel. Het wordt gebruikt door de *Financial Action Task Force* als een referentie-document. Ook het Internationaal Monetair Fonds en de Wereldbank gebruiken het document in hun beoordeling van de inspanningen die een land levert in de strijd tegen het witwassen en tegen de financiering van het terrorisme.

5.2.1.2.3. Accounting, audit en andere topics

Het Baselcomité blijft nauw betrokken bij de ontwikkeling van de voor banken relevante internationale boekhoud- en auditnormen. Om die reden volgt het Comité de werkzaamheden van de International Accounting Standards Board (IASB) op en is het vertegenwoordigd in de *Standards Advisory Council* van IASB. Ook is het Comité vertegenwoordigd in de *Consultative Advisory Group* van de *International Auditing and Assurance Standard Board* (IAASB). Het Comité heeft veel aandacht besteed aan de ontwerpnorm van de *Joint Working Group* over de boekhoud-

(216) *Customer due diligence for banks*, oktober 2001, goedgekeurd door het *International Conference of Banking Supervisors* in Kaapstad, september 2002. Zie in dat verband ook het jaarverslag 2000-2001, p. 123.

kundige verwerking van financiële instrumenten, die voor consultatie werd gepubliceerd in december 2000 (217). De *Joint Working Group* verenigt de belangrijkste normeersinstellingen voor boekhoudregels, samen met de *International Accounting Standards Board (IASB)*, de opvolger van het *International Accounting Standards Committee – IASC*.

Deze ontwerpnorm is belangrijk voor de banksector omdat hij voorstelt alle financiële instrumenten te waarderen aan *fair value* (218). De winsten en verliezen die voortvloeien uit de *fair value* waardering zouden volgens het ontwerp in de resultatenrekening worden geboekt. Het ontwerp bevat ook nieuwe regels betreffende het moment dat financiële instrumenten dienen geboekt en afgeboekt te worden (de zogenaamde *recognition and derecognition criteria*). Een laatste belangrijke vernieuwing is dat het ontwerp geen plaats meer ziet voor de boekhoudkundige verwerking van indekkingverrichtingen (*hedge accounting*).

Naast het Baselcomité hebben ook de Europese Commissie (bijgestaan door de lidstaten) en het Raadgevend Comité voor het Bankwezen de ontwerpnorm onderzocht. Een vertegenwoordiger van de Commissie heeft aan de verschillende werkzaamheden deelgenomen.

De meest uitgebreide studie gebeurde door de werkgroep van het Baselcomité. Deze heeft wereldwijde contacten gehad met bankiers, externe auditors en analisten, en onderhield ook een geregeld contact met werkgroepen van bankverenigingen.

De financiële sector staat afkerig tegen de ontwerpnorm, de auditors reageren eerder positief op de ontwikkeling naar *fair value* en de analisten nemen een neutrale tot afwijzende houding aan.

Het Baselcomité heeft zijn mening in een uitvoerige commentaarbrief kenbaar gemaakt. Het comité is van mening dat de tijd nog niet rijp is om over te stappen naar *fair value* waardering van alle financiële instrumenten in de jaarrekening van kredietinstellingen. Er zijn immers nog te veel conceptuele en praktische moeilijkheden die dienen te worden overwonnen. Het Comité stelt voor om in afwachting *fair values* op te nemen in de toelichting bij de jaarrekening en een werkgroep van deskundigen vertrouwd met de banksector te belasten met het oplossen van de diverse vragen die zich stellen. Het Comité stelt voor dat deze werkgroep, naast accountants ook opstellers en gebruikers van jaarrekeningen zou omvatten.

De Europese Commissie heeft een standpunt ingenomen dat vergelijkbaar is met dit van het Baselcomité. De opmerkingen van het Raadgevend Comité voor het Bankwezen werden opgenomen in de commentaar van de Europese Commissie.

Zowel het Baselcomité als de Europese Commissie hebben benadrukt dat vooraleer de ontwerpnorm kan worden ingevoerd als alternatief voor de bestaande *IAS*-norm 39 over *Financial Instruments: recognition and measurement*, deze laatste eerder dient aangepast om enkele anomalieën zo snel mogelijk recht te zetten. Het *IASB* is hiermee bezig.

(217) *Joint Working Group of Standard Setters: Draft Standard and Basis for Conclusions – Financial Instruments and Similar Themes*.

(218) Volgens het ontwerp is *fair value* «an estimate of the price an enterprise would have received if it had sold an asset or paid if it had been relieved of a liability on the measurement date in an arm's-length exchange motivated by normal business considerations».

Het Baselcomité heeft in januari 2002 met het IAASB een gezamenlijk document gepubliceerd over de relatie tussen banktoezichthouders en externe auditors (219). Het document is een herwerking van een bestaand gezamenlijk document van juli 1989. Het heeft het statuut van een *International Auditing Practice Statement* en is als dusdanig geen auditnorm maar een toelichting bij de bestaande auditnormen. Deze tekst is in overeenstemming met het document van het Baselcomité over «*Internal audit in banks and the supervisor's relationship with auditors*» van augustus 2001 (220), en bestrijkt de domeinen die worden behandeld in twee circulaire van de Commissie (221).

Een belangrijk discussiepunt tijdens de consultatieperiode voor dit document had betrekking op de signaalfunctie (222) van de auditors. In het document worden zowel de auditors als de toezichthouders opgeroepen de nodige maatregelen te nemen opdat er een wettelijke, reglementaire of contractuele basis zou worden gelegd voor de signaalfunctie.

5.2.1.3. Committee of European Securities Regulators (CESR)

Tijdens de verslagperiode hebben medewerkers van de Commissie verder hun actieve medewerking verleend aan de werkzaamheden van het *Committee of European Securities Regulators* (CESR – Comité van Europese effectenregelgevers).

In het verlengde van de beslissing van de Europese Commissie (223) tot oprichting van CESR als autonome instelling, hebben de Lidstaten de leden benoemd. Deze leden zijn de Voorzitters van de nationale effectentoezichthouders. Tevens werden de Voorzitter, de Vice-Voorzitter en de Secretaris Generaal van CESR benoemd. Naast de leden uit de Lidstaten van de Europese Unie wonen de toezichthouders uit Noorwegen en IJsland de vergaderingen bij zoals dit reeds het geval was bij FESCO.

In september 2001 heeft CESR in een charter de beginselen van haar werking, haar procedures en haar organisatie vastgelegd (224). Dit charter bouwt verder op de standaarden, verbintenissen en werkprogramma's van FESCO aangevuld in functie van de specifieke aspecten van de rol die aan CESR werd toebedeeld door de beslissing van de Europese Commissie in uitvoering van de Resoluties van de Raad en het Europees Parlement in het verlengde van het zgn. Lamfalussy Verslag.

(219) *The relationship between banking supervisors and banks' external auditors*, januari 2002. Zie in dit verband ook het jaarverslag 2000-2001, p. 123.

(220) Zie in dit verband ook het jaarverslag 2000-2001, p. 120.

(221) De circulaire D1 99/1 van 12 maart 1999 (richtlijnen aan de erkende revisoren) en circulaire D1 99/2 van 16 april 1999 (synergie CBF - revisoren - interne audit). Deze circulaire werden besproken in het jaarverslag 1998-1999, p. 55 tot 57, en zijn in overeenstemming met het document.

(222) In ons land is er een wettelijke basis voor de signaalfunctie, namelijk artikel 55, 4° van de bankwet. Een gelijkaardige bepaling is vervat in artikel 101, 4° van de wet van 6 april 1995. De signaalfunctie van de revisoren moet de Commissie in staat stellen tijdig te reageren wanneer zich betekenisvolle ontwikkelingen voordoen bij een kredietinstelling.

(223) Beslissing van de Europese Commissie van 6 juni 2001 (2001/1501/EC).

(224) CESR/01-002.

In uitvoering van de bepalingen van haar charter heeft CESR, na publieke consultatie, een «*Statement of Consultation Practices*» gepubliceerd (225). In dit document wordt concrete inhoud gegeven aan de verbintenis op een open en transparante wijze te werken. De regels en principes van haar consultatiepraktijk worden vastgelegd mede met de bedoeling alle geïnteresseerde partijen, inclusief de consumenten, erbij te betrekken, o.a. via de beschikbaarstelling van de consultatiedocumenten via Internet.

Naast de vastlegging van haar beleid inzake consultatie heeft CESR, conform de suggesties van het Lamfalussy Verslag en van het Europees Parlement een *Market Participants Consultative Panel* opgericht in de zomer van 2002. Dit Panel zal adviezen verlenen over de wijze waarop CESR haar rol vervult, meer bepaald m.b.t. haar verbintenissen inzake consultatiepraktijken, zal CESR bijstaan in het definiëren van haar prioriteiten en wijzen op eventuele incoherenties in de regelgeving in de steeds evoluerende financiële sector.

Naast deze werkzaamheden van institutionele aard heeft CESR tijdens de verslagperiode de werkzaamheden verder gezet die door FESCO waren aangevat.

Gedragsregels voor de bescherming van investeerders. (Conduct of business rules for investor protection).

De werkzaamheden i.v.m. bescherming van de investeerders werden in de verslagperiode afgerond. In april 2002 werd een geamendeerd geharmoniseerd geheel van gedragsregels goedgekeurd m.b.t. het presteren van beleggingsdiensten aan niet-professionele cliënten, het zgn. «*retail*» regime (226). In juni 2002 werden deze regels aangevuld met een luik dat de principes vastlegt voor de professionele cliënten, het zgn. «*professional*» regime (227). Tevens werd een regime ingevoerd voor financiële instellingen die zouden wensen te verzaken aan de beschermingsregeling inzake gedragsregels, het zgn. «*counterparty*» regime. Dit regime beoogt dan enkel regels m.b.t. het behoud van de marktintegriteit.

Standaarden voor alternatieve handelssystemen. (Alternative Trading Systems of ATS).

Na uitgebreide consultatie van de betrokken sectoren op een eerste gewijzigd voorstel (228), waarbij een hoorzitting werd georganiseerd in de lokalen van de Commissie, werd in juni 2002 een tweede aangepast voorstel van gemeenschappelijke *European Standards for Alternative Trading Systems* goedgekeurd (229). Dit document legt de standaarden vast voor een aangepaste regulering van beleggingsondernemingen die als operator van alternatieve handelssystemen optreden binnen het kader van de beleggingsdienstenrichtlijn. Met het oog op beleggersbescherming en beveiliging van de marktintegriteit worden een aantal thema's geïdentificeerd waarvoor bijkomende regulering nodig is gelet op de specifieke natuur van de dienstverlening via ATS.

(225) CESR/01-007b.

(226) CESR/01-014d.

(227) CESR/02-098b.

(228) CESR/02-001.

(229) CESR/02-086b. Zie eveneens het document CESR/02-087b m.b.t. de resultaten van en reactie op de publieke consultatie.

Het betreft m.n. de notificering aan de toezichthouder van de hoofdkenmerken van het handelssysteem (prijsvormingssysteem bv.), de naleving van minimale transparantievereisten, bijkomende rapporteringsvereisten over de activiteit van de ATS en aangepaste maatregelen ter voorkoming van marktmisbruik.

Geharmoniseerde gedragsnormen inzake stabilisatie en toewijzing van effecten (Primary Market Practices: Stabilisation and Allotment).

Een definitieve versie, gewijzigd na een laatste consultatieronde, van het document «*Stabilisation and Allotment, a European Supervisory Approach*» werd in maart 2002 goedgekeurd (230). Aldus worden geharmoniseerde standaarden inzake stabilisatiepraktijken in de context van openbare aanbidding van effecten, een geharmoniseerd transparantieregime voor de toewijzing van effecten bij emissies als ook een aantal basisprincipes voor het toewijzingsproces, vastgelegd.

Clearing en Settlement

Een gemengde werkgroep (CESR/ESCB) (231) werd opgericht. Het voorzitterschap van deze werkgroep wordt gemeenschappelijk waargenomen door de heer E. Wymeersch, Voorzitter van de Commissie en de heer I.M. Godeffroy, Directeur Generaal bij de Europese Centrale Bank. De objectieven van deze werkgroep omvatten het voorstellen van standaarden of aanbevelingen zowel voor centrale tegenpartijen als voor systemen van settlement van effectentransacties. Aan de hand van een consultatie werden de geïnteresseerde partijen opgeroepen een bijdrage tot deze werkzaamheden te leveren (232).

Verdere werkzaamheden

Anticiperend op mogelijke verzoeken van de Europese Commissie ter voorbereiding van toepassingsmodaliteiten (niveau 2 van het Lamfalussy Verslag) van de toekomstige richtlijnen betreffende handel met voorkennis en marktmanipulatie (marktmisbruik) en de prospectusrichtlijn, heeft CESR twee expertengroepen samengesteld. Deze groepen werken, op basis van een voorlopig mandaat van de Europese Commissie aan mogelijke technische maatregelen met het oog op de implementering van deze toekomstige richtlijnen. Beide groepen hebben eveneens op hun niveau een consultatieve werkgroep opgericht met experts en vertegenwoordigers van de verschillende betrokken partijen in het domein van deze toekomstige richtlijnen. Een eerste consultatiedocument m.b.t. uitvoeringsmaatregelen inzake voorkoming van marktmanipulatie werd gepubliceerd (233). Een gelijkaardig consultatiedocument inzake prospectus wordt in het najaar van 2002 verwacht.

In het vooruitzicht van de herziening van de beleggingsdienstenrichtlijn werd eveneens een werkgroep opgericht, mede in het verlengde van de werkzaamheden inzake ATS, belast met een onderzoek van markttransparantie en – efficiëntie. De samenhang en de wisselwerking tussen transparantie, prijsvorming, beste uitvoering en marktstructuur dient specifiek onderzocht te worden.

(230) CESR/02-020b.

(231) ESCB = *European System of Central Banks*.

(232) CESR/02-005b.

(233) CESR/02-089b.

Samenwerking tussen toezichhouders

Aan de operationele samenwerking tussen toezichhouders wordt concreet gestalte gegeven in CESR-Pol (234) en CESR-Fin (235).

Zo heeft CESR-Pol de samenwerking tussen toezichhouders vergemakkelijkt na de aanslagen van 11 september 2001 en in oktober 2001 aan Ecofin een eerste verslag overgemaakt van het onderzoek m.b.t. ongebruikelijke prijsbewegingen in de markten vóór deze aanslagen. Verder werd gewerkt o.a. aan het versnellen van de informatiedoorstroming (o.a. van zgn. *remote members* van de beurzen) en aan een overzicht van de gevallen van marktmanipulatie.

Op het niveau van CESR-Fin en de subgroepen wordt gewerkt aan de ontwikkeling van systemen van kwaliteitscontrole bij de toezichhouders inzake toezicht op de naleving van de verplichtingen inzake financiële verslaggeving en jaarrekeningen. Onderzoek wordt eveneens gevoerd naar de verschillende problemen die zich stellen in de transitie in 2005 naar IAS/IFRS (236) boekhoud- en informatienormen.

5.2.1.4. De internationale organisatie van effectentoezichthouders (IOSCO)

Tijdens haar jaarlijkse conferentie die in mei 2002 plaatsvond in Istanbul, heeft de *International Organization of Securities Commissions* (IOSCO) een akkoord aangekondigd over het overleg, de samenwerking en de informatie-uitwisseling tussen haar leden. De tekst heeft concreet gestalte gekregen in een multilateraal akkoord over informatie-uitwisseling en samenwerking. Dat akkoord is gebaseerd op de ervaringen van de IOSCO-leden op het vlak van samenwerking en definieert een internationale standaard voor de uitwisseling van informatie. Dankzij de duidelijke normen die in het akkoord worden uiteengezet, zullen grensoverschrijdende overtredingen van de wetgeving inzake effecten gemakkelijker kunnen worden opgespoord en vervolgd. De leden zullen het multilaterale akkoord in de loop van de komende maanden kunnen onderschrijven.

Tijdens de verslagperiode is de Commissie overgegaan tot de evaluatie van de manier waarop zijzelf de doelstellingen en de beginselen van de financiële regelgeving (de IOSCO-beginselen) ten uitvoer heeft gelegd, en dit in het kader van de gecoördineerde procedure terzake.

Daarnaast hebben medewerkers van de Commissie deelgenomen aan de werkzaamheden van het *Standing Committee 1* van de IOSCO. Daarbij stonden drie belangrijke materies centraal.

(234) Zie dit verslag, p. 172.

(235) Over de opdrachten van CESR-Fin (vroeger FESCOFIN) en haar subcomité's, zie het jaarverslag 2000-2001, p. 125 en volgende.

(236) Zie dit verslag, p. 88.

Eerst en vooral heeft de groep de toepassing van de internationale boekhoudnormen onderzocht. Dat onderzoek heeft uitgewezen dat de meeste IOSCO-leden – in elk geval alle Europese leden – ermee instemmen dat buitenlandse emittenten bij een internationale uitgifte gebruik maken van de IAS/IFRS-normen (237). Verder heeft de groep ook een document opgesteld over de voorzichtigheid die emittenten aan de dag moeten leggen bij de publicatie van bijkomende boekhoudkundige gegevens (bijvoorbeeld *pro forma* rekeningen). Dat document is ondertussen door de IOSCO gepubliceerd.

Wat de internationale auditnormen (ISA-normen (238)) betreft, heeft de groep haar onderzoek voortgezet dat, zoals bij de IFRS-normen, mogelijk in een bekrachtiging van die normen zal resulteren.

Tot slot legt de groep – in aansluiting op het in 1994 goedgekeurde schema voor internationale aandelenuitgiften – ook de laatste hand aan de ontwerp tekst van een prospectusschema voor internationale uitgiften van gewone obligaties.

5.2.1.5. Het Joint Forum

Het *Joint Forum* is een internationaal overlegorgaan opgericht in 1996 en samengesteld uit bank-, verzekerings- en effecteninstellingtoezichthouders (239). Het *Joint Forum* besteedt aandacht aan sectoroverschrijdende prudentiële thema's en aan het uitwisselen van informatie en uitwerken van standaarden voor het toezicht op financiële conglomeraten.

In deze verslagperiode heeft het Joint Forum de *corporate governance* praktijken in de verschillende landen en in de verschillende financiële sectoren van naderbij bekeken. Het *Joint Forum* hanteerde een ruime definitie van *corporate governance*, daarbij inbegrepen de regelgeving met betrekking tot de beoordeling van de professionele betrouwbaarheid en ervaring van leidinggevende personen en de werking van de interne en externe auditfunctie en van de actuarisfunctie (in de verzekeringssector).

Het belang van aangepaste *corporate governance*-structuren en van interne en externe controlefuncties is bijzonder actueel geworden naar aanleiding van de problemen die zich in de bedrijfswereld hebben voorgedaan (bijvoorbeeld Enron), waar het gebrekkig functioneren van vermelde functies mede oorzaak was van de vastgestelde problemen.

In het verlengde van zijn verslag over *Risk Management Practices and Regulatory Capital* (240) onderzocht het *Joint Forum* voorts in welke mate gediversifieerde financiële groepen ernaar streven – en hoe ze erin slagen – een gecentraliseerd en geïntegreerd beheer van verschillende risicosoorten tot stand te brengen op groepsniveau. Bijzondere aandacht gaat daarbij uit naar de risico-aggregatiemethodes over de sectoren heen.

Bovendien wordt een gelijkaardig onderzoek gevoerd naar de groepsgewijze aanpak van het operationeel risico.

(237) Zie dit verslag, p. 88.

(238) *International Standards on Auditing*.

(239) In het Joint Forum zijn het Baselcomité, IOSCO en de Internationale Vereniging van Verzekeringstoezichthouders (IAIS) vertegenwoordigd.

(240) Zie het jaarverslag 2000-2001, p. 130.

Het *Joint Forum* heeft uiteraard ook aandacht besteed aan de gebeurtenissen van 11 september 2001 en heeft in de zomer een document goedgekeurd over de mogelijke gevolgen voor het prudentieel toezicht van deze gebeurtenissen, en dit vanuit een sectoroverschrijdend perspectief.

Het *Joint Forum* heeft zijn mandaat geactualiseerd. Eén van de klemtonen voor de komende periode is het belang van aangepaste informatieverstrekking (*disclosure*) over financiële risico's en van samenwerking tussen de sectoren in dit domein.

5.2.1.6. De Groupe d'action financière

5.2.1.6.1. Financiering van het terrorisme – nieuwe aanbevelingen en actieplan

Tijdens de verslagperiode had de aandacht van de *Groupe d'Action Financière* (GAFI) normaliter vooral moeten uitgaan naar de herziening van haar veertig aanbevelingen en de follow-up van haar optreden tegen de landen en de gebieden die weigeren mee te werken aan de witwasbestrijding.

De nasleep van de aanslagen op 11 september 2001 en de behoefte aan een strategie ter bestrijding van de financiering van het terrorisme hebben er echter voor gezorgd dat de GAFI haar werkprogramma heeft aangepast om prioriteit te kunnen geven aan die problematiek. Op vraag van de G7 heeft de GAFI beslist haar mandaat dat zich tot dan toe beperkte tot de witwasbestrijding, uit te breiden met de strijd tegen de financiering van het terrorisme.

Tijdens een buitengewone vergadering van de GAFI die niet alleen werd bijgewoond door de 29 GAFI-leden en de regionale instellingen naar het model van de GAFI, maar ook door alle betrokken internationale organisaties, zijn op 30 oktober 2001 acht nieuwe specifieke aanbevelingen en een mondiaal actieplan goedgekeurd.

Doelstelling van de nieuwe aanbevelingen is de ratificatie en de tenuitvoerlegging van de instrumenten van de Verenigde Naties die ertoe strekken de financiering van het terrorisme als strafbaar te kwalificeren en te vervolgen. Naast de verplichting om geld en andere goederen van terroristen te bevriezen en te confisqueren, legt de tekst ook de verplichting op om de bevoegde autoriteiten in kennis te stellen van verdachte verrichtingen die in verband staan met terrorisme.

Inzake financiering van het terrorisme voorziet de tekst verder ook in een nauwere internationale samenwerking op gerechtelijk en politieel vlak.

Wat meer specifiek de geldoverdrachten betreft, voorziet een aanbeveling in de verplichting om de personen die dergelijke geldoverdrachten verrichten, te registreren en de witwaswetgeving op hen van toepassing te verklaren.

Voor de elektronische overschrijvingen, een probleem waarover de GAFI zich al jaren buigt, gelden voortaan formele instructies die de vermelding van de naam, het adres en, indien nodig, het rekeningnummer van de opdrachtgever in het bericht verplicht stelt. Die informatie moet trouwens in het bericht vermeld blijven tot alle betrokken betalingen zijn uitgevoerd. Indien een financiële instelling een onvolledig bericht ontvangt, is een diepgaand onderzoek nodig. Die regels gelden ook voor commerciële geldoverdrachtssystemen die zich tot het grote publiek richten.

Een laatste aanbeveling handelt over de verenigingen zonder winstoogmerk die door terroristische organisaties worden gebruikt om hun activiteiten te financieren. Aangezien dergelijke verenigingen als kwetsbaar worden beschouwd, moeten de landen met name controleren of zij al dan niet worden gebruikt om de financiering van terroristische organisatie te verdoezelen.

Opdat die nieuwe aanbevelingen zo snel mogelijk ten uitvoer zouden kunnen worden gelegd, is een actieplan goedgekeurd. Volgens dat plan moeten de leden zichzelf evalueren en zich ertoe verbinden om hun nationale wetgeving, waar nodig, aan te passen vóór 30 juni 2002.

Om de sector te helpen bij de ontwikkeling van aangepaste programma's, heeft de GAFI op 24 april 2002 – na een consultatieprocedure terzake – richtlijnen uitgevaardigd ten behoeve van de financiële instellingen met betrekking tot de opsporing van activiteiten die verband houden met de financiering van het terrorisme. Aan de hand van talrijke concrete voorbeelden waarmee de GAFI werd geconfronteerd bij haar speurtocht naar de meest voorkomende vormen van compartimentering en verdachte verrichtingen, toont het document de belangrijkste gevaren die de financiële instellingen lopen.

Wat het optreden van de GAFI betreft tegen de landen en de gebieden die weigeren mee te werken aan de witwasbestrijding, is een aanzienlijke vooruitgang geboekt. Eind juni 2002 zijn vier landen van de lijst geschrapt: Hongarije, Israël, Libanon en St. Kitts en Nevis. Aanbeveling 21 op grond waarvan financiële instellingen bijzondere aandacht moeten besteden aan hun relatie met cliënten die gevestigd zijn in landen en gebieden die niet meewerken aan de witwasbestrijding, blijft van toepassing op de 15 landen die nog steeds op de lijst staan. Bovendien heeft de GAFI beslist om Nauru waarvan de offshore-banksector onaanvaardbare tekortkomingen blijft vertonen op het vlak van de witwasbestrijding, bijkomende tegenmaatregelen op te leggen (vooral dan op het vlak van de verplichte kennisgeving van vermoedens).

Tot slot is de herziening van de veertig aanbeveling in een beslissende fase gekomen met de publicatie van een consultatiedocument waarin dieper wordt ingegaan op de vragen die in het kader van die herziening zijn gerezen, en waarin oplossingen worden aangereikt waarover de GAFI-leden zich nog moeten uitspreken. Momenteel loopt die consultatieprocedure nog, maar begin 2003 zou de volledige herziening van de aanbevelingen afgerond moeten zijn.

5.2.1.7. Het Institut Francophone de la Régulation Financière

De regulerende autoriteiten van de financiële markten die het Frans als werktal gebruiken, hebben op 24 juni 2002 in Rabat het *Institut Francophone de la Régulation Financière* opgericht (hierna «het Instituut» genoemd).

Het Instituut kreeg een dubbele opdracht: het bevorderen van de vorming, de coördinatie en de technische samenwerking tussen de leden-toezichthouders, en het bestuderen van vragen over financiële regulering. Daarnaast is het Instituut voornemens geregeld algemene informatie-uitwisselingen te organiseren tussen de leiders van zijn leden-toezichthouders, alsook vormingssessies voor hun personeelsleden. Verder kan het Instituut ook onderwerpen van algemeen belang bestuderen, vooral wanneer het Franstalige karakter of het gebruik van een gezamenlijk juridisch kader één van de kernaspecten van dat onderzoek is. Het Instituut is niet bedoeld om als instrument te worden gebruikt voor de uitwisseling van informatie over individuele dossiers.

De stichtende leden van het Instituut zijn de *Commission d'organisation et de surveillance des opérations de Bourse* (Algerije), de Commissie voor het Bank- en Financiewezen (België), de *Commission des Opérations de Bourse* (Frankrijk), het *Projet de Bourse de Valeurs de Conakry* (Guinee), de *Commission de Surveillance du Secteur financier* (Luxemburg), de *Conseil déontologique des Valeurs mobilières* (Marokko), de *Commission des Valeurs mobilières du Québec*, de *Commission fédérale des Banques* (Zwitserland), en de *Conseil régional de l'Épargne publique et des Marchés financiers* (West-Afrikaanse Muntunie).

Het Instituut is een instelling zonder winstoogmerk en functioneert zonder budget.

5.2.2. Samenwerkingsovereenkomsten tussen toezichthouders

5.2.2.1. Een nieuwe overeenkomst tussen de Belgische en Nederlandse bank- en verzekeringstoezichthouders over het aanvullend toezicht op de groep Fortis

De Nederlandse en Belgische bank- en verzekeringstoezichthouders (De Nederlandsche Bank (DNB), de Pensioen- en Verzekeringskamer (PVK), de Controledienst voor de Verzekeringen (CDV) en de Commissie voor het Bank- en Financiewezen (Commissie)) hebben een nieuwe overeenkomst gesloten met het oog op een aangepast toezicht op de groep Fortis (Framework for the exercise of the supplementary supervision of the Fortis Group). Deze overeenkomst is aanvullend ten aanzien van het toezicht uitgeoefend door de bank- en verzekeringstoezichthouders op de respectievelijk bancaire en de verzekeringspool van de groep Fortis (241).

De toezichthouders zijn van oordeel dat de integratie van de activiteiten binnen een financiële dienstengroep specifieke risico's doet ontstaan die vereisen dat het sectorale bank- en verzekeringstoezicht wordt aangevuld met een toezicht op de groep als geheel.

Deze overeenkomst vervangt een eerdere overeenkomst tussen toezichthouders uit 1996 (242). De evolutie van de beheersstructuren van de groep Fortis (243) en de internationale ontwikkelingen inzake het toezicht op financiële dienstengroepen, maakten een aanpassing van de overeenkomst noodzakelijk. Zo dienden onder meer bepalingen over de beoordeling van het aandeelhouderschap en de leiders van de topholdings, over het toezicht op de organisatie van de groep Fortis en over de medewerking van een erkend revisor aan het aanvullend toezicht te worden opgenomen in de nieuwe overeenkomst.

De nieuwe overeenkomst bestaat uit twee delen.

(241) De overeenkomst die hier wordt toegelicht mag niet worden verward met het samenwerkingsconvenant afgesloten tussen de Luxemburgse, Nederlandse en Belgische banktoezichthouders in het kader van het toezicht op de bancaire activiteiten van de groep Fortis. Zie het jaarverslag 2000-2001, p. 131 en 132.

(242) Zie het jaarverslag 1995-1996, p. 55 en volgende.

(243) Zie het jaarverslag 2000-2001, p. 44.

Vooreerst bevat de overeenkomst een opsomming van de prudentiële bekommernissen waaraan een aangepast toezichtskader voor de controle van de groep als geheel moet voldoen (onder meer toezicht op aandeelhouderschap van de groep, op de leiders van de topholdings, op de organisatiestructuur van de groep, op de kapitaaltoereikendheid, op de intra-groepsverrichtingen en op de beperking van risicoconcentratie van de groep, bepalingen met betrekking tot informatietoegankelijkheid en verificatie, ...). Over één en ander dient de groep Fortis aan de toezichthouders te rapporteren. De groep Fortis heeft kennis gekregen van deze bekommernissen en heeft ermee ingestemd om de verbintenissen die van haar verwacht worden in uitvoering van de overeenkomst, te respecteren.

Het toezichtskader vastgelegd in de nieuwe overeenkomst is in overeenstemming met de beginselen die aan de basis liggen van het voorstel van richtlijn van de Europese Commissie over het toezicht op financiële conglomeraten (244).

Het tweede deel van de overeenkomst bevat de afspraken tussen de toezichthouders omtrent de organisatie van het toezicht (onder meer inzake het overleg tussen de toezichthouders en over de rol van de coördinator). Het aanvullend toezicht wordt gezamenlijk door de vier toezichthouders uitgeoefend. De Commissie werd in overleg tussen de toezichthouders aangesteld als coördinator voor het uitoefenen van het aanvullend toezicht. De coördinator treedt ook op als centraal aanspreekpunt voor de groep Fortis.

5.2.2.2. Toetreding van de Portugese effectentoezichthouder tot het Euronext Memorandum of Understanding

In het vorige verslag werd uitgebreid toegelicht dat de Commissie samen met de andere betrokken toezichthouders een «*Memorandum of Understanding*» heeft afgesloten over het gecoördineerde toezicht op de Euronext Group (245).

Tijdens de verslagperiode heeft Euronext N.V. alle aandelen verworven in de Portugese marktonderneming BVLP, die dientengevolge zijn naam heeft gewijzigd in Euronext Lisboa.

Als gevolg van deze uitbreiding hebben de autoriteiten betrokken bij het toezicht op Euronext N.V. en op de door de Euronext groep georganiseerde markten (de Commissie voor het Bank- en Financiewezen, de *Commission des Opérations de Bourse*, de *Conseil des Marchés financiers* en de Autoriteit Financiële Markten) beslist om het tussen hen afgesloten *memorandum of understanding* uit te breiden tot de Portugese effectentoezichthouder, de *Comissão do Mercado dos Valores Mobiliários* («CMVM»).

In de huidige stand van de integratie van de Portugese markt is enkel een aanpassing beoogd van deel I van het *memorandum of understanding* («Gecoördineerde regulering van en gecoördineerd toezicht op Euronext NV en de gereguleerde markten die de Euronext Groep beheert») en niet van het deel II van het MoU over het toezicht en *oversight* op de clearingactiviteiten van de Euronext Groep.

Het akkoord werd goedgekeurd door de Minister van Financiën.

(244) Zie het jaarverslag 2000-2001, p. 109 tot 111 en dit verslag, p. 161.

(245) Zie het jaarverslag 2000-2001, p. 132 tot 136.

5.2.2.3. Samenwerkingsakkoord met de Tsjechische effectentoezichthouder

Gelet op de toegenomen grensoverschrijdende activiteiten tussen België en de Tsjechische Republiek (o.m. de commercialisatie van Belgische ICB's), heeft de Commissie op 28 maart 2002 een samenwerkingsakkoord afgesloten met de Tsjechische effectentoezichthouder («*Czech Securities Commission*»).

Op verzoek van de Commissie werd als uitgangspunt voor het *memorandum of understanding* de tekst gehanteerd die door de Commissie werd onderschreven in het kader van *FESCO/CESR*, in casu het «*Multilateral Memorandum of Understanding on the Exchange of Information and Surveillance of Securities Activities*» (246). Dit «*MoU*» van 26 januari 1999 is immers op dit ogenblik het meest vooruitstrevende tussen effectentoezichthouders afgesloten akkoord en het wordt ook door andere Europese toezichthouders als model gehanteerd bij hun bilaterale akkoorden.

Het MoU tussen de Commissie en de Tsjechische Commissie heeft betrekking op samenwerking betreffende een aantal in het MoU op algemene wijze omschreven domeinen, voor zover zij binnen de bevoegdheid van de ondertekende autoriteiten vallen, met name: het toezicht op de financiële markten, de financiële informatie, de beleggingsondernemingen en de ICB's.

Het MoU schept geen juridisch bindende internationale verplichtingen en brengt geen wijzigingen aan in de bestaande wetgeving.

Met toepassing van het akkoord zullen de autoriteiten elkaar de ruimst mogelijke bijstand verlenen in alle zaken die onder hun bevoegdheid ressorteren.

De aangezochte autoriteit zal toegang verlenen tot de informatie in haar bezit en zal, wanneer ze daartoe de wettelijke bevoegdheid heeft, haar bevoegdheden gebruiken om de voor het verzoek dienstige informatie te bekomen.

Ingeval de vereiste informatie in het bezit is van een andere autoriteit in het land van de aangezochte autoriteit, zal de betrokken autoriteit proberen, binnen de perken bepaald bij de wet, alle bijstand te verlenen die nodig is om de vereiste informatie te verkrijgen. In voorkomend geval zal de aangezochte autoriteit de verzoevende autoriteit de nodige informatie verstrekken die het haar mogelijk moet maken rechtstreeks contact te nemen met de autoriteit die over de informatie beschikt.

De aangezochte autoriteit kan slechts weigeren op een verzoek om bijstand in te gaan (1) wanneer het verstrekken van de informatie een inbreuk vormt op de soevereiniteit, de veiligheid, de fundamentele economische belangen of de openbare orde van de Staat van de aangezochte autoriteit, of (2) wanneer een rechtsgeding werd aangespannen dat kan leiden tot een strafrechtelijke veroordeling met betrekking tot dezelfde feiten en tegen dezelfde personen, of (3) wanneer deze bijstand zou kunnen leiden tot een strafrechtelijke of administratieve sanctie, terwijl binnen het rechtsgebied van de aangezochte autoriteit al een definitieve strafrechtelijke of administratieve beslissing is uitgesproken tegen dezelfde personen en met betrekking tot dezelfde feiten.

(246) Dit akkoord werd uitgebreid toegelicht in het jaarverslag 1998-1999, p. 146 tot 148.

Binnen de perken bepaald bij de wetten en de nationale procedures van elk van de autoriteiten, en zonder voorafgaand verzoek, moet elke autoriteit aan elke andere autoriteit de informatie verstrekken waarover zij beschikt en die zij als nuttig beschouwt voor de uitvoering van de opdrachten van de andere autoriteit, en voor de doeleinden die zij bij het verstrekken van de informatie kan toelichten (spontane informatieverstrekking).

Het akkoord schrijft voor op welke wijze verzoeken om bijstand moeten worden ingediend en uitgevoerd en bepaalt het vertrouwelijk karakter van de samenwerking.

Een aantal bepalingen regelen het toegestane gebruik van de uitgewisselde informatie.

De autoriteiten zullen de uitgewisselde informatie enkel gebruiken:

- voor het toezicht op de naleving of de handhaving van in het verzoek vermelde nationale regelgeving;
- in het kader van een strafrechtelijke, bestuursrechtelijke, burgerrechtelijke of disciplinaire procedure naar aanleiding van een overtreding van in het verzoek vermelde regelgeving;
- voor de toepassing van de regelgeving die uitdrukkelijk in het toepassingsgebied van het akkoord valt, voor zover de verzoekende autoriteit instaat voor het toezicht op de naleving van deze regelgeving.

De autoriteit die spontaan meegedeelde informatie ontvangt, mag die enkel gebruiken voor de in de mededeling vermelde doeleinden of in het kader van strafrechtelijke of bestuursrechtelijke procedures of in het kader van haar verplichting om aan de gerechtelijke autoriteiten informatie te verstrekken.

Als een autoriteit de ontvangen informatie voor andere dan de zopas vermelde doeleinden wil gebruiken, moet zij hiervoor de toestemming vragen aan de aangezochte autoriteit. Als die hiervoor toestemming geeft, zal zij hieraan bepaalde voorwaarden mogen verbinden.

Op een aantal punten verwijst de tekst naar de bepalingen van de Europese richtlijnen inzake effectentoezicht, met dien verstande dat wordt gepreciseerd dat deze verwijzingen slechts zullen gelden wanneer de Tsjechische Republiek toetreedt tot de Europese Unie.

Het MoU werd goedgekeurd door de Minister van Financiën.

Hoofdstuk 6

BELEID MENSELIJK POTENTIEEL, PERSONEEL EN ADMINISTRATIE, INFORMATICA, WERKINGSKOSTEN

6.1. ACTIVITEITSVERSLAG

6.1.1. Beheer van het menselijk potentieel, personeel en administratie

Tijdens de verslagperiode is het aantal beschikbare personeelsleden van de Commissie lichtjes gestegen (+ 1,7 VTE), terwijl het totaal aantal personen dat in het personeelsregister is ingeschreven, met 2 eenheden is gedaald.

Op 30 juni 2002 waren nog 4 betrekkingen vacant.

Er dient te worden opgemerkt dat de Commissie de opdrachten waarmee zij is belast, sinds 1997 uitvoert met een bij koninklijk besluit vastgelegd aantal personeelsleden (247).

Tegelijkertijd heeft de Commissie een herstructureringsplan ten uitvoer gelegd dat gebaseerd was op de aanbevelingen van een extern consultant (248).

Eén van de krachtlijnen van dat plan betrof een uitbreiding van de werkmiddelen van de controlediensten gedurende een periode van 3 tot 5 jaar, die echter moest worden gecompenseerd door een inkrimping van de werkmiddelen van de zogenaamde ondersteunende diensten en diensten van algemeen belang.

(247) Zie het koninklijk besluit van 8 december 1997 betreffende de dekking van de werkingskosten van de Commissie voor het Bank- en Financiewezen.

(248) Zie het jaarverslag 1997-1998, p. 153 en volgende.

Beschikbare personeelsleden (VTE)	31.12.1996 ^(*)		30.06.2002		VTE
	VTE	%	VTE	%	
Controlediensten	115,8	47,7%	129,1	55,5%	+ 13,3
Ondersteunende diensten & diensten van algemeen belang	127,2	52,3%	103,4	44,5%	- 23,8
TOTAAL	243,0	100%	232,5	100%	- 10,5
Directie	12,0	4,9%	12,0	5,2%	-
Kaderleden	92,6	38,1%	110,7	47,6%	+ 18,1
Overige medewerkers	138,4	57,0%	109,8	47,2%	- 28,6
TOTAAL	243,0	100%	232,5	100%	- 10,5

(*) Toestand die in aanmerking is genomen door de externe consultants.

De voornoemde tabel toont de omvang van de veranderingen die zich sinds eind 1996 hebben voorgedaan.

Zo blijkt het aantal personeelsleden met zogenaamde ondersteunende taken en taken van algemeen belang met 24 eenheden of ongeveer 19% te zijn gedaald, terwijl het aantal personeelsleden bij de controlediensten, rekening houdend met de lopende aanwervingscampagne, met 15% is gestegen.

Hoewel de inkrimping van de werkmiddelen van de ondersteunende diensten en de diensten van algemeen belang gemakkelijker kon worden opgevangen dankzij de goedkeuring van een sociaal plan dat bepaalde personeelsleden in de gelegenheid stelde om vervroegd met pensioen te gaan, kon het hoge peil van de arbeidsprestaties in de diensten waar personeelsleden afvloeiden, enkel worden gehandhaafd dankzij een doorgedreven opleiding en een grotere beschikbaarheid én flexibiliteit van de overige medewerkers.

Recente evolutie van het personeelsbestand

	31/12/00	-	+	30/06/01	-	+	31/12/01	-	+	30/06/02
<i>Personeelsbestand volgens het personeelsregister</i>										
Mannen	144	-5	+6	145	-5	+4	144	-3	+2	143
Vrouwen	116	-6	+4	114	-6	+6	114	-5	+5	114
TOTAAL	260	-11	+10	259	-11	+10	258	-8	+7	257
Voltdwerkers	206			204			203			203
Deeltijdwerkers	54			55			55			54
Uitgedrukt in voltijdse equivalenten (VTE)	247,5			246,2			245,5			244,9
<i>Beschikbaar personeelsbestand ^(*)</i>										
Uitgedrukt in voltijdse equivalenten (VTE)	231,4			230,8			230,4			232,5
Waaronder startbaanovereenkomsten	7,0			6,0			5,0			5,0

(*) Met «beschikbaar personeelsbestand» wordt verwezen naar alle personeelsleden die in het personeelsregister zijn ingeschreven, met uitzondering van de personeelsleden op wie de regeling inzake beroepsloopbaanonderbreking / tijdskrediet van toepassing is, de personeelsleden in non-activiteit tot de datum waarop ze vervroegd met pensioen gaan conform de bedrijfs-CAO van 18 februari 1999, de gedetacheerde personeelsleden en de langdurig zieken.

Tijdens het verslagjaar heeft de Commissie verder medewerkers aangeworven om vertrekken te compenseren o.a. in het kader van het herstructureringsplan waarvan sprake hierboven.

Zoals de laatste jaren reeds het geval is geweest, zijn ook de recent aangeworven personeelsleden in hoofdzaak universitair en gegradueerden. Zoals aangegeven in de eerste tabel, vertegenwoordigen de universitair geschoolde medewerkers nu ongeveer de helft van het personeelsbestand. Samen met de gegradueerde medewerkers bereikt de groep van hooggeschoolde medewerkers meer dan 70% van het personeelsbestand.

In haar aanwervingsbeleid houdt de Commissie zich steeds aan de normen die het koninklijk besluit inzake haar werkingskosten haar oplegt met betrekking tot de evolutie van haar totaal aantal personeelsleden.

De Commissie erkent sinds lang de noodzaak aan een doorgedreven en permanente vorming van haar medewerkers. Zij geeft hun daartoe traditioneel de nodige kansen en heeft dit ook in het verslagjaar gedaan. Zowel interne als externe vorming kwamen daarbij aan bod.

Om het vormingsaanbod te actualiseren en beter te stroomlijnen werd tijdens het verslagjaar een meerjarenvormingsplan ten uitvoer gelegd waarmee o.a. het conventionele vormingsrecht voor al haar medewerkers wordt georganiseerd. Dat recht verleent aan elk personeelslid de toegang tot vormingsmogelijkheden ten belope van 8 dagen gespreid over twee jaar. Tijdens het verslagjaar volgden de personeelsleden gemiddeld vier dagen vorming.

Belangrijke vormingsinspanningen werden geleverd naar aanleiding van de ingebruikneming van een nieuwe bureautica-omgeving en de voorbereiding op het nieuwe evaluatiesysteem voor de medewerkers. Ook inzake de talenkennis is en blijft het vormingsaanbod groot.

Verder zijn in het verslagjaar volgende belangrijke maatregelen genomen inzake het beheer van het menselijk potentieel bij de Commissie:

1. Op basis van de tevredenheidsenquête die in 2000 onder het personeel werd gehouden, heeft de directie een actieplan in werking gesteld waarmee zij een aantal gesignaleerde aandachtspunten daadwerkelijk wil verbeteren. Vele van de in het plan opgenomen maatregelen worden geconcretiseerd via een constructief overleg met de personeelsvertegenwoordigers.
2. Begin 2002 werd bij de Commissie een collectieve arbeidsovereenkomst afgesloten die diverse maatregelen bevat inzake werkzekerheid, arbeidsregelingen, vormingsrecht, koopkracht en sociale voordelen.
3. Een nieuwe evaluatieprocedure voor de medewerkers werd ingevoerd en vervolgens kritisch geanalyseerd. Ook op dit vlak loopt er een vruchtbaar overleg met de personeelsvertegenwoordigers.
4. Het personeel werd op passende en transparante manier op de hoogte gehouden van de relevante feiten en ontwikkelingen in de hervorming van het financieel toezicht in België.

6.1.2. Informatica

In de voorbije periode heeft de Commissie de geplande opwaardering van haar informaticainfrastructuur voltooid. Bij die overgang werden de meeste servers en alle computers vervangen. Het communicatienetwerk werd dienovereenkomstig geoptimaliseerd om een zo performant mogelijke computerinfrastructuur te waarborgen.

Voor een flexibele toegang tot gestructureerde bedrijfsinformatie werd een nieuw rapporteringstool aangekocht en geïnstalleerd waarmee de gebruiker zelf snel en efficiënt informatie binnen de diverse gegevensbronnen kan visualiseren en analyseren. Daarnaast werd voortgewerkt aan de automatisering van de ontvangst- en verwerkingsprocedures voor de periodieke rapportering van de beleggingsondernemingen.

Met het oog op een versterking van de IT-audit processen bij de controlediensten van de Commissie wordt de informaticadienst sinds begin 2002 betrokken bij inspectieopdrachten bij kredietinstellingen en beleggingsondernemingen.

6.2. REGLEMENTERING EN CIRCULAIRES

6.2.1. Wijzigingen in het koninklijk besluit werkingskosten

Tijdens de verslagperiode werd de regelgeving inzake de dekking van de werkingskosten van de Commissie op een punt gewijzigd. De wijziging betreft de regeling van de situatie waarin de inkomsten uit alle aan de Commissie verschuldigde bijdragen hetzij lager, hetzij hoger uitvallen dan het door het besluit toegewezen bedrag aan werkingsmiddelen. Bij koninklijk besluit van 26 maart 2002 (249) werd de regeling verlengd die was ingevoerd door het koninklijk besluit van 30 maart 2000 en die de basis verruimt op grond waarvan de ICB's in aanmerking komen voor een bijdrageterugbetaling of –verhoging (250).

De verlenging geldt voor de bijdragen verschuldigd voor het jaar 2001 (251).

(249) Koninklijk besluit tot wijziging van het koninklijk besluit van 30 maart 2000 tot wijziging van het koninklijk besluit van 8 december 1997 betreffende de dekking van de werkingskosten van de Commissie voor het Bank- en Financiewezen (BS 30 maart 2002).

(250) Zie het jaarverslag 1999-2000, p. 154 en 155.

(251) De regeling werd reeds verlengd voor de bijdragen verschuldigd voor het jaar 2000 (zie het jaarverslag 2000-2001, p. 143).

6.3. REKENINGEN VAN DE COMMISSIE VOOR HET BANK- EN FINANCIEWEEZEN

6.3.1. Boekhoudkundige principes en waarderingsregels

De door de Commissie goedgekeurde boekhoudkundige principes en waarderingsregels zijn beschreven in het jaarverslag 1998/1999 en worden consistent toegepast. De staten die de Commissie publiceert bevatten een staat van de werkingskosten en van hun dekkingswijze, alsook een actief/passiefstaat.

6.3.2. Staat van de werkingskosten van de commissie voor het bank-en financiewezen en hun dekkingswijze

Staat en dekking van de werkingskosten van de commissie voor het bank- en financiewezen

Werkingskosten (in duizenden Euro)	2000	2001
Leden	27	18
Recurrente personeelskosten	24.527	24.561
Bezoldigingen en rechtstreekse sociale voordelen	16.791	17.037
Patronale bijdragen voor sociale verzekeringen	5.162	5.669
Patronale premies voor bovenwettelijke verzekeringen	1.962	1.183
Andere personeelskosten	560	631
Pensioenen	52	41
Niet recurrente personeelskosten	0	4.360
Andere werkingskosten	3.547	5.002
Gebouwen	535	644
Aankopen duurzame activa	362	1.420
Kantoorkosten		
- huur en onderhoud	592	545
- publicaties	174	131
- diverse kantoorkosten	519	535
Financiële kosten	4	6
Erelonen	242	514
Externe informatieverwerking	604	613
Diverse kosten	515	594
ALGEMEEN TOTAAL	28.101	33.941
Dekking van de werkingskosten	2000	2001
Bijdragen	50.441	58.013
Kredietinstellingen (art. 2)	11.852	12.645
Beleggingsondernemingen en vennootschappen voor beleggingsadvies (art. 3)	1.475	1.574
Wisselkantoren (art. 4)	155	155
Uitgiften en noteringen (art 5 tem 14)	2.281	2.319
ICB'S (art 15)	4.886	6.280
ICB'S (art 16)	25.919	31.113
Genoteerde vennootschappen (art 21 en 22)	2.909	3.099
Portefeuillemaatschappijen (art 23)	258	258
Andere bijdragen (art 18, 19, 20, 24)	491	448
Bijdragen met betrekking tot voorgaande boekjaren	215	122
Aanwending voorzieningen (art 28)	1.078	0
Diverse opbrengsten	2.051	2.710
Financiële opbrengsten	1.356	2.034
Recuperatie van kosten	663	638
Diversen	32	38
Aanwending voorzieningen	582	710
Aanwending voorzieningen overgangsplan	582	190
Aanwending voorzieningen informatica	-	520
Terugstorting (art 25)	-26.051	-27.492
ALGEMEEN TOTAAL	28.101	33.941

Commentaar

Leden

In 2001 vergaderden de leden 29 keer, tegenover 26 maal in 2000. Behalve een presentiegeld waarvan het bedrag ongewijzigd bleef, hebben de leden recht op een vergoeding voor hun reiskosten.

Personeelskosten

De werkingskosten bestaan hoofdzakelijk uit personeelskosten, nl. 85%.

Op 31 december 2001 ligt het aantal personeelsleden (uitgedrukt in VTE) beneden het maximale aantal dat vastgelegd is in artikel 1 van het koninklijk besluit van 8 december 1997.

De recurrente personeelskosten, voornamelijk lonen, premies en verlofgeld zijn nagenoeg stabiel gebleven.

De niet-recurrente personeelskosten bestaan uit een éénmalige storting ten gunste van de groepsverzekering van de personeelsleden om de toekomstige lasten gelijkmatiger te financieren.

Deze éénmalige storting integreert tevens een premiebetaling die tot vorig jaar opgenomen werd in de recurrente premies voor bovenwettelijke verzekeringen; dit verklaart ook de daling van die post in 2001.

Andere werkingskosten

De duurzame activa betreffen alle aankopen van investeringsgoederen. In 2001 stapte de Commissie over op een nieuwe bureautica-omgeving wat belangrijke investeringen in zowel hard- als software met zich mee bracht. De kosten van deze investeringen werden gedeeltelijk gedekt door de aanwending van de hiervoor beschikbare voorziening.

De belangrijke toename van de kosten voor erelonen is in hoofdzaak toe te schrijven aan consultancy-prestaties die verband houden met de nieuwe bureautica-omgeving.

Dekking van de werkingskosten

De overeenkomstig de bepalingen van het koninklijk besluit van 8 december 1997 berekende bijdragen, die de Commissie in 2001 heeft opgevraagd, bedragen € 57.891. Hoewel zij in 2001 niet werden geïndexeerd, stijgen zij in verhouding met het vorige boekjaar met 15%. Deze stijging volgt hoofdzakelijk uit een nieuwe toename van de bijdragen betaald door de ICB's, berekend op grond van de waarde van de beheerde activa en van het bedrag der geplaatste effecten.

Aanwending (artikel 28)

De overgangsregeling die voorzien was in het artikel 28 van het koninklijk besluit van 8 december 1997 en waarbij een deel van de werkingskosten van de Commissie werd gefinancierd door afname van haar vóór 1997 gevormde eigen reserves, nam een einde in 2000. Dit resulteerde voor het boekjaar 2001 in een toename van de bijdragen door de sectoren van gecontroleerde instellingen (artikelen 2, 3, 21 en 22 van het koninklijk besluit).

Onder «Recuperatie van kosten» zijn onder meer de bijdragen opgenomen die geïnd worden voor de dekking van de werkingskosten van de Commissie voor Boekhoudkundige Normen waarvan de Commissie het secretariaat waarneemt.

De financiële opbrengsten zijn toegenomen vermits zij o.a. de inkomsten uit termijnplaattingen betreffen die gestegen zijn ingevolge de verdere groei van de bijdragen van de ICB's.

Aanwending van voorzieningen

De voorziening voor het overgangsplan werd aangewend ad € 190.000. De voorzieningen voor de informatica-investeringen werden volledig aangesproken € 520.000.

Terugbetaling

Het overschot van de geïnde bedragen voor de werkingskosten wordt terugbetaald overeenkomstig artikel 25. De onderstaande tabel geeft een overzicht van de opgevraagde bijdragen, de terugbetalingen die dienen te gebeuren in 2002 en de netto-bijdragen, met in fine de kost van de financiering van de Commissie voor het jaar 2001.

	2001			2000			% Verschil Netto-bijdragen
	Bijdragen	Terugstorting	Netto-bijdragen	Bijdragen	Terugstorting	Netto-bijdragen	
Kredietinstellingen	12,645	6,354	6,291	11,852	6,564	5,288	+19
Beleggingsondernemingen	1,574	791	783	1,475	817	658	+19
Wisselkantoren	155	-	155	155		155	+00
Uitgiften en noteringen	2,319	-	2,319	2,281		2,281	+02
ICB's	37,393	18,790	18,603	30,805	17,059	13,746	+35
Noteringen (B)	2,839	1,427	1,412	2,665	1,476	1,189	+19
Noteringen (Buitenland)	260	130	130	244	135	109	+19
Portefeuillemaatschappijen	258	-	258	258		258	+00
Andere bijdragen	448	-	448	491		491	-9
Bijdragen mbt andere boekjaren	122	-	122	215		215	-43
	58,013	27,492	30,521	50,441	26,051	24,390	+25,1

6.3.3. Staat van activa en passiva (in duizend €)

ACTIVA	2000	2001	PASSIVA	2000	2001
VASTE ACTIVA	527	975	EIGEN VERMOGEN	6.408	6.146
III. Materiële vaste activa	527	975	I. Patrimonium	527	975
B. Installaties, machines en uitrusting	344	689	IV. Reserves	4.957	4.957
C. Meubilair en rollend materiaal	103	143	A. Algemene begrotingsreserve		
E. Overige materiële vaste activa	80	143	art. 27 KB 8/12/1997	1.239	1.239
			B. Liquiditeitsbehoeften	3.718	3.718
			VII. Voorzieningen	924	214
			A. Overgangsplan	403	214
			B. Informatica	521	0
VLOTTENDE ACTIVA	37.342	39.014	SCHULDEN	32.126	35.382
VII. Vorderingen op ten hoogste één jaar	840	1.696	VIII. Schulden op meer dan één jaar		
A. Vorderingen op gecontroleerde instellingen	321	1.148	Schulden mbt het overgangsplan	518	26
B. Overige vorderingen	519	548	IX. Schulden op ten hoogste één jaar	31.609	35.356
VIII. Geldbeleggingen	26.000	31.000	A. Schulden op meer		
IX. Liquide middelen	10.502	6.318	dan één jaar die binnen		
			het jaar vervallen	1.079	-
			Schulden mbt het overgangsplan	694	427
			B. Leveranciers	578	547
			C. Schulden mbt belastingen,		
			bezoldigingen en sociale lasten	4.201	5.640
			D. Overige schulden	85	1.250
			E. Te verrichten terugbetalingen	26.051	27.492
X. Overlopende rekeningen	1.492	1.900	X. Overlopende rekeningen	827	361
TOTAAL DER ACTIVA	39.361	41.889	TOTAAL DER PASSIVA	39.361	41.889

Commentaar

Activa

De *materiële vaste activa* stijgen vooral door de verhoogde aankopen van het boekjaar, grotendeels voor informatica. Op de duurzame vaste activa worden de volgende afschrijvingspercentages toegepast:

Software	100%
Hardware	33%
Andere	25%

Deze percentages werden consistent toegepast in de loop van 2001.

De evolutie van de posten «Materiële vaste activa» was de volgende (bedragen in 000 €)

	Eind 2000	Aankopen	Afschrijvingen	Eind 2001
Installaties, machines en uitrusting	344	1.202	857	689
Meubilair en rollend materiaal	103	93	53	143
Overige materiële vaste activa	80	125	62	143

De *vorderingen op gecontroleerde instellingen* betreffen nog door sommige instellingen verschuldigde en niet-vereffende bijdragen. De stijging in 2001 is het gevolg van een belangrijk aantal factureringen in december 2001.

Overige vorderingen betreffen voornamelijk de vooruitbetaalde wedden.

Overeenkomstig de circulaire over de toepassing van het koninklijk besluit van 15 juli 1997, geschieden *geldbeleggingen* op de interbankenmarkt via de Thesaurie van het Ministerie van Financiën. De *liquide middelen* dienen om de courante betalingen van kosten in de loop van januari 2002 te verrichten.

In de *overlopende rekeningen* zijn voor het merendeel bedragen opgenomen die aan de Commissie verschuldigd zijn voor het onderzoek van dossiers met betrekking tot de openbare uitgaven en die op 31 december nog niet waren opgevraagd.

Passiva

Het eigen vermogen van de Commissie wordt gevormd door een patrimonium dat overeenstemt met de nettoboekwaarde van de vaste activa, door de reserves en door de voorzieningen.

De *reserves* dienden in 2001 niet aangesproken te worden en bleven ongewijzigd.

Ingevolge de aankopen van informaticamateriaal werden de voorzieningen *Informatica* volledig aangesproken.

De voorziening voor het *Overgangsplan* werd in 2001 aangewend voor specifieke kosten gemaakt ter uitvoering van dat plan. Zoals reeds vorig jaar vermeld, worden de kosten voor non-activiteit en vervroegde pensionering rechtstreeks afgeboekt van de schulden.

De rubriek *Schulden op meer dan één jaar* betreft het saldo van de schulden m.b.t. het overgangsplan.

De rubriek *Schulden op ten hoogste één jaar* bevat naast de schulden m.b.t. het overgangsplan de schulden i.v.m. belastingen en sociale lasten en inzake leveranciersfacturen.

De rubriek *Te verrichten terugbetalingen* betreft het overschot van het boekjaar 2001 dat in de loop van 2002 teruggestort zal worden met toepassing van artikel 25 van het koninklijk besluit van 8 december 1997.

De *overlopende rekeningen* bevatten de kosten die betrekking hebben op het boekjaar maar waarvoor nog geen rekeningen ontvangen werden.

6.3.4. Aanpassingscoëfficiënt van de bijdragen

Overeenkomstig artikel 1 en 34 van het koninklijk besluit van 8 december 1997 met betrekking tot de dekking van de werkingskosten van de Commissie kan de Commissie de bedragen ter dekking van de werkingskosten jaarlijks aanpassen in functie van de evolutie van de personeelskosten en van de evolutie van het indexcijfer van de consumptieprijzen voor de overige werkingskosten. Bij de goedkeuring van de rekeningen voor het jaar 1998 werd beslist de bijdragen vanaf het jaar 1999 met 4,1% te verhogen. Sindsdien werd geen verhoging van de bijdragen meer doorgevoerd.

Bij de vergelijking van de kosten per 31.12.2001 t.o.v. het bedrag vermeld in art. 1 van het koninklijk besluit van 8 december 1997 (toestand 1996) stellen we een toename vast van 7,63% voor de recurrente werkingskosten.

De Commissie heeft het percentage van de indexatie (periode 1996-2001), voor de bijdragen vanaf 2002, vastgelegd op 7,63%.

VERSLAG VAN DE BEDRIJFSREVISOR

Inleiding

Overeenkomstig de wettelijke en reglementaire bepalingen, en meer bepaald artikel 24 van het Inrichtingsreglement van de Commissie van 27 januari 1998, brengen wij U verslag uit over de uitvoering van de controle-opdracht die ons werd toevertrouwd.

Wij hebben de controle uitgevoerd van twee documenten, opgesteld onder de verantwoordelijkheid van de Commissie, over het boekjaar afgesloten per 31.12.2001. Het eerste document betreft een situatie van de activa en passiva waarvan het totaal 41.889.000 Euro bedraagt. Het tweede document is een staat van de werkingskosten en hun dekking waarvan het totaal 33.941.000 Euro bedraagt.

Toelichtende paragraaf

De waarderingsregels, aangenomen door de Commissie, zijn gebaseerd op een «accrual basis» boekhouding met uitzondering van die gevallen waarvoor de reglementering op de dekking van de werkingsuitgaven stelt dat een «cash basis» boekhouding moet toegepast worden.

De Commissie geeft nader commentaar hieromtrent in haar jaarlijks verslag.

Verklaring zonder voorbehoud met toelichtende paragraaf

Onze controles werden verricht overeenkomstig de normen van het Instituut der Bedrijfsrevisoren. Deze beroepsnormen eisen dat onze controle zo wordt georganiseerd en uitgevoerd dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de rekeningen geen onjuistheden van materieel belang bevatten.

Overeenkomstig deze normen hebben wij rekening gehouden met de administratieve en boekhoudkundige organisatie van de Commissie, alsook met de procedures van interne controle. De verantwoordelijken hebben onze vragen naar opheldering of inlichtingen duidelijk beantwoord. Wij hebben op basis van steekproeven de verantwoording onderzocht van de bedragen opgenomen in de rekeningen. Wij hebben de gegrondheid van de waarderingsregels en de betekenisvolle boekhoudkundige ramingen beoordeeld.

Wij zijn van mening dat deze werkzaamheden een redelijke basis vormen voor het uitbrengen van ons oordeel.

Naar ons oordeel, geeft de staat van de werkingskosten en hun dekking, afgesloten op 31.12.2001 een juist beeld van de bewegingen van het boekjaar in het kader van de waarderingsregels aangenomen door de Commissie. De situatie van de activa en passiva, geeft, in de context van de hogervermelde verklarende paragraaf, een getrouw beeld van het vermogen van de Commissie op 31.12.2001.

A. KILESSE
Bedrijfsrevisor
6 mei 2002